

అష్టమస్కంధము

శ్రీరామ

శ్రీరామ

శ్రీరామ

# శ్రీమద్భాగవతము

సంస్కృత మూలము  
భగవాన్ వ్యాసమహర్షి

తేటతెలుగులో  
యం.వి.సుబ్బహ్మణ్యం

చిరునామా:

2-31, చైతన్యపురి, హైదరాబాద్ 500060

సెల్: 9866140619, 9391134792

ఫోన్:040-24048104

శ్రీమద్భాగవతము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము

ప్రథమాధ్యాయము.

పరీక్షిత్ మహారాజు శుక మహర్షిని ఇలా అడిగాడు.

“ఓ శుకయోగీంద్రా! తమరు నాకు ఇప్పటి దాకా  
స్వాయంభువ మనువు గురించి ఆయన వంశ చరిత్రను గురించి,  
వివరించారు. స్వాయంభువ మనువు కాకుండా ఇంకా ఇతర  
మనువులు కూడా ఉన్నారు కదా! వారి గురించి, వారి వంశ చరిత్రల  
గురించి వివరించండి. అంతే కాదు, శ్రీహరి యొక్క అవతార  
విశేషముల గురించి కూడా వివరించండి.

శుకయోగీంద్రా! ఇప్పటికి చాలా మన్వంతరములు  
గడిచిపోయాయి కదా! పరమాత్మ ఏ మన్వంతరములో ఏ  
అవతారమును దాల్చాడు. ఏమేమి లీలలు చేసాడు. అంతే కాకుండా,  
పరమాత్మ, రాబోయే మన్వంతరములలో ఏమే అవతారములు  
ఎత్తబోతున్నాడు? ఏయేలీలలు చేయబోతున్నాడు? అంతే కాదు. ఆ  
పరమాత్మ ఈ మన్వంతరములో ఏ అవతారము ధరించాడు? ఏయే  
కర్మలు చేస్తున్నాడు? ఈ విషయములన్నీ నాకు వివరించండి.  
వినడానికి కుతూహలంగా ఉంది.” అని భక్తితో వినయంగా అడిగాడు  
పరీక్షిత్ మహారాజు. దానికి శుకయోగీంద్రుడు ఈ విధంగా  
సమాధానం చెప్పాడు.

## అష్టమస్కంధము

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఈ కల్పంలో ఇప్పటి వరకు స్వాయంభువమనువుతో సహా ఆరుగురు మనువులు ఈ భూమిని పరపాలించారు. మొట్టమొదటి మనువు అయిన స్వాయంభువ మనువు గురించి నీకు వివరించాను. ఆ మనువు వలననే దేవతలు, దానవులు పుట్టారు. ఆ స్వాయంభువ మనువు కుమార్తెలయిన ఆకూతి, దేవహాతిల కు భగవానుడు కపిల మహర్షిగానూ, యజ్ఞపురుషుడు గానూ, పుత్రులుగా, ఆవిర్భవించాడు. కపిలుడి గురించి నీకు ఇంతకు ముందే చెప్పాను. ఇప్పుడు యజ్ఞేశ్వరుడి గురించి చెబుతాను విను.

స్వాయంభువ మనువు భార్య పేరు శతరూప. కొంతకాలము తరువాత, స్వాయంభువ మనువు సంసారము మీద విరక్తి చెంది తపస్సు చేసుకోడానికి అడవులకు వెళ్లాడు. అతని భార్య శతరూపకూడా ఆయనను అనుసరించి వెళ్లింది. స్వాయంభువ మనువు సునందా నదీతీరంలో నూరు సంవత్సరములు ఘోర తపస్సు చేసాడు. ఆ నూరు సంవత్సరములకాలము, ప్రతిరోజూ, స్వాయంభువ మనువు ఈ విధంగా భగవంతుని ధ్యానం చేసేవాడు.

“ఓ దేవా! నీ వలననే ఈ విశ్వం అంతా చైతన్యవంతం అవుతూ ఉంది కాని, ఈ విశ్వం నిన్ను చైతన్య వంతం చేయలేదు కదా! ఈవిశ్వం అంతా నిద్రావస్థలో ఉన్నప్పుడు నీవు జాగ్రదావస్థలో ఉండి సాక్షిమాత్రంగా చూస్తుంటావు.

ఓ దేవా! నీకు అన్నీ తెలుసు కానీ ఈ దేహములో ఉన్న జీవుడు మాత్రము నిన్ను గురించి తెలుసుకోలేకపోతున్నాడు. ఓ దేవా! ఈ అనంత విశ్వంలో ఉన్న చరాచరజీవజాలము నీ వలననే

## శ్రీమద్భాగవతము

చైతన్యవంతమవుతున్నాయి. ఈ విశ్వం అంతా నీవే నిండి ఉన్నావు. ఈ విశ్వం నీ చేత సృజింపబడింది. నీచేత సృష్టించ బడిన ప్రకృతిలోని సంపదలను అనుభవించడానికే మాత్రమే ఈ జీవులకు అర్హత ఉంది. కానీ ఇది నాది, అది నీది, ఇదంతా నాకే కావాలి అనే హక్కు ఈ జీవులకు ఎక్కడిది? ఈ సంపదలు అన్నీ ఎవరి సొమ్ముని, నాదీ, అంతా నాకే కావాలి, అని అంటారు?

ఓ దేవా! నీవు అన్నీ చూస్తున్నావు. కానీ నిన్ను ఎవరూ చూడలేకపోతున్నారు. అందుకని నిన్ను అనునిత్యము భజించడం, పూజించడం ఒక్కటే ఉత్తమమైన మార్గము. ఓ దేవా! నీకు ఆది లేదు అంతము లేదు. వాడు వీడు అనే భేదము లేదు. నీకు అందరూ సమానమే. నీవు అందరి లోపలా ఉంటావు. అందరి బయటా ఉంటావు. ఈ చరాచర జగత్తులోని అన్ని వస్తువులు, అన్ని విషయములు నీవు సృష్టించినవే. అంతెందుకు. ఈ విశ్వమంతా నీ స్వరూపమే. నీవే సత్యము. నీవే పరబ్రహ్మస్వరూపము. అట్టినీకు నమస్కారము.

ఓ దేవా! నీవు విశ్వరూపుడవు. కాని మానవులు నిన్ను వివిధ పేర్లతో పిలుస్తారు. వివిధ రూపములతో కొలుస్తారు. వివిధ రకాలుగా పూజిస్తారు. నీవే సత్యము. నీవు స్వయంప్రకాశకుడవు. నీకు జన్మలేదు. నీకు ఆకారము లేదు. నీవు నీ మాయచేత ఈ విశ్వాన్ని సృష్టిస్తున్నావు. కానీ నీవు ఈ మాయకు అతీతంగా ఉన్నావు. ఈ విశ్వం అంతటా నీవు ఉన్నావు. నీవు అందరిలో ఉన్నావు. వారి ద్వారా అన్నిపనులు చేస్తున్నావు. కానీ నీవు ఏ పనీ చెయ్యనట్టు ఉంటావు. అదేవిధంగా ఋషులు

## అష్టమస్కంధము

కూడా అన్ని కర్తలు చేస్తుంటారు. కాని తాము చేసే కర్తలలో ఆసక్తి కనబరచరు. ఆ కర్తఫలములను నీకు అర్పిస్తుంటారు. అదే నిష్కామకర్త.

ఓ దేవా! నీవు సర్వశక్తిమంతుడవు. ఈ విశ్వమును సృష్టించి, పోషించి, లయంచేస్తుంటావు. కాని ఈ కార్యములలో ఏ మాత్రం ఆసక్తి కనబరచవు. నీవేకాదు, నీ భక్తులు, నిన్ను త్రికరణ శుద్ధిగా నమ్మిన వారు కూడా తాము చేసే కర్తల యందు ఆసక్తి కనబరచరు. అందేచేత, ఆ కర్తలకు వారు బద్ధులు కారు.

ఓ దేవా! సృష్టి,స్థితి,లయకారకా! నిరహంకారా! జ్ఞానవంతా! నిష్కామా! పరిపూర్ణా! స్వతంత్రా! ఆత్మమార్గదర్శకా! ధర్మప్రవర్తకా! నీకు నమస్కారము. నేను సదా నిన్ను శరణు వేడుతున్నాను.” అని స్వాయంభువ మనువు సమాధి అవస్థలో ఉండి మంత్రములతో కూడిన ఈ ఉపనిషత్తును ఉచ్చరిస్తున్నాడు.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఆ ప్రకారంగా తపస్సు చేసుకుంటున్న స్వాయంభువ మనువును భక్షించడానికి రాక్షసులు, అసురులు ఆయన వెంట బడ్డారు. అప్పుడు పరమాత్మ ఆ సమయంలో దేవతలుగా ఉన్న యాములతో కలిసి, ఆ రాక్షసులను, అసురులను సంహరించాడు. స్వాయంభువ మనువును రక్షించాడు.

స్వాయంభువ మనువు తరువాత మనువు స్వారోచిష మనువు. రెండవ మనువైన స్వారోచిష మనువునకు ముగ్గురుకుమారులు. వారి పేర్లు ద్యుమంతుడు, సుషేణుడు,

## శ్రీమద్భాగవతము

రోచిష్టంతుడు. స్వారోచిష మన్వంతరములో రోచనుడు అనే వాడు ఇంద్రపదవిలో ఉన్నాడు. తుషితులు మొదలగు వారు దేవతలు. ఊర్జస్థంభుడు మొదలగు వారు ఏడుగురు సప్తఋషులు. ఆ సప్తఋషులలో వేదశిరుడు అనే ఋషి భార్యపేరు తుషిత. ఆ ఇరువురు దంపతులకు పరమాత్మ విభుడు అనే పేరుతో జన్మించాడు. పరమాత్మ అవతారమైన విభుని వద్ద 88,000 మంది ఋషులు ఆచార వ్యవహారముల గురించి శిక్షణ పొందారు.

తరువాతి మనువు అనగా మూడవ మనువు పేరు ఉత్తముడు. ఆయన ప్రియవ్రతుని కుమారుడు. ఉత్తమునికి పవనుడు, సృంజయుడు, యజ్ఞహోత్రుడు మొదలగు వారు కుమారులుగా జన్మించారు. ఆ మూడవ మన్వంతరములో సత్యజిత్తు అనే వాడు ఇంద్రపదవిలో ఉన్నాడు. సత్యులు, వేదశ్రుతులు, భద్రులు మొదలగు వారు దేవతలు. వసిష్ఠుని కుమారులైన ప్రమదుడు మొదలగు వారు సప్తఋషులుగా ఉన్నారు. ఆ మన్వంతరములో ధర్ముడికి సత్యసేన అనే భార్య వలన పరమాత్మ సత్యసేనుడు అనే పేరుతో జన్మించాడు. ఆ సత్యసేనుడితో పాటు సత్యవ్రతుడు మొదలగు దేవతలు కూడా జన్మించారు. సత్యసేనుడికి, అష్టటి ఇంద్రుడు అయిన సత్యజిత్తుకు మంచి స్నేహము ఉండేది. వారు ఇరువురు కలిసి లోకములో అసత్యము చెప్పేవారిని, దుర్మార్గులను, దుష్టులను, ఇతరులను బాధించేవారిని, యక్షులను, రాక్షసులను, భూతములను నాశనము చేసారు. లోక రక్షణ గావించారు.

## అష్టమస్కంధము

మూడవ మనువు అయిన ఉత్తముడి సోదరుడు  
తామసుడు. ఆ తామసుడు నాలుగవ మనువు అయ్యాడు. ఆయన  
పేరుతో నాలుగవ మన్వంతరము తామస మన్వంతరము గా  
పిలువబడింది. తామస మనువునకు పృథువు, ఖ్యాతి, నరుడు, కేతువు  
మొదలగు పదిమంది కుమారులు కలిగారు. తామస  
మన్వంతరములో త్రిశిఖుడు అనే వాడు ఇంద్రపదవిలో ఉన్నాడు.  
సత్యకుడు, హరి, వీరుడు, విద్యతుని కుమారులు అయిన వైద్యతులు,  
మొదలగు వారు దేవతలుగా ఉన్నారు. జ్యోతిర్ధాముడు మొదలగు  
వారు సప్తఋషులుగా ఉన్నారు.

ఆ తామస మన్వంతరములో వేదములు ఎవరూ  
అధ్యయనం చేయని కారణంగా, కాలక్రమేణా, వేద విద్య అంతరించి  
పోయింది. అప్పుడు దేవతలందరూ కలిసి వేద విద్యను  
పునరుద్ధరించారు. ఈ మన్వంతరములోనే పరమాత్మ, హరి  
మేధసుడు, హరిణి అనే దంపతులకు శ్రీహరి అనే పేరుతో  
జన్మించాడు. ఒక ఏనుగు కాలును మొసలి పట్టుకొని మడుగులోనికి  
లాగుతుంటే, శ్రీహరి ఆ మొసలిని సంహరించి, ఏనుగును  
కాపాడాడు.” అని శుకుడు పరీక్షిత్తు మహారాజుకు చెప్పాడు.

వెంటనే పరీక్షిత్ మహారాజు శుకునితో ఇలా అన్నాడు.

“మహాత్మా! ఏనుగు ఏమిటి? ఏనుగుకాలు మొసలి  
పట్టుకోడం ఏమిటి? శ్రీహరి విడిపించడం ఏమిటి? కొంచెం వివరంగా  
చెప్పండి.” అని అడిగాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

పరీక్షిత్ మహారాజు అడిగిన ప్రశ్నకు శుకుడు  
గజేంద్రమోక్షము కథను సమాధానంగా చెప్పాడు.

### శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము ప్రథమ అధ్యాయము సంపూర్ణము  
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్. ఓం తత్సత్

### శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము  
ద్వితీయ అధ్యాయము.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! క్షీరసాగరం మధ్యలో త్రికూటము  
అనే పర్వతము ఉంది. ఆ పర్వతమునకు మూడు శిఖరములు  
ఉన్నాయి. ఆ శిఖరములు బంగారము, వెండి, ఇనుము మాలిని  
ప్రకాశిస్తున్నాయి. ఆ త్రికూట పర్వతము నుండి ప్రవహించు నదులు ఆ  
ప్రాంతమును అంతా సస్యశ్యామలంగా చేసాయి.

ఆ త్రికూట పర్వతము నందలి గుహలలో సిద్ధులు,  
చారణులు, గంధర్వులు, విద్యాధరులు, నాగులు, కిన్నరులు, అప్సరసలు  
నివసిస్తూ ఉంటారు. ఆ త్రికూట పర్వత ప్రాంతంలో అనేక రకములైన  
వన్య మృగములు విహరిస్తుంటాయి. ఆ పర్వతము ప్రాంతములలో  
ఉన్న ఉద్యాన వనములలో ఉన్న చెట్లమీద రకరకాల పక్షులు కిలకిలా  
రావాలు చేస్తూ నివసిస్తున్నాయి. ఆ పర్వత ప్రాంతములో ఉన్న  
సరోవరములలో, నదులలో అప్సరస్త్రీలు స్నానాలు చేస్తూ జలక్రీడలు



## అష్టమస్కంధము

ఆడుకుంటూ ఉంటారు.

అక్కడ ఉన్న ఉద్యాన వనములలో ఋతు మంతము అనే ఉద్యాన వనము మిక్కిలి ప్రసిద్ధి చెందినది. ఆ ఉద్యాన వనములో దేవతా స్త్రీలు వచ్చి వినోదిస్తుంటారు. ఆ ఉద్యానవనములో అనేక పుష్పజాతుల మొక్కలు, అనేక వృక్షములు ఉన్నాయి. వాటిలో పారిజాతములు, మందారములు, అశోకవృక్షములు, చంపకములు, మామిడి చెట్లు, పనస చెట్లు, పోక చెట్లు, కొబ్బరి చెట్లు, ఖర్జూరపు చెట్లు, దానిమ్మ చెట్లు, ఇష్టచెట్లు, మద్దిచెట్లు, తాటి చెట్లు, వేగిన చెట్లు, అర్జున చెట్లు, వేప చెట్లు, మేడి చెట్లు, జువ్వి చెట్లు, రావి చెట్లు, మర్రి చెట్లు, మోదుగ చెట్లు, మంచి గంధపు చెట్లు, రక్త చందన చెట్లు, దేవదారు చెట్లు, ద్రాక్ష తీగలు, చెరకు తోటలు, అరటి తోటలు, నేరేడు చెట్లు, రేగు పళ్ల చెట్లు, ఉసిరిక చెట్లు, మారేడు చెట్లు, వెలగ చెట్లు, నిమ్మ చెట్లు, జీడి మామిడి మొక్కలు మొదలగు నానావిధము లైన చెట్లు, మొక్కలతోనూ నిండి ఉంది. ఆ వనములో తుమ్మెదలు, పక్షులు, జలములో తిరిగే పక్షులు, చేపలు, తాబేళ్లు, వీటితో నిండిన సరోవరములు ఉన్నాయి.

ఆ పర్వత ప్రాంతములో ఒక గజరాజు నివసిస్తున్నాడు. ఆ గజరాజుకు ఎంతో మంది భార్యలు, బంధువులు ఉన్నారు. ఆ గజరాజును చూస్తే సింహములు కూడా భయపడి పారిపోతాయి. ఆ గజరాజు రక్షణలో చిన్న చిన్న జంతువులు నిర్భయంగా ఆ వనములో తిరుగుతూ ఉంటాయి.

## శ్రీమద్భాగవతము

ఒకరోజు ఆ గజరాజు, ఆడ ఏనుగులతోనూ, గున్న  
ఏనుగులతోనూ, మదించిన ఏనుగులతోనూ ఆ వనములో ఉన్న ఒక  
సరోవరములోకి దిగి జలకాలాడుతున్నాడు. ఆ సరోవరములోని నీటిని  
తాగుతున్నాడు. తొండముతో నీటిని తీసుకొని తన శరీరం మీద  
చల్లుకుంటున్నాడు. మదించిన ఆ గజరాజు తన ఇష్టం వచ్చినట్టు ఆ  
సరోవరంలో స్వేచ్ఛగా తిరుగుతున్నాడు. కాని తనకు రాబోవు ఆపదను  
గుర్తించలేకపోయాడు.

ఆసరోవరములోనే ఒక మొసలి నివసిస్తూ ఉంది. ఈ  
మదించిన గజరాజు, తన బలగాలతో వచ్చి తన సరోవరమును  
అల్లకల్లోలము చేయడం సహించలేకపోయింది. నీటి లోపలనే  
ఈదుకుంటూ వచ్చి ఆ గజరాజు కాలు గట్టిగా పట్టుకుంది. నీటి  
లోతుల్లోకి లాగుతూ ఉంది. ఈ పరిణామం చూచి మదించిన ఆ  
గజరాజుతన కాలును బలంగా బయటకు లాగడానికి ప్రయత్నించాడు.  
కాని నీటి లోని మొసలికి బలం ఎక్కువ. గజరాజు ఎంత  
ప్రయత్నించినా ఆ మొసలి నోట్లో నుండి తన కాలును  
విడిపించుకోలేక పోయాడు. మొసలి ఏనుగును నీళ్లలోపలికి లాగుతూ  
ఉంది. గజరాజు తన కాలును మొసలి నోటి నుండి విడిపించుకోడానికి  
ప్రయత్నిస్తున్నాడు.

ఈ ఏనుగు మొసలి పోరాటము చూచి ఆ గజరాజు  
భార్యలు, బంధువులు దీనంగా దుఃఖిస్తున్నారు. గజరాజుకు ఏ  
విధంగానూ సాయం చెయ్యలేక పోతున్నారు. గజరాజు తన కాలును  
బయటకు లాగుతుంటే, మొసలి గజరాజు కాలును లోపలకు లాగుతూ

## అష్టమస్కంధము

ఉంది. ఈ ప్రకారంగా ఆ గజరాజు, మొసలి మధ్య వేయి సంవత్సరములు పోరాటం జరిగింది. ఆకాశం నుండి దేవతలు కూడా ఈ వింతను చూస్తున్నారు.

గజేంద్రుని యొక్క బలము, మానసిక శక్తి, ఇంద్రియముల శక్తి క్షీణించాయి. కాని నీటి లోపల ఉన్న మొసలికి దినదినమునకు శక్తి పెరుగుతూ ఉంది. గజరాజుకు తాను చనిపోతానేమో అనే భయం పట్టుకుంది. ఆ భయంతో వణికిపోతున్నాడు. చుట్టు చూచాడు. తన భార్యలు కానీ, బంధువులుకానీ తనను విడిపించలేకపోవడం, తనకు సాయం చెయ్యలేక పోవడం చూచి ఖిన్నుడయ్యాడు. ఎంతమంది ఉండి ఏం లాభం సమయానికి సాయం చేయని వాళ్లు అని బాధ పడ్డాడు. ఏ మార్గమూ దొరక్క ఆ పరమేశ్వరుని ప్రార్థించడం మొదలు పెట్టాడు.

(ఈ సందర్భంలో పాఠకులకు ఒక మనవి. ఈ కథ విచిత్రంగా లేదూ! ఒక ఏనుగు. దానికి భార్యాబిడ్డలు, బంధువులు. నీటిలో ఆటలు. మొసలి పట్టుకోవడం. వేయిసంవత్సరాలు యుద్ధం. ఏనుగు బలం క్షీణించడం. మొసలి బలం పెరగడం. చివరకు భగవంతుని ప్రార్థించడం. ఆయన వచ్చి రక్షించడం. ఇదంతా ఏనుగు, మొసలి కథ కాదు. మన కథే! మన దైనందినజీవిత గాథ. ఎలాగంటే, ఈ ఏనుగే సగటు మానవుడు. వాడికి భార్య, బిడ్డలు, బంధువులు, స్నేహితులు ఉంటారు. ఆ పర్వత ప్రాంతమే ఈ ప్రపంచం, ప్రకృతి. మానవుడు తన వారి అండ, తనకు ఉన్న ధనం, అస్తులు, హోదా, పదవి, చూచుకొని మదించి, తనకంటే గొప్పవాడు లేడనీ, ఈ

## శ్రీమద్భాగవతము

ప్రపంచంలో, ప్రకృతిలో ఇష్టం వచ్చినట్టు విహరిస్తుంటాడు. భార్యలతో కేళివినోదములలో తేలుతుంటాడు. తనకు అడ్డం లేదనుకుంటాడు. సరోవరాన్ని అల్లకల్లోలం చేసినట్టు, ఈ ప్రపంచంలో తన ఇష్టం వచ్చినట్టు ప్రవర్తిస్తుంటాడు.

సాగినంత కాలం సాగుతుంది. అప్పుడు ఆరంభం అవుతుంది కష్టాల పరంపర. మొసలి రూపంలో కష్టాలు, చుట్టుముడతాయి. అవే వయసు మీద పడటం, ముసలితనం, రోగాలు రావడం. ఆ మొసలి బారినుండి తప్పించుకోడానికి నానా తంటాలు పడతాడు. ముసలి తనం రాకుండా, రోగాలు రాకుండా నానా రకాల మందులు వాడతాడు. డాక్టర్ల చుట్టు తిరుగుతాడు. రోగాలతో, ముసలి తనంతో, గజరాజు మొసలితో పోరాడినట్టు పోరాడతాడు. కాని రోగాల బలం, ముసలి తనం బలం రోజురోజుకూ ఎక్కువ అవుతూ ఉంటుంది. వయసు మీదపడే కొద్దీ మానవుడి బలం క్షీణించిపోతూ ఉంటుంది. చూపు మందగిస్తుంది, చెవులు వినపడవు. అలా జీవితాంతం పోరాడతాడు.

చుట్టు చూస్తాడు. తన భార్యా బిడ్డలు, బంధువులు, మిత్రులు అందరూ చూస్తూ ఉంటారే కానీ ఎవరూ తనకు సాయంచెయ్యడానికి ముందుకు రారు. దిక్కులేని వారికి దేవుడే దిక్కు అని అయ్యగారికి అప్పుడు దేవుడు గుర్తుకు వస్తాడు. మనకూ అంతే కదండీ. సాధారణంగా రిటైర్ అయిన తరువాతనే దేవుడు గుర్తుకు వస్తాడు. కొందరికీ అప్పుడూ గుర్తుకు రాడు. రిటైర్ అయిన తరువాత కూడా ఇంకా పాడిగింపులు, మరొక ఉద్యోగంలో చేరడం, ధనం సంపాదన, కొడుకులు, కూతుళ్లు, మనవళ్లు మనుమరాళ్లు,

## అష్టమస్కంధము

వారికోసరం సంపాదించడం, కూడబెట్టడం, నేనులేకపోతే  
వీరేమైపోతారో అనే బెంగ. ఇవన్నీ తాపత్రయాలు. ఇవన్నీ మొసలిమాదిరి  
మానవుని కష్టాల ఊబిలోకి లాగుతుంటాయి.

అప్పుడు గజేంద్రుడు నిర్మల చిత్తంతో భగవంతుని  
ప్రార్థించాడు. ఈ ప్రాపంచిక విషయాలు, విషయ సుఖాలు,  
తాపత్రయాలు, ముసలి తనం, రోగాలు అనే మొసలి బారి నుండి  
మనలను మనం రక్షించుకోవాలంటే, మనం కూడా గజేంద్రుని  
మాదిరి భగవంతుని తలచుకోవాలి. నిర్మలచిత్తంతో ప్రార్థించాలి.  
గజేంద్రుని శ్రీహరి రక్షించినట్టు, మనలను కూడా ఆ దేవుడు  
తప్పకుండా కాపాడతాడు. అప్పుడే గజేంద్రమోక్షం కథ  
చదువుకున్నందుకు సార్థకత. అంతేకానీ గజేంద్రమోక్షం కథ చదివితే  
పుణ్యం వస్తుంది అనుకోవడం ఒట్టి భ్రమ. )

## శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము ద్వితీయ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము

తృతీయ అధ్యాయము.

శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుతో భాగవత కథలో  
అంతర్భాగం అయిన గజేంద్రమోక్ష కథను ఇలా చెబుతున్నాడు.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! మొసలి వాత బడిన గజేంద్రుడు  
వేరు మార్గము తోచక మనస్సును నిర్మలంగా ఉంచుకొని తన  
పూర్వజన్మలో చేసిన సుకృతముల ఫలితంగా ఆ పరమేశ్వరుని ఈ  
విధంగా ప్రార్థించాడు.

(ఇక్కడి నుండి వ్యాస భాగవతములోని శ్లోకములు వాటికి  
పోతన గారు రాసిన అమృత గుళికల లాంటిపద్యములు ఇస్తున్నాను.  
కొన్ని శ్లోకాలకు పోతన గారు పద్యాలు రాయలేదు. కొన్ని పద్యాలు  
అదనంగా రాసారు. అవి అన్నీ కలిపి రాస్తున్నాను. చదవండి.)

శా: నానానేక పయూథముల్ వనములోనం పెద్దకాలంబు స  
న్తానింపగన్ దశలక్షకోటి కరిణీనాథుండనై యుండి మ  
ద్దానాంభ: పరిపుష్ట చందన లతాంత ఛాయలం దుండ లే  
కీ నీరాశ నిటేల వచ్చితి, భయం బెట్లో కదే ఈశ్వరా!

దేవా! నీకు నమస్కారము. నేను సామన్యగజరాజును కాదు.  
ఈ అడవిలో చాలా కాలంగా అనేక గజముల సమూహములకు

## అష్టమస్కంధము

అభిపతిని. వారి గౌరవ, అభిమానములను పొందాను. పదిలక్షల కోట్ల ఆడ ఏనుగులకు నాధుడిగా ఉన్నాను. ఏమిటో నా ఖర్చు కాకపోతే చందన వృక్షముల నీడలలో హాయిగా సేద తీరక, ఈ సరోవరంలో దిగడం ఏమిటి! ఈ మొసలి పట్టుకోవడం ఏమిటి? అసలు నేను ఇక్కడకు ఎందుకు వచ్చాను? నాకేదో భయంగా ఉంది. నన్ను రక్షించు భగవాన్” అని ప్రార్థించాడు.

(ఇంకా గజరాజుకు పొగరు, గర్వము తగ్గలేదు.. తనను గురించి తానే పొగుడుకుంటున్నాడు.) తరువాత గజేంద్రుడు తన బుద్ధిని సమాధాన పరచుకొని, తనపూర్వజన్మలో నేర్చుకున్న స్తోత్రపాఠములను ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు.

ఓ భగవాన్ నీకు నమస్కారము. నీ వలననే ఈ దేహములు అన్నీ చైతన్యవంతమవుతున్నాయి. నీవు ఆదిబీజ స్వరూపుడవు. బ్రహ్మ మొదలగు దేవతా గణములకు నీవు అభిపతివి. పరమపురుషుడవు. అట్టి నిన్ను ప్రార్థిస్తున్నాను.

ఈ అనంత విశ్వము ఎవనియందు నిలిచి ఉన్నదో, ఈ విశ్వము ఎవని నుండి ఉద్భవించినదో, ఈ విశ్వము ఎవని వలన సృష్టింపబడినదో, ఈ విశ్వమునకు అంతా కారణము ఎవరో, కార్య కారణముల కంటే ఎవరు భిన్నంగా ఉంటాడో, ఎవరు స్వయంభువుగా వెలుగుతున్నాడో అట్టి పరమాత్మను నేను ఆశ్రయిస్తున్నాను.

## శ్రీమద్భాగవతము

ఉ॥ ఎవ్వనిచే జనించు జగ మెవ్వని లోపలనుండు లీనమై  
యెవ్వని యందు డిందు, బరమేశ్వరుడెవ్వడు, మూలకారణం  
బెవ్వ డనాది మధ్య లయు డెవ్వడు సర్వము దానయైన వా  
డెవ్వడు వాని నాత్మభవు నీశ్వరు నే శరణంబు వేడెదన్.

ఓ దేవా! ఈ విశ్వము అంతా ఎవని వలన  
సృష్టించబడినదో, ఈ విశ్వము అంతా ఎవని యందు లీనం అయి  
ఉన్నదో, ఈ సమస్త జగము ఎవనిలో కలిసిపోతుందో, ఎవరైతే  
పరమేశ్వరుడిగా కీర్తింపబడుతున్నాడో, ఈ విశ్వమునకు అనాది, మధ్య,  
లయుడు ఎవరో, సర్వము తానే అయిన వాడు ఎవరో, అటువంటి  
వానిని, అందరి హృదయములలో ఆత్మస్వరూపుడుగా వెలుగుతున్న  
ఈశ్వరుని శరణు వేడుతున్నాను.

ఓ దేవా! నీ మాయచేత ఈ జగత్తు పుడుతుంది.  
అంతలోనే మాయం అవుతుంది. నీవు మాత్రము ఈ విశ్వము  
పుట్టడాన్ని, లయం కావడాన్ని సాక్షీభూతంగా చూస్తూ ఉంటావు. ఓ  
దేవా! నీవు ప్రకాశానికే ప్రకాశం కలుగ చేస్తావు. అట్టి నీవు నన్ను  
రక్షించుగాక!

క॥ ఒకపరి జగములు వెలినిడి, యొకపరి లోపలికి గొనుచు నుభయము దానై  
సకలార్థసాక్షి యగు న య్యకలంకుని నాత్మమూలు నర్థి దలంతున్.

ఓ దేవా! ఒక్కోసారి నీవు ఈ సమస్తజగములను నీలోనుండి  
బయటకు నెడతావు. మరొకసారి ఈ సమస్త జగములను నీలో  
ఇముడ్చుకుంటావు. సృష్టి, లయములు ఒక లీలగా చేస్తుంటావు.



## అష్టమస్కంధము

అటువంటి ఆత్మస్వరూపుడవైన నిన్ను శరణు వేడుతున్నాను.

క॥ లోకంబులు లోకేశులు లోకస్థులు దెగిన దుది నలోకంబగు పెంజీకటి కవ్వల నెవ్వండేకాకృతి వెలుగు నతని నే సేవింతున్

ఓ దేవా! ఈ లోకాలు, లోకపాలకులు, లోకములలో ఉండే సమస్తజీవులు పూర్తిగా నశించి నపుడు, ఈ అనంత విశ్వం అంతా గాడాంధకారము ఆవరించినపుడు, ఆ పెనుచీకటికి అవతల ఏకాకృతిగా వెలుగుతున్న ఓ పరమాత్మా! నిన్ను నేను ఆశ్రయించాను. నన్ను రక్షించు. .

క॥నర్తకుని భంగి బెక్కగు మూర్తులతో నెవ్వడాడు? మునులు దివిజులుంగీర్తింప నేర రెవ్వని, వర్తన మొరు లెఱుగ రట్టి వాని నుతింతున్॥

ఓ దేవా! నాటకంలో వివిధ పాత్రలలో నటించే నటుల వలె నీవు కూడా వివిధములైన అవతారములు ఎత్తుతుంటావు. కానీ నీ నిజస్వరూపమును గొప్ప గొప్పబుుషులు కూడా తెలుసుకోలేరు. అటువంటప్పుడు నా వంటి సామాన్యులు నీ గురించి ఎలా తెలుసుకోగలరు. నీ గురించి ఏమని ప్రార్థించను. ఎవ్వరికీ తెలియబడని ఆ పరమాత్మ నన్ను రక్షించుగాక!

ఆ॥ముక్తసంగులైన మునులు, దిద్యక్షులు సర్వభూతహితులు సాధుచిత్తులసదృశవ్రతాడ్ములై కొల్తునెవ్వని దివ్యపదము వాడు దిక్కునాకు.

## శ్రీమద్భాగవతము

ఓ దేవా! సాధుజనులు, ప్రాపంచిక విషయముల మీద ఆసక్తిని వదిలిపెట్టిన వారు, సకల ప్రాణులను సమంగా ఆదరించే వారు, మంచి హృదయము కలవారు, అయిన మహామునులు నీ పాద పద్మములను సేవించడానికి, దర్శించడానికి అరణ్యములలో ఘోరమైన తపస్సులు చేస్తుంటారు. అటువంటి పరమాత్మ నన్ను కాపాడుగాక!

సీ॥ భవము దోషంబు రూపంబు గర్తంబు నాహ్వాయమును గుణము లెవ్వనికి లేక జగముల గలిగించు సమయించు కొఱకునై నిజమాయ నెవ్వడిన్నియును దాల్చు నా పరేశునకు ననంతశక్తికి బ్రహ్మ కిద్దరూపికి రూపహీనునకును జిత్రచారునికి సాక్షికి నాత్మరుచికిని బరమాత్మునకు బరబ్రహ్మమునకు

ఆ॥ మాటలను నెఱుకల మనముల జేరంగ గానిశుచికి సత్త్వగమ్ము డగుచు నిపుణుడైన వాని నిష్కర్మతకు మెచ్చు వాని కే నొనర్తు వందనములు.

ఓ దేవా! నీకు పుట్టుక లేదు, చావు లేదు. ఊరు లేదు. పేరు లేదు. రూపము లేదు, గుణములు లేవు. నీలో మంచి లేదు చెడ్డ లేదు. కానీ, నీవు ఈ సృష్టి చేసేటపుడు రకరకాలైన పేర్లు, రూపాలు, గుణాలు, దోషాలు ధరిస్తూ ఉంటావు. అంతేకాదు, నీకు రూపం అంటూ లేదు. కానీ అన్ని రూపాలు ధరిస్తూ ఉంటావు. నీకు ఏ కర్మా చేయవలసిన ఆవశ్యకత లేకపోయినా, అత్యంత ఆశ్చర్యకరమైన పనులు చేస్తుంటావు. నీవు అన్నిటినీ చూడగలవు. కాని నిన్ను ఎవరూ చూడలేరు. నీవు మాటలకు, ఊహలకు, ఆలోచనలకు అందవు. రజోగుణము, తమోగుణములతో నిండిన వారు నీ గురించి తెలుసుకోలేరు. కేవలము శుద్ధసత్త్వగుణస్వరూపులు మాత్రమే నిన్ను తెలుసుకోగలరు. ఎవరైతే ఫలాపేక్ష లేకుండా కర్మలు చేస్తుంటారో, తాము చేసిన కర్మఫలములను నీకు సమర్పిస్తుంటారో, వారే నీకు ఇష్టమైన వారు.

## అష్టమస్కంధము

అట్టి నీకు నమస్కారము.

ఓ దేవా! నీవు ఆత్మ రూపంలో సకలజీవులలోనూ ప్రకాశిస్తున్నావు. ఈవిశ్వం అంతా నీవే నిండి ఉన్నావు. నిన్ను వాక్కుతో గానీ, మనస్సుతో గానీ, తెలుసుకోలేము. అటువంటినీకు నమస్కారము.

ఓ దేవా! నిన్ను నిర్మలమైన పరిశుద్ధమైన భక్తితో మాత్రమే పొందగలరు. నీవు పవిత్రమైన ప్రేమకు ప్రతిరూపము. అందరికీ ముక్తిని ప్రసాదించే వాడివి. అట్టినీకు నమస్కారము.

ఓ దేవా! నీవు శాంత మూర్తులకు శాంతమూర్తిగానూ, దుర్మార్గులకు దుర్మారుడిగానూ, మూఢులకు మూఢుడిగానూ, కనిపిస్తావు. నీవు సత్వగుణసంపన్నుల హృదయములలో నిలిచి ఉంటావు. నీలో దుర్గుణములు అంటూ మచ్చుకైనా కనిపించవు. నీకు ఎవరి మీదా వైషమ్యము లేదు. నీవు జ్ఞానానికి నిధివి. అట్టినీకు నమస్కారము.

సీ॥శాంతున కపవర్గసౌఖ్య సంవేదికి నిర్వాణ భర్తకు నిర్విశేషు  
నకు, ఘోరునకు గూఢునకు గుణధర్మకి సౌమ్యున కభిక విజ్ఞాన మయున  
కభిలేంద్రియ ద్రష్ట కధ్యక్షునకు బహు క్షేత్రజ్ఞునకు దయాసింధుమతికి  
మూలప్రకృతి కాత్మ మూలున కభిలేంద్రియ జ్ఞాపకునకు దుఃఖాంత కృతికి

ఆ॥నెఱి నసత్వ మనెడి నీడతో వెలుగుచు నుండు నెక్కటికిమహోత్తరునకు  
నిఖిల కారణునకు నిష్కారణునకు నమస్కరించు నన్ను మనుచు కొలుకు.

## శ్రీమద్భాగవతము

ఓ దేవా! నీవు శాంతమూర్తివి. మోక్షసామ్రాజ్యానికి అధిపతివి. ఆనందస్వరూపుడవు. నీకు నావాడు, పరాయి వాడు అనే భేదం లేదు. అందరూ నీ వాళ్లే. నీవు దుష్టులను శిక్షిస్తావు. మంచి వారిని కాపాడతావు. మూడు గుణములకు అందని వాడివి. విజ్ఞానమయుడవు. మానవులు తమ తమ ఇంద్రియములతో చేసే అన్ని కర్మలను సాక్షీభూతంగా చూచే ఆత్మస్వరూపుడవు. దయాసముద్రుడవు. ఈ అనంత విశ్వమునకు మూలము నువ్వే. అన్ని జీవుల దేహములలో ఆత్మస్వరూపుడుగా వెలుగుతున్నావు. అందరి దుఃఖములను నివృత్తి చేసేవాడివి. నీ మాయతో సృష్టి, స్థితి, లయములను అవలీలగా నిర్వర్తిస్తున్నవాడివి. అందరిలో ఉన్నా ఒంటరివాడివి. కార్య కారణ కారకుడివి. అటువంటి పరమాత్మను నన్ను కాపాడమని ప్రార్థిస్తున్నాను.

ఓ దేవా! నీవు సర్వాంతర్యామివి. ఈ విశ్వమునకు అధిపతివి. సర్వసాక్షివి. నీవే ఈ ప్రకృతియొక్క పుట్టుకకు కారణము. ఆత్మస్వరూపుడవు. పరమాత్మస్వరూపుడవు. అట్టి నీకు నమస్కారము.

నీవు సర్వేంద్రియములకు, సత్త్వ, రజస్తమోగుణములకు, జ్ఞానమునకు, మాయకు, అన్ని భ్రమలకు నీవే ద్రష్టవు (చూచేవాడివి). అట్టి నీకు నమస్కరిస్తున్నాను.

ఓ దేవా! అఖిల జగత్తుకు నీవే కారణభూతుడవు. నీకు కారణం అంటూ లేదు. కాని కారణ స్వరూపుడవు. నీవే నాలుగు వేదములకు ఆశ్రయుడవు. నీవే మోక్ష ప్రదాతవు. సాధువులకు శరణాగతుడవు. అట్టి నీకు నమస్కారము.

## అష్టమస్కంధము

ఓ దేవా! నీవు జ్ఞానస్వరూపుడవు. నీకు ఏగుణములు  
అంటవు. కానీ అన్ని గుణములు నీలో నుండి ఉద్భవించాయి.  
ఆత్మతత్వమును తెలుసుకొన్న వారి హృదయములలో నిలిచి ఉంటావు.  
అట్టినీకు నమస్కారము.

ఓ దేవా! నేను మృగమును. నీ శరణాగతి కోరాను. నాలో  
ఉన్న అవిద్యను నాశనం చెయ్యి. నాకు ముక్తిని ప్రసాదించు. నా మీద నీ  
కరుణాకటాక్షవీక్షణములను ప్రసరించు. ఇంక ఆలస్యం చేయకు. నన్ను  
రక్షించు. నీవు అందరి జీవుల దేహములలో ఆత్మస్వరూపుడుగా  
ఉన్నావు. అలాగే నాలో కూడా ఉన్నావు. నీవు జ్ఞాన స్వరూపుడవు. అట్టి  
నీకు నమస్కారము.

ఓ దేవా! ఈ ప్రపంచంలో ఉన్న మానవులు తమ యొక్క  
భార్య, సంతానము, ధనము, గృహము, తన యొక్క సేవకులు, తన  
బంధువులు, మిత్రులు వీరి యందే ఎక్కువ ఆసక్తిని చూపుతుంటారు.  
అటువంటి వారికి నీవు లబ్ధ్యము కావు. ఎందుకంటే నీకు ఈ  
ప్రాపంచిక విషయముల మీద ఎటువంటి ఆసక్తి లేదు. ఈ ప్రాపంచిక  
విషయములను, విషయ వాంఛలను వదిలిపెట్టిన వారే నిన్ను సదా  
తమ హృదయములలో నిలుపుకుంటారు. నీవు జ్ఞానస్వరూపుడవు. ఈ  
అనంత విశ్వమునకు పాలకుడవు నీవే. అట్టి నీకు నమస్కరిస్తున్నాను.

ఓ దేవా! ధర్మము, అర్థము, కామము, మోక్షము అను  
నాలుగు పురుషార్థములు సిద్ధించాలంటే ఎవరైనా ఎంతటి గొప్పవారైనా  
నిన్ను పూజించవలసిందే. నీవే మోక్ష ప్రదాతవు. నిన్ను నమ్మిన వారిని

## శ్రీమద్భాగవతము

నీలో ఐక్యం చేసుకొని నీ వంటి శరీరమును వారికి ప్రసాదిస్తావు.  
అట్టినీవునన్నుకాపాడుగాక!

తాము చేసే అన్ని కర్మల ఫలములను నీకు అర్పించి, నీకు పూర్తిగా శరణాగతులైన నీ భక్తులు నిన్ను ఏ కోరికలూ కోరరు. వారికి నీ నుండి కోరదగినది ఏమీ లేదు. వారు సదా నిన్ను పూజిస్తూ, నిన్ను కీర్తిస్తూ, నీ కథలను వింటూ, ఆనంద పారవశ్యంలో మునిగి తేలుతుంటారు. ఎందుకంటే నీవు అందరికీ ఈశ్వరుడవు, నిత్యుడవు, అనంతుడవు, అవ్యక్తుడవు, యోగులకు మాత్రమే లభ్యం అయ్యేవాడివి, మానవుల ఇంద్రియములకు నీవు కనపడవు, ఇంద్రియములకు అతీతుడవు, నీవు ఇటు స్థూలరూపంలో అటు సూక్ష్మరూపంలో కూడా ఉంటావు. అందరికంటే ముందు నుండి ఉన్నవాడివి, పరిపూర్ణ స్వరూపుడవు, పరబ్రహ్మము అయిన నిన్ను స్తుతిస్తున్నాను.

ఓ దేవా! బ్రహ్మ, దేవతలు, నాలుగు వేదములు, వివిధములైన రూపములతో, పేర్లతో నిండిన ఈ అనంత విశ్వమును సృష్టించడానికి నీలోని అత్యల్పమయిన అంశను మాత్రమే వినియోగించావు. అగ్ని నుండి అగ్ని జ్వాలలు పుడుతుంటాయి. సూర్యుని నుండి కిరణములు పుడుతుంటాయి. కాని అగ్ని జ్వాలలు అగ్నిలోనూ, సూర్య కిరణములు సూర్యునిలోనూ కలిసిపోతుంటాయి. అలాగే నీలో నుండి బుద్ధి, మనస్సు, ఇంద్రియములు, దేహములు, సత్త్వ, రజస్తమోగుణములు, పుడుతున్నాయి. మరలా నీలోనే లీనం అవుతున్నాయి. పోనీ నీవు సృష్టించిన మానవులలో స్త్రీలు, పురుషులు, నపుంసకులు, లేక రాక్షసులు, దేవతలు, జంతువులు, పక్షులు, అన్నీ నీవే అందామా అంటే ఇవేవీ నీవు కావు. కానీ అన్నీ నీవే అయి ఉన్నావు. ఈ

## అష్టమస్కంధము

పని చెయ్యాలి ఆ పని చెయ్యకూడదు అనే నియమం నీకు లేదు. నీవు ఏదీ చెయ్యవు. అన్నీ చేసినట్టు కనపడతావు. అట్టి సర్వాంతర్యామివైన నిన్ను కాపాడమని ప్రార్థిస్తున్నాను.

ఓ దేవా! నాకు ఈ జీవితంమీద విరక్తి కలిగింది. జీవించ వలెననే కోరిక నశించింది. ఈ ఏనుగు శరీరంలో అజ్ఞానం తప్ప ఏమీ లేదు. ఈ అజ్ఞానాన్ని మోస్తూ ఇంకా ఈ శరీరంలో పడి ఉండటం వలన ఏమీ ప్రయోజనము లేదు. ఓ దేవా! నన్ను ఈ అజ్ఞానము నుండి బయటకు లాగు. నాకు ముక్తిని ప్రసాదించు.

క॥ విశ్వకరు, విశ్వదూరుని, విశ్వాత్మకు విశ్వవేద్యు విశ్వు నవిశ్వున్ శాశ్వతు నజు బ్రహ్మ ప్రభు, నీశ్వరునిం బరమపురుషు నే భజియింతున్॥

ఈ విశ్వాన్ని సృష్టించిన వాడిని, ఈ విశ్వం అంతా తానే అయి ఉన్న వాడిని, కాని ఈ విశ్వంలో ఎటువంటి ఆసక్తి లేని వాడిని, జ్ఞానమే స్వరూపంగా కలవాడిని, ఈ విశ్వమే ఆత్మగా కలిగిన వాడిని, పుట్టని వాడిని, బ్రహ్మను, ఈశ్వరుడను, పరమపురుషుడను నేను మనసారా ప్రార్థిస్తున్నాను.

క॥యోగాగ్ని దగ్ధకర్ములు, యోగీశ్వరు లే మహాత్ము నొండెఱుగక స ద్యోగ విభాసిత మనముల, బాగుగ వీక్షింతు రట్టి పరము భజింతున్॥

ఓ దేవా! యోగులు తాము చేసిన కర్మలను, వారు సంపాదించిన జ్ఞానము అనే అగ్నిలో పడవేసి దగ్ధంచేసుకున్నారు.

## శ్రీమద్భాగవతము

పునీతులు అయ్యారు. అట్టి వారు నిరంతరము వారి హృదయములలో నిన్నే చూస్తుంటారు. అట్టి పరమాత్మ స్వరూపుడవైన నిన్ను భక్తితో వేడుకుంటున్నాను.

ఓ దేవా! నీవు ఈ ప్రపంచానికి మానవ రూపంతో అవతారపురుషునిగా వెల్లడి అవుతున్నావు. నిన్ను శరణుజొచ్చిన వారిని రక్షిస్తున్నావు. సాధువులను కాపాడుతున్నావు. దుష్టులను శిక్షిస్తున్నావు. నీ శక్తి అపారము. దానికి అంతము లేదు. కాని ఇంద్రియ నిగ్రహము, మనో నిగ్రహము లేని మానవులకు నీవు కనిపించవు. అట్టి నిన్ను వేడుకుంటున్నాను.

ఓ దేవా! నేను కూడాముముక్షువుడనే. అందుకనే విశ్వస్రష్టవు, విశ్వరూపుడవు, విశ్వమున కంటే భిన్నమైనవాడివి, విశ్వాత్మవు, విశ్వజ్ఞుడవు, పుట్టని వాడివి, పరమపదమే స్వరూపంగాకలవాడివి బ్రహ్మవు అయిననీకు నమస్కరిస్తున్నాను.

ఓ దేవా! ఈ మానవులందరూ నీ మాయకు లోబడి తనలో ఆత్మ స్వరూపుడుగా వెలుగుందుతున్న నిన్ను తెలుసుకోలేకపోతున్నారు. అట్టి నిన్ను మనసారా వేడుకుంటున్నాను. నన్ను ఈ ఆపద నుండి కాపాడు.” అని గజేంద్రుడు ఆ పరమాత్మను వేడుకున్నాడు.

(ఇక్కడితో వ్యాస మహర్షి రాసిన శ్లోకాలకు భావమును, పోతన గారి పద్యములను చదివారు. కాని పోతన గారు భక్తి పారవశ్యంతో గజేంద్రుని ఆవేదనను ఇంకాస్త పొడిగించాడు. అవికూడా ఇక్కడ చెప్పుకుందాము. గజేంద్రుడు ఇప్పటిదాకా చేసిన ప్రార్థనలను మీరు



## అష్టమస్కంధము

చదివారు. తన పూర్వజన్మలో చేసినపుణ్యవిశేషము వలన అటువంటి ప్రార్థనలను చేసాడు. కాని అంతలోనే అజ్ఞానంలో పడ్డాడు. మనలో కూడా చాలా మంది బాగా చదువుకున్న వాళ్లు, అందరికీ చెప్పనేర్చిన వాళ్లు, ఏదైనా ఆపద తమకు వచ్చేటప్పటికి, ఏ విషయమైనా తమ దాకా వచ్చేటప్పటికి, తాము అనుకున్నది అనుకున్నట్టు జరగనప్పుడు, కోరుకొన్నది లభించనప్పుడు, తాము కొలిచే దేవుడిని సందేహిస్తారు. అప్పటిదాకా ఆంజనేయుడిని కొల్లినవారు సాయిబాబానుకొలవడం మొదలు పెడతారు. ఆయన వల్ల కూడా కాకపోతే మరొక బతికి ఉన్న బాబా వద్దకు వెళతారు. బాబాల దగ్గరకు వెళ్లేవాళ్లు ఎవరూ అజ్ఞానులు కారు. బాగా చదువుకున్న వాళ్లు. జ్ఞానులు. అక్కడా పనిజరగనప్పుడు అసలు దేవుడు ఉన్నాడా! ఉంటే నాకు ఎందుకు అన్యాయంచేస్తున్నాడు! అనే సందేహంలో పడతారు. సరిగ్గా గజేంద్రుడు కూడా అదే సందేహంలో పడ్డాడు. ఆ సందేహాన్ని పోతన గారు ఎంత అందంగా కందంలో (కంద పద్యంలో) వర్ణించారో చదవండి.

క॥ కలడందురు దీనుల యెడ గల డందురు పరమయోగి గణముల పాలం  
గలడందు రన్ని దిశలను గలడు కలండను వాడు కలడో లేడో!

భగవంతుడు దీనులను కాపాడుతాడు, దీనుల వెంట ఉంటాడు అని అంటారు కదా! పరమయోగుల యందు కూడా ఉంటాడు అని అంటారు కదా! అంతెందుకు. అన్ని దిక్కులలోనూ ఉంటాడు అంటారు కదా! (దిక్కులేని వాడికి దేవుడే దిక్కు), మరి ఇంతమంది ఉన్నాడు ఉన్నాడు అని అంటుంటారు కదా! మరి ఉన్నాడు ఉన్నాడు అనే వాడు ఉన్నాడో! లేడో! అని సందేహాన్ని వెలి బుచ్చాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

గజేంద్రుడు ఆ ప్రకారంగా సందేహం వెలిబుచ్చాడు.  
గజేంద్రుడు జ్ఞాని కాబట్టి అంతలోనే తేరుకున్నాడు. ఇదేమిటి ఆ  
పరమాత్మనే సందేహించడం ఏమిటి అని అనుకున్నాడు. వెంటనే  
మరలా ఆ పరమాత్మను స్తుతించడం మొదలుపెట్టాడు.

సీ॥ కలుగడే నాపాలి కలిమి సందేహింప గలిమిలేములు లేక కలుగువాడు  
నా కడ్డపడ రాడె నలి నసాధువులచే బడిన సాధుల కడ్డపడెడువాడు.  
చూడడే నా పాటు జాపుల జాడక చూచువారలగృహ జూచువాడు;  
లీలతో నా మొఱాలింప డే మొఱగుల మొఱ లెఱుంగుచు దన్ను మొఱుగువాడు

తే॥ అఖిల రూపముల్ తన రూపమైన వాడు, నాదిమధ్యాంతములు లేక యడరువాడు  
భక్తజనముల దీనుల పాలివాడు, వినడె చూడడె తలపడె వేగ రాడె!

ఇదేమిటి! ఆ పరమాత్మనే అనుమానిస్తున్నాను. అసలు నా  
విషయంలో ఆ పరమాత్మ ఇలా ఎందుకు చేస్తాడు. ఆ పరమాత్మకు  
ధనికుడు పేదవాడు అనే భేదము లేదు కదా! అందరినీ కాపాడే  
గుణము కలవాడు కదా! అలాగే నన్ను కూడా ఈ మొసలి బారి నుండి  
రక్షిస్తాడు. దుర్మార్గుల చేతిలో సత్పురుషులు బాధలు పడుతుంటే  
ఆయన చూస్తూ ఊరుకుంటాడా! ఎప్పటికీ ఊరుకోడు. తప్పకుండా  
వచ్చి నన్ను రక్షిస్తాడు. ఇతరులను నమ్ముకుండా, ఎల్లప్పుడూ తననే  
నమ్మిన వారికి, ఆ పరమాత్మ ఎప్పుడూ అండగా ఉంటాడు. నేను కూడా  
ఆపరమాత్మనే త్రికరణ శుద్ధిగా నమ్ముకున్నానుకదా! అందుకని నన్ను  
కూడా తప్పకుండా రక్షిస్తాడు. ఎవడైనా ఆపదలో ఉండి దీనంగా ప్రార్థిస్తే,  
ఆ దీనుల మొరలను విని తనను తాను మరిచిపోతాడు. అటువంటి  
పరమాత్మ నా మొర ఆలకించకుండా ఉంటాడా! ఇంతకూ నా మొర

## అష్టమస్కంధము

ఆయనకు వినబడిందా లేదా అని అనుకుంటే, అన్ని చోట్లా ఆయనే ఉన్నాడు. ఎందుకంటే ఆయనకు మొదలు, ఆఖరు అని లేవు కదా. అన్నింటిలోనూ, అన్ని రూపాలలోనూ ఆయనే ఉన్నాడు. ఆయనను నమ్మిన భక్తులకు, దీనులకు ఆయనే ఆధారం. కాబట్టి నా మొర ఎందుకువినడు! నా బాధలు ఎందుకు చూడడు! నన్ను గురించి ఎందుకు తలచుకోడు! ఎందుకు వేగంగా వచ్చి నన్ను రక్షించడు!

(భగవంతుని మీద అచంచలమైన భక్తి పారవశ్యం కలిగితే ఆ భక్తుడు భగవంతుని ఇలాగే నిలచిస్తాడు. రామదాసు కూడా “నీకు, నీ భార్యకు, నీ తమ్ముడికి నగలు చేయించాను. దానికి సొమ్ము నీ తండ్రి ఇచ్చాడా! నీ మామగారు ఇచ్చారా! ఎవడబ్బసొమ్ముని కులుకుతూ తిరుగుతున్నావు” అని నిలచిసాడు. అలాగే పోతన గారి గజేంద్రుడుకూడా పరమాత్మను ఇలాగే నిలచిసి అడుగుతున్నాడు. అటువంటి భక్తులను చూచి భగవంతుడు పొంగిపోతాడు.)

శా||లావొక్కింతయు లేదు ధైర్యము విలోలంబయ్యె బ్రాణంబులున్  
రావుల్ తప్ప మూర్ఖవచ్చె దనువున్ డస్సెన్ శ్రమం బయ్యెడిన్  
నీవే తప్ప నితఃపరంబెరుగ మన్నింపం దగున్ దీనునిన్  
రావే ఈశ్వర! కావవే వరద! సంరక్షింపు భద్రాత్మకా!

(ఈ పద్యం తెలుగువారి నోట విరివిగా వినబడే పద్యం. ఈ పద్యంలో మాటలు..... లావొక్కింతయు లేదు అనీ, ప్రాణముల్ రావుల్ తప్ప అనీ, నీవే తప్ప నితఃపరంబెరుగ అనీ సామెతలుగా కూడా వాడుతుంటారు.

## శ్రీమద్భాగవతము

అంతటి ప్రాచుర్యం పొందిన పద్యం ఇది. ఈ పద్యంతో గజేంద్రుడు పూర్తిగా భగవంతునికి పాదాక్రాంతుడు అయ్యాడు. ఇంక నా వల్ల కాదు. నీవే దిక్కు అని వేడుకున్నాడు. ఈ మూడు పద్యాలు గజేంద్రుని శరణాగతిని తెలుపుతాయి. మనం కూడా మనసా వాచా కర్తనా భగవంతునికి, పరమాత్మకు అర్పించుకోవాలి. అహంకారం వదిలిపెట్టాలి. భారం అంతా భగవంతుని మీద వెయ్యాలి. నిశ్చింతగా ఉండాలి. అన్నీ ఆ పరమాత్మ చూచుకుంటాడు. ఈ భావాన్ని పోతన గారు హృద్యంగా వర్ణించారు. ఈ అమృత గుళికలను మనసారా ఆస్వాదిద్దాం. వీలైనంత వరకు ఆచరిద్దాం. అప్పుడే భాగవతం చదివినందుకు సార్థకత.)

ఓ దేవా! నాకు ఏ మాత్రం శక్తిలేదు. ధైర్యం నశించి పోయింది. ప్రాణాలు అరిచేతుల్లో పెట్టుకొని ఉన్నాను. శరీరం పట్టు తప్పుతూ ఉంది. స్వహ తప్పుతూ ఉంది. ఇంత బలమయిన భారీ శరీరం కూడా ఈ మొసలితో పోరాడి పోరాడి బాగా అలసి పోయింది. నాకు నువ్వు తప్ప వేరే దిక్కులేదు. ఇటువంటి దీనావస్థలో ఉన్న నన్ను కాపాడటం నీ ధర్మం. ఓ దేవుడా! రావయ్యా! కాపాడవయ్యా! అందరికీ వరాలిచ్చే వాడా నన్ను కరుణించవయ్యా! నన్ను రక్షించవయ్యా అని దీనంగా వేడుకున్నాడు. ఇంకా ఇలా వేడుకుంటున్నాడు.

కం॥ వినుదట జీవుల మాటలు చనుదట చనరాని చోట్ల శరణార్థుల కోయను దట పిలిచిన సర్వము, గనుదట సందేహ మయ్యె గరుణావాల్చి'

మానవుని మనస్సు చంచలమైనది. గజేంద్రుడు ఈ నాటి మానవునికి ప్రతీక. అంతలోనే నమ్మకం, అంతలోనే అపనమ్మకం. గజేంద్రుడు కూడా మరలా అపనమ్మకంలో పడ్డాడు. భగవంతుని

## అష్టమస్కంధము

ఉనికినే మరలా సందేహిస్తున్నాడు.ఎలాగంటే....)

ఓ కరుణాసముద్రా! నీవు సకల జీవుల బాధలను ఓపిగ్గా వింటావట కదా! దీనులను కాపాడటం కోసరం పోకూడని ప్రదేశాలకు కూడా వెళ్లి ఆర్తులను రక్షిస్తావట కదా! నిన్ను శరణు కోరిన వారు ఎలుగెత్తి పిలిస్తే ఓయ్ అని బదులు పలుకుతావట కదా! మరి నేను ఇంతగా మొరపెట్టుకుంటున్నా ఉలకవు పలకవు. ఇవన్నీ నిజాలేనా లేక ఉట్టుట్టి మాటలేనా! అని ఆ పరమాత్మ శక్తినే శంకించాడు గజేంద్రుడు.

ఇలాకాదని మరలా పరమాత్మను కీర్తించడం, అంతలోనే అరవడం, దీనంగా వేడుకోవడం మొదలు పెట్టాడు.

ఉ॥ ఓ కమలాపు! యోవరద! యో ప్రతిపక్ష విపక్ష దూర! కు య్యో!కవియోగి వంద్య సుగుణోత్తమ! యో శరణాగతామరా నోకహ! యో మునీశ్వర మనోహర! యో విమల ప్రభావ!రా వే! కరుణింపవే! తలపవే! శరణార్థిని నన్ను గానవే!

నీటిలో ఉండే కమలములకు కూడా ఆపుడైన వాడా! కోరిన వారికి కోరినట్టు వరాలు ఇచ్చేవాడా! నిన్ను తిట్టే వాళ్లను కూడా కరుణించేవాడా! (హిరణ్యకశిపుడు, శిశుపాలుడు), కుయ్యో మంటూ అరుస్తున్నా నామొర వినవా! కవులు, యోగులు నీకు నమస్కారాలుపెడుతుంటారట కదా! నేనూ నమస్కారం పెడుతున్నానయ్య! నీకు అన్నీ మంచి గుణములే అట కదా! నిన్ను శరణు వేడిన వారికి కోరిన కోరికలు కాదనకుండా తీరుస్తావట కదా!

## శ్రీమద్భాగవతము

మునీశ్వరుల హృదయాలలో కొలువై ఉంటావట కదా! నీ మహిమ అపారమట కదా! రావయ్యా! నన్నరక్షించవయ్యా! నా గురించి కాస్త ఆలోచించవయ్యా! నిన్నుశరణు వేడొనయ్యా! కాపాడవయ్యా!” అంటూ దీనంగా ప్రార్థించాడు గజేంద్రుడు.

( ఇక్కడితో గజేంద్రుడి మొర గురించి పోతన గారు రాసిన పద్యాలు కూడా అయి పోయాయి. తరువాత వ్యాసభగవానుని భాగవతానికి వద్దాము. వ్యాసుల వారు నాలుగు శ్లోకాలలో గజేంద్రమోక్షము కథను ముగించారు. అది ఎలాగో చూద్దాము.)

గజేంద్రుని మొరను శ్రీహరితో పాలు బ్రహ్మ మొదలగు దేవతలు కూడా విన్నారు. బ్రహ్మ కానీ ఇతర దేవతలు కాని ఆ గజేంద్రుని మొసలి బారి నుండి విడిపించడానికి ముందుకు రాలేదు. శ్రీహరి గరుడుని మీద ఎక్కి, చక్రము మొదలగు ఆయుధములను ధరించి, గజేంద్రుడు ఆపదలో ఉన్న ప్రదేశమునకు వచ్చాడు.

ఆకాశంలో గరుడుని మీద ఎక్కి, చక్రాయుధమును ధరించి, తన వైపుకు వస్తున్న శ్రీహరిని చూచాడు గజేంద్రుడు. వెంటనే తన తొండముతో పక్కనే ఉన్న తామర పువ్వును లాగి, ఆ తొండమును పైకి ఎత్తి “ఓ నారాయణా! అఖిలగురో! భగవాన్! నా మొరాలకించి వచ్చావా తండ్రీ! నీకిదే నాభక్తిపూర్వక నమస్కారము” అని తొండము పైకెత్తి ఘీంకారము చేసాడు.

## అష్టమస్కంధము

వెంటనే శ్రీహరి గరుడుని మీది నుండి కిందికి దిగాడు. చక్రాయుధమును ప్రయోగించి ఆ మొసలి నోటిని చీల్చాడు. మొసలి నోటిలో చిక్కుకున్న గజేంద్రుని కాలును బయటకు లాగాడు. ఆ ప్రకారంగా మొసలి బారి నుండి గజేంద్రుని కాపాడాడు శ్రీహరి.

### శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము తృతీయ అధ్యాయము సంపూర్ణము  
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్.

(పాఠకులకు ఒక మనవి. ఇంతటితో వ్యాసమహర్షి రాసిన గజేంద్రమోక్షము అయిపోయింది. కాని పోతన గారు ఇంకా పాడిగించారు. అది కూడా మనం చదువుకుందాము. సందర్భం వచ్చింది కాబట్టి ఈ ఘట్టంలో ప్రాచుర్యంలో ఉన్న ఒక కథకూడా చెప్పుకుందాము. అది ఎలాగంటే.....

గజేంద్రుడు పైన చెప్పిన ప్రకారము శ్రీహరి గురించి ప్రార్థన చేసాడు. వేడుకుంటున్నాడు. నువ్వు ఉన్నావో లేవో అనే సందేహము కూడా వెలిబుచ్చాడు. కాదు ఉన్నాడు, నన్ను వచ్చి కాపాడతాడు అని రూఢి చేసుకున్నాడు. గజేంద్రుడి మొరను బ్రహ్మదేవుడు, ఇతర దేవతలు విన్నారు. కాని గజేంద్రుడిని రక్షించడానికి ఎవరూ రాలేదు. వాళ్లు అనుకున్న కారణం ఏమిటంటే.....

## శ్రీమద్భాగవతము

ఆ॥ విశ్వమయత లేమి వినియు నూరక ఉండి, రంబుజాసనాదు లడ్డపడక  
విశ్వమయుడు విభుడు విష్ణుండు జిష్ణుండు, భక్తియుతున కడ్డుపడ దలంచె

గజేంద్రుని మొర విని అతనిని కాపాడదామని బ్రహ్మ  
మొదలగు దేవతలు అనుకున్నారు కానీ వారికి విశ్వం అంతా వ్యాపించి  
ఉండే గుణం లేదు. పైగా గజేంద్రుడు ఎక్కడ ఉన్నాడో తెలియదు.  
అందుకని గజేంద్రునికి సాయపడాలని ఉన్నా సాయపడలేక  
ఊరుకున్నారు. కాని వైకుంఠవాసి, సర్వవ్యాపి అయిన విష్ణువు మాత్రం  
గజేంద్రునికి సాయపడదలచుకున్నాడు.

ఇక్కడ పోతన గారికి ఒక సందేహము వచ్చినట్టుంది.  
గజేంద్రునికి సాయపడదాము అనుకున్న వాడు రావచ్చు కదా!  
గజేంద్రుడు ఇంతగా ఎలుగెత్తి అరుస్తుంటే వైకుంఠంలో ఉన్న శ్రీహరి  
ఏం చేస్తున్నాడు అని అనుకున్నాడు.

వైకుంఠంలో ఉన్న శ్రీహరి ఏంచేస్తున్నాడో చూడాలంటే  
వైకుంఠం వెళ్లాలి. వైకుంఠం ఎలా ఉంటుందో వ్యాసుడు రాయలేదు.  
పోతన గారు వైకుంఠం వెళ్లి చూడలేదు. పోనీ చూచిన వారు వచ్చి  
వైకుంఠం ఇలా ఉంటుంది అక్కడ శ్రీహరి ఫలానా చోట ఉంటాడు అని  
చెప్పే అవకాశం లేదు. ఇప్పుడు ఎలాగా అని అనుకున్నాడు పోతన  
గారు. ఏమైతే అది అయిందని తరువాత పద్మం రాయడం  
మొదలెట్టారు పోతన గారు.

విష్ణువు ఎక్కడ ఉంటాడు.  
వైకుంఠంలో ఉంటాడు.



## అష్టమస్కంధము

అంటే మన రాష్ట్రంలో ఉన్న అనంత పురం లాగా వైకుంఠ పురం అని ఒకటి ఉంటుంది కదా అని

“అల వైకుంఠ పురంబులో” అని మొదలెట్టాడు.

మరి వైకుంఠపురం అనే పురములో రాజులు ఉండే ప్రదేశాన్ని “నగరి” అంటారు కాబట్టి “నగరిలో..”అని రెండవ పదం రాసారు.

మరి రాచ నగరిలో విష్ణువు ఎక్కడ ఉంటాడు. ఎక్కడో ఒక భవనంలో ఉంటాడు కదా అని అనుకొని “ఆ మూల సౌధంబు దాపల...” అని రాసారు.

ఇంక ఘంటం నడవలేదు. ఎందుకంటే ఆ సౌధంలోపల ఏం జరుగుతూ ఉందో పోతన గారికి తెలియదు. తెలియని విషయం ఏమి రాయగలడు. ఏమీ తోచలేదు పోతన గారికి. ఘంటం పక్కన పెట్టాడు. కూతురిని పిలిచి “తల్లీ! పద్మం నడవడం లేదు. కాస్త బయట తిరిగి వస్తాను. ఏమన్నా ఆలోచన తడుతుందేమో” అని బయటకు వెళ్లాడు.

పోతన గారు పడే తపన అంతా చూస్తున్నాడు విష్ణు మూర్తి. నిజమే. తన సౌధంలో జరిగే విషయాలు తనకు తెలుస్తాయి గానీ పోతన గారికి ఏం తెలుస్తాయి. అందుకని ఆ పద్మం తనే పూరించాలి అని అనుకున్నాడు విష్ణుమూర్తి. వెంటనోవేషం మార్చాడు. పోతన గారిలాగా మారి పోయాడు. బయట నుండి వచ్చినట్టు ఇంట్లోకి

## శ్రీమద్భాగవతము

వెళ్లాడు. కూతురు ఎదురుగా వచ్చి కాళ్ళకు నీళ్లు ఇచ్చింది. కాళ్లు కడుగుకొని ఆచమనం చేసి దేవుడి ముందు కూర్చున్నాడు. తాటాకుల కట్ట ఘంటం తీసుకున్నాడు. చకా చకా పద్మం పూర్తి చేసాడు.

పోతన రూపంలో ఉన్న విష్ణుమూర్తి ఒకొక్క పదం రాస్తుంటే, అదే పదం ఊరి బయట చెరువు ఒడ్డున పచారుచేస్తున్న పోతన గారి మెదడులో మెదులుతూ ఉంది. ఇక్కడ విష్ణుమూర్తి పద్మంపూర్తి చేసాడు. అక్కడ పోతన గారి మనస్సులో కూడా పద్మం పూర్తి అయింది. విష్ణుమూర్తి పైకి లేచి తన దారిన తాను వెళ్లిపోయాడు. మనసులో అద్దంలా కనిపిస్తున్న పద్మపాదాలు మననం చేసుకుంటూ గబగబా ఇంటికి వచ్చాడు పోతన. .

కూతురు కాళ్ళకు నీళ్లు ఇస్తూ “అదేంటి నాన్నా ఇప్పుడే గా వచ్చావు. పద్మం రాసావు. ఇంతలో బయటకు ఎప్పుడు వెళ్లావు” అని అడిగింది.

పోతన గారికి ఏమీ బోధ పడలేదు. “నేనేంటి. రావడం ఏంటి పద్మం రాయడం ఏంటి. ఇందాక వెళ్లిన వాడిని ఇప్పుడే లోపలకు వస్తున్నానమ్మా” అన్నాడు కాళ్లు కడుక్కుని ఆచమనం చేస్తూ.

“నిజం నాన్నా. నువ్వు ఇప్పుడే వచ్చావు. నేను కాళ్ళకు నీళ్లుఇచ్చాను. నువ్వు లోపలకు వెళ్లి పద్మం పూర్తి చేసావు” అంది కూతురు అమాయకంగా.

## అష్టమస్కంధము

పోతన గారు ఆశ్చర్యపోయారు. గబగబా లోపలకు వెళ్లాడు. తాటాకుల కట్ట తీసుకున్నాడు. తాను రాసిన మొదటి పాదం కింద మూడు పాదాలు పూర్తి చేసి ఉన్నాయి. తనమనస్సులో మెదిలిన పద్యపాదాలే తాటాకుల మీద ప్రత్యక్షం అయ్యాయి.

అప్పుడు అర్థం అయింది పోతన గారికి. సాక్షాత్తు శ్రీరామచంద్రుడే వచ్చి పద్యం పూరించాడు అని. భక్తితో పరవశించి పోయాడు. గజేంద్రమోక్షం కథనుచకా చకా రాసాడు. ఈ కథ నిజం కావచ్చు. కల్పితంకావచ్చు. పోతన గారు కడప జిల్లావాడు కావచ్చు వరంగల్ జిల్లావాడు కావచ్చు అది మనకు అనవసరం. మనకు గజేంద్రమోక్షం కథా రూపంలో అమృత గుళికల్లాంటిపద్యాలు అందించాడు. అవి చదువుకుందాము. ఆనందిద్దాము. ఆచరిద్దాము. పోతన పుట్టిన తెలుగు గడ్డ మీద పుట్టినందుకు, తెలుగువాడు అయినందుకు గర్విద్దాము. పోతన భాగవతమును మన సారస్వత సంపదగా దాచుకుందాము. ఈ కలియుగంలో సాక్షాత్తు శ్రీమహావిష్ణువు పోతన గారి ఇంట మానవ రూపంలో అవతరించి, పద్యాన్ని పూరించినందుకు పొంగిపోదాము. ఆ దేవదేవుడు పూరించిన పద్యం ఇంక చదవండి.

మ॥ అలవైకుంఠపురంబులో నగరిలో నా మూల సౌధంబు దా  
పల మందార వనాంతరామృత సరః ప్రాంతేందు కాంతోప లో  
త్తల పర్వంక రమా వినోది యగు నాపన్న ప్రసన్నుండు వి  
హ్వల నాగేంద్రము పాహిపాహి యన గుయ్యాలించి సంరంభియై॥

## శ్రీమద్భాగవతము

ఆ వైకుంఠ పురంలో ఉన్న రాచనగరులో ఉన్న ఒక సౌధంలో ఉన్నాడు విష్ణు మూర్తి. విష్ణు మూర్తి ఉన్న సౌధము పక్కన ఒక సరస్సు ఉంది. దానిపక్కన ఒక చంద్రకాంతశిలతో నిర్మించబడిన అరుగు ఉంది. ఆ అరుగు మీద కలువ పూలతో ఒక శయ్య ఏర్పాటు చేయబడి ఉంది. ఆ కలువ పూల శయ్య మీద విష్ణు మూర్తి, లక్ష్మీదేవి కూర్చుని ఉన్నారు. భార్యాభర్తలు ఇద్దరూ వినోదంగా మాట్లాడుకుంటున్నారు. ఆ సమయంలో విష్ణు మూర్తికి లక్ష్మీదేవికి ఏ విషయం మీదనో వాదోపవాదాలు నడుస్తున్నాయి. చటుక్కున లక్ష్మీదేవి పమిట కొంగు స్వామి పట్టుకొన్నాడు. అప్పుడు వినిపించింది గజేంద్రుని కుయ్యె మొర్రో అంటూ అరుస్తున్న అరుపు. ఆ అరుపు విన్న దిగ్గున లేచాడు స్వామి.

(ఇన్ని వివరాలు పోతన గారికి ఎలా తెలుస్తాయండీ, విష్ణుమూర్తికి తప్ప. కాబట్టి ఈ పద్యం సాక్షాత్తు విష్ణుమూర్తి రాసి ఉంటాడు.సందేహము లేదు. ఆంధ్రసాహిత్యంలో మకుటాయమానమైన పద్యం ఇది.)

మ॥ సిరికిం చెప్పడు శంఖచక్ర యుగముం జేదోయి సంధింప డే  
పరివారంబును జీర డభగపతిం బన్నింప డాకర్ణికాం  
తర ధమ్మిల్లము జక్కనొత్తడు వివాద ప్రోత్థిత శ్రీ కుచో  
పరి చేలాంచలమైన వీడడు గజప్రాణావనోత్సాహియై.

గజేంద్రుని అరుపులు విన్నాడు స్వామి. దిగ్గున లేచాడు.  
“ఏమండీ.... ఎక్కడికి..... ఉన్నట్టుండి లేచారు” అంది లక్ష్మీదేవి  
కంగారుగా. ఆమెతో ఒక్కమాట కూడా మాట్లాడలేదు. “ఏమండీ నా  
పమిట కొంగు మీ చేతిలో ఉంది వదలండీ” అంది లక్ష్మీదేవి. ఆమె

మాట వినిపించుకోకుండా పమిట కొంగును అలాగే పట్టుకొని  
లాగుతూ ముందుకు నడిచాడు. తమ అవసరం ఉంటుందేమో  
తమను పిలుస్తాడేమో అని శంఖము, చక్రము ఎదురుచూస్తున్నాయి.  
వాటినికూడా రమ్మని పిలువలేదు. సాయానికి గాను తన పార్షదులను  
కూడా తన వెంట రమ్మనలేదు. ఎంత దూరం పోవాలో ఏమో కాస్త నా  
మీద ఎక్కితే తీసుకుపోతాను కదా అని గరుడుడు ముందుకు  
వచ్చాడు. గరుడుని వంకకూడా చూడలేదు. దిగ్గున లేవడంతో తల  
అంతా చెరిగిపోయి ముంగురులుమొహం మీదపడుతున్నాయి. వాటిని  
కూడా పైకి తోసుకోలేదు. విష్ణుమూర్తికి ఒకటే లక్ష్యం. ఎవరో నన్ను  
ఆర్తితో పిలుస్తున్నారు. ఎలుగెత్తి అరుస్తున్నారు. కుయ్యోమంటూ  
మొరపెట్టుకుంటున్నారు. వారిని కాపాడాలి. అదే లక్ష్యంతో ముందుకు  
నడిచాడు పరమాత్మ.

(ఈ సందర్భంలో కూడా ఒక కథ ప్రచారంలో ఉంది.

పోతన గారి బావగారు మహాకవి శ్రీనాథుడు. శ్రీనాథుడు  
అప్పటి మహారాజు సర్వజ్ఞసింగభూపాలుని ఆస్థానంలో ఉండేవాడు.  
మహారాజు పోతన గారి భాగవతం గురించి విన్నాడు. పోతన  
భాగవతాన్ని తనకు అంకితం ఇచ్చేలా చెయ్యమని శ్రీనాథుని పోతన  
గారి వద్దకు పంపాడు. శ్రీనాథుడు సామదానభేదోపాయములను  
ప్రయోగించాడు. రాజుగారు ధన, కనక, వస్తు, వాహనములు ఇస్తాడని  
ఆశ పెట్టాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

కానీ పోతన గారు లొంగలేదు. తాను శ్రీరామచంద్రుని ఆదేశము మేరకు భాగవత రచన చేస్తున్నాను అనీ, భాగవతమును శ్రీరామచంద్రునికే అంకితము ఇస్తానని, నరాధములకు అంకితము ఇవ్వననీ తెగేసి చెప్పాడు.

శ్రీనాథునికి కోపం వచ్చింది. “ఏంటయ్యా నీ భాగవతం నువ్వు. అదొక పెద్ద కావ్యమా.

“సిరికిం చెప్పడు శంఖచక్ర యుగముం జేదోయి సంభింప  
డేపరివారంబును జీర డభ్రగపతిం బన్నింప డాకల్లికాం  
తర ధమ్మిల్లము జక్కనొత్తడు”

ఏమీ లేకుండా ఎందుకు వెళ్లినట్టు చోద్యం చూడటానికా” అంటూ అవహేళన చేసాడు శ్రీనాథుడు. పోతన గారు శ్రీరామా అంటూ చెవులు మూసుకున్నాడు.

ఇంతలో పెరట్లోనుండి పోతన కూతురు పెద్దగా అరిచింది.

“నాన్నా నాన్నా శారద వదిన బావిలో పడిపోయింది” అని పెద్దగా అరిచింది. శారద శ్రీనాథుని కూతురు. తన కూతురు బావిలో పడింది అని వినగానే శ్రీనాథుడు గబా గబా పంచె ఊడిపోయేది కూడా తెలియకుండా పెరట్లోకి పరుగెత్తాడు. ఆయన వెంట పోతన గారు, వారి వెంట అక్కడ ఉన్న బ్రాహ్మణులు పరుగెత్తారు. బావి దగ్గర శారద భయం భయంగా నిలబడి ఉంది.

“అది కాదు నాన్నా. శారద ఒదిన కాలుజారి పడింది. ఇది నేల బావి కదా. బావిలో పడిందేమో అని అరిచాను” అని చెప్పింది పోతన కూతురు. అందరి మనసులు కుదుట పడ్డాయి. అప్పుడు పోతన

గారు తన బావగారు శ్రీనాథుని చూచి

“బావా! మానవ మాత్రులమైన మనమే శారదకు ఆపద కలిగింది అని వినగానే గబగబా పరుగెత్తామే, కనీసం తాడు, బక్కెట కూడాతీసుకొని వెళ్లలేదే, ఈ సకల జగత్తును పాలించే ఆ శ్రీహరి తన భక్తుడు ఆపదలో ఉన్నాడు అని తెలిసి ఎలా ఊరుకోగలడు. అయినా సర్వశక్తిమంతుడు, మనోవేగాన్ని మించి వెళ్లగల సమర్థుడు అయిన శ్రీహరికి ఆయుధములు, వాహనములు అవసరమంటావా!” అని అడిగాడు.

శ్రీనాథుని కళ్లవెంట నీళ్లు ధారాపాతంగా కారసాగాయి. వెంటనే పోతన గారి పాదాల మీద పడి “బావా నన్ను క్షమించు. అజ్ఞానంతో అవివేకంతో భాగవతాన్ని చులకన చేసి మాట్లాడాను. నీవు కవివి కావు. మహాబుద్ధివి. భాగవతము ఒక మహాకావ్యము. దానిని రామునికే అంకితము ఇవ్వు.” అని ప్రార్థించాడు.

అంతటి మహానుభావుడు పోతనగారు. ఆయన పాదాలకు మరొక సారి భక్తితో నమస్కరిస్తూ, ఆయన పుట్టిన ఈ తెలుగు గడ్డ మీద పుట్టినందుకు గర్విస్తూ, మనం ముందుకు సాగుదాం.)

ఇక్కడ పోతన గారు వచనంరాసారు.

## శ్రీమద్భాగవతము

వ॥ ఇట్లుభక్తజన పాలన పరాయణుండును, నిఖిల జంతు  
హృదయారవింద సదన సంస్థితుండును నగు నారాయణుండు కలి  
కులేంద్ర విజ్ఞాపిత నానావిధ దీనాలాపంబు లాకర్ణించి లక్ష్మీకాంతా  
వినోదంబులం దగులు సాలించి సంభ్రమించి దిశలు నిలీక్ష్మించి  
గజేంద్రరక్షాపరత్వంబు నంగీకరించి నిజపరికరంబు మరల  
నవధరించి గగనంబున కుద్ధమించి వేంచేయునప్పుడు;

ఈ ప్రకారంగా ఎల్లప్పుడు తన భక్తులను రక్షించడంలో ఆసక్తి కలవాడు,  
ఈ అనంత విశ్వంలో ఉన్న సకల జీవరాసుల హృదయములలో  
తిష్టవేసుకొని ఉన్నవాడు, గజేంద్రుని దీనాలాపములు విని లక్ష్మీదేవితో  
సరసాలు చాలించాడు. ఆ ఆర్తనాదం ఎక్కడి నుంచి వచ్చిందా అని  
నాలుగు దిక్కులు చూచాడు. ఆ ఆర్తనాదం చేస్తున్న గజేంద్రుని  
కాపాడాలని నిశ్చయించుకున్నాడు. ఆ అరుపులు వస్తున్న దిశగా  
పరుగెత్తాడు. ఆ సమయంలో దృశ్యం ఎలా ఉందో పోతన గారు కళ్లకు  
కట్టినట్టు చెప్పారు. కాదు చూపించారు.

మ॥ తన వెంటన్ సిరి, లచ్చి వెంటనవరోధవ్రాతమున్, దాని వె  
న్నును బక్షింద్రుడు, వాని పాంతను ధను:కౌమోదకీ శంఖ చ  
క్ర నికాయంబును, నారదుండు, ధ్వజినీ కాంతుండు రా వచ్చి రొ  
య్యన వైకుంఠపురంబునం గలుగువా రాబాలగోపాలమున్.

ముందు విష్ణు మూర్తి పరుగెడుతున్నాడు. ఆయన చేతిలో  
లక్ష్మీదేవి పమిట కొంగు ఉంది. ఆ కొంగును పట్టుకొని లక్ష్మీదేవి  
పరుగెడుతూ ఉంది. అమ్మగారు ఒంటరిగా వెళుతుంటే ఆమె చెలికత్తెలు  
దాసీలు ఊరుకుంటారా! వారుకూడా ఆమె వెంట పరుగెడుతున్నారు.



## అష్టమస్కంధము

అయ్యగారు అమ్మగారు పరుగెడుతుంటే, తన అవసరం ఉంటుందేమో అని గరుడుడు వారి వెనక పరుగెడుతున్నాడు. అయ్యగారు ఏ ఆయుధమూ లేకుండా వెళుతున్నాడు, ఎప్పుడు ఏ అవసరం వస్తుందో మో అని గద, శంఖము, చక్రము మొదలగు ఆయుధములు ఆయన వెంట పరుగెడుతున్నాయి.

ఇంతలో నారాయణ నామ స్మరణ చేసుకుంటూ నారదుడు అక్కడకు వచ్చాడు. వైకుంఠము అంతా అలా వరసగా పరుగెత్తడం చూచాడు. ఎందుకో అర్థం కాలేదు. పోతూఉంటే అదే అర్థం అవుతుంది లేమ్మని తను కూడా వారి వెంట పరుగెత్తసాగాడు. ఈ విషయం సైన్యాధి పతి విష్వక్సేనుడికి తెలిసింది. ఎవరైనా రాక్షసుడు దండెత్తి వస్తున్నాడేమో నేను లేకపోతే ఎలాగ అని అనుకుంటూ ఆయన కూడా విషయం తెలుసుకోడానికి వారి వెంట పరుగెత్తాడు. అయ్యగారు, అమ్మగారు లేని వైకుంఠంలోమనం ఎందుకని వైకుంఠ వాసులందరూ, ఆడా, మొగా, పిల్లా పెద్ద అందరూ పరుగెత్తారు.

వ॥తదనంతరంబ ముఖారవింద మకరంద జిందు సందోహ  
పరిష్కందమానానందదిందిందిర యగు నయ్యిందిరాదేవి గోవింద  
కరారవింద సమాకృప్యమాణ సంవ్యానచేలాంచలయై పోవుచూ.....

విష్ణుమూర్తి వెంట లక్ష్మీదేవి తన పమిట కొంగును లాగుకుంటూ పరుగెడుతుంటే ఆమె ముఖంమీద చెమట పట్టింది. పద్మమువలె ఉన్న ఆమె ముఖమును నిజంగానే పద్మము అనుకొని తుమ్మెదలు ఆమె

## శ్రీమద్భాగవతము

ముఖం మీదవాలుతుంటే ఒక చేత్తో పమిట చెంగు జారకుండా  
పట్టుకొని మరొక చేత్తో ఆ తుమ్మెదలను తోలుకుంటూ ఇలా తనలో  
తాను అనుకుంటూ ఉంది.

మ॥తన వేంచేయు పదంబు బేర్కొన డనాథస్త్రీ జనాలాపముల్  
వినెనో, మ్రుచ్చులు మ్రుచ్చిలించిరో ఖలుల్ వేద ప్రపంచములన్  
దనుజానీకము దేవతానగరిపై దండెత్తెనో, భక్తులం  
గని చక్రాయుధుడేడి చూపుడని భిక్కారించిరో దుర్జనుల్.

“ఏమీటో ఈ పెద్దపనిషి ఎక్కడికి పోతున్నదీ చెప్పడు. మరలా  
ఎవరన్నా స్త్రీలు కాపాడమని పెద్దగా మొరపెట్టుకున్నారా (ద్రౌపది), లేక  
ఎవరైనా దుర్మార్గులు వేదాలను ఎత్తుకుపోయారా (హిరణ్యాక్షుడు). లేక  
అసురులు ఇంద్రుడి మీదకు దండెత్తి వచ్చి ఆయనను స్వర్గం నుండి  
వెళ్లగొట్టారా (వృత్రాసురుడు). లేక దానవులు విష్ణు భక్తులను పట్టుకొని  
ఏడీ నీ విష్ణువు ఎక్కడున్నాడు అంటూ బాధిస్తున్నారా (హిరణ్యకశిపుడు)  
ఏంటో ఏవిషయమూ చెప్పకపోతే ఎలా తెలిసేది..” అని తనలో తాను  
అనుకుంటూ విష్ణువు వెంట పరుగెడుతూ ఉంది లక్ష్మీదేవి.

శా: తాటంకాచలనంబుతో భుజనటద్ధమ్మిల్లబంధంబుతో  
శాటీముక్త కుచంబుతో నధ్యథచంచత్కాంచితో శీర్ణ లా  
లాటాలేపముతో మనోహరకరాలగ్నోత్తరీయంబుతో  
గోటీంద్రప్రభతో నురోజభర సంకోచద్విలగ్నంబుతోన్

గజేంద్రుని కాపాడాలనే తొందరలో పరుగెత్తుతున్న విష్ణువు వెంట  
పరుగెడుతున్న లక్ష్మీదేవి పరిస్థితి ఎలా ఉందంటే..... ఆమె తల అటు ఇటు  
ఊగుతుంటే ఆమె చెవికి ఉన్న ఆభరణములు ఊగుతున్నాయి.  
అందంగా ముడి వేసుకున్న వెంట్రుకలు ఊడిపోయి భుజాల మీద  
జీరాడుతున్నాయి. విష్ణుమూర్తి చేతిలో పమిట ఉండటంతో, ఆమె చీర  
కొంగు మాటి మాటికీ ఊడిపోతూ ఉంది. పైట తొలగిపోయింది.  
నడుముకుకట్టుకున్న ఆభరణములు వదులై పోయాయి. నుదుటి మీద  
ఉన్న కుంకుమ చెదరి పోయింది. ఇన్ని జరుగుతున్నా విష్ణు మూర్తి  
చేతిలో ఉన్న పమిట కొంగును గట్టిగా పట్టుకొని లాక్కుంటూ  
పోతున్నాడు. ఆయన వెంట పరుగెడుతున్న లక్ష్మీదేవి సన్నని నడుము  
వయ్యారంగా ఊగుతూఉంది. కాని ఆ తల్లి ముఖం మాత్రము కోటి  
సూర్యుల కాంతితో వెలిగిపోతూ ఉంది.

క: అడిగెద నని కడువడి జను నడిగిన దను మగుడ నుడుగ డని నడ యుడుగున్  
వెడవెడ చిడిముడి తడబడ నడు గిడు నడుగిడదు జడిమ నడుగిడు నెడలన్

“తను ఆ ప్రకారంగా ఎంత దూరం వెళ్లాలి. ఏమైనా సరే  
ఆయన ముందు నిలబడి వ్యవహారం కనుక్కోవాలి” అని అనుకుంది  
లక్ష్మి. అంతలోనే “ఆ మనకెందుకులే. ఈ గందరగోళంలో ఆయన  
ముందు నిలబడి అడిగితే ‘నీకెందుకు... నేనెక్కడకుపోతే అక్కడకు రా’  
అని కసురుకుంటే ఏం చెయ్యాలి. ఊరుకున్న దాని కంటే ఉత్తమం  
లేదు.” అని అనుకొని విష్ణువును అడగాలి అన్న ఆలోచన  
విరమించుకుంది లక్ష్మి.

## శ్రీమద్భాగవతము

అంతలోనే చీకాకు పడింది. “ఏమిటో... ఏమీ చెప్పడు... ఇలా ఎంతదూరం ఈయన వెంట పరుగెత్తాలి.... చీకాకుగా ఉంది.... ఏమైతే అది అయింది.... అడిగేస్తాను” అంటూ మరలా రెండు అడుగులు ముందుకేసింది. అంతలోనే నాలుగు అడుగులు వెనక్కు వేసింది. ఇలా ముందుకు వెనక్కు నడుస్తూ శ్రీహరి వెంట పరుగెడుతూ ఉంది లక్ష్మి.

నీలమేఘచ్ఛాయుడైన శ్రీహరి వెంట మేలిమి బంగారుఛాయలో మెరిసిపోతున్న లక్ష్మీదేవి పరుగెడుతుంటే నల్లని మేఘాల మధ్య మెరుపు మెరిసినట్టు కనపడుతూ ఉంది. ఆమె ముఖం పద్మం అనుకొని తుమ్మెదలు వాలుతున్నాయి. ఆ తుమ్మెదలను తోలబోతే ఆమె దొండపండు వంటి పెదాలను కొరుక్కు తినడానికి రామచిలుకలు వాలుతున్నాయి. ఆ చిలుకలను తోలబోతుంటే ఆమె కనులను చేపలు అనుకొని సముద్రంలోని పెద్దపెద్ద చేపలు ఎగిసిపడుతున్నాయి. ఆ చేపలను తప్పించుకునేంతలో, లక్ష్మీదేవి దేహాన్ని మెరుపుతీగగా భావించిన ఇతర మెరుపుతీగలు ఆమె దేహాన్ని తాకడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాయి. ఈ ప్రకారంగా లక్ష్మీదేవి నానా అవస్థలు పడుతూ శ్రీహరి వెంట పరుగెడుతూ ఉంది.

ముందు శ్రీమహావిష్ణువు, వెనుక లక్ష్మీదేవి, వారి వెనక వారి పరివారము బారులు తీరి పరుగెత్తడం చూచిన దేవతాగణాలు వారికి ఎక్కడికక్కడ స్వాగత సత్కారాలు చేస్తున్నారు. “అడుగో శ్రీమహావిష్ణువు వస్తున్నాడు. ఆయన వెంట లక్ష్మీదేవి కూడా వస్తోంది. వారి వెంటగరుడుడు, ఆయుధాలు కూడా వస్తున్నాయి. అందరూ నమస్కారాలు చెయ్యండి” అని దేవతలు అందరూ అటు ఇటు బారులు తీరి వారికి భక్తితో నమస్కరిస్తున్నారు.

శ్రీహరికి ఇవేమీ పట్టడంలేదు. ఆ ఆర్తనాదం వినవచ్చిన దిక్కుగా పరుగెడుతున్నాడు. తుదకు గజేంద్రుడు ఉన్న సరోవరమునకు చేరుకున్నాడు. తనను ప్రార్థించింది గజేంద్రుడు అనీ, అతని కాలు మొసలి నోట్లో ఉంది అని గ్రహించాడు. వెంటనే మనసులో చక్రాయుధమును తలచుకున్నాడు. వెనుకనే ఉన్న చక్రాయుధము శ్రీహరి ముందు నిలిచింది. ఆ చక్రాయుధంతో శ్రీహరి మొసలి శిరస్సును ఖండించాడు. ఎప్పుడైతే మొసలి పట్టు వీడిపోయిందో గజరాజు ఉత్సాహంగా కాలు విదిల్చాడు. ఆయన వెంట ఉన్న ఆడ ఏనుగులు తమ తమ తొండాలతో నీటిని ఆయనమీద చల్లి తమ ఆనందాన్ని వ్యక్తం చేసాయి. అది చూచి శ్రీహరి పాంచజన్యము అనే శంఖమును పూరించాడు. దేవతలు దుందుభులు మోగించారు. అష్టరసలు నాట్యం చేసారు. దేవతలు జయజయధ్వానాలు చేసారు.

శ్రీహరి తన చేతిని చాచి గజేంద్రుని బయటకు లాగాడు. ఆయన వీపు నిమిరాడు. శ్రీహరి చేతి స్వర్కతో గజేంద్రుని బాధ అలసట పూర్తిగా పోయాయి. గజేంద్రుడు తన ఆడ ఏనుగులతో కలిసి ఆనందంగా ఘీంకారం చేసాడు. తన పక్కన ఉన్న ఆడ ఏనుగులను తన తొండంతో ప్రేమగా తడిమాడు. వాటి తొండాలతో తన తొండం మెలివేసి తన ఆనందాన్ని వ్యక్తం చేసాడు.

తన చేతిలో తన భార్య లక్ష్మీదేవి పమిట కొంగు ఉన్న సంగతి శ్రీహరికి అప్పుడు గుర్తుకొచ్చింది. శ్రీహరి వెంటనే వెనక్కు తిరిగి, తన చేతిలో ఉన్న లక్ష్మీదేవి పమిట కొంగును, వెనుక ఉన్న లక్ష్మీదేవిని చూచిచిరునవ్వు నవ్వాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

“దేవీ! నేను నీ పమిట కొంగునుకూడా వదిలిపెట్టకుండా ఆకాశ మార్గాన పరుగెత్తుతుంటే, నా వెనక పరుగెత్తుతున్న నీవు నా గురించి ఏమనుకున్నావు? దేవీ! నాకు ఒక బలహీనత ఉంది. నన్ను మరిచిపోని వారిని నేను కూడా ఎన్నటికీ మరిచిపోను. నీవే నాకు దిక్కు అంటూ నన్ను వేడుకున్న వారిని రక్షించకుండా వదలను. ఈ విషయం నీకు తెలుసు కదా!” అని తన భార్య లక్ష్మిని అనునయించాడు.

దానికి లక్ష్మీదేవి సిగ్గుతో తలవంచుకొని “నాథా! తమరి ఆర్తత్రాణ పరాయణత నాకు తెలియదా! ఎల్లప్పుడూ తమరి పాదాలను నా హృదయంలో పెట్టుకొని పూజించే నేను, మీ అడుగులో అడుగు వేసుకుంటూ మీ వెంట రాకుండా ఎలా ఉండగలను.ఓ దేవా! తమరు దీనులకు బంధువులు. దీనులను రక్షించడమే వ్రతంగాపెట్టుకున్న వారు. దీనుల మొరలను వినడం, వారిని కాపాడటం, దీన పరాధీనత తమరి లక్షణములని నాకు తెలియవా. ” అనిపలికింది లక్ష్మీదేవి. ఇంతలో గరుడుడు వచ్చి స్వామి ముందు నిలబడ్డాడు. శ్రీహరి, లక్ష్మీదేవి గరుడుని ఎక్కిారు. అందరూ వైకుంఠం చేరుకున్నారు.

(ఇదీ పోతనగారి భాగవతంలో పోతనగారు రాసిన గజేంద్రమోక్షం ఘట్టం. ఇక్కడినుండి మనం మరలా వ్యాస భాగవతాన్ని చదువుకుందాము.

ఆఖరున ఒక్క మాట. ఇప్పటి దాకా మనం అందరం గజేంద్రమోక్షం కథ చదువుకున్నాము. దీని వలన పుణ్యం వస్తుందో

లేదో నాకు తెలియదు కానీ ఈ కథలో మనకు ఒక నీతిఅంతర్గతంగా కనపడుతుంది.

ఈ నాడు యువత, విద్యార్థులు సంవత్సరం పాడుగునా ప్రేమ వ్యవహారాలు, బందులు, హర్తాళ్లు అంటూ తిరిగి పరీక్షలు నెల ఉండగా పెన్నులు,పుస్తకాలు, పాడ్లు దేవుళ్ల దగ్గర పెట్టి పూజలుచేయించడాలు, రోజూ దేవాలయాల చుట్టు ప్రదక్షిణలు చేయడాలు చేస్తుంటారు. అది మంచి పని కాదు. గజేంద్రుడు కూడా తన కాలు మొసలి పట్టుకోగానే దేవా నన్ను రక్షించు అని అరవలేదు. శక్తికొద్దీ పోరాడాడు. తన వంతు కర్తవ్యం తాను చేసాడు. తరువాతే భగవంతుని ప్రార్థించాడు. అలాగే మనం కూడా ఏదైనా ఆపద వచ్చినప్పుడు, సమస్య వచ్చినప్పుడు, మన వంతు కర్తవ్యం మనం చేయాలి. తరువాత దేవుని మీద భారం వెయ్యాలి. అంతేకానీ అంతా దేవుడే చూచుకుంటాడు అని ఊరుకోవడం మంచిది కాదు. సంవత్సరం అంతా శ్రద్ధగా చదివి, పరీక్షల ముందు దేవుడా నాకు మంచి మార్కులు వచ్చేట్టు చెయ్యి అని మొక్కుకుంటే, దేవుడు కూడా చదివిన పాఠాలు గుర్తుకు వచ్చేట్టు చేస్తాడు. మంచి మార్కులు వస్తాయి. కాబట్టి విద్యార్థులు అందరూ ఈ నీతిని గుర్తుపెట్టుకొని సంవత్సరం పాడుగునా బాగా శ్రద్ధతో చదివి ఉత్తీర్ణులు కావాలని నా ఆకాంక్ష

నరుడు క్రియకు అంటే పనికి ప్రతీక అయితే నారాయణుడు పరమాత్మకు ప్రతీక. మానవుడు తాను చేయవలసిన పనులను శ్రద్ధతో నిర్వహిస్తే, సాయపడటానికీ మంచి ఫలితాలు

## శ్రీమద్భాగవతము

ఇవ్వడానికి పరమాత్మ పక్కనే సిద్ధంగా ఉంటాడు. అందుకే అన్నారు కృషితో నాస్తి దుర్బిక్షం అని.

కాని ఈ రోజుల్లో ఏ మాత్రం కష్టపడకుండా ఎక్కువఫలితాలు ఆశించే వాళ్లు ఎక్కువ అయ్యారు. అందుకే కష్టాలపాలవుతున్నారు. అటువంటి వారికి గజేంద్రమోక్షము ఒక పాఠము. ఉన్న కష్టాల నుండి గట్టిక్కాలన్నా, కొత్త కష్టాలు రాకుండా ఉండాలన్నా, పరమాత్మ మనకుసాయపడాలన్నా ముందు మనము మన కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించాలి. కష్టించి పనిచేయాలి. చేసే పనిని శ్రద్ధతో చెయ్యాలి. అప్పుడు ఫలితాలు వాటంతట అవే వస్తాయి. ఇవ్వడానికి పరమాత్మ మన పక్కనే సిద్ధంగా ఉంటాడు.

మరొక్క విషయం. పరమాత్మ వెంట లక్ష్మీదేవి పరుగెడుతూ ఉంటుంది. పరమాత్మ ప్రసన్నుడయితే లక్ష్మీప్రసన్నం కూడా వెంటనే అవుతుంది. పరమాత్మ ప్రసన్నుడు కావాలంటే కర్తవ్య నిర్వహణ ముఖ్యం. మనం చెయ్యాల్సిన పని మనం శ్రద్ధతో, దీక్షగా చేస్తే, పరమాత్మ కటాక్షం వెంటనే కలుగుతుంది. దాని వెంటనే లక్ష్మీప్రసన్నం కూడా కలుగుతుంది. ఇదే మనం గజేంద్రమోక్షం నుండి నేర్చుకోవాల్సిన సత్యం.

అలాగే ఈ గజేంద్రమోక్షంలో భగవంతుడు ఎవరు అనే దాని మీద వ్యాసుల వారు ఒక శ్లోకం రాస్తే, దానికి పోతన గారు ఒక పద్యంరాసారు. దాని భావము... ఈ విశ్వాన్ని ఎవరు సృష్టిస్తున్నారో, ఈ జగత్తు అంతా ఎవనిలో లీనం అయి ఉందో, ఈ జగత్తు అంత్యకాలంలో ఎవనిలో కలిసిపోతుందో, ఈ విశ్వానికి అంతా నాధుడు ఎవరో, ఈ విశ్వానికి మూలమైన కారణం ఎవరో, ఈ విశ్వానికి ఆది, మధ్య,



## అష్టమస్కంధము

అంత్యము ఎవరో, ఈ విశ్వం అంతా తానే అయినవాడు ఎవరో,  
అతనికి, ఆ ఆత్మస్వరూపునికి, ఈశ్వరునికి నేను నమస్కరిస్తాను.

అంటే మనలో ఉన్న ఆత్మ, పరమాత్మ స్వరూపమే అని  
తెలియజెపుతున్నారు వ్యాసుడు, పోతన. పరమాత్మ ఆత్మస్వరూపంగా  
అందరిలో వెలుగుతున్నాడు. మనలో ఉండే ఆత్మ అందరిలోనూ ఉంది.  
అందుకని అందరూ పరమాత్మ స్వరూపాలే. అందరూ పరమాత్మ  
స్వరూపాలు అయినప్పుడు ఒకరిని ఒకరు ద్వేషించుకోవడం, ఒకరిని  
ఒకరు దూషించుకోవడం, చంపుకోవడం తప్పు కదా! సాటి వారిని  
ప్రేమిస్తే పరమాత్మను ప్రేమించినట్టే పూజించి నట్టే.

అలాకాకుండా, సాటివారిని బాధపెట్టి, వారి నోటి దగ్గర  
అన్నం దోచుకొని, వాళ్ల కొంపలు కూల్చి, వాళ్లను చంపి, ఆ పాపాలను  
పోగొట్టుకోడానికి, ఎన్ని పూజలు, వ్రతాలు, యజ్ఞాలు, యాగాలు,  
దానాలు, ధర్మాలు ఏం చేసినా ప్రయోజనం లేదు. ఈ సత్యాన్ని  
తెలుసుకోగలిగితే, అందరినీ అందరూ మానవులుగా చూడగలిగితే,  
మానవుడుగా పుట్టినందుకు మానవత్వం మరిచిపోకుండా,  
మానవుడు మానవుడుగా బతకగలిగితే, గజేంద్రమోక్షం చదివిన  
దానికి సార్థకత అని నా అభిప్రాయము. ఇంతటితో గజేంద్రమోక్షము  
కథాభాగము సంపూర్ణము  
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

## శ్రీమద్భాగవతము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము

నాలుగవ అధ్యాయము.

శుకమహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు గజేంద్రుని, మొసలి పూర్వ వృత్తాంతము గురించి ఈ విధంగా వివరిస్తున్నాడు.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఆ ప్రకారంగా గజేంద్రుని రక్షించిన శ్రీహరిమీద దేవతలుపూలవర్షం కురిపించారు. స్వర్గంలో దుందుభులు మోగాయి. గంధర్వులు నాట్యం చేసారు. ఋషులు, చారణులు స్తోత్రపాఠాలు చదివారు.

ఆ సమయంలో అప్పటి దాకా గజేంద్రుని కాలు పట్టుకొని లాగిన మొసలి ఒక గంధర్వుడు గా మారి పోయింది. ఆ గంధర్వుని పేరు “హూహూ”. దేవలుడు అనే ముని శాపంతో మొసలిగా ఆ సరోవరంలో ఉన్నాడు. శ్రీహరి చక్రాయుధ స్వర్గతో ఆ గంధర్వునికి శాపవిమోచనము అయింది. ఆ గంధర్వుడు శ్రీహరికి భక్తిపూర్వకంగా ప్రదక్షిణ నమస్కారము చేసి గంధర్వలోకమునకు వెళ్లిపోయాడు.

ఆ సమయంలో అప్పటి దాకా మొసలితో బాధింపబడ్డ గజేంద్రుడు శ్రీహరి చేతి స్వర్గతో పునీతుడై, పరమాత్మలో కలిసిపోయాడు.

## అష్టమస్కంధము

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఈ గజేంద్రుడు పూర్వజన్మలో  
ఇంద్రద్యుమ్నుడు అనే మహారాజు. అతడు పాండ్య దేశమునకు అధిపతి.  
ఆ మహారాజు ఎల్లప్పుడూ శ్రీహరిని భక్తితో పూజించేవాడు.

ఒకరోజు మహారాజు పూజలో ఉండగా అగస్త్యముని ఆ  
మహారాజును చూడటానికి వచ్చాడు. శ్రీహరి ధ్యానంలో ఉన్న  
ఇంద్రద్యుమ్నుడు అగస్త్యుని రాకను గమనించలేదు. లేచి  
నమస్కరించలేదు. అగస్త్యమునికి కోపం వచ్చింది. తాను వచ్చినా  
కూడా తన రాకను గమనించకుండా ఏనుగు మాదిరి కదలక  
మెదలక కూర్చున్న ఇంద్రద్యుమ్నుని చూచి అగస్త్యుడు  
“నీవు దుర్మార్గుడవు. దురాత్ముడవు. నీకు సరిఅయిన బుద్ధి, జ్ఞానము  
లేదు. బ్రాహ్మణులను అవమానించావు. నీకు ఉన్న జ్ఞానము నశించి  
పోతుంది. ఏనుగు వలె స్థబ్ధంగా కూర్చుని ఉన్న నీవు ఏనుగుజన్మ  
ఎత్తుదువుగాక!” అని శపించాడు అగస్త్యుడు. తరువాత అగస్త్యుడు తన  
శిష్యులతో అక్కడినుండి వెళ్లిపోయాడు.

ఇదంతా ధ్యానంలో ఉన్న ఇంద్రద్యుమ్నుడికి తెలియదు.  
ధ్యానంలో నుండి లేచిన తరువాత అక్కడ ఉన్న వారు జరిగింది  
చెప్పారు. ఇంద్రద్యుమ్నుడు కోపించలేదు. చింతించలేదు. బాధపడలేదు.  
ఆ శాపాన్ని భగవంతుని ప్రసాదంగా స్వీకరించాడు. అగస్త్యుని శాపము  
ప్రకారము ఏనుగు జన్మ ఎత్తాడు. కాని శ్రీహరిని అర్చించిన  
పుణ్యవిశేషము చేత ఇంద్రద్యుమ్నునికి పూర్వజన్మ స్మృతి పోలేదు.  
అందుకే శ్రీహరిని ఆ ప్రకారంగా ప్రార్థించాడు. ఆ విధంగా శ్రీహరి  
ఇంద్రద్యుమ్నుని శాపవిముక్తుని చేసాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఇదీ గజేంద్రుని వృత్తాంతము. ఈ కథ వినడం స్వర్గం వెళ్లడానికి మెట్టువంటిది. మంచి యశస్సును కలిగిస్తుంది. కలిప్రభావమును నశింపచేస్తుంది. చెడుస్వప్నములను రానివ్వదు. అందుకే తమశ్రేయస్సుకోరుకునే ద్విజులు పాద్ముటీ లేచి స్నానం చేసి, శుచిగా ఈ గజేంద్రమోక్షము కథను చదువుతారు. అంతేకాకుండా శాపవిమోచనము అయిన తరువాత శ్రీహరి ఇంద్రద్ముమ్నునితో ఇలా అన్నాడు.

“ఎవరైతే తెల్లవారు జామున లేచి, శుచిగా ఏకాగ్రచిత్తంలో నిన్ను, నన్ను, ఈ సరోవరమును, ఈ పర్వతమును, ఇక్కడ ఉన్న చెట్లను, తీగలను, వృక్షములను, ఈ పర్వత శిఖరములను, క్షీరసాగరమును, శ్వేతద్వీపమును, నా వక్షస్థలము మీద ఉన్న శ్రీవత్సము అనేమచ్చను, కౌస్తుభమణిని, వైజంతీ మాలను, కౌమోదకి అనే గదను, నిన్ను రక్షించిన సుదర్శనము అనే చక్రమును, పాంచజన్యము అనే నా శంఖమును, నా వెంట ఉన్న లక్ష్మీదేవిని, నా వాహనమైన గరుడుని, బ్రహ్మదేవుని, నారదుని, శివుని, నాభక్తుడైన ప్రహ్లాదుని, నా అవతారములైన మత్స్యములను, కూర్మములను, వరాహములను ఆ అవతారములలో నేను చేసిన లీలలను, సూర్య చంద్రులను, అగ్నిదేవుని, ఓంకారమును, సత్యమును, నా మాయను, గోవులను, బ్రాహ్మణులను, సోముని, కశ్యపుని, వారి భార్యలైన దక్షుని పుత్రికలను, గంగా, యమునా, సరస్వతీ నదులను, ఐరావతమును, ధ్రువుని, సప్తఋషులను, సత్పురుషులు అయిన మానవులను, స్మరించుకుంటారో, వారందరూ సకలపాపముల నుండి విముక్తులవుతారు.

## అష్టమస్కంధము

అంతేకాదు! నీవు నన్ను స్తోత్రము చేసావు కదా! ఆ స్తోత్రముతో నన్ను ఎవరైతే స్తుతిస్తారో, వారి అవసాన కాలములో నేను వారికి రక్షిస్తాను.”అని శ్రీహరి సకల మానవాళికి వరం ప్రసాదించాడు.” అని శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు గజేంద్రుడు, మొసలియొక్కపూర్వ వృత్తాంతములను, శ్రీహరి ప్రసాదించిన వరముల విశేషములను వివరించాడు.

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము నాలుగవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము

ఐదవ అధ్యాయము.

శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు భాగవతకథలో అంతర్భాగంగా మనువుల వృత్తాంతమును ఈ విధంగా చెబుతున్నాడు.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! చదివిన వారికి, విన్న వారికీ పుణ్యము కలిగించేదీ, పాపములను పోగొట్టేదీ అయిన గజేంద్రమోక్షణము అనే కథను నీకు వివరంగా చెప్పాను.

తరువాతి మనువు ఐదవ మనువు. అతని పేరు రైవత మనువు. ఇతడు అంతకు ముందు మనువు అయిన తామసునికి

## శ్రీమద్భాగవతము

సోదరుడు. ఇతడు మనువుల వరుసలో ఐదవ మనువు. ఈ రైవత మనువునకు అర్జునుడు, బలి, వింధ్యుడు మొదలగు కుమారులు జన్మించారు.

ఈరైవత మన్వంతరములో విభుడు అనే వాడు ఇంద్రపదవిలో ఉన్నాడు. భూతరయాదులు దేవతలు. హిరణ్యరోముడు, వేదశిరుడు, ఊర్ధ్వ బాహుడు మొదలగు వారు సప్తఋషులు. ఈ మన్వంతరములో శుభుడు, వికుంఠ అనే దంపతులకు, పరమాత్మ వైకుంఠుడు అనే పేరుతో జన్మించాడు. ఆ అవతారములోనే శ్రీహరి, లక్ష్మీదేవి కోరిక మేరకు, వైకుంఠ పురమును నిర్మించాడు.

తరువాత వచ్చినది చాక్షుస మన్వంతరము. ఇది ఆరవ మన్వంతరము. చక్షువు కుమారుడైన చాక్షువు ఆరవ మనువుగా ప్రసిద్ధికెక్కాడు. ఆయన పేరుతోనే ఆ మన్వంతరము చాక్షుస మన్వంతరముగా పిలువబడింది.

చాక్షుస మన్వంతరములో ద్రుముడు అనేవాడు ఇంద్రుడు. అప్యదుడు మొదలగు వారు దేవతలు. హర్కస్తదుడు, వీరకుడు మొదలగు వారు సప్తఋషులు. ఈ చాక్షుస మన్వంతరములో విష్ణువు తనఅంశతో అజితుడు అనే పేరుతో వైరాజి, దేవసంభూతి అనే దంపతులకు కుమారుడుగా జన్మించాడు. ఈ అజితుడే కూర్మరూపమును ధరించి, మంథరపర్వతమును తన వీపు మీద మోసి, క్షీరసాగరమును మథించి, దేవతల కొరకు అమృతమును సాధించాడు.”అని శుక మహర్షి చెప్పాడు.

## అష్టమస్కంధము

అది విన్న పరీక్షిత్ మహారాజు ఇలా అడిగాడు.

“శుకయోగీంద్రా! దేవదానవులు క్షీరసాగరమును మధించారు అన్నావు కదా! క్షీర సాగరమును ఎందుకు మధించారు. దేవతలు క్షీరసాగరమును మధిస్తుంటే విష్ణువు మంధర పర్వతమును ఎందుకు తన వీపు మీద మోసాడు. దేవతలకు అమృతము ఏ విధంగా లభించింది. క్షీర సాగరమును మధించినపుడు ఒక్క అమృతమే పుట్టిందా లేక ఇంకా ఇతరములైనవి పుట్టాయా! ఇదంతా వింటుంటే చాలా ఆశ్చర్యముగా ఉంది. నాకు వివరంగా తెలుపండి.” అని అడిగాడు. అప్పుడు శుకయోగీంద్రులు ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు.

“మహారాజా! ఒక సారి దేవతలకు అసురులకు ఘోరమైన యుద్ధము జరిగింది. ఆ యుద్ధములో దేవతలు దారుణంగా ఓడిపోయారు. చచ్చిన దేవతలు చావగా, మిగిలిన వారు అసురులకు భయపడి పారిపోయారు. దుర్యోధను మహాముని శాపము చేత ఇంద్రుడు స్వర్గసుఖములను కోల్పోయాడు. స్వర్గము కళావిహీనము అయింది. యజ్ఞయాగములు జరగడం లేదు. అందువలన దేవతలకు హవిర్భాగములు దక్కడం లేదు. (ఇక్కడ మీకు ఒక సందేహము రావచ్చు. దుర్యోధనుని శాపం ఏమిటి అని. ఆ విషయం వ్యాసమహర్షి ఇక్కడ రాయలేదు. కానీ దాని గురించి క్లుప్తంగా వివరిస్తాను. ఒక సారి దుర్యోధనుడు ఇంద్రుని చూడటానికి వచ్చాడు. అప్పుడే ఇంద్రుడు తన ఐరావతము అనే ఏనుగును దిగి వస్తున్నాడు. దుర్యోధనుడు తానుతెచ్చిన పూలమాలను ఇంద్రునికి ఇచ్చాడు. ఇంద్రుడు గర్వంతో ఆ పూలమాలను తనపక్కనే ఉన్న ఐరావతము అనే ఏనుగుకు అందించాడు. ఐరావతము ఆ పూలమాలను తన తొండంతో ఎత్తిపట్టుకొని కిందకు విసిరేసింది. అది చూచిన దుర్యోధనునకుకోపం

## శ్రీమద్భాగవతము

మిన్నముట్టింది. “ఐశ్వర్యమదంతో, స్వర్గాధిపతి అనే గర్వంతో నేను ఇచ్చిన పూలమాలను అవమానించినందుకు తొందరలోనే నీ ఐశ్వర్యము అంతా నశించి, స్వర్గాధిపత్యము నుండి తొలగింపబడతావు.” అని ఇంద్రుని శపించాడు. ఆ శాప మహిమ వలన ఇంద్రుడు అసురుల చేతిలో ఓడి పోయాడు.).

ఆ ప్రకారంగా పదవులు ఊడిన ఇంద్రుడు, వరుణుడు, ఇతర దేవతలు అందరూ కలిసి అసురులను ఎలాజయించాలా అని ఆలోచించారు. వారికి ఏ ఉపాయము తట్టలేదు. అందరూ కలిసి సుమేరు పర్వతము మీద ఉన్న బ్రహ్మదేవుని వద్దకు వెళ్లారు. దేవాసుర యుద్ధము గురించి అందులో తాము చిత్తుగా ఓడిపోవడం గురించి బ్రహ్మదేవునికి వివరించారు.

ఇంద్రుడు, దేవతలు చెప్పినది అంతా శ్రద్ధగా విన్న బ్రహ్మదేవుడు వారితో ఇలా అన్నాడు. “ఇందులో నేను చేయదగినది ఏమీ లేదు. నేను కేవలం సృష్టి కర్తను. ఈ జగత్తును పోషించే భారం విష్ణువుదే. రుద్రుడు కేవలం లయకారుడు. నేను, రుద్రుడు, మీరు, మీరు ఎవరిచేతిలో ఓడిపోయారో ఆ అసురులు, మూడులోకములలో ఉన్న చరాచర జీవరాసులు, ఇవి అన్నీ కూడా ఆ విష్ణువు యొక్క అంశలే. కాబట్టి మనం అందరం ఆ విష్ణువుయొక్క శరణు వేడుదాము.

విష్ణువుకు ఇష్టుడు, అయిష్టుడు, ఆదరింపతగినవాడు, ద్వేషింపతగినవాడు, పోనీలే అని ఉపేక్షింపదగినవాడు అంటూ ఎవరూ లేరు. ఆయనకు అందరూ సమానులే. ఆయన ఆయాకాలములలో సత్వ, రజస్తమోగుణములను ప్రకోపింపజేస్తుంటాడు. మీరు అసురులతో



## అష్టమస్కంధము

యుద్ధం చేసినపుడు, అసురులకు సహజమైన రజస్తమోగుణములు ఉచ్చదశలో ఉన్నాయి. అందుకని వాళ్లు గెలిచారు. మీరు ఓడిపోయారు. ప్రస్తుతము విష్ణువు సత్వగుణమును ధరించి ఉన్నాడు. కాబట్టి మీకు మంచికాలము వచ్చింది. కాబట్టి మనం అందరం వెళ్లి ఆ విష్ణువును శరణుకోరుదాము. ఆయన మనకు శుభాలు కలుగజేస్తాడు.” అని అన్నాడు. తరువాత అందరూ కలిసి అజితుడైన శ్రీమహావిష్ణువు వద్దకు వెళ్లారు.

బ్రహ్మదేవుడు శ్రీమహావిష్ణువును ఇలా స్తుతించాడు.

“ఓ దేవా! నీకు ఎటువంటి వికారములు లేవు. నీవు సత్వస్వరూపుడవు. ఆది అంతములు లేని వాడివి. అందరి కంటే ముందునుంచి ఉన్నవాడివి. సమస్తజీవరాసులలో ఆత్మస్వరూపుడుగా ఉన్న వాడివి. తర్కములకు అందని వాడివి. మనోవేగమును మించిన వేగము కలవాడివి. వాక్కుతో వర్ణింపనలవి కాని వాడివి. దేవతలు అందరి కంటేశ్రేష్ఠమైన వాడివి. అట్టినీకు నమస్కారము.

ఓ దేవా! నీవు ఆత్మస్వరూపుడవు. ప్రాణము, బుద్ధి, ఇంద్రియములు, పంచ తన్మాత్రలు వీటిని ఉపయోగించి నిన్ను తెలుసుకోడానికి ప్రయత్నం చేస్తుంటాము. కానీ నిన్నుపూర్తిగా తెలుసుకోలేము. . నీవు జ్ఞాన స్వరూపుడవు నీకు కర్తలు చేయవలసిన అవసరం లేదు. కాని అన్ని కర్తలను చేస్తుంటావు. సాధారణ మానవులకు ఉన్న విద్య, అవిద్య అనేవి నీకు లేవు. నీవు నిత్యుడవు. అంతటా వ్యాపించి ఉన్నవాడివి. మూడు యుగములలో వివిధ

## శ్రీమద్భాగవతము

రూపములలో అవతరించి ధర్మమును స్థాపించిన వాడివి. అట్టి నిన్ను శరణువేడుతున్నాము.

ఓ దేవా! నీ చేత ప్రసాదించబడిన ఈ శరీరము ఒక చక్రం లాంటిది. ఆ శరీరంలో ప్రధానము అయినది మనస్సు. దేహంలో పది ఇంద్రియములు, ఐదు ప్రాణములు (పాన, అపాన, వ్యాన, ఉదాన, సమాన)... ఈ పదిహేను ఆ చక్రమునకు ఆకుల వంటివి. సత్వ, రజస్, తమోగుణములు ఆ చక్రమునకు ఇరుసు వంటివి. పంచభూతములు, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము, అనే ఎనిమిది ఈ చక్రమునకు చుట్టు ఉన్న చట్రముల వంటివి. నీ మాయచేత ఈ చక్రము గిరా గిరా తిరుగుతూ ఉంది. దీని వేగము విద్యుత్ వేగముకంటే మించి ఉంది. ఈ చక్రమునకు మూలము నువ్వే. అట్టినిన్ను శరణు వేడుతున్నాము.

ఓ దేవా! నీవు కేవలం జ్ఞాన స్వరూపుడవు. ఈ ప్రకృతి కంటే భిన్నమైన వాడివి. మామూలు కళ్లకు కనపడని వాడివి. కనులచేత, వాక్కుచేత వ్యక్తము చేయబడని వాడివి. యోగమార్గము చేతనే తెలియబడేవాడివి. అట్టినీకు నమస్కారము.

ఓ దేవా! నీ మాయను తెలుసుకోవడం ఎవరి శక్యము కాదు. ఆ మాయ నీ అధీనంలో ఉంటుంది. నీ మాయను తెలుసుకోలేని వారు, ఆ మాయలో పడి కొట్టుకుంటూ ఉంటారు. నీ దృష్టిలో సకల జీవరాసులు సమానమే. ఎక్కువ తక్కువ అనే భేదము నీకు లేదు. అట్టినీకు నమస్కారము.

## అష్టమస్కంధము

ఓ దేవా! నేను, ఈ దేవతలు, ఋషులు అందరూ నీ యొక్క సత్త్వగుణముచేత సృష్టింపబడ్డాము. కానీ నీ యొక్క తత్త్వమును ఇష్టటి వరకు అర్థం చేసుకోలేకపోతున్నాము. ఇంక రజస్తమో గుణములతో పుట్టిన ఆ రాక్షసులు, అసురులు నిన్ను ఎలా అర్థం చేసుకోగలరు.

ఓ దేవా! ఈ భూమి నీ యొక్క పాదము. ఈ భూమి మీద సకల చరాచర జగత్తు, సకల జీవరాసులు అనగా గుడ్డునుండి పుట్టినవి, చెమట నుండి పుట్టినవి, భూమినుండి పుట్టినవి, ఇంకా శరీరము నుండి పుట్టినవి అయిన నాలుగురకముల జీవరాసులు నీచేత సృష్టింపబడ్డాయి. నీవు స్వతంత్రుడవు. బ్రహ్మస్వరూపుడవు. అటువంటి మహావిభూతులు కలిగిన నీవు మాకు ప్రసన్నుడవు అగుదువు గాక!

ఓ దేవా! ఈ మూడు లోకములు జలము నుండి ఉద్భవించాయి. ఆ జలములోనే జీవిస్తున్నాయి. వృద్ధిపొందుతున్నాయి. (మొట్ట మొదటి జీవి జలచరము. అదే మత్స్యవతారమునకు ప్రతీక) ఈ మూడులోకములకు మూలమైన జలము నీ యొక్క వీర్యశక్తి నుండి ఆవిర్భవించినది. అటువంటి మహావిభూతులు కలిగిన నీవు మాకు ప్రసన్నుడవు అగుదువు గాక!

ఓ దేవా! చంద్రుడు సకల జీవ రాసులకు ఆహారమును ప్రసాదిస్తున్నాడు. ఓషధులను, మొక్కలను, సస్యములను పెంపొందింపజేస్తున్నాడు. ఆ సోముడు అనగా చంద్రుడు నీకు మనస్సు.

## శ్రీమద్భాగవతము

(చంద్రమా మనసో జాతః ...పురుష సూక్తము) అటువంటి  
మహావిభూతులు కలిగిన నీవు మాకు ప్రసన్నుడవు అగుదువు గాక!

ఓ దేవా! నీవు అగ్నిస్వరూపుడవు. బయట అగ్ని రూపంలో  
ఉండి యజ్ఞయాగములలో హవిస్సులను స్వీకరించి దేవతలకు  
అందజేస్తుంటావు. అలాగే జీవుల ఉదరముల లోపల జఠర అగ్ని  
రూపంలో ఉండి ఈ జీవులు తినే ఆహారమును పచనం చేస్తున్నావు.  
ఆహారమును అన్ని అవయవములకు అందజేస్తున్నావు. అందుకే ఆ  
అగ్నియే నీ ముఖము అని అంటారు. అటువంటి మహావిభూతులు  
కలిగిన నీవు మాకు ప్రసన్నుడవు అగుదువు గాక!

ఓ దేవా! నీవు దేవయానమునకు అదిష్ఠాన దేవతవు.  
వేదమూర్తివి. బ్రహ్మ సదా నిన్ను ఉపాసిస్తుంటాడు. నీవు ముక్తికి  
ద్వారము వంటి వాడివి. అమృత స్వరూపుడవు. కాల స్వరూపుడవు.  
అటువంటి మహావిభూతులు కలిగిన నీవు మాకు ప్రసన్నుడవు  
అగుదువు గాక!

ఓ దేవా! వాయువు సకల ప్రాణులకు జీవనాధారము. సకల  
జీవ రాసులకు వాయువు తేజస్సు, బలము, ప్రాణము ప్రసాదిస్తుంది.  
అటువంటి వాయువు నీ యొక్క మహా ప్రాణము నుండి పుట్టింది.  
అటువంటి మహావిభూతులు కలిగిన నీవు మాకు ప్రసన్నుడవు  
అగుదువు గాక!

## అష్టమస్కంధము

ఓ దేవా! నీయొక్క చెవుల నుండి దిక్కులు, నీ యొక్క నాభి నుండి ప్రాణములు, ఉప ప్రాణములు, ఇంద్రియములు, మనస్సు, ప్రాణ వాయువు, శరీరము, వీటన్నిటికి అవకాశము కల్పించే వాయువు పుట్టాయి. అటువంటి మహావిభూతులు కలిగిన నీవు మాకు ప్రసన్నుడవు అగుదువు గాక!

ఓ దేవా! నీ తేజస్సు నుండి మహేంద్రుడు, నీ ప్రసన్నత్వము నుండి దేవతలు, నీ కోపము నుండి శివుడు, నీ బుద్ధినుండి బ్రహ్మ, నీ దేహము నుండి వేదములు, ఋషులు, ప్రజాపతులు ఉద్భవించారు. అటువంటి మహావిభూతులు కలిగిన నీవు మాకు ప్రసన్నుడవు అగుదువు గాక!

ఓ దేవా! నీ వక్షస్థలము నుండి లక్ష్మీదేవి, నీ ఛాయ నుండి పితృదేవతలు, నీ స్తనముల నుండి ధర్మము, నీ వెనుక భాగము అంటే వీపు నుండి అధర్మము, నీ తల నుండి స్వర్గము, నీ యొక్క ఆటపాటలనుండి అష్టరసలు, పుట్టారు. అటువంటి మహావిభూతులు కలిగిన నీవు మాకు ప్రసన్నుడవు అగుదువు గాక!!

ఓ దేవా! నీ ముఖము నుండి బ్రాహ్మణుల వృత్తిధర్మమైన వేదాధ్యయనము, బాహువుల నుండి క్షత్రియుల బలపరాక్రమములు, ఊరువుల నుండి వైశ్యుల వృత్తిధర్మములు, కాళ్ల నుండి శూద్రుల వృత్తి ధర్మములు జన్మించాయి.

## శ్రీమద్భాగవతము

(బ్రాహ్మణోస్త్వముఖమాసీత్ బాహూ రాజన్యకృతః। ఊరూ  
తదస్యయద్వైశ్యః పద్మాగ్ం శూద్రో అజాయత॥(పురుష సూక్తం).  
అటువంటి మహావిభూతులు కలిగిన నీవు మాకు ప్రసన్నుడవు  
అగుదువు గాక!

ఓ దేవా! నీ కింది పెదవి నుండి లోభము, పై పెదవి నుండి  
ప్రీతి, ముక్కు నుండి కాంతి, నీ స్థర్మ నుండి కామసంబంధమైన  
కోరికలు (కేవలం స్థర్మతోనే అన్ని విషయవాంఛలు, ఇంద్రియ  
సుఖములు తీరతాయి కదా! ), రెండు కనుబొమల నుండి  
యముడు, కనురెప్పల నుండి కాలము జన్మించాయి. (కనురెప్పపాటు  
నుండి మనం కాలం లెక్కగడతాము. రెప్పపాటును క్షణంగా  
లెక్కిస్తాము.) అటువంటి మహావిభూతులు కలిగిన నీవు మాకు  
ప్రసన్నుడవు అగుదువు గాక!

వస్తువులచేత, ద్రవ్యములచేత, పదార్థముల చేత, గుణముల  
చేత, కర్తల చేత నిండిన ఈ అనంత విశ్వము ఎవని యోగమాయ  
చేత సృష్టింపబడిందో అటువంటి మహా విభూతులు కలిగిన నీవు  
మాకు ప్రసన్నుడవు అగుదువు గాక!

ఓ దేవా! నీవు పైకి కనిపించని అనంత శక్తి సంపన్నుడవు,  
కాని ఈ శక్తుల యందు కానీ, సత్త్వ,రజస్తమోగుణముల యందు  
కానీ, నీకు ఏమాత్రం ఆసక్తి లేదు. అట్టి నీకు నమస్కారము.

ఓ దేవా! మేము నిన్ను శరణు కోరుతున్నాము. నీ  
దర్శనమును కోరుతున్నాము. నీవు మాకళ్ల ఎదుట ప్రత్యక్షం అయి మా

కోరికలు నెరవేర్చు.

ఓ దేవా! నీవు అవసరం వచ్చినప్పుడల్లా అవతరించి, మాకు కావాల్సిన పనులు చేసిపెడుతున్నావు. మానవులు ఎన్నో యజ్ఞయాగములు చేస్తుంటారు. అవి అన్నీ వాళ్లు ఏవేవో కోరికలతో చేస్తుంటారు. ఆ కర్మల వలన వారికి కష్టములు ఎక్కువ అవుతాయే కానీ సుఖములు కలుగవు. కాబట్టి వారు చేసిన కర్మలన్నీ మంచి ఫలితములను ఇవ్వవు. కాని మానవులు ఆయా కర్మల ఫలములను నీకు అర్పిస్తే వారు చేసిన ఏ చిన్న కర్మమైనా (అల్పమైన యజ్ఞము, యాగము, వ్రతము ఏదైనా) అది వృధా కాదు.

మానవులు తాము చేసిన కర్మలను నీకు అర్పిస్తే, నీవు వారిని దయతో, ప్రేమతో కరుణిస్తావు. చెట్టు మొదట్లో నీరు పోస్తే ఆ నీరు చెట్టు అన్ని భాగములకు అంటే కొమ్మలకు, ఆకులకు, రెమ్మలకు చేరినట్టు, అలాగే పరమాత్మ స్వరూపమైన నిన్ను ఆరాధిస్తే, సకల దేవతలను ఆరాధించినట్టే అవుతుంది. ఓ అనంతా! సత్వగుణ సంపన్నా! నీకు ఇదే మా నమస్కారము.” అని బ్రహ్మదేవుడు విష్ణుమూర్తిని ప్రార్థించాడు.

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము ఐదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్.

## శ్రీమద్భాగవతము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము

ఆరవ అధ్యాయము.

ఆ ప్రకారంగా దేవతలచేత స్తుతింపబడిన విష్ణువు వెయ్యి సూర్యుల కాంతివంటి కాంతితో బ్రహ్మదేవుడు ఇతర దేవతల ముందు ఆవిర్భవించాడు. (అంటే కాంతి రూపంలో దర్శనం ఇచ్చాడు అని అర్థం. ఎందుకంటే విష్ణువుకు రూపం లేదు. ఆకారం లేదు.)

ఆ తేజస్సును చూచి దేవతల కళ్లు బైర్లు కమ్మాయి. వారికి ఏమీ కనిపించడం లేదు. కాంతి స్వరూపుడైన ఆ విష్ణువును తేరిపారచూడలేకపోయారు. అప్పుడు విష్ణువు వారికి సాధారణ మానవాకృతిలో ఈ క్రింద వర్ణించిన రూపంలో దర్శనం ఇచ్చాడు.

ఆయన శరీరం శ్యామల వర్ణంలో ప్రకాశిస్తూ ఉంది. ఆయన నేత్రములు ఎర్రగా ఉన్నాయి. పచ్చని పట్టు వస్త్రము ధరించి ఉన్నాడు. ఆయన అవయవములు అందంగా మనోహరంగా ఉన్నాయి. ఆయన ముఖం ప్రసన్నంగా ఉంది. మణిమయ కిరీటముతో, కేయూరములతో, కుండలములతో, నడుము కట్టిన హారములతో, కౌస్తుభముతో, వక్షస్థలమున లక్ష్మితో, వనమాలతో, నాలుగు చేతులలో శంఖ,చక్ర,గదలతో, తమ ఎదురుగా ప్రత్యక్షం అయిన విష్ణుమూర్తిని చూచి బ్రహ్మదేవుడు, దేవతలు ఆయనకు సాష్టాంగ పడ్డారు. విష్ణువును ఈ విధంగా స్తుతించారు.



## అష్టమస్కంధము

బ్రహ్మదేవుడు శ్రీమహావిష్ణువును ఇలా స్తుతించాడు.  
“ఓ దేవా! నీకు జన్మ లేదు, మరణము లేదు. ఈ ప్రకృతి గుణములు  
నీకు అంటవు. అందరికీ ముక్తి ప్రదాతవు. అణువులో అణువులాంటి  
వాడివి. నీ ప్రభావము అనంతము. అట్టి నీకు నమస్కారము.

నీ దయకు పాత్రడైన వాడు నిన్ను వేదోక్తముగా  
పూజిస్తుంటాడు. ఈమూడులోకములు నీలోనే ఇమిడి ఉన్నాయి.  
నీలోనే మమ్ము మేము చూచుకుంటున్నాము.  
(యశోదకు చిన్ని కృష్ణుడు తననోట్లో మూడు లోకములు  
చూపించినపుడు, ఆ లోకములలో యశోద కూడా కనపడిందట.  
అలాగే విష్ణువులో ఉన్న మూడు లోకములలో బ్రహ్మ, ఆయనతో పాటు  
ఉన్న దేవతా గణములు కూడా తమను తాము చూచేకుంటున్నారు అని  
భావము.)

ఓ దేవా! నీవు స్వతంత్రుడవు. ఆది, మధ్య, అంత  
రహితుడవు. కుండను చేసే ముందు అది మట్టి. కుండ చేసిన  
తరువాత కూడా కుండ రూపంలో మట్టి ఉంది. కుండ నాశనం  
అయిన తరువాత కూడా మట్టి మట్టిలో కలిసిపోతుంది. అలాగే ఈ  
విశ్వం పుట్టినప్పుడు, మధ్యలోనూ, అంత్యములోనూ, విశ్వము అంత్యము  
అయిన తరువాత కూడా నీవు నిలిచి ఉన్నావు. నీవు నిత్య సత్య  
స్వరూపుడవు.

ఓ దేవా! నీవు నీ మాయద్వారా ఈ విశ్వమును సృష్టించి,  
అందులో నీవు ప్రవేశించావు. అందువలన ఈ ప్రకృతిలో ఉన్న

## శ్రీమద్భాగవతము

సత్త్వ, రజస్తమోగుణములు నీలో ఉన్నట్టు మాకు కనిపించినా,  
యోగులైన వారికి నీవు ఏగుణములు అంటని వాడిగానే కనిపిస్తావు.

ఓ దేవా! కర్తను కర్తతో రాపిడి చేస్తే అగ్నిపుడుతుంది.  
గోవును పిండితే పాలు ఇస్తుంది. భూమిని దున్ని, సాగు చేస్తే ధాన్యము  
ఇస్తుంది. భూమిని లోతుగా తవ్వితే భూగర్భజలాలు లభిస్తాయి.  
మానవులు ఎంతో కష్టపడి, ఎన్నో పనులు చేసి ధనమును  
సంపాదిస్తారు. అలాగే యోగులు తమ బుద్ధి ద్వారా, జ్ఞానము ద్వారా  
ఎంతో కష్టపడి నిన్ను తెలుసుకుంటారు అనిపెద్దలు చెబుతారు.

ఓ దేవా! అమితమైన దాహముతో ఉన్న ఏనుగుకు  
గంగాజలము దొరికినట్టు, నీవుమామీద దయతో మాకు ప్రత్యక్షం  
అయ్యావు. మాకు నీవు ఈ రూపంలో దర్శనం ఇచ్చి మా చిరకాల  
కోరికను నెరవేర్చావు. మేము ఏ కోరికలతో నీ దగ్గరకు వచ్చామో నీకు  
తెలుసు. అఖిల లోక సాక్షివి. నీకు తెలియనిది ఏమున్నది. కాబట్టి మా  
కోరికలు నెరవేర్చు.

ఓ దేవా! నీవు అగ్ని వంటి వాడివి. నేను శివుడు, ఈ  
దేవతలు దక్షుడు మొదలగు ప్రజాపతులు, ఆ అగ్నిలో నుండి వెలువడే  
నిప్పురవ్వల వంటి వారము. అందువలన మాకు ఏం కావాలో మాకే  
సరిగా తెలియదు. కాబట్టి ఈ దేవతలకు ఏమి చేస్తే శుభం  
చేకూరుతుందో ఆ పని చెయ్యమని మాకు ఆజ్ఞ ఇవ్వు. నీవు చెప్పినట్టు  
మేము నడుచుకుంటాము.” అని బ్రహ్మదేవుడు, దేవతలు విష్ణువును  
ప్రార్థించారు.

## అష్టమస్కంధము

ఆ ప్రకారంగా బ్రహ్మ, ఇతర దేవతలచేత స్తుతించబడిన వాడై విష్ణు మూర్తి మేఘ గంభీరమైన స్వరంతో ఇలా అన్నాడు. (ఇందాక వేయి సూర్యకాంతులతో సమానమైన వెలుగుకనిపించింది. ఇప్పుడు మేఘ గర్జన వంటి స్వరం వినిపించింది. అంటే విష్ణువు సర్వవ్యాపి. కాంతి స్వరూపుడు. ఈ కిరీటాలు, శంఖచక్రాలు, మానవాకారము మనం కల్పించుకున్నది అని వ్యాసమహర్షి భావన.).

ఈ ప్రకారంగా బ్రహ్మ, శివుడు ఇతర దేవతా గణములతో స్తుతించ బడిన విష్ణువు మేఘగంభీరమైన వాక్కుతో ఇలా అన్నాడు.

“ఓ బ్రహ్మదేవా! మహాశివా! దేవతలారా! నేను మీ శ్రేయస్సుకోరేవాడిగా చెబుతున్నాను. నా మాటలను సావధానంగా వినండి. ప్రస్తుతము మీరు దానవుల చేతిలో ఓడి పోయారు. కాబట్టి మరలా మీరు మీ సైనిక బలమును, ఆయుధసంపత్తిని సమకూర్చుకొనేంతవరకు దానవులతో సంధిచేసుకోండి. అంతకు మించిన మార్గము మరొకటి లేదు. ఏదైనా కార్యము సిద్ధించాలంటే శత్రువుతో నైనా సంధి చేసుకోడానికి వెనుకాడకూడదు. బలము పుంజుకున్న తరువాత శత్రువు మీద దండెత్తి, పోరాడి, జయించవచ్చును.

ఎలాగంటే, ఒకపాముల వాడు ఒక బుట్టలో పాము పెట్టాడు. దానికి ఆహారంగా ఒక ఎలుకను వేసాడు. బుట్ట మూసి వేసాడు. ఆ పాము ఎలుకను తినలేదు. ఎలుకతో సంధి చేసుకొంది. “నేనునిన్ను తినను.నువ్వు ఈ బుట్టను కొరికి రంద్రం చెయ్యి. ఇద్దరం

## శ్రీమద్భాగవతము

తప్పించుకుందాము.” అని చెప్పింది. ఎలుక పాము మాటలు నమ్మి ఆ బుట్టకు రంధ్రం చేసింది. వెంటనే ఆ పాము ఎలుకను చంపి తినేసింది. తరువాత ఆ బుట్టలో నుంటి బయటకు వెళ్ళిపోయింది. అదేమందిరి ఇప్పుడు మీరు దానవులతోసంధి చేసుకొని, సమయం రాగానే వారిని మట్టుబెట్టండి

అదీ కాకుండా, ఓ దేవతలారా! ప్రస్తుతము మీకు అమృతము అవసరము. అమృతము తాగిన మానవులు కూడా మృత్యువు లేకుండా చిరకాలము జీవించగలరు. కాబట్టి మీరు ఆ అమృతమును సంపాదించడానికి ప్రయత్నించండి. అమృతము అంత సులభంగా లభించదు. మొక్కలను, గింజలను, తీగలను, ఓషధులను తెచ్చి క్షీరసాగరంలో వెయ్యండి. మంధర పర్వతమును కవ్వముగా చేసుకొని క్షీరసాగరమును చిలకండి. అప్పుడు మీకు అమృతము లభిస్తుంది. ఆ అమృతము పూర్తిగా మీకు దక్కేటట్టు, కేవలము కష్టము, శ్రమ మాత్రమే దానవులకు దక్కేటట్టు, నేను చేస్తాను.

దేవతలారా! కొన్ని కార్యములను సామోపాయముతో నెరవేర్చుకోవాలి. అన్ని కార్యములు కోపంతో, దండోపాయంతో నెరవేరవు. కాబట్టి మీరు అసురుల వద్దకు పోయి వారు పెట్టే నిబంధనలకు మీరు ఒప్పుకొని వారితో సంధిచేసుకోండి. అన్ని పనులు మొదలుపెట్టగానే సిద్ధించవు. మొదట కొంత అవరోధము ఎదురు అవుతుంది.

క్షీర సాగరము చిలికేటప్పుడు మొదట విషము పుట్టవచ్చు. మీరు భయపడవద్దు. ఆ తరువాత కొన్ని ఆకర్షణీయమైన వస్తువులు కూడా బయటకు రావచ్చు. ఆ వస్తువులు మిమ్ములను

ప్రలోభపెడతాయి. కాని వాటికి మీరు ఆశపడకండి. ఆ వస్తువులు మీకు లభించలేదని కోప పడకండి. అమృతము పుట్టేంతవరకు మీ ప్రయత్నమును ఆపకండి. మీకు శుభం కలుగుతుంది.” అని పలికాడు.

అంతలోనే ఆ వాక్కు ఆగి పోయింది. భగవానుడు అదృశ్యుడయ్యాడు. వచ్చిన పని అయినందుకు బ్రహ్మ, శివుడు తమ తమ లోకములకు వెళ్లారు. అసురులతో సంధి చేసుకోడానికి దేవతలు, ఇంద్రుడు దానవ చక్రవర్తి అయిన బలి చక్రవర్తి వద్దకు వెళ్లారు.

దేవతలందరూ కట్టకట్టుకొని రావడం చూచి బలి చక్రవర్తి సైనికులు వారిని చంపబోయారు. కాని సంధి కోరి వస్తున్న వారిని చంపడం న్యాయం కాదని, సైనికులను వారింపాడు. దేవతల అందరి బదులుగా ఇంద్రుడు బలి చక్రవర్తితో మాట్లాడాడు. విష్ణుమూర్తి ఏ విధంగా సంధి చేసుకోమన్నాడో అవే మాటలను అసురులకు ప్రీతి కలిగేటట్టు మాట్లాడాడు.

“అయిపోయింది ఏదో అయిపోయింది. ఇప్పటి దాకా మనం ఒకరితో ఒకరం వైరంగా ఉన్నాము. ఇంక మీదట సఖ్యంగా ఉందాము. అందరం కలిసి క్షీరసాగరమును మధించి అమృతమును సాధిద్దాము. ఆ అమృతాన్ని అందరం సమానంగా పంచుకుందాము. అందరం అమరులము అవుదాము. దీనికి మనకు శ్రీహరి సహాయం కూడా ఉంటుంది.” అంటూ యుక్తియుక్తంగా చెప్పాడు ఇంద్రుడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

ఇందుడు మాట్లాడిన మాటలు తియ్యటి మాటలు  
అసురులకు తృప్తి కలిగించాయి. అసురులు కూడా అమృతము కొరకు  
క్షీరసాగర మధనము చేయడానికి సిద్ధపడ్డారు. ఇంక ఆలస్యం  
ఎందుకని, దేవతలు, దానవులు అమితోత్సాహంతో మంధర పర్వతము  
వద్దకు వెళ్లారు. మంధర పర్వతమును సమూలంగా పెకలించారు.  
అరుచుకుంటూ, కేకలు వేసుకుంటూ ఆమంధర పర్వతమును  
క్షీరసాగరము వద్దకు మోసుకొని పోయారు. కాని మార్గ మధ్యం లోనే  
వారికి అలసట వచ్చింది. అంత బరువును మోయలేక దేవతలు  
దానవులు మధ్యలోనే మంధర పర్వతమును కిందపడేశారు. ఆ  
మంధర పర్వతము కింద పడి కొంత మంది దేవతలు దానవులు నజ్జ  
నజ్జ అయ్యారు. ఈపని మన వల్ల కాదులే అని నిరుత్సాహపడ్డారు.

ఇదంతా చూచిన విష్ణు మూర్తి తనే స్వయంగా అక్కడికి  
వచ్చాడు. కాళ్లు చేతులు విరిగిన వాళ్లను, గాయాలు తగిలిన వాళ్లను  
చూచాడు. శ్రీహరి చల్లటి చూపుతో వారందరూ సంపూర్ణ  
ఆరోగ్యవంతులు అయ్యారు. తరువాత శ్రీహరి ఆ మంధర పర్వతమును  
ఒక చేత్తో ఎత్తి గరుడుని వీపు మీద పెట్టాడు. గరుడుడు మంధర  
పర్వతమును అనాయాసంగా మోసుకొని పోయి క్షీరసాగరం దగ్గర  
దింపి వెళ్లిపోయాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము ఆరవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

## అష్టమస్కంధము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము

ఏడవ అధ్యాయము.

శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు దేవతలు దానవుల చేత  
జరుపబడిన క్షీరసాగర మధనం గురించి ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు.

“ ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! తరువాత దేవతలు దానవులు  
నాగరాజు వాసుకి వద్దకు పోయి క్షీరసాగర మధనంలో ఆయన  
సాయం కోరారు. ముందు వాసుకి ఒప్పుకోలేదు. ఆయనకు కూడా  
అమృతంలో భాగం ఇస్తాను అనడంతో, వాసుకి ఒప్పుకున్నాడు. వాసుకిని  
తాడుగా చేసుకుని, మంధర పర్వతము చుట్టూ వాసుకిని చుట్టి,  
క్షీరసాగరాన్ని మధించడానికి మొదలు పెట్టారు.

వాసుకి యొక్క తలభాగము విష్ణువు, దేవతలు  
పట్టుకున్నారు. తోక భాగమును రాక్షసులు పట్టుకున్నారు. కాని అది  
రాక్షసులకు అవమానంగా తోచింది. “మేము కూడా వేదములు,  
శాస్త్రములు చదువుకున్నాము. మేము కూడా మా జన్మలను బట్టి,  
మేము చేసే కర్మలను బట్టి ప్రఖ్యాతి చెందిన వారమే. అటువంటి మేము  
ఒక పాము తోక మేము పట్టుకోవాలా. మాకు ఇష్టంలేదు. మేము  
అంగీకరించము.” అని దైత్యసేనాధి పతులు, అసురులు, రాక్షసులు  
ఒప్పుకోలేదు.

## శ్రీమద్భాగవతము

(దానవులు, అసురులు, రాక్షసులు అంటే మన సినిమాలలో చూపించినట్టు కోరలు, కొమ్ములు, చింపిరిజుట్టు వికృతంగా ఉన్నవారు కాదు. వారు కూడా మనలాంటి మానవులే. కాని వారి ప్రవృత్తి దానవ ప్రవృత్తి, అసుర ప్రవృత్తి కాబట్టి వారిని దానవులు, అసురులు అన్నారు. వారిలో కూడా విద్వాంసులు, వేదవేదాంగ పారంగతులు ఉన్నారు అని ఇక్కడ స్పష్టంగా చెప్పాడు వేదవ్యాసుడు.)

ఈ సంగతి తెలిసిన విష్ణుమూర్తి వారిని సమాధానపరిచాడు. మీరుకోరినట్టే కానిష్ఠమన్నాడు. వాసుకి తలవైపు భాగమును అసురులకు వదిలిపెట్టి, దేవతలను వాసుకి తోకభాగము పట్టుకోమన్నాడు. ఈ ప్రకారంగా అసురులు నాగరాజు వాసుకి తలభాగము, దేవతలు తోకభాగము పట్టుకొని మంథర పర్వతమును కవ్వంగా చేసుకొని క్షీరసాగరమును మధిస్తున్నారు. ఈ కార్యక్రమాన్ని శ్రీమహావిష్ణువు దగ్గర ఉండి జరిపిస్తున్నాడు.

కొంచెం సేపు అయిన తరువాత, మంథర పర్వతము బరువు కావడంతో, పర్వతము కింద ఏమీ ఆధారము లేకపోవడంతో, మంథర పర్వతము క్షీరసాగరంలో మునిగిపోసాగింది. ఇది చూచిన దేవతలు, దానవులు ఆ మంథరపర్వతమును గట్టిగా పట్టుకున్నారు. మునగ కుండా ఆపడానికి ఎంతో ప్రయత్నించారు. కాని మంథర పర్వతము బరువును ఆపలేకపోయారు.

మంథరపర్వతము క్షీరసాగరంలో మునిగి పోయింది. ఇది చూచి దేవతలు దానవులు ఎంతో దుఃఖించారు. ఏం చెయ్యాలో తోచక దేవతలు దానవులు శ్రీహరి వంక చూచారు. శ్రీహరి చిరునవ్వు



నవ్వాడు. తాను ఒక తాబేలుగా మారి పోయాడు. క్షీర సాగరంలో  
దిగాడు. మంధర పర్వతము కింద ఎంత వైశాల్యము ఉందో అంతమేరా  
తన తాబేలు శరీరమును విస్తరించాడు. ఇప్పుడు మంధర పర్వతము  
శ్రీహరి అవతరించిన తాబేలు డిప్ల మీద నిలబడి ఉంది. ఆ తాబేలు  
డిప్ల ఒక ద్వీపంలా ఉంది. ఆ ద్వీపం మీద పర్వతం లాగా మంధర  
పర్వతము నిలబడి ఉంది.

క్షీరసాగరంలో నుండి మంధర పర్వతము బయటపడి  
తేలడం చూచి దేవతలు దానవులు ఎంతో సంతోష పడ్డారు. మరలా  
వాసుకిని పట్టుకొని చిలకడం మొదలు పెట్టారు. కాని మాటి మాటికీ  
అలసి పోతున్నారు. వాసుకి కూడా ఆ ఒరపిడికి తట్టుకోలేక ముఖం  
నుండి కళ్ల నుండి అగ్ని నిట్టూర్పుల రూపంలో బయటకు వస్తూ ఉంది.  
ఆ అగ్ని కీలలకు తట్టుకోలేక తల వైపు పట్టుకున్న దానవులు  
మూర్ఛపోతున్నారు. వాసుకి ముఖం నుండి వెలువడుతున్న అగ్ని కీలలు  
దేవతలను కూడా చుట్టు ముట్టాయి.

ఇది చూచిన శ్రీహరి మేఘములను పురికొల్పి వర్షమును  
కురిపించాడు. ఆ వర్షపు ధారలలో దేవతలు దానవులు సేదబీరారు.  
ఇంతలో వాయుదేవుడు చల్లగా గాలివీస్తున్నాడు. ఇప్పుడు శ్రీహరి అసుర  
ప్రవృత్తి రూపంలో దానవులలోనూ, అమితమైన ఉత్సాహము రూపంలో  
దేవతలలోనూ, నిద్రావస్థరూపంలో (అనగా అనస్తీషియా అనుకోవచ్చు)  
వాసుకిలోనూ ప్రవేశించాడు. అప్పుడు నిద్రావస్థలో ఉన్న వాసుకికి ఏ  
బాధా తెలియడం లేదు. ఇప్పుడు రెట్టించిన ఉత్సాహంతో దేవతలు,  
దానవులు క్షీరసాగరాన్ని మధనం చేస్తున్నారు.

## శ్రీమద్భాగవతము

దేవతలు దానవులు మంధర పర్వతము వేగంగా తిప్పుతూ ఉంటే, ఆ వేగానికి మంధర పర్వతముపైపైకి లేవసాగింది. ఇది గమనించిన విష్ణువు తన చేతులుపైకెత్తి ఆ మంధర పర్వతమును పైకి లేవకుండా గట్టిగా పట్టుకున్నాడు. ఇప్పుడు మంధరపర్వతము కుదురుగా తిరుగుతూ ఉంది.

ఇప్పుడు సర్వవ్యాపి అయిన విష్ణువు దేవతలోనూ, దానవులలోనూ, వాసుకిలోనూ, మంధర పర్వతము కిందా, మంధర పర్వతము పైనా, అన్నింటా తానే అయి ఉన్నాడు.

దేవతలు, దానవులు ఎంత చిలికినా అమృతము ఉద్భవించలేదు. ఇలా కాదని సాక్షాత్తు విష్ణు మూర్తి స్వయంగా కల్పించుకున్నాడు. మేఘ వర్షంతో, పీతాంబరధారియై, చెవులకు కుండలములతో, మెడలో వనమాలతో, ఎర్రటికళ్లతో, పాడుగాటి చేతులతో దేవదానవుల ముందు సాక్షాత్కరించాడు. తానుకూడా దేవతలతో పాటు వాసుకి తోకభాగమును పట్టుకొని చిలుకుతున్నాడు. ఇది చూచిన దేవతలు దానవులు రెట్టించిన ఉత్సాహంతో మరింత వేగంగా వాసుకిని తిప్పుతున్నారు.

ఆ ప్రకారంగా మధింపబడుతున్న క్షీరసాగరము నుండి మొట్ట మొదట హోలాహలము అనే ఘోరమైన విషము పుట్టింది. ఆ విషము లోకమంతా వ్యాపించింది. అమృతం కోసరం పోతే విషం ఎదురైందని వ్యాకులపాటు చెందారు దేవతలు, దానవులు. భయంకరమైన ఆ హోలాహలం మూడులోకములలో వ్యాపిస్తూ ఉంది. హోలాహలము యొక్క తీవ్రతను తట్టుకోలేక దేవతలు, దానవులు, ప్రజాపతులతో సహా

## అష్టమస్కంధము

అందరూ లయకారకుడైన పరమశివుని వద్దకు పోయి శరణు వేడారు. ఆ సమయంలో పరమ శివుడు తన భార్య ఉమాదేవితో కలిసి కైలాసంలో కూర్చుని ఉన్నాడు. పరమశివుని ప్రజాపతులు ఇలా ప్రార్థించారు.

(ఈ ప్రార్థనలో మీరు ఒకటి గమనించండి. విష్ణువును ఏ యే గుణాలతో ప్రార్థించారో, శివుని కూడా అవే గుణములతో స్తోత్రము చేశారు. అంటే శివకేశవులకు భేదము లేదు. ఇద్దరూ ఒకటే అనే భావన.)

ఓ దేవదేవా! మహాదేవా! నీవు సర్వభూతములలో ఆత్మస్వరూపుడుగా వెలుగుతున్నావు. నీకు తెలియనిది ఏమీ లేదు. విష్ణుమూర్తి ఆదేశము ప్రకారము దేవతలు, దానవులు అమృతము కోసరం క్షీరసాగరమును మధిస్తుంటే, హాలాహలము పుట్టింది. ఈ హాలాహలము మూడు లోకములను దహించేస్తూ ఉంది. దీని బారి నుండి మా అందరినీ రక్షించు.

ఈ జగత్తులోని అందరి దుఃఖములను నీవు పోగొడతావనీ, అందరికీ మోక్షమును ఇస్తావని పండితులు అంటారు. ఓ దేవా! నీవు సత్తగుణ ప్రధానుడవు. నీ లోనుండి ఈ మాయ పుట్టింది. ఆ మాయచేతనే సృష్టిచేసేటప్పుడు బ్రహ్మగాను, పోషించేటప్పుడు విష్ణువుగానూ, లయం చేసేటప్పుడు శివుడుగానూ ప్రకటితమౌతున్నావు. నీవే పరబ్రహ్మవు. కారణము, కార్యము నీవే. నీలో వివిధములైన ఐశ్వర్యములు, శక్తులు ఉన్నాయి. ఈ జగత్తు అంతా నీవే నిండి ఉన్నావు.

## శ్రీమద్భాగవతము

ఓ దేవా! వేదములు నీలో నుండి ఉద్భవించాయి. జగత్తులో ఉన్న మహత్తత్వము, ప్రాణశక్తి, క్రియాశక్తి, ఇంద్రియశక్తి, ద్రవ్యములు, స్వభావశక్తి, అహంకారము, కాలము, సంకల్పము, ఋతము, సత్యము, ధర్మము అన్నీ నీవే. ఓంకారమునకు ఆశ్రయుడవు నీవే.

ఓ దేవా! అగ్ని నీకు ముఖమనీ, భూమి నీకు పాదమనీ, కాలము నీ గమనశక్తి అనీ, చిక్కులు నీ చెవులనీ, వరుణుడు నీ నాలుక అనీ, ఆకాశము నీ నాభి అనీ, వాయువు నీ ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసములు అనీ, సూర్యుడు నీ కళ్లు అనీ, జలము నీ రేతస్సు అనీ, సకల జీవులునిన్ను ఆశ్రయించి ఉండటం నీ అహంకారమనీ, చంద్రుడు నీ మనస్సు అనీ, స్వర్గము నీ తల అనీ పండితులు అంటారు. (బ్రహ్మ కూడా విష్ణువును ఇదే విధంగా స్తోత్రము చేసాడని మనం చదువుకున్నాము.)

ఓ దేవా! ఏడు సముద్రములు నీ పాట్టలో ఉన్నాయనీ, పర్వతములు నీ ఎముకలు అనీ, ఓషధులు నీ శరీరముమీద ఉన్న వెంట్రుకలు అనీ, గాయత్రి మొదలగు ఏడు ఛందస్సులు నీలో ఉన్న ఏడు ధాతువులు అనీ, వేదములో చెప్పబడిన ధర్మములు అన్నీ నీ హృదయంలో ఉన్నాయనీ పండితులు అంటారు.

ఓ దేవా! పంచఉపనిషత్తులే నీ ముఖము.(పంచ ఉపనిషత్తులు అంటే తత్త్వరుషాయ, సద్యోజాతం, అఘోర, వామదేవ, ఈశాన ఈ పదములతో మొదలయ్యేవి. ఈ పంచ ఉపనిషత్తుల నుండి ముప్పది ఎనిమిది మంత్రములు ఉద్భవించాయి.)

## అష్టమస్కంధము

ఓ దేవా! నీవు స్వయం ప్రకాశకుడవు. నీ తత్వమును శివ తత్వము అని పిలుస్తారు. నీ నీడ అధర్మము. సత్య, రజస్, తమోగుణములు నీ మూడు కళ్లు. ఈ వేదములు శాస్త్రములు ఎవరి నుండి పుట్టాయో ఆ ఋషులే నీ చూపులు.

ఓ దేవా! సత్య, రజస్, తమోగుణములు, ప్రాపంచిక విషయములు నిన్ను అంటవు. నీకు దేవతలు, దానవులు, మనుషులు, జంతువులు అనే భేదము లేదు. అందరూ నీకు సమానులే. నీవు పరబ్రహ్మ స్వరూపుడవు. నీవు జ్యోతిస్వరూపుడవు. నీ గురించి లోకపాలకులైన బ్రహ్మవిష్ణు దేవేంద్రులకు కూడా అర్థం కాదు. . ప్రళయ కాలంలో నీ మూడవ నేత్రముతో ఈ విశ్వము అంతా భస్మము అయి పోతుంది. కానీ దాని గూర్చి నీవు ఆలోచించవు. లయ కార్యము యాదాలాపంగా జరిగిపోతూ ఉంటుంది.

నీవు మన్మథుని దహించావు, దక్షయజ్ఞమును ధ్వసము చేయించావు, త్రిపురాసురులను సంహరించావు. అని పండితులు స్తుతిస్తుంటారు. ఇప్పుడు ఈ హాలాహలము బారి నుండి మమ్ములను కాపాడు.

ఓ దేవా! ఆత్మ తత్వమును తెలిసిన వారు, లోకహితమును ఎల్లప్పుడూ కోరుకునేవారు, నీ పాదములను తమ హృదయములలో నిలుపుకొని ధ్యానిస్తూ ఉంటారు. ఓ దేవా! నీవుఎప్పుడూ ఉగ్రమైన తపస్సు చేస్తుంటావు. నీ భార్య అయిన ఉమా దేవిని సగభాగంగా అంటి పెట్టుకొని ఉంటావు.(అర్థనాలీశ్వరుడు) అందుకని నిన్ను స్త్రీలోలుడవనీ,

## శ్రీమద్భాగవతము

ఎప్పుడూ శ్వశానములలో తిరుగుతుంటావనీ, భయంకరుడవనీ, మూర్ఖులైన మానవులు అనుకుంటూ ఉంటారు. కాని, సామాన్య మానవులకు నీ లీలలు అర్థం కావు కదా! సామాన్య మానవులే కాదు బ్రహ్మ మొదలగు దేవతలుకూడా నీ యదార్థతత్వమును తెలుసుకోలేరు. అందువలన బ్రహ్మాది దేవతలు కూడానిన్ను స్తోత్రము చేయలేరు.

ఓ దేవా! మేము కూడా ఆ బ్రహ్మచేత సృషించబడిన వారమే కదా! కాని మా శక్తికొద్దీ నిన్ను స్తుతించాము. నీవు ఎలా ఉంటావో నీ రూపం ఎలా ఉంటుందో మాకు తెలియదు. నీవు చేసే కర్మలు కూడా మాకు తెలియవు. కాని నీవు లోకసుఖము కొరకే అన్ని కర్మలు చేస్తుంటావు అని తెలుసు.”అని ఊరుకున్నారు.

ప్రజాపతులు ఎందుకు వచ్చారో, ఎందుకు తనను పరమాత్మ స్వరూపుడుగా స్తుతించారో అర్థం చేసుకున్నాడు మహేశ్వరుడు. పక్కనే ఉన్న పార్వతి వంక చూచి ఇలా అన్నాడు.

“దేవీ! దేవతలు దానవులు అమృతం కోసరం క్షీరసాగరమును మధిస్తున్నారు. కాని క్షీరసాగరంలో నుండి అమృతానికి మారుగా హాలాహలము అనే విషం పుట్టింది. ఆ విషం వలన లోకాలన్నీ భయభ్రాంతమవుతున్నాయి. మూడు లోకములలో ఉన్న వారి భయాన్ని పోగొట్టడమే కదా నా కర్తవ్యము. ప్రజల దుఃఖము పోగొట్టడమే కదా ప్రభువు విధి.

దేవీ! సాధారణంగా మానవులు తమ స్వార్థమును తాము చూచుకుంటారు. తమ దేహ సుఖమునకే ప్రాధాన్యం ఇస్తారు. కాని

లోకహితమును కోరే సాధువులు తమ ప్రాణములను సైతం  
లెక్కచేయక, ఇతరులకు సాయపడుతుంటారు. ఇతరుల ప్రాణములను  
రక్షిస్తుంటారు. అటువంటి సాధు పురుషులకు లోకపాలకుడైన శ్రీహరి  
కూడా ప్రసన్నుడవుతాడు. శ్రీహరి ప్రసన్నుడయితే నేను కూడా ఆ  
సాధుజనుల పట్ల ప్రసన్నుడ నవుతాను.

ఇప్పుడు మూడులోకములలో ఉన్న సాధుజనులను  
కాపాడటానికి నేను ఈ హాలాహలమును సేవించవలసి ఉంది. దీని  
వలన సకల జనులకు శుభం కలుగుతుంది.” అని నీవేమంటావు అనే  
భావనతో పార్వతి వంక చూచాడు.

పరమశివుని మనసులో ఉన్న భావాలను గ్రహించిన  
పార్వతి పరమశివునితో హాలాహలమును పానము చేయమని తన  
అంగీకారము తెలిపింది.

(అని వ్యాస మహర్షిరాసాడు. కానీ ఈ సందర్భంలో పోతన గారు ఒక  
మహత్తరమైన పద్యం రాసారు.)

క॥ మ్రింగెడువాడు విభుండని మ్రింగెడిదియు గరళమనియు మేలని ప్రజకున్  
మ్రింగుమనె సర్వమంగళ మంగళసూత్రంబు నెంత మది నమ్మినదో!

మింగబోయేది విషం అనీ, మ్రింగుతున్న వాడు సాక్షాత్తు  
తన భర్త అనీ, అదీతన కోసం కాదు. ప్రజలకోసరం మ్రింగుతున్నాడు  
అనీ, ఇన్ని తెలిసి కూడా మూడులోకములను అల్లకల్లోలం చేస్తున్న  
హాలాహలమును మ్రింగమని తన భర్తకు చెప్పింది పార్వతి. ఆ

## శ్రీమద్భాగవతము

మహాతల్లి, ఆ మహాసాధ్వి తన మంగళ సూత్రము గట్టిగా ఉంటుందనీ, తన మాంగళ్యానికి, తన ముత్తయిదువ తనానికి ఏ మాత్రం భయం లేదనీ, ఎంతగా నమ్మిందో కదా!

(అజరామరమైన ఇటువంటి పద్మం రాసినందుకు, ఈ పద్మంలో ఇంతటి గంభీరమైన భావాన్ని పొందుపరచినందుకు, పోతన గారికి మనందరం పాదాభివందనములు చేద్దాం.

కొంతమంది కుతర్క వాదులు పార్వతి మెడలో శివుడు మంగళ సూత్రం కట్టాడా, పార్వతి మెడలో అసలు మంగళ సూత్రం ఉందా అని వాదిస్తుంటారు. దానికి ఒకటే సమాధానం. రాసిన వాడు పోతన మన తెలుగువాడు. తెలుగునాట వివాహ సమయంలో మంగళ సూత్రధారణ ఎంతో ప్రాధాన్యత సంతరించుకుంది. అందుకని పోతన గారు పార్వతీదేవిని మన తెలుగు తల్లిగా ఊహించుకున్నాడు. ఇందులో తప్పేముంది.)

భార్య అనుమతి లభించింది. ఇంక పరమశివుడు విజృంభించాడు. హాలాహలమును తన అరిచేతిలోనికి తీసుకున్నాడు. గుట్టుక్కున మింగాడు. కాని అంది గొంతు దిగలేదు. గొంతులోనే ఉండిపోయింది. ఆ విషం ప్రభావం చేత పరమశివుని గొంతు నల్లగా మాడి పోయింది. అప్పటి నుండి పరమశివుడు నీలకంఠుడు, గరళకంఠుడు అని సార్థకనామధేయు డయ్యాడు.

ఈ విషయం తెలిసిన మహావిష్ణువు ఎంతోసంతోషించాడు. పరమశివుడు విషాన్ని పానంచేసేటప్పుడు కొన్ని విషపు చుక్కలు ఆయన వేలి సందుల్లో నుండి జారి భూమీ మీద పడ్డాయి. వాటిని పాములు,



## అష్టమస్కంధము

తేళ్లు, విషపూరితమైన మొక్కలు, తమ ఆత్మరక్షణార్థము స్వీకరించాయి.

(అవే కాదు, ఆ విషపు చుక్కలు కొంతమంది మానవుల హృదయాలలో కూడా పడినట్టున్నాయి.అందుకే కొంతమంది దుర్మార్గులైన మానవుల హృదయములే కాదు, శరీరము అంతా విషమయం అయింది. విషజంతువులు తమ ఆత్మరక్షణ కొరకుమాత్రమే తమ వద్ద ఉన్న విషాన్ని వినియోగిస్తాయి. ఆ విషయం వాటికి కూడా తెలియదు.కానీ మానవులు తమ మనసులో ఉన్న విషాన్ని సాటి మానవుల మీద కావాలని, బుద్ధి పూర్వకంగా చిలకరించి ఆనందిస్తుంటారు.)

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము ఏడవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము

ఎనిమిదవ అధ్యాయము.

శుక మహర్షి క్షీరసాగర మధనం గురించి పరీక్షిత్ మహారాజుకు ఇలాచెప్పసాగాడు.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! క్షీరసాగరమధనంలో మొదట హాలాహలం పుట్టింది. దానిని పరమశివుడు స్వీకరించాడు అని

## శ్రీమద్భాగవతము

చెప్పానుకదా. తరువాత రెట్టించిన ఉత్సాహంతో దేవ దానవులు క్షీరసాగరమును మధించసాగారు.

ఆ మధనం ఫలితంగా సురభి అనే ఆవు ఉద్భవించింది. ఆ గోవునుంచి వచ్చే పాలు, ఇతర పదార్థములు తమకు యజ్ఞయాగము లలో, అగ్నిహోత్రములలో అవసరము అని తలంచిన ఋషులు తమ యజ్ఞయాగములకు ఉపయోగపడుతుందని తలంచి, ఆ సురభిని ఆనందంగా స్వీకరించారు.

తరువాత ఒక తెల్లటి గుర్రము ఉద్భవించింది. దాని పేరు ఉచ్చైశ్రవము. దానిని చూచి ఇంద్రుడు ఆ గుర్రమును తీసుకోడానికి ముందుకు వచ్చాడు. కానీ విష్ణువు వద్దని సైగ చేసాడు. అప్పుడు బలి చక్రవర్తి దానిని స్వీకరించాడు.

తరువాత ఒక తెల్లటి ఏనుగు ఉద్భవించింది. దాని పేరు ఐరావతము. ఆ ఐరావతమును ఇంద్రుడు స్వీకరించాడు.

తరువాత క్షీరసాగరము నుండి కౌస్తుభము అనే ఎరుపు రంగులో ఉన్న మణి ఆవిర్భవించింది. శ్రీమహావిష్ణువు తన హృదయస్థానములో అలంకరించుకోడానికి ఆ కౌస్తుభ మణిని స్వీకరించాడు.

తరువాత పారిజాత వృక్షము ఆవిర్భవించింది. దానిని దేవతల వృక్షంగా భావించి దేవతలు స్వీకరించారు.

## అష్టమస్కంధము

తరువాత అష్టరసలు ఉద్భవించారు. అందమైన ఆ అష్టరసలు స్వర్గమునకు వచ్చు వారికి తమ ఒంపు సొంపులతో ఆనందం కలుగచేయడానికి స్వర్గం చేరుకున్నారు.

తరువాత మెరుపు తీగ దిగివచ్చిందా అన్నట్టు శ్రీమహాలక్ష్మి ఉద్భవించింది. ఆమె యొక్క రూపము, సౌందర్యము, ఉదారత్వము, దయా గుణము, మహిమనుచూచి అందరూ ఆమె పట్ల ఆకర్షితులయ్యారు. ఆమె రావడం చూచిన ఇంద్రుడు ఒక సింహాసనమును సిద్ధం చేసాడు. గంగ మొదలగు నదులు మానవ స్త్రీలరూపములు దాల్చి బంగారు కలశములలో పవిత్రజలములనుసిద్ధం చేసాయి. భూదేవి కూడా స్త్రీరూపము దాల్చి అభిషేకమునకు కావాల్సిన ఔషధములు, గోవులు, వసంత ఋతువులో పుష్పించే పుష్పములు, ఫలములను సిద్ధంగా ఉంచింది.

ఋషులందరూ కలిసి వారు తెచ్చిన పుణ్యనదీ జలములతో శ్రీమహాలక్ష్మికి అభిషేకం చేయడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు.. గంధర్వులు మధురంగా గానం చేసారు. అష్టరసలు నృత్యం చేసారు. మేఘములు వివిధములైన వాద్యములను మోగించాయి. బ్రాహ్మణులు వేద మంత్రములు చదువుతూ ఉంటే ఐరావతము మొదలగు దిగ్గజములు ఆ పుణ్యజలములను శ్రీలక్ష్మి తల మీద అభిషేకించాయి. సముద్రుడు పచ్చని పట్టువస్త్రములను అమ్మవారికి బహూకరించాడు. వరుణుడు వైజయంతీ మాలను సమర్పించాడు. విశ్వకర్త అమ్మవారికి చిత్రచిత్రములైన ఆభరణములను సమర్పించాడు. సరస్వతీ దేవి ఒక హారమును ఇచ్చింది. బ్రహ్మదేవుడు పద్మమును కానుకగా ఇచ్చాడు. నాగదేవతలు కర్ణాభరణములను సమర్పించుకున్నారు.

## శ్రీమద్భాగవతము

తరువాత లక్ష్మీదేవి తన ఆసనము మీది నుండి లేచింది. తనకు తగిన పురుషుడు, తనను స్వీకరించడానికి అర్హుడైన పురుషుడు ఎవరా అని చుట్టు చూచింది. అక్కడ ఉన్న గంధర్వులు, యక్షులు, అసురులు, దేవతలు, సిద్ధులు, చారణులు, వీరెవ్వరూ ఆమెను స్వీకరించడానికి అర్హులుగా ఆమెకు అనిపించలేదు.

సాక్షాత్తు లక్ష్మీని స్వీకరించడానికి మంచి గుణములు కలవాడు, ఎటువంటి చెడ్డ గుణములకు ఆకర్షితుడు కాని వాడు, పరమ పవిత్రంగా ఉన్న వాడు కావాలి. గొప్ప తపస్సు చేసినవారు మహాబుష్టులు, మునులు ఉన్నారు కానీ, వారు కోపమును జయించలేకపోయారు. జ్ఞానము కలవారు తాము చేసిన కర్మలకు ఫలములను కోరుకుంటారు. వారిలో ప్రతిఫలాపేక్ష నశించలేదు. మరి కొందరు గొప్పవారైనా వారు కామమును జయించలేదు. కామానికి వశులైన వారు లక్ష్మీని స్వీకరించడానికి అర్హులు కారు. మరి కొందరికి ఎంతటి ఐశ్వర్యము ఉన్నా ఇతరుల ఐశ్వర్యములను చూచి దీర్ఘలేరు. (ఉదా: ఇంద్రుడు). తమకు ఇంకా కావాలనే లోభత్వంలో మునిగి ఉంటారు. కాబట్టి వీరెవ్వరూ లక్ష్మీని గ్రహించడానికి అర్హులు కారు.

ఇంకా కొంత మంది ధర్మపరులే కానీ వారిలో దయాగుణము లేదు. కొందరికి త్యాగబుద్ధి ఉన్నది కానీ ముక్తి పొందడానికి అది ఒక్కటే చాలదు కదా! కొందరిలో అమితమైన పరాక్రమము ఉంది కానీ, వారు కాలమును జయించలేరు. కాలధర్మం చెందేవారు లక్ష్మీదేవిని ఎలా పొందగలరు. కొంతమందికి ప్రాపంచిక విషయముల మీద మోహము లేనప్పటికీనీ, వారి మనసులు నిష్కల్మషములు కావు. కొందరికి చావులేకుండా చిరంజీవిగా బతికే

అర్హత ఉంది కానీ, వారు శీలవంతులు కారు. కొందరిలో శీలము ఉన్నా, వారు భయం భయంగా బతుకుతుంటారు. మరి కొందరు చిరాయువులు, శీలవంతులే కానీ వారు చేసే పనులు అన్నీ అశుభాలను సూచిస్తుంటాయి.

అందరిలోనూ ఏదో ఒక లోపం కనిపించింది లక్ష్మీదేవికి. అందుకని, ఏ లోపమూ లేని వాడు, సత్వగుణ సంపన్నుడు, దేనికీ ఆశపడని వాడు, ప్రాపంచిక విషయములకు అతీతంగా ఉండేవాడు, అణిమాది అష్టసిద్ధులు కలవాడు, అందరినీ సమానంగా చూచేవాడు, అయిన శ్రీమహావిష్ణువే తనకు తగిన భర్త అని నిశ్చయించుకుంది లక్ష్మీ వెంటనే లక్ష్మీదేవి శ్రీమహావిష్ణువు మెడలో తామర పూల మాలను వేసి ఆయనను భర్తగా వరించింది. శ్రీమహా విష్ణువు లక్ష్మిని భార్య స్వీకరించి ఆమెను శాశ్వతంగా తన వక్షస్థలములో నిలుపుకున్నాడు. శ్రీవారి వక్షస్థలము నుండి లక్ష్మి మూడులోకములను కృపాదృష్టితో చూడసాగింది.

శ్రీమహావిష్ణువు, లక్ష్మీదేవిల వివాహ సమయంలో దేవదుందుభులు మోగాయి. దేవతలు శంఖములు, తూర్వములు, మృదంగములు శ్రావ్యంగా మోగించారు. గంధర్వులు పాడారు. అష్టరసలు ఆడారు. బ్రహ్మ, రుద్రుడు, అంగిరసుడు, మొదలగు సృష్టికర్తలు శ్రీమహావిష్ణువు, లక్ష్మీదేవిమీద పూలవర్షమును కురిపించి భగవానుని స్తుతించారు. శ్రీమహాలక్ష్మి చల్లని దృష్టి తమ మీద పడటంతో దేవతలు, ప్రజలు పరమానంద భరితులయ్యారు. లక్ష్మీదేవి కృపాదృష్టి తమ మీద ప్రసరించకపోవడంతో దానవులు, దైత్యులు,

## శ్రీమద్భాగవతము

రాక్షసులు నిర్వీర్యులు అయ్యారు. వారిని ఒక రకమైన మోహము ఆవహించింది.

లక్ష్మీదేవిని శ్రీమహావిష్ణువు స్వీకరించిన తరువాత, మరలా దేవతలు, దానవులు క్షీరసాగరమును మధించసాగారు. ఇప్పుడు వారుణి (మధ్యము) అనే కన్య ఉద్భవించింది. అప్పటికే మోహవేశములో ఉన్న దానవులు మత్తును కలిగించే వారుణిని చూడగానే తమకు కావాలని ఎగబడ్డారు. దేవతలు అభ్యంతరం చెప్పకపోవడంతో, వారుణిని దానవులు స్వీకరించారు.

తరువాత క్షీరసాగరము నుండి ఒక అద్భుతమైన పురుషుడు పైకి లేచాడు. ఆయనకు పాడుగైన చేతులు, శంఖము వంటి మెడ, ఎర్రని కళ్లు, నల్లని మేని ఛాయ, యవ్వనవంతుడు, మెడలో వనమాల కలవాడు, ఒంటి నిండా ఆభరణములు కలవాడు, పచ్చని పట్టు వస్త్రమును ధరించిన వాడు, వంకీలు తిరిగిన వెంట్రుకలు కలవాడు, అమితమైన పరాక్రమవంతుడు, సాక్షాత్తు విష్ణువు అంశలో నుండి పుట్టిన వాడు ధన్వంతరి అనే పేరుతో ప్రఖ్యాతి చెందిన వాడు అయిన ఒక దివ్యపురుషుడు తన చేతిలో అమృత కలశముతో ఆవిర్భవించాడు. ధన్వంతరి ఆయుర్వేద శాస్త్రమునకు ఆద్యుడు.

(ఇక్కడ ఒక విషయం జ్ఞాపకం చేసుకుందాము.

క్షీరసాగరము మధించడానికి ముందు దేవతలు,దానవులు ఓషధులు, రకరకాల మొక్కలు, ఆకులు తెచ్చి పాలసముద్రంలో వేసి మధించారు. అందులో నుండి ధన్వంతరి అమృత కలశంతో ఆవిర్భవించాడు. కథ విషయం పక్కన బెడితో, ఈ రోజుల్లో కూడా ఔషధములకు

## అష్టమస్కంధము

సంబంధించిన వేళ్లను, ఆకులను, చెట్టుబెరడులను బాగా దంచి, పాలు అనుపానంగా, జెషధరూపంలో తీసుకుంటూఉంటారు కదా! ఈ ప్రక్రియ ఆయుర్వేద వైద్యుడు చేస్తాడు. ఈ ప్రక్రియను సూచించేదే ఈ క్షీరసాగర మధనం అని అర్థం చేసుకోవచ్చు. ప్రకృతిలో దొరికే మొక్కలలో, ఆకులలో, వేళ్లలో, చెట్టు బెరడులో ఎన్నో జెషధగుణాలు ఉన్నాయి, వాటిని వైద్యుడు పాలు అనుపానంతో మిశ్రిస్తే, అమృతం లాంటి జెషధము తయారవుతుంది. దానిని సేవిస్తే మానవుడు ఏ రోగములు లేకుండా చిరాయువుగా ఉంటాడు అని కూడా మనం ఈ క్షీరసాగర మధనం ద్వారా అర్థం చేసుకోవచ్చు. తులసికి ఫ్లొరైడ్ ను హరించే శక్తి ఉందని ఇన్నాళ్లకు కనుక్కున్నారు. ప్రతి ఇంటిలో తులసి మొక్క ఉండాలనీ, దానిని పూజిస్తే మంచిదని, మనపూర్వీకులు ఏనాడో చెప్పారు! ఇక్కడ ఇంకొక విషయం కూడా మనం గ్రహించాలి. ధన్వంతరి సాక్షాత్తు విష్ణు అంశలో నుండి పుట్టిన వాడు. అందుకని ధన్వంతరి వేష ధారణ కూడా అచ్చం విష్ణువు వేషధారణ మాదిరి ఉంది. అందుకేనేమో వైద్యో నారాయణో హరి అంటే వైద్యుడు నారాయణుడితో సమానము అని అంటారు.)

ఎప్పుడైతే ధన్వంతరి అమృత కలశమును చేతిలో పట్టుకొని క్షీరసాగరము నుండి బయటకు వచ్చాడో, దైత్యులు, రాక్షసులు ఆయన మీదికి ఎగబడ్డారు. అమృత భాండము తమకే చెందాలనే తలంపుతో దానవులు, రాక్షసులు దేవతలను పక్కకునెట్టివేసి, అమృత భాండమును ధన్వంతరి చేతిలో నుండి లాక్కుని వేగంగా పరుగెత్తారు. దేవతలందరూ తెల్లమొహాలు వేసుకొని చూస్తున్నారు. దేవతలందరూ శ్రీమహావిష్ణువును ప్రార్థించారు.

## శ్రీమద్భాగవతము

దేవతల విషాదమును చూచి శ్రీమహావిష్ణువు వారితో ఇలా అన్నాడు. “దేవతలారా! మీరు చింతించకండి. నేను నా చాతుర్వంతో వారిలో వారికి కలహములను సృష్టిస్తాను. అమృతము మీకు దక్కేటట్టు చేస్తాను.” అని అన్నాడు.

ఇక్కడ ఇలా ఉంటే అక్కడ దానవులు, అసురులు, రాక్షసులు అందరూ “ముందు నాకు, తరువాత నీకు, ముందు నేను తాగాలి తరువాత నువ్వు తాగాలి, అంతా నేనే తాగాలి నీవు తాగడానికి వీలు లేదు” అంటూ వారిలో వారే తగవులాడుకుంటున్నారు.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఈ అమృతమునకు కేవలం అసురులే కాదు, వారితో పాటు సముద్రమును మభించిన దేవతలుకూడా అర్జులే కదా! యాగం చేస్తే అందరికీ సమానంగా హవిస్సులు ఎలా ఇస్తారో అలాగే ఇక్కడకూడా క్షీరసాగరమధనం లాంటి యాగం చేస్తే వచ్చిన హవిస్సులాంటి అమృతమును, అందరూ సమానంగా పంచుకోవాలి కదా! కాని దాయాది మాత్సర్యంతో రగిలిపోతున్న దైత్యులు (దితి పుత్రులు), అమృతాన్ని దేవతలతో పంచుకోవడానికి మారుగా, అమృతం మాకు కావాలి అంటే మాకు కావాలి అని తమలో తాము కలహించుకోసారు.

ఇదంతా దూరం నుండి గమనించాడు విష్ణువు. దానవుల వద్దనుండి ఎలాగైనా ఉపాయంతో అమృత కలశమును తీసుకోవాలి అనుకున్న శ్రీమహావిష్ణువు తాను ఒక అందమైన స్త్రీ రూపం ధరించాడు. ఆ స్త్రీ శరీరం లేత నలుపురంగులో ఉంది. ఆమె అన్ని అవయవాలు పొందికగా అందంగా అమరినట్టు ఉన్నాయి. ఆమె



## అష్టమస్కంధము

చెవులకు ఉన్న ఆభరణములు అమలినట్టున్నాయి. సుందరమైన చెక్కిళ్లు, అందమైన ముక్కు, గుండ్రటి ముఖకమలము, ఆ ముఖమును పద్మము అనుకొని ముసిరే తుమ్మెదలా అన్నట్టు ముఖంమీద జీరాడుతున్న ముంగురులు, అల్లల్లాడుతున్న కనురెప్పలు, సమ్మోహనమైన చూపులు, కంఠాభరణములు, కాళ్లకు ఘల్లు ఘల్లు మంటూ మనోహరంగా శబ్దం చేసే అందియలు, పెదాల మీద మందహాసము, దైత్యుల గుండెల్లో కామకోరికలు రేపుతున్న సమ్మోహనకరమైన స్త్రీరూపమును ధరించాడు శ్రీమహావిష్ణువు. అదే మోహినీ అవతారంగా ప్రసిద్ధికెక్కింది.

(ఇక్కడ ఒక విషయం గమనించండి. మోహినీ అవతారం ఉద్దేశ్యము దానవుల వద్దనుండి అమృతమును అపహరించి దేవతలకు పంచిపెట్టడం. దానికే అందమైన, ఆకర్షణీయమైన సమ్మోహన కరమైన మోహినీ అవతారము. ఈ కథను ప్రస్తుత పరిస్థితులకు అన్వయించుకుంటే.....

బయట ప్రపంచంలో మనలను ఎన్నో విషయాలు ప్రలోభ పెడుతుంటాయి. కార్లు, ఇతర విలాస వస్తువులు బహుమతులుగా ఇస్తామంటూ, ధరలు తగ్గించామంటూ, దినపత్రికలలో పూర్తి పేజీ ప్రకటనలతో మనలను ఆకర్షించడానికి ప్రయత్నిస్తారు వ్యాపారస్తులు. సినీనటులకు, నటీమణులకు కోట్లాది డబ్బు ఇచ్చి ప్రచారం కూడా చేయిస్తారు.

## శ్రీమద్భాగవతము

దాని ముఖ్యఉద్దేశ్యం ఆ ప్రచారాలతో, బహుమతులతో మనలను ప్రలోభపెట్టి మన వద్ద ఉన్న న్యాయాజ్ఞితమైన ధనాన్ని లాక్కుని, లబ్ధిపొందడమే. ఈ ప్రలోభాలన్నీ మోహినీ అవతారాలే. ఈ ప్రలోభాలకు లోనైతే మోసపోతారు అని చెప్పడమే ఈ మోహినీ అవతార కథ అని అనుకోవచ్చు కదా! ఆలోచించండి.)

## శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము ఎనిమిదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము  
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

## శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము  
తొమ్మిదవ అధ్యాయము.

శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు మోహినీ అవతార కథను ఈ విధంగా చెబుతున్నాడు.

“పరీక్షిత్ మహారాజా! అసురులు, దానవులు, దైత్యులు అందరూ తామస గుణ ప్రధానులే. వారి గుణం ఒకరి దగ్గర ఉన్నది మరొకరు లాక్కోవడం. అందుకనే అమృత కలశాన్ని ఒకరి వద్దనుండి మరొకరు లాక్కోవడానికి ప్రయత్నిస్తూ వారిలో వారే తగవులాడుకుంటున్నారు.

ఈ సమయంలో ఒక అందమైన స్త్రీ వయ్యారంగా నడుచుకుంటూ తమ వైపు రావడం వారు చూచారు. ఆమె

సౌందర్యాన్ని చూచి అందరూ నోళ్లు వెళ్ల బెట్టారు. చొంగ  
కార్డుకుంటున్నారు.

“ఆహా! ఏమీ ఈ సౌందర్యం. పోతపోసిన బంగారు విగ్రహం  
లా ఉంది. ఆ అవయవ సంపద, ఆ యౌవనము, ఆ వయ్యారము ఎంత  
శోభాయమానంగా ఉన్నాయో. దీనిని అనుభవించని జన్మమందుకు  
వృధా!” అని లొట్టలు వేస్తున్నారు. నిట్టార్పులు విడుస్తున్నారు.

అందులో కొంతమంది అమృత కలశం మాట మరిచిపోయి  
ఆమె వెంట పడ్డారు. విష్ణుమూర్తే మోహిని వేషంలో వచ్చాడని తెలియని  
దేవతలు కూడా ఆమె వెంట పడ్డారు. అందరూ ఆమెతో మాటా మాటా  
కలిపారు

“ఓ పద్మాక్షీ! ఓ లోలాక్షీ! నీవు ఎవరవు? ఇక్కడికి ఎందుకు  
వచ్చావు? ఎవరి కోసరం వచ్చావు? ఏమిచెయ్యడానికి వచ్చావు? నీకు  
పెళ్లి అయిందా! అయితే నీవు ఎవరి భార్యవు? కాకపోతే చెప్పు.  
నేనున్నాను. నిన్ను భార్యగా చేసుకుంటాను. నిన్ను చూడగానే నా  
చిత్తము నీ యందు లగ్నం అయింది. అసలు దేవతలుకానీ, దానవులు  
కానీ, సిద్ధులు, గంధర్వులు, చారణులు, లోకపాలకులు ఎవరూ నీకు  
సాటి రారు. ఇంక మానవుల సంగతి చెప్పనవసరం లేదు. నిన్ను  
చూస్తుంటేనే ఈ విషయం తెలుస్తూ ఉంది.

అబ్బా! నీ కనుబొమలు చాలు నీవు సాటిలేని  
అందగత్తెవుఅని చెప్పడానికి. ఆ బ్రహ్మదేవుడికి మా మీద దయకలిగి

## శ్రీమద్భాగవతము

నిన్ను సృష్టించి మా దగ్గరకు పంపాడేమో!

ఓ అందమైన నడుము కలదానా! మాలో మాకు ఒక వివాదము వచ్చింది. నీవే దానిని పరిష్కరించ సమర్థురాలవు. మేమంతా దితి పుత్రులము. దైత్యులము. వారు అదితి పుత్రులు దేవతలు. మేము, దేవతలు, కశ్యప ప్రజాపతికి వేరు వేరు తల్లుల వల్ల జన్మించాము. మేము సోదరులమైనా మాకు జన్మవైరము ఉంది. అందుకే మేము ఒకరితో ఒకరం కొట్టుకుంటున్నాము. మేము దేవతలము కలిసి ఈ అమృత కలశమును సంపాదించాము. కాని ఈ అమృతమును ఎలా సమానంగా పంచుకోవాలా తెలియక మాలో మేము కొట్టుకుంటున్నాము. నీవు ఈ అమృతాన్ని మాకు న్యాయంగా, ధర్మంగా, సమానంగా పంచాలి.” అని దైత్యులు మోహినిని ప్రార్థించారు.

వారిని చూచి మోహినీ రూపంలో ఉన్న శ్రీహరి సమ్మోహనంగా ఒక్క చిరునవ్వు నవ్వాడు. ఆ నవ్వుతో దేవతలు, దైత్యులు జావకారి పోయారు. మోహినికి దాసోహం అన్నారు. దైత్యులు తన మోహంలో పడ్డారు అన్న విషయం గ్రహించిన శ్రీహరి వారితో ఇలా అన్నాడు.

“దైత్యులారా! నేను ఒక వేశ్యను. ఎవరితో పడితే వారితో వెళుతుంటాను. మీరు కశ్యపుని కుమారులు కదా! బాగా చదువుకున్నవారు. జ్ఞానులు. మరి నాతో సాంగత్యం మీకు ఇష్టమేనా! మీ వంటి జ్ఞానులు నా వంటి వేశ్యాస్త్రీలను నమ్మరుకదా! ఎందుకంటే వేశ్యల మనసులు చంచలమైనవి అనీ, మాకు ప్రతిదినమూ కొత్త కొత్త

## అష్టమస్కంధము

పరిచయాలు, కొత్త కొత్త మనుషులు కావాలి అనీ, మేము స్వేచ్ఛగా తిరుగుతుంటాము అనీ పండితులు చెబుతుంటారు కదా!” అని వయ్యారంగా సన్నాయి నొక్కులు నొక్కింది మోహిని.

“ఊరుకో! ఎవరా మాట అన్నది. అన్న వాళ్లకు బుద్ధిలేదు. నువ్వు ఏదో పరిహాసానికి అంటున్నావు. ఇదిగో అమృత కలశం. నీ ఇష్టం. మా అందరికీ సమానంగాపంచు. నువ్వు ఎట్ట చెబితే అట్టా వింటాము. నీ ఇష్టం. మేమంతా నీకు దాసులము” అంటూ అమృత కలశాన్ని మోహిని చేతిలో పెట్టారు దానవులు.

చేజారి న అమృత కలశం మరలా చేజిక్కింది అని అనుకున్నాడు శ్రీహరి. ఎందుకైనా మంచిదని మరొక మాట కూడా అన్నాడు.

“ఇదిగో ఇప్పుడే చెబుతున్నాను. నేను ఈ అమృతాన్ని మీ అందరికీ పంచేటప్పుడు కొన్ని పారపాట్లు జరగవచ్చు. కొంత మందికి ఎక్కువ, కొంత మందికి తక్కువ రావచ్చు. కొంత మందికి ఏమీ దక్కకపోవచ్చు. మీరు ఏమీ అనుకోకూడదు. నన్ను తప్పు పట్టకూడదు. అలాఅయితేనే నేను ఈపనికి ఒప్పుకుంటాను. లేకపోతే లేదు. నేను ఏం చేసినా మీరు మాట్లాడకూడదు. కోపం తెచ్చుకోకూడదు. అందుకు మీరు ఒప్పుకుంటేనే ఈ అమృతాన్ని మీ అందరికీ పంచుతాను.” అని వయ్యారంగా పలికింది మోహిని.

## శ్రీమద్భాగవతము

అప్పటికే మోహిని మాయలో పూర్తిగా మునిగిపోయిన దైత్యులు మోహిని అన్న మాటలకు గంగిరెద్దులలాగా తలలు ఊపారు. నీ ఇష్టం వచ్చి నట్టు చెయ్యి అని ముక్తకంఠంతో అరిచారు. మోహిని దేవ దానవులకు అమృతం సమంగా పంచడానికి సమాయత్తమయింది.

దేవతలు, దానవులు అందరూ స్నానాలు చేసి శుచిగా వచ్చారు. హోమాదు చేసారు. గోవులకు బ్రాహ్మణులకు ఉపాహారాలు ఇచ్చారు. అందరూ కొత్త బట్టలు ధరించి తూర్పుముఖంగా పరిచిన దర్బాసనాల మీద కూర్చున్నారు. అక్కడికి అమృత కలశమును చేతబట్టుకొని వయ్యారంగా నడుచుకుంటూ వచ్చింది మోహిని. ఆమె అందాన్ని వయ్యారాన్ని చూచి, ఆమె క్రీగంటి చూపుల మత్తులో, దైత్యులు ఒళ్లు మరిచిపోయారు. అప్పటికే ఆమె శ్రీహరి అని తెలిసిపోయిన దేవతలు అప్రమత్తంగా ఉన్నారు.

“సాధారణంగా తామస ప్రవృత్తి కలిగిన ఈ దైత్యులకు అమృతం ఇవ్వడం పాముకు పాలుపోయడం వంటిది. అలా జరగకూడదు.” అని మనసులో అనుకొన్న శ్రీహరి, దైత్యులకు, రాక్షసులకు ఒక్క చుక్కకూడా అమృతమును దక్కనీయకూడదు అని అనుకున్నాడు. దానికి ఒక ఉపాయం పన్నాడు.

అప్పటికే దేవతలు, దానవులు అందరూ ఒకే వరసలో పక్క పక్కన కూర్చుని ఉన్నారు. అలా కూర్చున్న వారిని వేరు వేరు వరుసలలో కూర్చోబెట్టింది మోహిని. దేవతలను ఒక వరసలోనూ, దానవులను కొంచెం దూరంగా వేరే వరుసలో కూర్చోబెట్టింది మోహిని. మోహిని

మీద ఉన్న మోహంతో ఆమె ఎలా ఆడిస్తే అలా ఆడుతున్నారు దైత్యులు, రాక్షసులు. దేవతల దగ్గరకు వచ్చినపుడు వారి పాత్రలలో అమృతమును పోస్తూ, దానవుల వద్దకు వచ్చినపుడు వారిని తన క్రీగంటి చూపులతో మత్తెక్కిస్తూ, మాయమాటలు చెబుతూ, వారిని మభ్యపెడుతూ ఉంది మోహిని.

మోహిని అందాలను కళ్లతోనే జురుకుంటూ దైత్యులు, దానవులు అమృతం సంగతి మరిచిపోయారు. ఆమె ఏం చేసినా తమ మంచికే అని అనుకొన్నారు. ఆమెకు ఎదురు చెప్పకూడదు అని మాట ఇచ్చారు కదా! ఇప్పుడు మాట తప్పితే బాగుండదని, మోహిని ఏమి చేసినా ఏమీ అనకుండా కిక్కురు మనకుండా మౌనంగా ఉన్నారు.

పైగా ఒక వేశ్య స్త్రీతో తగాదాపడటం తమ కీర్తి ప్రతిష్ఠలకు భంగం అని గర్వంతో ఉన్నారు. అదీ కాకుండా దైత్యులు, అసురులు అందరూ ఆమె మీద మోహంలో పూర్తిగా మునిగిపోయారు. ఆమెకు ఎదురు చెబితే ఎక్కడ ఆమె తమను కరుణించదేమో, తమ వద్దనుండి వెళ్లిపోతుందేమో అని భయపడ్డారు. అందుకని ఈమె ఏం చేసినా తలలు ఊపుతున్నారు కాని ఎదురు చెప్పలేదు.

ఇక్కడ దైత్యులు, అసురులు ఇలా ఉంటే, రాహువు అనే వాడు ఈ విషయాన్ని గ్రహించాడు. వెంటనే వెళ్లి వేషం మార్చుకున్నాడు. దేవతల వేషం వేసుకున్నాడు. దేవతల పక్కన కూర్చున్నాడు. రాహువు కూడా దేవత అనుకొని మోహిని వాడికి కూడా అమృతం పోసింది.

## శ్రీమద్భాగవతము

వాడు అమృతాన్ని నోట్లోపోసుకున్నాడు. ఈ విషయాన్ని సూర్యుడు, చంద్రుడు గమనించారు. వెంటనే మోహిని చెవిలో ఈ విషయం చెప్పారు. అమృతం రాహువు గొంతు దిగక ముందే మోహినీ రూపంలో ఉన్న శ్రీహరి తన చక్రముతో రాహువు కంఠమును నరికాడు. వాడి తల మాత్రము అమృతత్వము పొందింది. వాడి దేహము నేలమీద పడిపోయింది.

అమృతత్వము సిద్ధించిన రాహువు తలకు గ్రహత్వమును కల్పించాడు బ్రహ్మ. అప్పటి నుండి రాహువు సూర్య చంద్రుల మీద పగ బట్టాడు. పౌర్ణమి, అమావాస్యల రోజులలో సూర్య చంద్రులను మింగుతుంటాడు. కాని వారు బయట పడుతుంటారు. అదే రాహుగ్రస్త సూర్య గ్రహణము, చంద్ర గ్రహణము.

అప్పటికి దేవతలకందరికీ అమృతం పంచడం పూర్తి అయింది. వెంటనే శ్రీమహావిష్ణువు మోహినీ అవతారమును ఉపసంహరించి తన నిజరూపం దాల్చాడు.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! దేశము, కాలము, కారణము, ప్రయోజనము, కర్తృ అన్నీ కలిసి వచ్చినా, దానికి తగిన ఫలితం లభించినా, దైవానుగ్రహము లేనిదే ఆ ఫలితం దక్కదు. దానవులు కూడా దేవతలతో సమానంగా క్షీరసాగరమధనం చేసారు. కాని దేవతలకు దైవబలం ఉంది. రాక్షసులకు అది లేదు. అందుకే వారికి అమృతం దక్కలేదు. దేవతలు విష్ణువు పాదపద్మములను నిరంతరము సేవించడం వలన, వారికి అమృతము దక్కింది. అసురులు కేవలం తమ శక్తిని నమ్ముకున్నారు. విష్ణువును విస్మరించారు. అందుకని వారు



## అష్టమస్కంధము

కష్ట పడ్డా ఫలితం దక్కలేదు.

ఓ రాజా! మానవులు కూడా అంతా తమే చేస్తున్నాము,, అంతా తమ ప్రతిభ అని విర్రవీగుతూ కర్తలు, చేస్తుంటారు. ఇలా చేయడం చెట్టుకున్న వేళ్లను మరిచిపోయి, కేవలం కాండమును, కొమ్మలను నీటితో తడపడం లాంటిది. దైవము, వేరు తాము చేసే కర్తలు వేరు అనుకోవడం లాంటిది. మూలము లేనిదే చెట్టు లేదు, కొమ్మలు లేవు, ఆకులు, కాయలు లేవు. అలాగే మానవులు చేసే ప్రతి కర్తవేనుక పరమాత్మ ఉన్నాడు. అన్ని కర్తలను తాము చేస్తున్నట్టు కాకుండా పరమాత్మ పరంగా చేస్తే ఫలితం సునాయాసంగా లభిస్తుంది. కాబట్టి ఎంతటి వారైనా, ఎంత కష్టపడి పనులు చేసినా, దైవానుగ్రహము లేనిదే ఆ కర్తల ఫలితము దక్కదు. ” అని శుకమహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు మోహినీ అవతార వృత్తాంతమును వినిపించాడు.

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము తొమ్మిదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్.

శ్రీమద్భాగవతము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము

పదవ అధ్యాయము .

శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు, దేవతలకు,  
దైత్యులకుజరిగిన యుద్ధము గురించి ఈ విధంగా చెబుతున్నాడు.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! దేవతలు, దైత్యులు క్షీరసాగరమును  
సమానంగా మధించినప్పటికినీ, అమృతమును సాధించినప్పటికినీ,  
దైత్యులకు విష్ణువు మీద భక్తి భావము లేకపోవడం వలన, వారికి  
అమృతము లభించలేదు. విష్ణుమూర్తి దేవతలకు అమృతమును పంచి  
ఇచ్చి, గరుడ వాహనము ఎక్కి వైకుంఠమునకు వెళ్ళిపోయాడు.

తమకు మోసం అన్యాయం జరిగిందని తెలుసుకున్నారు  
దైత్యులు. అంతే. చేతి కందిన ఆయుధం తీసుకొని దేవతల మీద  
తిరగబడ్డారు. అప్పటికే అమృతమును సేవించి ఉండటం వలన  
దేవతలకు రెట్టింపు శక్తి, బలము వచ్చాయి. దేవతలు కూడా దైత్యుల  
మీద తిరగబడ్డారు. క్షీరసాగరము ఒడ్డున దేవతలకు అసురులకు  
ఘోరమైన యుద్ధము జరిగింది. అది దేవాసురసంగ్రామంగా  
ప్రసిద్ధికెక్కింది.

ఇరుపక్షముల వారు కత్తులతోనూ, శూలములతోనూ,  
బాణములతోనూ కొట్టుకున్నారు. ఆ ప్రదేశ మంతా అశ్వముల గిట్టల  
చప్పుడుతోనూ, సైనికుల అరుపులతోనూ ప్రతిధ్వనించింది. ఆ

## అష్టమస్కంధము

యుద్ధములో రథములు, ఏనుగులు, అశ్వములు, సైనికులు పాల్గొన్నారు. ఇరుపక్షముల సైనికులు ఒంటెలమీదా, ఏనుగుల మీద, గాడిదలమీద, కోతుల మీద, పెద్దపులుల మీద, సింహముల మీద, గ్రద్దలమీద, కొంగలమీద, డేగలమీద, కోళ్లమీద, తిమింగలముల మీద, శరభమృగముల మీద, దున్నపోతులమీద, ఖడ్గమృగముల మీద, ఎద్దులమీద, నక్కలమీద, ఎలుకలమీద, తొండలు, ఊసరవెల్లులమీద, కుందేళ్లమీద, ఇంకా నానారకములైన మృగముల మీద ఎక్కి యుద్ధం చేస్తున్నారు.

ఇరుపక్షముల సేనలు అపారంగా ఉన్నాయి. ఇరు పక్షముల వారి రథముల మీద చిత్రవిచిత్రములైన పతాకములు ఎగురు తున్నాయి. సైన్యాధిపతులు, సైనికులు వివిధములైన కవచములు ధరించి ఉన్నారు. ఇరుపక్షముల సైన్యములు రెండు మహాసాగరముల వలె ఉన్నాయి.

దానవుల పక్షాన బలి చక్రవర్తి అమితమైన పరాక్రమంతో యుద్ధం చేస్తున్నాడు. ఆయన ఒక మాయా విమానమును ఎక్కియుద్ధం చేస్తున్నాడు. దాని పేరు వైహాయసము. ఆ విమానము ఒకప్పుడు కనపడుతుంది, వెంటనే మాయం అవుతుంది. ఇప్పుడు ఇక్కడ ఉంటుంది. ఇంకొక క్షణంలో మరొకచోట ఉంటుంది. బలి చక్రవర్తికి నాలుగు వైపులా రాక్షస సైన్యములు, వాటి సైన్యాధిపతులు మోహరించి దేవతలతో తలపడుతున్నారు.

## శ్రీమద్భాగవతము

అసుర సైన్యములో శంబరుడు, నముచి, బాణుడు,  
విప్రచిత్తి, అయోముఖుడు, ద్విమూర్ధుడు, కాలనాభుడు, ప్రహేతి, హేతి,  
ఇల్వలుడు, శకుని, భూతసంతాపుడు, వజ్రదంష్టుడు, విరోచనుడు,  
హయగ్రీవుడు, శంకుశిరుడు, కపిలుడు, మేఘుడు, దుందుభి,  
తారకుడు, చక్రద్యక్కు, శంభుడు, నిశుంభుడు, జంభుడు, ఉత్కలుడు,  
అరిష్టుడు, అరిష్టనేమి, త్రిపురాభిపుడు, మయుడు, పౌలోముడు,  
కాలేయగణములు, నివాతకవచులు, మొదలగు వారు దేవతలతో  
యుద్ధం చేస్తున్నారు. వీరంతా శ్రీమహావిష్ణువు చేతిలో  
మోసగింపబడ్డవారే. వారంతా విజృంభించి, దేవతలను చంపి  
సింహనాదములు చేస్తున్నారు. దేవతల మీద కక్షతీర్చుకుంటున్నారు.

అసురుల కోలాహలము చూచి ఇంద్రుడికి కోపం వచ్చింది.  
ఇంద్రుడు ఐరావతమును ఎక్కి యుద్ధభూమికి బయలుదేరాడు.  
ఇంద్రునితో పాటు వాయువు, వరుణుడు, అగ్ని మొదలగు  
లోకపాలకులు, తమ తమ దేవతాగణములను తీసుకొని  
బయలుదేరారు. దేవతలు దానవులు ఒకరి ఎదురుగా మరొకరు  
నిలబడి తిట్టుకుంటున్నారు. కొట్టుకుంటున్నారు. కలయబడుతున్నారు.

బలి చక్రవర్తి ఇంద్రునితో తలపడ్డాడు. కార్తికేయుడు  
తారకాసురుడితో తలపడ్డాడు. వరుణుడు హేతితోనూ, మిత్రుడు  
ప్రహేతితోనూ యుద్ధం చేస్తున్నారు. కాలనాభి యముడిని  
ఎదిరించాడు. మయుడితో విశ్వ కర్త, త్వష్టతో శంబరుడు, సూర్యునితో  
విరోచనుడు తలపడ్డారు. అపరాజితునితో నముచి, వృషపర్వునితో  
అశ్వినీ కుమారులు, బలికుమారులైన బాణుడు మొదలగు వారితో

## అష్టమస్కంధము

సూర్యుడు, రాహువుతో చంద్రుడు, పులోమునితో వాయువు,  
శుంభనిశుంభులతో భద్రకాళి యుద్ధం చేయసాగారు. జంభునితో  
మహాదేవుడు, మహిషాసురునితో విభావసు, బ్రహ్మపుత్రునితో వాతాపి  
ఇల్వలుడు, కామదేవునితో దుర్మర్షుడు, సప్త మాతృకలతో ఉత్కలుడు,  
శుక్రునితో బృహస్పతి, నరకునితో శని, నివాత కవచులతో  
మరుద్గణములు, కాలకేయులతో విశ్వేదేవులు, క్రోధవశులతో రుద్రులు  
యుద్ధం చేయసాగారు.

ఆ ప్రకారంగా దేవతలు దానవులు ఘోరంగా యుద్ధం  
చేస్తున్నారు. నానావిధములైన అస్త్రములతోనూ శస్త్రములతోనూ  
యుద్ధం చేస్తున్నారు. యుద్ధం తీవ్రరూపం దాల్చింది. ఆ యుద్ధములో  
ఇరుపక్షములు భుశుండి, చక్రము, గద, ఋష్టి, పట్టిశము,  
ఉల్కుకము, కుంతము, పరశువు, ఖడ్గము, భల్లము, ముద్గర,  
భిందిపాలము, పరిఘ మొదలగు ఆయుధములు ధరించి యుద్ధం  
చేస్తున్నారు. గజములు, రథములు, అశ్వములు ఎక్కి యుద్ధం  
చేస్తున్నారు. మరి కొందరు నేలమీద నిలబడి యుద్ధం చేస్తున్నారు.

ఆ ప్రకారంగా దేవతలకు దానవులకు యుద్ధం  
జరుగుతుంటే, సైనికులు, గుర్రములు, ఏనుగుల పాదధూళి గాలిలోకి  
లేచి ఆకాశం అంతా కప్పివేసింది. కాని చనిపోయిన సైనికుల రక్తంతో  
యుద్ధ భూమి అంతా తడిసి పోయి, ఆ దుమ్ము అంతా అణిగిపోయింది.  
ఆ యుద్ధములో ఇరు పక్షములలోనూ చాలామంది మరణించారు.  
కొంతమందికి కాళ్లు, చేతులు తెగిపోయాయి. రథములు  
ముక్కలయ్యాయి. తెగిపడిన కాళ్లు చేతులు, మొండెములు, విరిగిన  
రథములు, అశ్వములు, గజముల కళేబరములతో యుద్ధభూమి

## శ్రీమద్భాగవతము

నిండిపోయింది. యుద్ధభూమి నిండా తలలు లేని మొండెములు పడి ఉన్నాయి. సైనికులు పోరాడుతుంటే వారి తలలు తెగి కిందపడు తున్నాయి. కాని తలలు తెగిపడిన తరువాత కూడా, వారి మొండెములు, తెగిపడి ఉన్న తమ యొక్క శిరస్సులకు ఉన్న కళ్లతో చూస్తూ, శత్రువులతో యుద్ధం చేస్తున్నారు.

బలి చక్రవర్తి పదిబాణములతో ఇంద్రుని, మూడు బాణములతో ఐరావతమును, నాలుగు బాణములతో, ఐరావతమునకు నాలుగు కాళ్లకు రక్షణగాఉన్న గుర్రములను, ఒక బాణముతో ఐరావతమును నడుపుతున్న మావటిని కొట్టాడు. దేవేంద్రుడు ఏమీ తక్కువ తినలేదు. బలి చక్రవర్తి వేసిన బాణములను అన్నింటినీ మార్గమధ్యములోనే విరిచాడు. తనబాణములు అన్నీ వ్యర్థము కావడంతో బలికికోపం వచ్చింది. వెంటనే శక్తి అనే ఆయుధమును తీసుకున్నాడు. ఇంద్రుడిమీదికి ప్రయోగించడానికి సిద్ధం అయ్యాడు. కానీ ఇంద్రుడు ఆ శక్తి ఆయుధము బలి చక్రవర్తి చేతిలో ఉండగానే, దానిని రెండుముక్కలుగా నరికాడు.

బలి చక్రవర్తి ఏ మాత్రమూ సహించలేకపోయాడు. శూలము, ప్రాసము, తోమరము, ఋష్టి మొదలగు ఆయుధములను ఇంద్రుడి మీద ప్రయోగించాడు. కాని ఇంద్రుడు ఆ ఆయుధములను అన్నింటినీ మార్గమధ్యంలోనే ఛేదించాడు. ఇంక చేసేది లేక బలి చక్రవర్తి అసుర మాయను ఇంద్రుడిమీద ప్రయోగించాడు. తాను ఎవరికీ కనపడకుండా మాయాయుద్ధం చేస్తున్నాడు. దేవతల సైన్యముల మీద ఒక పెద్ద పర్వతముపడుతోందా అన్నట్టు భ్రమ

## అష్టమస్కంధము

కలిగించాడు. ఆ పర్వతము మీది నుండి మండుతున్న వృక్షములు, భగభగమండుతున్న రాళ్లు పడుతున్నాయి.వాటి కింద పడి దేవతా సైన్యములు నుగ్గునుగ్గు అవుతున్నాయి. ఆ పర్వతముల మీది నుండి తేళ్లు, పాములు, సింహములు, పెద్దపులులు, వరాహములు, ఏనుగులు దేవతా సైన్యముల మధ్యకు దూకుతున్న భ్రమకలిగిస్తున్నాయి. రాక్షస సైన్యములలో రాక్షస స్త్రీలు కూడా ఉన్నారు. వారు దిగంబరులై దేవతల మీదికి కొట్టండి చంపండి నరకండి అని అరుస్తూ మీది మీదికి వస్తున్నారు. ఆకాశము నుండి దట్టమైన మేఘములు కుండపోతగా నిప్పులు కురిపిస్తున్నాయి. ఈ ప్రకారంగా బలి చక్రవర్తిచేత సృష్టింపబడిన మాయాసైన్యము దేవతా సైన్యములను నాశనం చేయసాగింది.

అంతలోనే బలి చక్రవర్తి మాయ మరోములుపు తిరిగింది. పర్వతములు మాయమైపోయాయి. వాటి స్థానంలో ప్రచండ మైన గాలితో ఎత్తుగా ఎగిసిపడుతున్న అలలతోకూడిన సముద్రములు కనిపిస్తున్నాయి. ఒక్క బలి చక్రవర్తే కాదు అందరూ రాక్షసులు తమ తమ శక్తి కొద్దీ మాయలను సృష్టిస్తున్నారు. ఈ మాయాయుద్ధము చూచి దేవతలు తీవ్రమైన విషాదమును పొందారు. ఏమి చెయ్యాలో వారికి ఏమీ తోచడం లేదు.

అందుకని వారు మరలా విష్ణుమూర్తిని ప్రార్థించారు. వెంటనే విష్ణుమూర్తి వారి ముందు సాక్షాత్కరించాడు. గరుడునిమీద ఎక్కి, పట్టుపీతాంబరమును కట్టుకొని,తన ఎనిమిది చేతులలో ఆయుధములు ధరించి, రత్నకిరీటంతో, కుండలములలో, దేవతలకు కనిపించాడు. (ప్రతిసారి ఇలాఎందుకు వర్ణించడం అని మీరు

## శ్రీమద్భాగవతము

అనుకోవచ్చు. విష్ణువు పరమాత్మ. నిరాకారుడు. నిర్గుణుడు. కాని ఏదో ఒక ఆకారంలో కనిపించాలి కాబట్టి ఈ ఆకారంలో కనిపిస్తుంటాడు. అందుకని ఆ ఆకారాన్ని వర్ణిస్తుంటాడు వ్యాసమహర్షి. మనం కూడా సాధారణంగా ఇదే ఆకారంలోనే శ్రీమహావిష్ణువును పూజిస్తుంటాము.).

శ్రీమహావిష్ణువు యుద్ధభూమిలో ప్రత్యక్షం కాగానే రాక్షస మాయలన్నీ మాయం అయ్యాయి. ఇంతలో సింహము మీద ఎక్కి యుద్ధం చేస్తున్న కాలనేమి అనే రాక్షసుడు తన శూలమును గిరా గిరా తిప్పి శ్రీమహావిష్ణువు మీదికి విసిరాడు. విష్ణువు ఆ శూలమును ఒడిసి పట్టుకొని ఆ శూలముతోనే కాలనేమి తలను నరికాడు. తరువాత తన చక్రాయుధమును ప్రయోగించి మాలి, సుమాలి అనే రాక్షసుల తలలు ఛేదించాడు. ఇంతలో మాల్యవానుడు తన గదతో గరుడుని తలమీద కొట్టబోయాడు. అంతలోనే విష్ణువు తన చక్రమును ప్రయోగించి మాల్యవానుడి తల త్రుంచాడు.” అని శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు దేవాసురయుద్ధవిశేషములను వివరించాడు.

. శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము పదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము  
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్



అష్టమస్కంధము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము

పదకొండవ అధ్యాయము.

శ్రీ మహావిష్ణువు స్వయంగా యుద్ధంలో పాల్గొనడం చూచిన ఇంద్రుడు, వాయువు, వరుణుడు మొదలగు లోక పాలకులు శక్తిని, ధైర్యం పుంజుకున్నారు. రాక్షసుల మీద తిరగబడ్డారు. ఇదివరకు తమ మీద దాడి చేసిన రాక్షసుల మీద తిరగబడివారిని తరిమి తరిమి కొట్టారు. రాక్షసులను సర్వ నాశనం చేసారు. అంతటితో ఆగక ఇంద్రుడు బలి చక్రవర్తిని చంపడానికి తన వజ్రాయుధమును పైకెత్తాడు. బలిని చూచి ఇలా అన్నాడు.

“ఓరి మూఢుడా! మేము అన్ని రకములైన మాయలకు అభిపతులము. అటువంటి మమ్ములనే మాయ చేస్తావా! నీరాక్షస మాయలను మా మీద ప్రయోగిస్తావా! నీ వంటి మాయావులు తమ మాయలు ప్రయోగించి స్వర్గమును ఆపైన మోక్షమును పొందాలని కోరుకుంటారు. అటువంటి అజ్ఞానులను నేను పాతాళానికి తొక్కిస్తాను జాగ్రత్త! ఈ రోజు నువ్వు నా చేతిలో నుండి తప్పించుకోలేవు. ఈ వజ్రాయుధంతో నీ తల నరికి మూడులోకములకు నీ పీడ వదిలిస్తాను.” అని పలికాడు ఇంద్రుడు.

ఇంద్రుడి మాటలను విన్న బలి చక్రవర్తి చిరునవ్వు నవ్వి ఇలా అన్నాడు. “లోకపాలకుడవైన నీకు కాల మహిమ గురించి తెలియక పోవడం ఆశ్చర్యంగా ఉంది. ఏమిటంటే.. ఈ యుద్ధరంగంలో ఉన్న వారందరూ తమ తమ పూర్వజన్మలలో చేసిన కర్మలకు ఫలితం

## శ్రీమద్భాగవతము

అనుభవిస్తున్నారు. అందువలన కీర్తి, జయము, అపజయము, మరణము సంభవిస్తుంటాయి. ఈ విషయం తెలిసిన నాలాంటి వారు ఈ జగమంతా కాలమునకు అభీనము అని తెలుసుకుంటారు. అందువలన నా వంటి వారు జయాపజయములకు స్వందించరు. జయము వస్తే పొంగిపోరు. అపజయము కలిగితే కుంగి పోరు. నీకు ఈ విషయం తెలియకపోవడం నీ అవివేకము.

ఇందాక నీవు ఓడి పోయావు. దాని కోసరం చింతించావు. ఇప్పుడు నీవు గెలిచావు. ఎగిరెగిరి పడుతున్నావు. ఇదంతా నీ మహిమ అనుకుంటున్నావు. నీ ఈ మూర్ఖత్వమును చూచి జ్ఞానులు నవ్వుకుంటున్నారు. కాబట్టి నీ మాటలను నేను లక్ష్మపెట్టను. నా శరీరంలో ప్రాణాలు ఉన్నంతవరకూ పోరాడతాను.” అంటూ తన చేతిలో ఉన్న విల్లుకు బాణం సంధించి ఆకర్ణాంతం లాగి వదిలాడు.

ఉన్న విషయం ఉన్నట్టు మాట్లాడిన బలి చక్రవర్తి జెన్నత్వమును చూచి ఇంద్రుడు సహించలేకపోయాడు. వజ్రాయుధమును బలిచక్రవర్తి మీద ప్రయోగించాడు. ఆ వజ్రాయుధం తాకిడికి తట్టుకోలేక బలి తన విమానము మీది నుండి కిందపడి ప్రాణాలు కోల్పోయాడు. బలిచక్రవర్తి మరణించడం అతని మిత్రుడైన జంభాసురుడు చూచాడు. వెంటనే జంభాసురుడు తన సింహ వాహనం మీద ఇంద్రుని ఎదుర్కొన్నాడు. జంభాసురుడు తన గదతో ఇంద్రుని గజమును మెడమీద కొట్టాడు. జంభాసురుడి కొట్టిన దెబ్బకు ఇంద్రుడు ఎక్కిన ఏనుగు కిందపడి గిలా గిలా కొట్టుకొని మూర్ఛపోయింది.

## అష్టమస్కంధము

ఇదంతా చూస్తున్న మాతలి, వేయి గుర్రములను పూన్చిన రథమును తీసుకొచ్చి ఇంద్రుడి ముందర నిలబడ్డాడు. వెంటనే ఇంద్రుడు ఏనుగును దిగి మాతలి తెచ్చిన రథం ఎక్కాడు. ఇంతలో జంభాసురుడు తన శూలముతో మాతలిని కొట్టాడు. మాతలి ఆ శూలమును తప్పించుకున్నాడు. ఇది చూచి సహించలేక ఇంద్రుడు తన వజ్రాయుధముతో జంభాసురుని తల నరికాడు.

ఇదంతా దూరం నుండి చూస్తున్న నారదుడు వెంటనే పోయి జంభాసురుని సోదరులైన నముచి, బలుడు,పాకుడు అనే రాక్షసులకు జంభాసురుడు ఇంద్రుని చేతిలో మరణించాడు అని చెప్పాడు. వెంటనే నముచి, బలుడుమొదలగు జంభాసురుని సోదరులు ఆయుధములు తీసుకొని ఇంద్రునిమీదికి పరుగెత్తారు. అందరూ కలిసి తమ బాణములతో ఇంద్రుని ముంచేసారు. బలుడు అనే వాడు ఇంద్రుని రథమునకు కట్టిన వేయి గుర్రములను ఒకే బాణంతో చంపేసాడు. పాకుడు అనేరాక్షసుడు మాతలిని నూరు బాణముల తోనూ, మరో నూరుబాణములతో ఇంద్రుడు ఎక్కిన రథమును విరగొట్టాడు. ఇంతలో నముచి అనే రాక్షసుడు పదిహేను బాణములతో ఇంద్రుని కొట్టాడు. ఇది చూచిన రాక్షసులు అందరూ ఇంద్రుని మీద బాణవర్షము కురిపించారు. ఆ బాణములు అన్నీ ఇంద్రుని కష్టేసాయి.

ఇంద్రుడు కనపడకపోయేసరికి ఇంద్రుడికి ఏమయిందో అని దేవతలందరూ కంగారు పడసాగారు. ఇంతలోనే ఆ బాణములను ఛేదించుకొని, మబ్బల్లోనుండి చంద్రుడు బయటకు వచ్చినట్టు, ఇంద్రుడు బయటకు వచ్చాడు. చుట్టూ చూచాడు. దేవతల సైన్యమును రాక్షసులు ఊచకోత కోయడం చూచాడు. వెంటనే తన

## శ్రీమద్భాగవతము

వజ్రాయుధముతో బలుడు, పాకుడు అనే రాక్షస వీరుల తలలు  
ఖండించాడు.

బలుడు పాకుడు మరణించడం చూచిన నముచి  
కోపంతో రగిలిపోయాడు. ఇంద్రుని చంపాలని శతవిధాలా  
ప్రయత్నించాడు. ఇంద్రుని మీదికి ఒక శూలము విసిరాడు. ఎడతెరపి  
లేకుండా బాణవర్షము కురిపించాడు. నముచి ప్రయోగించిన  
శూలమును, బాణములను ఇంద్రుడు మధ్యలోనే విరిచాడు. ఇంద్రుడు  
తన వజ్రాయుధముతో నముచి కంఠమునకు గురి చూచి కొట్టాడు.  
వజ్రాయుధము వేటు నముచి మెడ మీద పడింది కానీ అతని  
పైచర్మము కూడా గాటు పడలేదు.

నముచి నవ్వుతున్నాడు. తన వజ్రాయుధము దెబ్బకు  
నముచి చావకపోవడం చూచి ఇంద్రుడికి అనుమానం వచ్చింది.  
వజ్రాయుధము వేటును తప్పించుకోవడం ఎవరికీ సాధ్యం కాదు.  
ఆకాశంలో ఎగురుతున్న పర్వతముల రెక్కలను ఈ వజ్రాయుధంతోనే  
ఇంద్రుడు విరుగ గొట్టాడు. ఈ వజ్రాయుధముతోనే వృత్రాసురుని  
ఇంద్రుడు చంపాడు. అంతటి మహిమ కలిగిన వజ్రాయుధము  
నముచిని ఏమీ చేయలేకపోయింది. ఇంద్రునికి అదే ఆశ్చర్యంగా ఉంది.  
ఒక సాధారణ రాక్షసుని వధింపలేని ఈ వజ్రాయుధము తన చేతిలో  
ఉండటం వృధా అనుకున్నాడు ఇంద్రుడు.

ఇంతలోనే అతనికి ఒక వాక్కు వినిపించింది. “ఇంద్రా! ఈ  
నముచి అజేయుడు. ఇతడు నీ వజ్రాయుధము వలన చావడు. ఇతడు

## అష్టమస్కంధము

ఎండినది కానీ, పచ్చిది కానీ అయిన ఏ ఆయుధముతో మరణించడు.  
ఎండినది కానీ పచ్చిది కానీ కాకుండా ఉన్న ఆయుధమును  
ప్రయోగించి ఇతనిని చంపు.” అని వినపడింది.

ఇంద్రుడు ఆలోచించాడు. అటువంటి ఆయుధము ఏమిటా  
అని. ఒక ఆలోచనతట్టింది. నురగ ఎండినట్టే ఉంటుంది కానీ తడిగా  
ఉంటుంది. తడిగా ఉన్నట్టు ఉంటుంది కానీ అందులో తడి ఉండదు.  
నురగ ఎండినది కానీ పచ్చిది కానీ కాదు. అందుకని నురగ మంచి  
ఆయుధము అనుకున్నాడు. ఈ యుద్ధము సముద్రము ఒడ్డున  
జరుగుతూ ఉంది. ఇంద్రుడు తన వజ్రాయుధమును సముద్రము  
జలాల నురగలో ముంచాడు. ఆ నురగను బలంగా నముచి మెడకు  
తగిలేటట్టు విసిరాడు. ఆ నురగ వేగంగా పోయి నముచి మెడను  
తాకింది. అంతే. నముచి మెడతెగి భూమి మీద పడింది. ఇంద్రుని  
ఉపాయమునకు దేవతలు పూలవాన కురిపించారు.

ఇంద్రుడు నముచిని చంపడం చూచిన అగ్ని, వరుణుడు,  
వాయువుమొదలగు వారు విజృంభించి రాక్షస వీరులను  
వధింపసాగారు. దేవదానవులు ఒకరితో ఒకరు యుద్ధం చేసుకోవడం,  
చంపుకోవడం, ఇరుపక్షములలో అపారమైన సైనికనష్టం జరగడం  
గురించి బ్రహ్మకు తెలిసింది. వెంటనే బ్రహ్మ నారదుని పిలిచి “నువ్వు  
వెంటనే పోయి దేవదానవుల మధ్య యుద్ధమును నివారించు” అని  
ఆజ్ఞాపించాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

బ్రహ్మదేవుని ఆజ్ఞమేరకు నారదుడు దేవదానవులు యుద్ధం చేసే ప్రదేశానికి వచ్చాడు. నారదుడు ముందు దేవతలను యుద్ధం ఆపమని కోరాడు. తరువాత రాక్షస వీరులను యుద్ధం ఆపమన్నాడు. ఇది బ్రహ్మదేవుని ఆదేశము అని చెప్పాడు. ఇరుపక్షములు నారదుని మాట మన్నించి యుద్ధము ఆపారు.

“దేవతలారా! మీరంతా కష్టపడి క్షీరసాగరమును మధించారు. అమృతమును సాధించారు. ఇంకా ఎందుకు ఈ యుద్ధము.” అని దేవతలకు నచ్చచెప్పాడు. దేవతలు యుద్ధం విరమించి దేవలోకమునకు వెళ్లిపోయారు. అప్పటికే తమ సేనలు అపారంగా నష్టం కావడం వలన చేసేది లేక రాక్షసులు కూడా యుద్ధం విరమించారు. రాక్షస గురువు అయిన శుక్రాచార్యుడు యుద్ధభూమి అంతా తిరిగి, చేతులు, కాళ్లు తెగిన వాళ్లకు, చికిత్స చేసి వాళ్ల చేతులు కాళ్లు అతికించాడు. కాళ్లు, చేతులు, తలలు తెగకుండా, మరణించిన వారిని మృత సంచీవనీ విద్యతో బతికించాడు. బలిచక్రవర్తి కూడా తన కుల గురువు శుక్రాచార్యుల వారి ఆశీస్సులతో పునర్జీవితుడయ్యాడు. సంపూర్ణ ఆరోగ్యవంతుడయ్యాడు. చచ్చిబతికిన బలి చక్రవర్తి, యుద్ధంలో ఓడిపోయినా, బలి ఏ మాత్రం విచారించలేదు. జయాపజయములు సర్వసాధారణములు అని అనుకొని వెళ్లిపోయాడు.” అని శుకమహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు భాగవత పురాణమును వినిపించసాగాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము పదునొకండవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

## అష్టమస్కంధము

శ్రీమద్భాగవతము  
అష్టమ స్కంధము  
పన్నెండవ అధ్యాయము.

శుకయోగీంద్రుడు పరీక్షిత్ మహారాజుకు మహాదేవుడు  
మహావిష్ణువు మోహినీ అవతారంతో ఎలా మోహితుడు అయ్యాడో ఈ  
విధంగా వివరించాడు.

. “ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! దానవులు అమృత కలశమును  
అపహరించుకొని తీసుకొని పోయినపుడు శ్రీమహావిష్ణువు మోహినీ  
అవతారమును దాల్చి దానవులను వంచించి అమృతమును దేవతలకు  
పంచి ఇచ్చాడు అని చెప్పాను కదా. ఈ విషయం మహాదేవుడైన  
మహాశివునికి తెలిసింది. శ్రీమహావిష్ణువు దాల్చిన మోహినీ రూపము  
ఎలా ఉంటుందో చూడాలని, మహాదేవుడు పార్వతీ దేవితోసహా తన  
వృషభ వాహనము మీద వైకుంఠమునకు వచ్చాడు.

మహాదేవుని రాకను విని, శ్రీమహావిష్ణువు ఆయనకు  
ఎదురు పోయి ఆయనను సాదరంగా ఆహ్వానించాడు. అర్ఘ్య  
పాద్యములతో సత్కరించాడు. ఉచితమైన ఆసనము మీద ఆసీనుడిని  
చేసాడు. మహాదేవుడు శ్రీమహావిష్ణువును చూచి ఇలా అన్నాడు.

“ఓ దేవదేవా! నీవు సర్వవ్యాపకుడవు. ఈ జగత్తుకే అభిపతివి.  
ఈ చరాచర జగత్తుకు మూలకారణము నీవే! నీవు అన్నిటిలో ఉన్నావు.

## శ్రీమద్భాగవతము

అన్నీ నీలో ఉన్నాయి. చలనము లేని జడపదార్థము నీవే, అనంత చైతన్య మూర్తివి నీవే! ఈ జగత్తులో అన్నీ నియమించేది నీవే!

ఓ దేవా! ఈ జగత్తులో సృష్టి, స్థితి, లయములు నీవే నిర్వహిస్తున్నావు. చూచేదీ, చూడబడేదీ నువ్వే. అహంకారములు, మమకారములు బ్రహ్మచేత సృష్టించబడ్డాయి. కానీ ఆ బ్రహ్మకు జనన మరణములు లేవు. ఆ బ్రహ్మ ఎవరో కాదు నువ్వే! ఆ బ్రహ్మయే సత్యము, జ్ఞానస్వరూపము. ఏ కోరికా లేని మునులు, ఋషులు నీ పాదములను తమ హృదయములలో నిలుపుకొని నిన్ను సదా సేవిస్తుంటారు.

ఓ దేవా! నీవు పూర్ణుడవు. చింత్యయస్వరూపుడవు. రజస్తమోగుణములు లేని వాడవు. శుద్ధసత్యగుణస్వరూపుడవు. నిత్యము ఆనందసాగరములో తేలియాడుతుంటావు. నీకు శోకము అనేది లేదు. నీ కంటే భిన్నమైన పదార్థము అంటే ఏదీ లేదు. అన్నీ నీవే అయి ఉన్నావు. కానీ, నీవు ఏదీ అంటకుండా, కేవలం సాక్షిగా అన్నీ చూస్తుంటావు.

ఈ విశ్వము యొక్క సృష్టి, స్థితి, లయములకు కారకుడవు నీవే. జీవులు చేసే కర్మలకు తగిన ఫలములను ఇచ్చేవాడవునీవే. కానీ నీకు ఎవరియందు ప్రేమగానీ, ద్వేషము గానీ లేవు. అందరూ నీకు సమానమే. అందుకే తమ తమ కర్మఫలములకొరకు ఈ విశ్వం అంతా నిన్ను ఆశ్రయించుకొని ఉంటుంది. కాని నీకు ఎవరిమీద రాగద్వేషములు లేవు.



## అష్టమస్కంధము

ఓ దేవా! అన్ని కార్యములకు కారణము నీవే. నీవు ఒక్కడివే  
అయినను విభిన్నరూపములలో ప్రకటితమవుతుంటావు.  
ఆభరణములలో ఉన్న బంగారము, ముద్దగా ఉన్న బంగారము ఒకటే.  
ఆకృతి వేరైనా పదార్థము ఒకటే. అలాగే, ఈ జగత్తుకు కారణమైన నీకు  
కార్యరూపమైన ఈ జగత్తుకు ఏమీ భేదము లేదు. కేవలము  
లోకములో ఉన్న మానవుల అజ్ఞానము వలన నిన్ను వివిధ  
రూపములలో పూజిస్తున్నారు, ఆరాధిస్తున్నారు, స్తుతిస్తున్నారు. నీకు ఒక  
శరీరం అంటూ లేదు. అన్ని దేహములలో నీవే ఆత్మస్వరూపుడుగా ఉ  
న్నావు. ఈ విషయం తెలియని వారు నిన్ను వివిధ రూపములలో  
పూజిస్తుంటారు. కాని పరిశుద్ధజ్ఞానము కలిగిన వారు నీకు తప్ప వేరే  
దేనికీ స్వతంత్రత లేదని తెలుసుకుంటారు. ఓ దేవా! నీకు ఈ జగత్తుకు  
ఏమీ భేదము లేదు.

ఓ దేవా! ఈ జగత్తులో నువ్వు ఒక్కడివే సత్యము.  
మిగిలినవి అన్నీ పరిణామ క్రమంలో నశించిపోయేవే. చివరకు  
మిగిలేది నువ్వే. విద్వాంసులు నీవే బ్రహ్మ అని అంటారు. మరి  
కొందరునీవు ధర్మస్వరూపుడవు అని అంటారు. సాంఖ్యులు నీవు ఈ  
ప్రకృతి, పురుషుల(జీవాత్మ) కంటే భిన్నమైన వాడివి అని, నాకు,  
బ్రహ్మకు కూడా నీవే ఈశ్వరుడవు అనీ అంటారు. మరి కొందరు నీవు  
మాయకు అతీతుడవని అంటారు. మరి కొందరు నీకు ఒకరు తక్కువ,  
ఒకరు ఎక్కువ అని లేదు, అందరూ నీకు సమానమే, నీవు  
నిర్వికారుడవు, స్వతంత్రుడవు, మహాపురుషుడవు అని కీర్తిస్తారు.

## శ్రీమద్భాగవతము

ఓ దేవా! నేను, బ్రహ్మ, మలీచాది మహాబుష్టులు అందరూ నీ సత్వగుణముచే సృష్టించబడ్డవారము. కానీ నీ మాయ మమ్ములను కూడా ఆవరించడం వలన, నీ చేత సృష్టించబడిన ఈ అనంత విశ్వమును గురించి ఏమీ తెలుసుకోలేకపోతున్నాము. మాకే ఈ విశ్వం గురించి అర్థం కాలేదంటే, రణోగుణము, తమోగుణములతో ప్రభావితమైన దైత్యులు, మానవుల గురించి చెప్పేదేముంది.

ఓ దేవా! ఈ అనంత విశ్వంలో జరిగే సృష్టి,స్థితి,లయముల గురించి, ఇందులో ఉన్న సకల ప్రాణుల యొక్క కర్తల గురించి, నీకు బాగాతెలుసు. ఎందుకంటే నీవు ఈ సకల జగత్తు అంతటా వ్యాపించి ఉన్నావు.

ఓ దేవా! నీవు ఇంతకుముందు నృసింహావతారమును ధరించావు. దాని గురించి నాకు తెలుసు. ఇప్పుడు నీవు స్త్రీరూపం ధరించావని విన్నాను. ఆ అవతారమును చూడవలెనని మనస్సు ఉవ్విళ్ళూరుతూ ఉంది. నీవు ఏ రూపం ధరించి, దైత్యులను వంచింది, దేవతలకు అమృతమును పంచి ఇచ్చావో, ఆ మోహినీ రూపమును చూడవలెనని కోరికతో ఇక్కడకు వచ్చాను.” అని అన్నాడు మహాదేవుడు.

మహాదేవుని మాటలు విన్న శ్రీమహావిష్ణువు చిరునవ్వు నవ్వి ఇలా అన్నాడు. “మహాదేవా! నేను దైత్యులను వంచించలేదు. దైత్యులే అమృత కలశమును అపహరించి తీసుకొని వెళ్లారు. నేను స్త్రీరూపం ధరించి, వారి వద్దనుండి అమృతకలశమును తీసుకొని దేవతలకు ఇచ్చాను. నీవు అడిగావు కాబట్టి నీకు నేను ఆ రూపమును

చూపించగలను.” అని చెప్పి ఏదో పని ఉన్నట్టు శ్రీమహావిష్ణువు లోపలకు వెళ్లాడు.

మహాదేవుడు, పార్వతీ దేవితో కలిసి పక్కనే ఉన్న ఉద్యానవనములో విహరిస్తున్నాడు. ఆ సమయంలో మహాదేవునకు దూరంగా ఒక స్త్రీ కనపడింది. ఆ స్త్రీ ఎవరా అని తదేకంగా ఆ వైపు చూస్తున్నాడు మహాదేవుడు. ఆ మె చాలా అందంగా ఉంది. చక్కగా అలంకరించుకొని ఉంది.

ఆమె ఒక పూల బంతితో ఆడుకుంటూ ఉంది. ఆ పూలబంతితో ఆడుకుంటూ ఆమె ఉద్యానవనం అంతా కలయతిరుగుతూ ఉంది. ఎగురుతూ ఉంది. గెంతుతూ ఉంది. అలా తిరుగుతుంటే ఆమె వేసుకున్న పమిట జారిపోతూ ఉంది. ఆమె జుట్టు ముడి వీడిపోతూ ఉంది. ఆమె అప్పుడప్పుడూ మహాశివుని వంక చూస్తూ సిగ్గుతో చిరునవ్వు నవ్వుతూ ఉంది.

మహాశివుని మనస్సు ఆమెయందు చిక్కుకుంది. పక్కన తన భార్య ఉమాదేవి ఉంది అనే మాట కూడా మరిచిపోయాడు మహాశివుడు. ఆ సమయంలో ఆమె చేతిలో ఉన్న బంతి దూరంగా దొర్లుకుంటూ వెళ్లింది. ఆమె కూడా ఆ బంతి కోసరం ఆ వైపు పరుగెట్టింది. వేగంగా ఆమె పరుగెడుతుంటే ఆమెకట్టుకున్న వస్త్రములు జారిపోయాయి. ఆ దృశ్యాన్ని చూచాడు మహాశివుడు. ఆయన మనస్సు ఆమెయందు ఆసక్తిని ప్రదర్శించింది.

## శ్రీమద్భాగవతము

ఆ సమయంలో మహాశివుని విష్ణు మాయ  
ఆవహించింది. ఆయనలో ఉన్న వివేకము నశించింది. ఆమె యొక్క  
ఒంపుసాంపులకు ముగ్ధుడై మహాశివుడు ఆమె వద్దకు వెళ్లాడు. తన  
దగ్గరకు వస్తున్న మహాశివుని చూచి వస్త్రములు తొలగిన ఆమె సిగ్గుతో  
ఒక చెట్టు చాటుకు పరుగెత్తింది. మహాశివుడు కూడా ఆమె ఉన్న  
చోటికి వెళ్లాడు. ఆమె తప్పించుకొని పోబోతుంటే ఆమె జడ  
పట్టుకున్నాడు మహాశివుడు. ఆమె వదిలించుకోవాలని చూచినా వదల  
కుండా ఆమెను కౌగలించుకున్నాడు. తన బాహువుల మధ్య  
బంధించాడు మహాశివుడు. ఆమె కూడా బలవంతంగా మహాశివుని  
కౌగిలి విడిపించుకొని పరుగెత్తింది. మన్మథుని దహనం చేసిన  
మహాశివుడు కూడా ఆమె మీద మోహంతో ఆమె వెంటపరుగెత్తాడు. ఆ  
సమయంలో కామంతో చలించిపోయిన మహాశివుని రేతస్సు  
కిందపడింది. ఆ రేతస్సు ప్రభావంతో భూమిలో బంగారు, వెండి  
ఖనిజములు ఉత్పత్తి చెందాయి.

తన రేతస్సు పతనమైనా లెక్కచేయకుండా మహాశివుడు ఆ  
వనిత వెంట పరుగెత్తుతున్నాడు. నదులు, సరోవరములు, ముని  
ఆశ్రమములు దాటుకుంటూ పరుగెడుతున్నాడు. అలసిపోయిన  
మహాశివుడు ఒక చోట ఆగాడు. అప్పటికి మహాశివుని ఆవహించిన  
మాయ తొలగి పోయింది. తనగురించి తాను ఆలోచించుకోవడం  
మొదలుపెట్టాడు.

తనేమిటి, ఒక సామాన్య స్త్రీవెంట పడటం ఏమిటి తనకు  
వీర్యము స్థలనం కావడం ఏమిటి అంతా విచిత్రంగా ఉందే అని  
అనుకున్నాడు. అప్పటిదాకా ఎవరిమీద మోహంతో

వెంటతరుముతున్నాడో ఆ స్త్రీ పురుష రూపంధరించి మహాశివుని వద్దకు వచ్చాడు. ఆయనే శ్రీమహావిష్ణువు. మహావిష్ణువును చూచి శివుడు సిగ్గుతో తలదించుకున్నాడు.

“మహాదేవా! ఇది కేవలం నా మాయ. ఈ రూపంతోనే, ఈ మాయతోనే నేను దానవుల నుండి అమృత కలశం తీసుకొని దేవతలకు పంచాను. నీవు కోరినట్టు నా మోహినీ రూపము నీకు చూపించాను. నా మాయను దాటడం ఎవరి తరమూ కాదు. నీవు కూడా కొంచెం నా మాయలో పడ్డావు కానీ అంతలోనే తేరుకున్నావు. కాని దేవతలు, దానవులు, మానవులు ఈ మాయలో పడి కొట్టుకుంటున్నారు. నీవు కాబట్టి నా మాయ గురించి తెలుసుకొని వెంటనే బయట పడగలిగావు.

ఇంద్రియములను, మనసును జయించిన వారు మాత్రమే నా మాయ గురించి తెలుసుకోగలరు. దాటగలరు. ఈ సృష్టిని చేయడానికి, కాలస్వరూపుడనైన నేను మూడుగుణములతో కూడిన ఈ మాయను ఆశ్రయించవలసి వచ్చింది. కాని ఆ మాయ నిన్ను ఏమీ చేయలేకపోయింది” అని పలికాడు శ్రీమహావిష్ణువు.

మోహినీ అవతారమును దర్శించిన మహాశివుడు ఆయనకు ప్రదక్షిణపూర్వకంగా నమస్కరించి, పార్వతీదేవితో సహా అక్కడి నుండి కైలాసమునకు వెళ్లిపోయాడు. మహాశివుడు తన భార్య పార్వతిని చూచి ఇలా అన్నాడు. “దేవీ! విష్ణుమాయను స్వయంగా చూచావు కదా! నేను పరమాత్మ అంశతో ఆవిర్భవించినా,

## శ్రీమద్భాగవతము

విష్ణుమాయకు లోబడకుండా ఉండలేకపోయాను. ఆ మాయ అంతటి శక్తివంతమైనది. నేనే ఆ మాయకు లోబడితే ఇంక ఇంద్రియలోలురైన మానవుల సంగతి చెప్పేదేముంది.

దేవీ! నువ్వు అప్పుడప్పుడూ అడుగుతుంటావు. నేను ఎవరి గురించి ధ్యానం చేస్తుంటాను అని. నేను ధ్యానం చేసేది నిర్గుణుడు, నిరాకారుడు, సర్వవ్యాపి అయిన ఈ విష్ణుభాగవానుని గురించే. ఆయన కాలమునకు లోబడడు. ఆయన గురించి వేదములు, శాస్త్రములు నిర్వచింపలేవు. కేవలము భక్తివలననే ఆయన గురించి తెలుసుకోగలము.” అని మహాశివుడు పార్వతికి వివరించాడు.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! నీవు అడిగిన ప్రకారము నీకు పరమాత్మ యొక్క కూర్మావతారము గురించి తెలియజేసాను. ఈ క్షీరసాగరమధనం గురించి, విష్ణుభాగవానుని మోహినీ రూపం గురించిన కథలను చదివినా వినినా, వారికి సంసార బంధనముల నుండి విముక్తి కలుగుతుంది. తనను నమ్ముకున్న దేవతలకు అమృతాన్ని పంచి ఇవ్వడానికి మోహినీ రూపం దాల్చి వారి కోరికను తీర్చిన ఆ భగవంతునికి, భక్తులకోరికలను తీర్చడమే తన పనిగా పెట్టుకున్న ఆ పరమాత్మకు భక్తితో నమస్కరిస్తున్నాను.” అని శు కమహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు భాగవత పురాణమును వినిపించాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము పండ్రెండవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్.

## అష్టమస్కంధము

సందర్భంలో మనం ఒక విషయం జ్ఞాపకం చేసుకోవాలి. పరమశివుడు మోహిని యొక్క అందచందాలకు, ఒంపుసాంపులకు ముగ్ధుడై ఆమె వెంట పడి, ఆమెను కౌగలించుకోగా ఆయనకు రేతఃపతనం అయింది అని తెలుసుకున్నాము. కానీ మనకు ఒక కథ ప్రచారంలో ఉంది. మోహినీ రూపంలో ఉన్న శ్రీహరికీ, ఆమె మీద మోహంతో ఆమె వెంట పడ్డ హరునకు ఒక పుత్రుడు జన్మించాడు అనీ, ఆయనే హరిహరసుతుడు అయ్యుష్ట స్వామి అనీ మనకు ఒక గాథ ప్రచారంలో ఉంది. (హరిహరసుతనే అయ్యుష్ట అని భజనలు చేయడం మనం చూస్తున్నాము.) కాని అయ్యుష్ట స్వామి ఆవిర్భావము గురించి ఇక్కడ వ్యాసమహర్షిప్రస్తావించలేదు. మనకు మోహినీ అవతారము మరొక చోట కూడా కనిపిస్తుంది. అది మోహినీ భస్మాసుర కథలో. అక్కడేమన్నా అయ్యుష్టస్వామి ఆవిర్భావం గురించి ప్రస్తావించారేమో చూద్దాం.

ఇంకొక విషయం. సాక్షాత్తు పరమశివుడే ఒక సామాన్య స్త్రీ ఒంపుసాంపులకు లోబడి పోయి ఆమె వెంట పరుగెత్తాడా! ఇది నమ్మదగ్గదేనా! అనిమీకు సందేహం రావచ్చు. అది ఒక సందేహంగా కాకుండా సందేశంగా తీసుకుంటే బాగుంటుంది. ఆ సందేహాన్ని మహాశివుడు పార్వతికి చెప్పిన మాటల్లో తీర్చాడు. ఎంతవారలైనా కాంత దాసులే అని త్యాగయ్య గారు చెప్పారు. అది మానవులకు ఒక హెచ్చరిక మాత్రమే.

కాంత అంటే వ్యామోహము అని అర్థంచేసుకోవాలి కానీ స్త్రీలను కించపరచడం కాదు. వ్యామోహము పలురకాలు.

## శ్రీమద్భాగవతము

స్త్రీవ్యామోహము. ధనవ్యామోహము. పదవీవ్యామోహము. ఈ వ్యామోహాలకు లోబడి మంత్రులు, పెద్ద పెద్ద ఆఫీసర్లుకూడా తప్పులు చేసి జైలుపాలవడం మనం చూస్తూనే ఉన్నాము. అటువంటి వాటికి దూరంగా ఉండాలి అని ఒక హెచ్చరికను ఈ ఇతివృత్తం ద్వారా మనకు తెలియజేసాడు వ్యాసమహర్షి అని అర్థం చేసుకుంటే సరిపోతుంది.).

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము

పదమూడవ అధ్యాయము.

(ఇప్పటి దాకా మనము ఆరుగురుమనువుల గురించి తెలుసుకున్నాము. ఈ అధ్యాయములో ఏడవమనువు నుంచి పదునాలుగవ మనువు దాకా తెలుసుకుంటాము. అందుకని మీకు మొదటి మనువునుండి ఆరవ మనువు దాకా మరలా ఒకసారిజ్ఞాపకం చేస్తాను.

మొట్ట మొదటిమనువుపేరు స్యాయంభువమనువు. ఆయన తనకు తానుగా బ్రహ్మదేవుని సంకల్పము నుండి ఆవిర్భవించాడు. ఈ మన్వంతరములోనే పరమాత్మ కపిల మహర్షిరూపంలో అవతరించాడు. సాంఖ్యయోగమును ప్రచారం చేసాడు.

రెండవ మనువు పేరు స్యారోచిష మనువు. ఈ మన్వంతరములో పరమాత్మ విభుడు అనే పేరుతో అవతరించి ఎనుబది వేలమంది ఋషులకు ఆత్మతత్వమును బోధించాడు.



## అష్టమస్కంధము

మూడవ మనువుపేరు ఉత్తముడు. ఈ మన్వంతరములోనే పరమాత్మ సత్యసేనుడిగా అవతరించి ఇంద్రునితో కలిసి దుర్వార్ములైన యక్షులను, రాక్షసులను సంహరించాడు.

నాలుగవ మనువుపేరు తామసుడు ఈమన్వంతరములో పరమాత్మ హరి అనేపేరుతో అవతరించాడు. ఈ మన్వంతరములోనే పరమాత్మ శ్రీహరి రూపంలో మొసలిని సంహరించి గజేంద్రుని రక్షించాడు. (గజేంద్రమోక్షము).

ఐదవ మనువుపేరు రైవతుడు. ఈమన్వంతరములోనే పరమాత్మ వైకుంఠుడు అనే పేరుతో అవతరించాడు. ఆయనపేరుతోనే వైకుంఠము అని పేరు వచ్చింది..

చాక్షుసుడు ఆరవమనువు. ఆయన పేరుతోనే చాక్షుస మన్వంతరము అని పిలువబడింది. ఈమన్వంతరములోనే పరమాత్మ అజితుడు అనే పేరుతో ఆవిర్భవించాడు. ఈ మన్వంతరములోనే క్షీరసాగర మధనము, పరమాత్మ కూర్మావతారంగా అవతరించడం, మోహినీ రూపంలో అమృతాన్ని పంచడం, దేవాసుర యుద్ధము జరిగాయి.

తరువాత మన్వంతరము ఏడవ మన్వంతరము. దీనినే వైవస్వత మన్వంతరము అంటారు. ఈ మన్వంతరములోనే మనం ఉన్నాము. మనం సంకల్పం చెప్పుకునేటప్పుడు ద్వితీయ పరార్థే, శ్వేతవరాహ కల్పే, వైవస్వతమన్వంతరే అని చెప్పుకుంటాము. ఇది

## శ్రీమద్భాగవతము

శ్వేతవరాహ కల్పము. కల్పము అంటే వేయి యుగములు. అంటే బ్రహ్మాకు ఒక పగలు. ఈ వేయియుగములలో పదునాలుగు మన్వంతరములు ఉంటాయి. ఇప్పటికి ఆరు మన్వంతరములు గడిచిపోయాయి. ఏడవ మన్వంతరము అయిన వైవస్వత మన్వంతరములో, కలియుగంలో, ప్రథమ పాదంలో మనం జీవిస్తున్నాము. ఇంక చదవండి. )

శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు మన్వంతరముల గురించి ఈ విధంగా చెబుతున్నాడు.

“పరీక్షిత్ మహారాజా! నీకు ఇప్పటి దాకా ఆరుగురు మనువుల గురించి వివరించాను. ఇప్పుడు ఏడవ మనువు గురించి వివరిస్తాను. వివస్వతుని కుమారుడు(సూర్యుని కుమారుడు) శ్రాద్ధదేవుడు. ఈయననే వైవస్వతుడు అని కూడా అంటారు. ఆయనే ఏడవ మనువు. ఆయన పేరుతోనే ఈ మన్వంతరము వైవస్వత మన్వంతరముగా పిలువబడుతూ ఉంది.

ఆయనకు పదిమంది కుమారులు. వారు ఇక్ష్వాకువు, నభగుడు, దృష్ణుడు, శర్మాతి, నరిష్కంతుడు, నాభాగుడు, దిష్ణుడు, తరాషుడు, పృషధుడు, వసుమానుడు. ఈ మన్వంతరములో (అంటే ప్రస్తుతము మనం జీవిస్తున్న వైవస్వతమన్వంతరములో) ఆదిత్యుడు, వసువులు, రుద్రులు, విశ్వేదేవులు, మరుద్గణములు, అశ్వినీ కుమారులు, ఋభువులు అనే పేరుగల వాళ్లు దేవతలు. పురందరుడు అనే పేరు కలవాడు ఇంద్రుడు. కశ్యపుడు, అత్రి, వశిష్టుడు,

## అష్టమస్కంధము

విశ్వామిత్రుడు, గౌతముడు, జమదగ్ని, భరద్వాజుడు అనే వారుసప్తఋషులు. ఈ మన్వంతరములోనే అదితికి పరమాత్మ వామనుడుగా ఆవిర్భవించాడు. ఆయన ఆదిత్యులలో ఆఖరివాడు.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఇప్పటి దాకా నీకు ఏడు మన్వంతరముల గురించి వివరించాను. ఇంక రాబోయే మన్వంతరముల గురించి వివరిస్తాను.

సూర్యునికి ఇద్దరు భార్యలు. వారి పేర్లు సంజ్ఞ, ఛాయ. వీరు విశ్వకర్త కుమార్తెలు. వీరే కాకుండా సూర్యునికి మరొక భార్య కూడా ఉంది. ఆమె పేరు బడబ. ఈ ముగ్గురు భార్యలలో సంజ్ఞ అనే భార్యకు యముడు, శ్రాద్ధదేవుడు అనే కుమారులు, యమి అనే కుమార్తె కలిగారు. ఛాయ అనే భార్యకు సావర్ణి అనే కుమారుడు, తపతి అనే కుమార్తె కలిగారు. తపతిని సంవర్ణుడు అనే రాజు వివాహం చేసుకున్నాడు. ఛాయ యొక్క మూడవ కుమారుని పేరు శనైశ్చరుడు. బడబ అనే ఆమెకు అశ్వినీ కుమారులుజన్మించారు.

సూర్యుని కుమారులలో సంజ్ఞ కుమారుడు శ్రాద్ధదేవుడు ఏడవ మనువు అయితే, ఎనిమిదవ మన్వంతరములో సూర్యుని భార్య ఛాయ కుమారుడు సావర్ణి మనువు అయ్యాడు. సావర్ణికి నిర్ఞోకుడు, విరజస్కుడు అనే పుత్రులు కలిగారు. ఎనిమిదవ మన్వంతరములో సుతపుడు, విరజుడు, అమృతప్రభుడు అనే వారు దేవతలు. ఆ మన్వంతరములో బలి ఇంద్రపదవిలో ఉంటాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

ఇది ఎలా జరిగింది అంటే ఈ మన్వంతరములోనే వామనావతారంలో బలిని మూడు అడుగుల భూమిని ఇమ్మని విష్ణువు యాచిస్తాడు. బలి ఈ భూమినంతా విష్ణువుకు దానంగా ఇచ్చి, ఇంద్రపదవిని వదిలిపెట్టాడు. విష్ణువు బలిని బంధించాడు. తరువాత బలిని సుతలము అనే లోకానికి అధిపతిని చేసాడు. సుతలము స్వర్గము కంటే గొప్పది. తరువాతి మన్వంతరములో అంటే ఎనిమిదవ మన్వంతరములో బలి ఇంద్రుడు అయ్యాడు.

ఈ ఎనిమిదవ మన్వంతరములో గాలవుడు, దీప్తిమానుడు, పరశురాముడు, అశ్వత్థామ, కృపుడు, ఋష్యశృంగుడు, వ్యాసుడు మొదలగు వారు సప్తఋషులుగా ఉంటారు. ఈ ఎనిమిదవ మన్వంతరములోనే పరమాత్మ సార్వభౌముడు అనే పేరుతో అవతరించి, పురందరుని వద్దనుండి స్వర్గాధిపత్యమును తీసుకొని బలిని ఇంద్రునిగా చేస్తాడు.

తరువాత వరుణుని కుమారుడు అయిన దక్షసావర్ణి తొమ్మిదవ మనువు అవుతాడు. ఆయన కుమారులు భూతకేతువు, దీప్తకేతువు మొదలగువారు. ఈ తొమ్మిదవ మన్వంతరములో పారుడు, మలీచిగర్భుడు మొదలగు వారు దేవతలు. అద్భుతుడు అనే వాడు ఇంద్రపదవిని అధిష్టిస్తాడు. ద్యుతిమంతుడు మొదలగు వారు సప్తఋషులుగా ఉంటారు. ఈ మన్వంతరములో ఆయుష్షుంతుడు, అంబుధార అనే దంపతులకు పరమాత్మ ఋషభదేవుడు అనే పేరుతో జన్మిస్తాడు.

## అష్టమస్కంధము

తరువాత ఉపశ్లోకుని కుమారుడు అయిన బ్రహ్మసావర్ణి పదవ మనువు అవుతాడు. అతనికి భురిషేణుడు మొదలగు వారు కుమారులుగా జన్మిస్తారు. హనిష్టుంతుడు, సుకృతుడు, సత్కుడు, జయుడు, మూర్తి మొదలగు వారు సప్తబుధులు. సువాసునుడు, విరుద్ధుడు మొదలగు వారు దేవతలు. శంభువు అనే వాడు ఇంద్రుడు. ఈ మన్వంతరములో భగవానుడు విష్వక్సేనుడు అనే పేరుతో ఆవిర్భవిస్తాడు. విష్వక్సేనుడు అప్పటి ఇంద్రుడైన శంభునితో స్నేహంగా ఉంటాడు.

తరువాత ధర్మసావర్ణి పదకొండవమనువు అవుతాడు. ఆయనకు సత్యము, ధర్మము అనే పదిమంది కుమారులు కలుగుతారు. ఈ మన్వంతరములో విహంగమ గణములు, కామగమ గణములు, నిర్వాణరుచి మున్నగు వారు దేవతలు. వైద్యతుడు అనే వాడు ఇంద్రుడు. అరుణుడు మొదలగు వారు సప్తబుధులు. ఈ మన్వంతరములో భగవానుడు ధర్మసేతువు అనే పేరుతో ఆర్కకుడు, వైద్యుని అనే దంపతులకు జన్మిస్తాడు. ఈ ధర్మసేతువు, వైద్యతుడు అనే పేరుతో మూడులోకములను పాలిస్తాడు. (అంటే ఆ మన్వంతరములో ఇంద్రుడు లేడు. ఈయనే ఇంద్రుడు.)

తరువాత రుద్రసావర్ణి పన్నెండవ మనువు. ఆయనకు దేవవానుడు, ఉపదేవుడు, దేవశ్రేష్టుడు మొదలగు వారు కుమారులు. ఈ మన్వంతరములో ఋతధాముడు ఇంద్రుడు. హరితుడు మొదలగు వారు దేవతలు. అగ్నిధృక్కు మొదలగు వారు సప్తబుధులు. ఈ మన్వంతరములో భగవానుడు సత్యసహునికి, సూర్యునికి స్వధామ అనే పేరుతో జన్మిస్తాడు. ఈ మన్వంతరమును ఆయనే పాలిస్తాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

తరువాత దేవసావర్ణి పదమూడవ మనువు అవుతాడు. దేవ సావర్ణికి చిత్రసేనుడు, విచిత్రుడు మొదలగు వారు కుమారులు. ఈ మన్వంతరములో సుకర్ముడు, సుత్రాముడు మొదలగు వారు దేవతలు. దివస్వతి అనే వాడు ఇంద్రుడు. నిర్లోక్తుడు, తత్త్వదర్శుడు మొదలగు వారుసప్తఋషులు. ఈ మన్వంతరములో శ్రీహరి దేవహోతాని కుమారుడుగా జన్మిస్తాడు. ఆయన పేరు యోగీశ్వరుడు.

ఇంద్రసావర్ణి పదునాలుగవ మనువు. ఉరువు, గంభీరుడు, బుధుడు మొదలగు వారు ఇతని కుమారులు. ఈ మన్వంతరములో పవిత్రుడు, చాక్షుషుడు మొదలగు వారు దేవతలు. శుచి అనే పేరు గల వాడు ఇంద్రుడు. అగ్ని, బాహువు, శుచి, శుద్ధుడు, మాగధుడు మొదలగు ఋషులు సప్తఋషులుగా ఉంటారు. ఈ మన్వంతరములో భగవానుడు సత్రాయణుడు, వితాన అనే దంపతులకు పుత్రుడుగా జన్మిస్తాడు. ఆయనపేరు బృహద్భానుడు. ఈయన లోకములో క్రియలను ఎలా చెయ్యాలి అంటే యజ్ఞయాగాదులు ఎలా చెయ్యాలి అనే విషయాలను బోధిస్తాడు.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! నీకు జరిగిన, జరుగుతున్న, జరగబోయే మన్వంతరముల గురించి వివరించాను. ఈ పదునాలుగు మన్వంతరముల కాలముతో వేయి యుగములు కలిగిన కల్పము పూర్తి అవుతుంది.

## శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము పదమూడవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

## అష్టమస్కంధము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము

పదునాలుగవ అధ్యాయము.

శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు ఆయా  
మన్వంతరముల గురించి చెబుతూ ఉంటే పరీక్షిత్ మహారాజు ఈ  
విధంగా అడిగాడు.

“మహర్షి! నీవు పదునాలుగు మన్వంతరముల గురించి  
చెప్పావు. ఆయా మన్వంతరములలో మనువులు మొదలగు వారు,  
ఎవరెవరు ఏయే కర్తవ్య యందు నియమింపబడ్డారో వివరంగా  
తెలియజేయండి.” అని అడిగాడు. అప్పుడు శుకమహర్షి ఈ విధంగా  
చెప్పసాగాడు.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! మనువులు, మనువుత్తులు,  
మునులు, ఇంద్రులు, సకల దేవతాగణములు అందరూ ఆ  
పరమాత్మయొక్క ఆజ్ఞను అనుసరించి వివిధ కర్తవ్య చేయడానికి  
నియమింపబడ్డారు. ఒక్కొక్క మన్వంతరములో భగవానుడు ఒక్కొక్క  
అవతారం ఎత్తాడు అని చెప్పాను కదా. ఆయా మన్వంతరములలో ఉన్న  
మనువు, ఇంద్రుడు, దేవతలు, సప్తఋషులు ఆయా మన్వంతరము  
లలో అవతరించిన పరమాత్మయొక్క అవతారములచే ప్రేరేపింపబడి  
వారి వారి విద్యుక్త ధర్మములను నిర్వర్తించేవారు. నాలుగు  
యుగములు అయిపోగానే, కాలానుగుణంగా వేదములు అందరూ  
మరిచిపోయేవారు. ఆసమయంలో ఋషులు తమ తపోబలముతో,

## శ్రీమద్భాగవతము

జ్ఞాపక శక్తితో గుర్తు తెచ్చుకొని మరలా వాటిని రూపొందించేవారు. వేదములు రూపుదిద్దుకోగానే సనాతన ధర్మము కూడా మరలా ప్రతిష్ఠింపబడేది. మనువులు ఆయా మన్వంతరములలో ధర్మమును నాలుగుపాదములతో నడిపిస్తూ, ప్రజలను కన్నబిడ్డలవలె పాలించేవారు.(నాలుగుపాదములు అనగా తపోధర్మము, శౌచధర్మము, దయాగుణము, సత్యము పలకడం)

మనువుల యొక్క పుత్రులు, పౌత్రులు సృష్టి క్రమమును కొనసాగించేవారు. మనువులు యజ్ఞయాగములు చేసి ఋషులను, యజ్ఞములో భాగములు ఇచ్చి దేవతలను, కవ్యములు ఇచ్చి పితృదేవతలను తృప్తిపరచేవారు. ఆయామన్వంతరములలో నియమింపబడ్డ ఇంద్రులు, దేవలోకమును పరిపాలిస్తూ సురలోక భోగములను అనుభవించేవారు. మానవులకు కావలసిన వర్షములను సకాలంలో కురిపిస్తూ భూమిని సస్యస్వామలము చేసేవారు.

శ్రీహరి ప్రతి మన్వంతరములోనూ సిద్ధులరూపంలో అవతరించి జ్ఞానమును, ఋషులరూపంలో అవతరించి యజ్ఞయాగములు మొదలగుకర్మకాండలను, యోగుల రూపములో అవతరించి యోగశాస్త్రమును బోధించేవాడు. అలాగే భగవానుడు తన అంశలతో మలీచి మొదలగు ప్రజాపతులుగా అవతరించి ప్రజలను సృష్టించేవాడు. క్షత్రియులుగా అవతరించి ప్రజలను పాలించేవాడు. దుష్టశిక్షణ, శిష్ట రక్షణ చేసేవాడు. కాలస్వరూపుడుగా, మానవులకు బాల్య, యౌవన, వృద్ధాప్యములను, మరణమును కలిగించేవాడు. కాని జనులు మాత్రము మాయ అనే మోహములో చిక్కుకొని, ఏ



## అష్టమస్కంధము

రూపమూ లేని పరమాత్మకు వివిధ రూపములను కల్పించి, వివిధ శాస్త్రముల ప్రకారము పూజాదికములను సృష్టించి, వివిధ రకములైన భగవత్తత్వములను నిరూపించడానికి ప్రయత్నం చేసేవారు. అటువంటి వారు ఎన్నటికి కూడా పరమాత్మను దర్శించలేరు. పరమాత్మ అనుగ్రహమును పొందలేరు.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఒక కల్పములో వచ్చే ఈ పదునాలుగు మన్వంతరములను అవాంతర కల్పములు అని అంటారు. ఈ అవాంతర కల్పముల గురించి నీకు వివరించాను.” అని శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు అవాంతరకల్పముల గురించి, ఆయామన్వంతరములలో జరిగిన, జరగబోవు కర్మల గురించి వివరించాడు.

### శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము పదునాలుగవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

### శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము

పదునైదవ అధ్యాయము.

పరీక్షిత్ మహారాజు శుక మహర్షిని ఇలా అడిగాడు.  
“మహాత్మా! ఈ విశ్వమునకు అంతకూ అధిపతి పరమాత్మ అని అన్నారుకదా! మరి ఆ పరమాత్మ అంశ అయిన శ్రీమహావిష్ణువు, మూడులోకములకు అధిపతి అయిన విష్ణువు, ఏమీ లేని వాడిమాదిరి

## శ్రీమద్భాగవతము

బలిని మూడుఅడుగులు నేల ఎందుకు అడిగాడు. శ్రీమహావిష్ణువు అంత లేని వాడు కాదుకదా! పోనీ అడిగాడే అనుకుందాము. మూడు అడుగులు ఇచ్చిన తరువాత కూడా బలి చక్రవర్తిని ఎందుకు బంధించాడు. బలి చేసిన అపరాధము ఏమి! నిరప రాధిని బంధించడం అధర్మము కదా! ఈ విషయములు అన్నీ తెలుసుకొనవలెనని నాకు కుతూహలముగా ఉంది.” అని అడిగాడు.

శుకమహర్షి ఈ విధంగా సమాధానం చెప్పాడు. “పరీక్షిత్ మహారాజా! దేవతలకు దానవులకు యుద్ధం జరిగింది అని చెప్పాను కదా! ఆ యుద్ధంలో దేవతలు జయించడం, దానవులు ఓడిపోవడం, బ్రహ్మదేవుడు నారుదుని పంపి, యుద్ధము ఆపించడం గురించి తెలుసుకున్నాము.

దేవతలకు దానవులకు జరిచిన యుద్ధంలో బలి చక్రవర్తి చనిపోయాడు. శుక్రాచార్యుడు తనకు తెలిసిన మృతసంజీవనీ విద్యను ఉపయోగించి బలి చక్రవర్తిని బతికించాడు. ఆ విశ్వాసంతో బలి శుక్రాచార్యుల వారిని తన గురువుగా చేసుకొని, శుక్రాచార్యులవారిని, బ్రాహ్మణులను భక్తితో పూజించాడు. గురువు గారికి అపారమైన ధనము, సంపదలు సమర్పించాడు. బలిచక్రవర్తి మనసులో ఎప్పుడెప్పుడు స్వర్గమును జయించి స్వర్గాధిపత్యము స్వీకరిద్దామా అనే బలంగా ఉంది.. సమయం కోసరం వేచి ఉన్నాడు.

భృగు వంశస్థులు అయిన బ్రాహ్మణులకు (శుక్రాచార్యులు, మొదలగువారు) బలి చక్రవర్తిమీద అపారమైన ప్రేమ, మమకారము

## అష్టమస్కంధము

పుట్టాయి. బలి చక్రవర్తి మనసులో కోరిక తెలుసుకున్నారు. ముందుగానే బలిచక్రవర్తిని మూడులోకములకు చక్రవర్తిగా అభిషేకించారు. తరువాత, బలిచక్రవర్తికి దేవతలతో జరగబోయే యుద్ధములో జయం కలగడానికి, బలిచక్రవర్తిచేత విశ్వజిత్ యాగము చేయించడానికి సంకల్పించారు. బలిచక్రవర్తి నిర్విఘ్నముగా విశ్వజిత్ యాగమును పూర్తి చేసాడు.

ఆ యజ్ఞకుండములో నుండి ఒక బంగారు రథము, ఇంద్రుని రథమునకు కట్టిన అశ్వముల వంటి ఉత్తమ అశ్వములు, సింహము కేతనంగా ఒక ధ్వజము బయటకు వచ్చాయి. తరువాత ఒక దివ్యమైన ధనుస్సు, రెండు అక్షయ తూణీరములు, ఒక దివ్యమైన కవచము బయటకు వచ్చాయి. ( తూణీరము అంటే బాణములు పెట్టుకొనే పాది. అందులో బాణములనుపెట్టుకొని వీపుకు కట్టుకుంటారు. అక్షయతూణీరము అంటే ఎన్నిబాణాలు తీసినా, ఎప్పుడూ నిండుగా ఉండేది అని అర్థం.)

బలి చక్రవర్తి తాతగారైన ప్రహ్లాదుడు ఒక పుష్పమాలను బహూకరించాడు. శుక్రాచార్యుడు బలికి ఒక శంఖమును బహూకరించాడు. బలి తన తాతగారైన ప్రహ్లాదునికి భక్తితో నమస్కరించాడు. తరువాత బలి చక్రవర్తి యజ్ఞకుండములోనుండి బయటకు వచ్చిన కవచమును, అక్షయ తూణీరమును, విల్లును ధరించి, బంగారు రథమును ఎక్కాడు. దివ్యమైన రథము మీద ఉన్న బలి అగ్నివలె ప్రకాశిస్తున్నాడు. బలిచక్రవర్తి యొక్క సైన్యాధిపతులు అందరూ యుద్ధానికి సర్వసన్నద్ధమై అక్కడకు వచ్చారు. దానవ సైన్యములను యుద్ధమునకు సమాయత్తం చేసారు.

## శ్రీమద్భాగవతము

బలి సకల సైన్యములతో కలిసి ఇంద్రపురికి వెళ్లాడు. ఇంద్రుని నగరము అమరావతి. దానినే స్వర్గము, స్వర్గపురి అని అంటారు. ఆ స్వర్గపురము దేవతా వృక్షములతో, ఫలపుష్పములతో శోభిల్లుతూ ఉంటుంది. స్వర్గంలో అష్టరసలు తమ ఆటపాటలతో స్వర్గలోకవాసులను రంజింపజేస్తుంటారు. . ఆకాశ గంగ అక్కడ ప్రవహిస్తూ ఉంటుంది. స్వర్గపురము చుట్టు ప్రాకారములు ఉన్నాయి. వాటిమీద సైనికులు కాపలా కాస్తుంటారు. స్వర్గంలో ఉన్న అన్ని గృహములు బంగారము చేత నిర్మించబడ్డాయి. స్వర్గంలో ఉన్న వీధులు పాడవుగా విశాలంగా సమాంతరంగా ఉన్నాయి. స్వర్గంలో కోట్లకొలది ఎత్తైనభవనములు ఉన్నాయి. స్వర్గములో వజ్రములు, పగడములతో అలంకరింపబడిన వేదికలు అక్కడక్కడా కనిపిస్తాయి.

విశ్వకర్త ఈ స్వర్గపురమును నిర్మించాడు. స్వర్గంలో ఉన్న వారందరి రూపము, యౌవనము స్థిరంగా ఉంటుంది. వారికి జరామరణములు లేవు. స్వర్గములో ఎల్లప్పుడూ సంగీత ధ్వనులు, వీణామృదంగ వేణునాదాలు శ్రావ్యంగా వినబడుతూ ఉంటాయి. స్వర్గలోకంలోకి పాపులకు, దుష్టులకు, హింసచేసేవారికి, కాముకులకు, లోభులకు, మూఢులకు ప్రవేశము లేదు.

అటువంటి స్వర్గము మీదికి బలి చక్రవర్తి సైన్యసమేతుడై దాడి చేసాడు. స్వర్గమును నాలుగు వైపుల నుండి ముట్టడించాడు. శుక్రాచార్యుడు తనకు ఇచ్చిన శంఖమును బలిచక్రవర్తి పూరించాడు. ఆ శంఖధ్వని విని దేవతల గుండెలు గుభిల్లుమన్నాయి. అందరూ దేవతల గురువైన బృహస్పతి వద్దకు వెళ్లారు. ఇంద్రుడు బృహస్పతితో

ఇలా అన్నాడు.

“గురువర్యా! ఇది చాలా ఆశ్చర్యంగా ఉంది. మా చేతిలో ఓడిపోయి చావుదెబ్బలు తిన్న బలి, దానవులు ఇంతలో ఎలా పుంజుకోగలిగారు. అసలు బలికి ఇంత ధైర్యం, పరాక్రమము, ఎలా వచ్చాయి. ఎవరైనా సరే ఏదో ఒక ఉపాయం లేనిదే ఇంత త్వరగా బలాన్ని పుంజుకోరు. దేవతల మీద ప్రతీకారానికి పూనుకోరు. ఈబలి ప్రళయకాల అగ్ని వలె విజృంభిస్తున్నాడు. కారణం ఏమిటో తెలియడం లేదు. ఏ కారణం చేత బలికి ఇంతటి ధైర్యము, బలము, శక్తి వచ్చాయి. ఎవరి అండ చూచుకొని బలి ఇంతగా విజృంభిస్తున్నాడు. నాకు జన్మశత్రువైన దానవ రాజుకు ఇంతటి బలపరాక్రమములు అకస్మాత్తుగా కలగడం నేను సహించలేకపోతున్నాను.” అని తన అక్కసునంతా వెళ్లగక్కాడు ఇంద్రుడు.

దానికి బృహస్పతి ఇలా సమాధానం చెప్పాడు. “దేవేంద్రా! ఇందులో పెద్ద రహస్యం ఏమీ లేదు. ఇది అందరికీ తెలిసిన విషయమే. (నీకు తెలియకపోవడం నీ అహంకారం వలననే అని ఎత్తిపొడిచాడు.) శుక్రాచార్యుడు రాక్షసులకు గురువు. భృగువంశీయులైన బ్రాహ్మణులను పూజించడం వలననే దానవులకు ఇంతటి తేజస్సు కలిగింది. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో బలిని ఎదిరించడానికి ఎవ్వరూ సమర్థులు కారు. ఒక్క శ్రీహరి తప్ప నీవు కూడా బలిని ఎదిరించలేవు.

## శ్రీమద్భాగవతము

నీవు బలిని జయించాలంటే అతడు అధర్మం చేయాలి.  
అప్పటి వరకూ నీవు ఓపిక పట్టాలి. కాబట్టి మీరందరూ  
స్వర్గాధిపత్యమును బలికి అప్పగించి మీరు అజ్ఞాతంలోకి వెళ్లిపొండి.  
ఎప్పుడైతే బలి బ్రాహ్మణులను అవమానిస్తాడో అప్పుడే అతని  
బలపరాక్రమములు నశిస్తాయి. ఆ సమయంలో మీరు బలిని  
జయించవచ్చును. అప్పటి వరకూ వేచి ఉండండి.” అని పలికాడు  
బృహస్పతి.

బృహస్పతి మాట ప్రకారము దేవతలు, ఇంద్రుడు స్వర్గమును  
వదిలిపెట్టి పారిపోయారు. తనను ఎదిరించే వారు స్వర్గలోకంలో  
లేకపోవడంతో బలి చక్రవర్తి మూడులోకములను తన అధీనంలోకి  
తెచ్చుకున్నాడు. భృగువంశీయులైన బ్రాహ్మణులు బలి చేత నూరు  
అశ్వమేధయాగములు చేయించారు.

(నూరు అశ్వమేధ యాగములు చేయడం ఇంద్రపదవిని  
అధిష్టించడానికి నిర్ణయించబడ్డ అర్హత. వృత్రాసురుని చంపిన ఇంద్రుని  
బ్రహ్మహత్యాపాతకము చుట్టుకుంటే ఇంద్రుడు పారిపోయాడు. అప్పుడు  
సప్తఋషులు అందరూ నూరు అశ్వమేధయాగములు చేసిన  
నహుషుని తెచ్చి ఇంద్రపదవిలో కూర్చోబెట్టారు. నహుషుని బుద్ధి  
పెడతోవ బట్టి ఇంద్రుని భార్యను కోరి, పతనమయ్యాడు. ఇంద్ర పదవిని  
అధిష్టించడానికి అర్హతగా భృగు వంశీయులైన బ్రాహ్మణులు బలి చేత  
నూరు అశ్వమేధయాగములు చేయించారు.)

## అష్టమస్కంధము

నూరు అశ్వమేధయాగములు చేయడం వలన బలి చక్రవర్తి కీర్తి  
నలుదిక్కులా వ్యాపించింది. ఎల్లప్పుడూ గురువును, బ్రాహ్మణులను  
పూజిస్తూ ధర్మంగా మూడులోకములను పాలిస్తున్నాడు బలిచక్రవర్తి”  
అని శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు బలిచక్రవర్తి  
స్వర్గలోకాధిపత్యమును పొందిన విధానమును వివరించాడు..

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము పదునైదవ అధ్యాయము సంపూర్ణ  
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము

పదునారవ అధ్యాయము.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఆ ప్రకారంగా దేవతలు, ఇంద్రుడు  
స్వర్గం విడిచి పారిపోగా, దానవేంద్రుడైన బలి స్వర్గాధిపత్యమును  
స్వీకరించాడు. ఈ విషయం తెలిసి ఇంద్రునికి తల్లిఅయిన అదితి, తన  
కుమారులకు సంభవించిన దుర్దశకు ఎంతో చింతించింది. తాను  
అనాథ అయినట్టు బాధపడింది. తన భర్త అయిన కశ్యపుని రాక  
కోసరం ఎదురు చూస్తూ ఉంది.

అంతకు ముందే తపస్సుచేసుకోడానికి వెళ్లిన కశ్యపుడు  
అదితి వద్దకు తిరిగి వచ్చాడు. అదితి తన భర్త అయిన కశ్యపునికి  
అర్ఘ్యపాద్యములు ఇచ్చి సత్కరించింది. ఉచితాసనము మీద  
కూర్చుండబెట్టింది. చాలా కాలం తరువాత వచ్చిన కశ్యపుడు భార్య

## శ్రీమద్భాగవతము

అదితితో ఇలా అన్నాడు.

“అదితీ! అందరూ బాగున్నారా! బ్రాహ్మణులకు, మానవులకు, ధర్మమునకు ఎట్టి హానీ జరగడం లేదు కదా! మన గృహములో కూడా ఎటువంటి అశుభము జరగలేదు కదా! నీవు అతిథులను చక్కగా ఆదరించి పూజిస్తున్నావు కదా! ఏ అతిథి కూడా మన ఇంటి నుండి ఆదరింపబడకుండా వెళ్లలేదు కదా! ఎందుకంటే అతిథులను సత్కరించని గృహము శ్వశానముతో సమానముఅంటారు.

అది సరే! నీ ముఖము ఎందుకో చింతాక్రాంతమై ఉంది. మన ఇంటిలో అగ్నికార్యములు, హోమములు సక్రమంగా జరుగుతున్నాయి కదా! అగ్ని, బ్రాహ్మణులు విష్ణుదేవుని ముఖముతో సమానము. అటువంటి అగ్నిని, బ్రాహ్మణులను ఏమరకుండా పూజిస్తున్నావు కదా! ఇంతకూ నీ కుమారులు అయిన దేవతలు క్షేమంగా ఉన్నారా! వారికి ఎటువంటి ఆపద కలుగలేదు కదా! నీ చింతకు కారణం తెలిపి నాకు స్వస్థత కలిగించు.” అని అడిగాడు కశ్యపుడు.

అప్పుడు దితి తన భర్త కశ్యపునితో ఇలా అంది. “నాథా! బ్రాహ్మణులు, గోవులు, అగ్నులు, ధర్మము, మానవులు అందరూ క్షేమంగా ఉన్నారు. నేను నిత్యము అగ్నిని, బ్రాహ్మణులను పూజిస్తున్నాను. అతిథులను యథోచితంగా సత్కరిస్తున్నాను. ఎవరికీ ఎటువంటి లోపము రానీయడం లేదు. తమరు నా భర్తగా ఉండగా, నా వలన ధర్మహాని ఎలా జరుగుతుంది?



నాథా! దేవతలు, దైత్యులు నీ కుమారులు. వారు వారి వారి ప్రవృత్తులను అనుసరించి, సత్త,రజస్తమోగుణములను ఆశ్రయించి ఉన్నారు. నీవు మాత్రము నీ కుమారులను అందరినీ సమానంగా ఆదరిస్తున్నావు. ఆ పరమాత్మ కూడా అందరినీ సమంగా ఆదరిస్తున్నాడు. కాని నీ కుమారులు అయిన దేవాసురులు ఒకరితో ఒకరు కొట్టుకుంటున్నారు. ప్రస్తుతము నా కుమారుడు అయిన ఇంద్రుడు, అసురుల చేతిలో పరాజయం పొంది, తన ఇంద్ర పదవిని కోల్పోయి, అజ్ఞాతంలో కష్టాలు అనుభవిస్తున్నాడు. మీరు అతనిని రక్షించాలి.

దైత్యులు దేవతల మీద దండెత్తి, వారిని ఓడించి స్వర్గమును స్వాధీనం చేసుకున్నారు. దేవతలు అనాధలయ్యారు. నీవే వారిని రక్షించాలి. బలిచక్రవర్తి నాయకత్వములోని దైత్యులు నా యొక్క నా కుమారుల యొక్క (దేవతలయొక్క) ఐశ్వర్యమును, ముల్లోకముల మీద అధికారమును బలవంతంగా అపహరించారు. నీవు మా అందరినీ రక్షించాలి. మా శత్రువులు అయిన దైత్యులు మా యొక్క సంపదలను, మా కీర్తిని, లాక్కిని మా అందరినీ వెళ్లగొట్టారు. ఆ కారణం చేత నేను నిరంతర దుఃఖములో మునిగిఉన్నాను. మరలా దేవతలకు, ఇంద్రునికి తాము కోల్పోయిన పదవులు తిరిగిపొందేటట్టు చేయడానికి ఏమి చెయ్యాలో అది చేయండి. దానికి తగిన ఉపాయములను ఆలోచించండి.” అని పలికింది అతిథి.

(కశ్యపుని భార్య అయిన అదితికి కూడా పుత్రవ్యామోహము తప్పలేదు. ప్రస్తుతము కూడా తనకుమారుడు ముఖ్యమంత్రి కావాలని ఒక తల్లి, తన అన్న ముఖ్య మంత్రి కావాలని ఒక చెల్లి ఎంత తపన

## శ్రీమద్భాగవతము

పడుతున్నారో, తమ కుటుంబం నుండి ముఖ్యమంత్రి పదవిని లాక్కుని మమ్ములను అనాధలను చేసారని ఎంత ఆవేదన చెందుతున్నారో, మనం రోజూ చూస్తూనే ఉన్నాము. యుగాలు మారినా, మనస్తత్వాలు మారలేదు అంటే ఇదేనేమో!)

తన భార్య అతిథి మాటలు విన్న కశ్యపుడు ఆమెతో ఇలా అన్నాడు. “దేవీ! విష్ణుమాయతో కప్పబడి ఉన్న ఈ అనంత సృష్టిలో గెలుపు ఓటములు సహజమే కదా! దానికి ఇంత చింతించాలా! ఈ రోజు ఓడిన వారు రేపు గెలుస్తారు కదా! అయినా! గెలుపు ఓటములు ఈ దేహమునకు సంబంధించినవి. ఈ దేహమే శాశ్వతము కానపుడు, ఈ గెలుపు ఓటమి శాశ్వతమా!

ఈ దేహము పంచభూతములతో ఏర్పడింది. ఆ దేహము లో పరమాత్మ ఆత్మస్వరూపుడై స్థిరంగా ఉన్నాడు. ఆయన ప్రకృతి కంటే అతీతుడు. భార్య, పుత్రులు, గెలుపు, ఓటమి అన్నీ ఈ దేహమునకు సంబంధించినవి. ఈ బంధములు, మోహమే దీని కంతటికీ కారణము. ఈ మోహమును దాటాలంటే భగవన్నామమే శరణ్యము. ఆయనే సృష్టిస్థితిలయకారుడు. సకలభూతములలో ఆత్మస్వరూపుడుగా ఉన్నాడు. ఆయనకు అందరూ సమానమే. సమయం వచ్చినప్పుడు ఆయనే నీ కుమారులకు కూడా శుభం చేకూరుస్తాడు. నీవు ఆ శ్రీహరిని ధ్యానించు. ఆయన నీ కోరికను తప్పక తీరుస్తాడు.” అని పలికాడు కశ్యపుడు.

## అష్టమస్కంధము

ఆ మాటలు విన్న అదితి భర్తతో ఇలా అంది. “నాధా! నన్ను ఆ శ్రీహరిని సేవించమని అన్నారు కదా! ఎలా సేవించాలి. దానికి విధివిధానము ఏమిటి? ఆ శ్రీహరి నా కోరిక ఎలా తీరుస్తాడో వివరించండి. ఆ దైత్యులను నాశనం చేసే కుమారుడు నాకు కలగడానికి ఏం చెయ్యాలో నాకు ఉపదేశించండి.” అని ఆదుర్దాగా అడిగింది. అప్పుడు కశ్యపుడు ఈ విధంగా చెప్పాడు.

“దేవీ! ఇంతకు ముందు మనకు సంతానము లేనపుడు, నేను బ్రహ్మదేవుని ఇదే విషయం గురించి అడిగాను. ఆయన నాకు శ్రీహరి ప్రీతి చెందే వ్రతమును ఒక దానిని నాకు ఉపదేశించాడు. అదే వ్రతమును నేను నీకు ఉపదేశిస్తాను. సావధానంగా విను.

(ఈ రోజుల్లోకూడా సంతానము లేని దంపతులు చాలా మంది ఉన్నారు. వారు ఎంతోమంది వైద్యులను ఆశ్రయించి లక్షలు ఖర్చుచేస్తున్నారు. దైవయత్నంగా ఈ వ్రతం చేస్తే ఫలితం ఉంటుందేమో ఆలోచించండి. అందుకే ఈ వ్రతవిధానమును అందులో మంత్రములను వివరిస్తున్నాను.)

“అదితీ! ఈవ్రతము పన్నెండు రోజులు ఆచరించాలి. ఈ పన్నెండురోజులు విష్ణుదేవుని భక్తితో పూజించాలి. అడవులలో అడవిపందులు తిరుగుతుంటాయి. అవి మట్టిని తవ్విపోస్తుంటాయి. ఆ మట్టిని సేకరించి, దానిని ఒంటికి పట్టించుకొని, నేను చెప్పబోయే మంత్రమును జపిస్తూ నదీ ప్రవాహంలో స్నానం చేయాలి. (దీనినే మృత్తికా స్నానము అంటారు. ఈ రోజుల్లో అటువంటి మట్టి దొరకదు కాబట్టి మామూలు మృత్తికా స్నానం చెయ్యవచ్చు.)

త్వం దేవ్యాది వరాహేణ రసాయాః స్థానమిచ్ఛతా  
ఉ ద్యతాసి నమస్తుభ్యం పాష్టానం మే ప్రణాశయ॥

తరువాతరోజువారీ చేసే పూజలను అన్నీ యధావిధిగా  
చెయ్యాలి. విష్ణుమూర్తి ప్రతిమను ఒక మండపములో ప్రతిష్ఠించాలి.  
విష్ణుభగవానుని ఈ విధంగా స్తోత్రం చెయ్యాలి.

నమస్తుభ్యం భగవతే పురుషాయ మహీయసే  
సర్వభూతనివాసాయ వాసుదేవాయ సాక్షిణే॥

నమో అవ్యక్తాయ సూక్ష్మాయ ప్రధానపురుషాయ చ  
చతుర్వింశద్గుణజ్ఞాయ గుణసంఖ్యానహేతవే॥

నమో ద్విశీర్షే త్రిపదే చతుఃశృంగాయతస్తవే  
సప్తహస్తాయ యజ్ఞాయ త్రయీవిద్యాత్మనే నమః॥

నమశ్శివాయ రుద్రాయ నమశ్శక్తిధరాయ చ  
సర్వవిద్యాభిపతయే భూతానాం పతయే నమః॥

నమో హిరణ్యగర్భాయ ప్రాణాయ జగదాత్మనే  
యోగైశ్వర్యశరీరాయ నమస్తే యోగహేతవే॥

నమస్తే ఆదిదేవాయ సాక్షిభూతాయ తే నమః॥

## అష్టమస్కంధము

నారాయణాయ ఋషయే నరాయ హరయేనమః॥

నమో మరకతశ్యామవపుషే అభిగతశ్రియే  
కేశవాయ నమస్తుభ్యం నమస్తే పీతవాససే॥

త్వం సర్వవరదః పుంసాం వరేణ్య వరదర్షభ  
అతస్తే శ్రేయసే భీరాః పాదరేణుముపాసతే॥

అన్యవర్తంత యం దేవాః శ్రీశ్చ తత్త్వాదపద్మయోః  
స్వహాయంత ఇవామోదం భగవాన్ మే ప్రసీదతామ్॥

పై చెప్పిన మంత్రములతో శ్రీహరిని ఆవాహన చేసి శ్రద్ధతో అర్ఘ్యము, పాద్యము, ఆసనము మొదలగు ఉపచారములతో పూజించవలెను. తరువాత గంధము, పూలు, అక్షతలు మొదలగు వాటితో విష్ణువును అర్చించవలెను. తరువాత విష్ణుభగవానుని ప్రతిమకు పాలతో అభిషేకము చేయవలెను. తరువాత వస్త్రము, ఉపవీతము, అలంకారములు, పాద్యము, ధూపము, గంధము మొదలగు ఉపచారములను చేయవలెను. శక్తి కొలదీ నేయి, బెల్లము, బియ్యము తో వండిన పాయసమును నివేదనపెట్టవలెను. తరువాత మూల మంత్రమును జపిస్తూ ఆ పాయసమును హేమామాగ్నిలో ఆహుతి చేయవలెను.

(మూల మంత్రము అంటే ద్వాదశాక్షరి...

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

(లేక) ఓం నమో నారాయణాయ).

## శ్రీమద్భాగవతము

తరువాత ఆ పాయసమును తనతోటి భక్తులతో కలిసి భుజించవలెను. తరువాత విష్ణుమూర్తికి ఆచమనము ఇచ్చి తాంబూలమును సమర్పించవలెను. తరువాత మూల మంత్రమును (ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ) 108 సార్లు జపించవలెను. తరువాత విష్ణుమూర్తికి సాష్టాంగ ప్రమాణము ఆచరించవలెను. తరువాత విష్ణుమూర్తిని పూజించిన నిర్మాల్యమును కళ్లకద్దుకొని శిరస్సున ధరించవలెను. విష్ణుమూర్తి ప్రతిమకు ఉద్వాసన చెప్పవలెను. తరువాత నివేదన చేసిన పాయసముతో సహా బ్రాహ్మణులకు భోజనము పెట్టవలెను. బ్రాహ్మణులు తృప్తిగా భోజనము చేసిన తరువాత, వారి అనుమతితో బంధువులతో కలిసి భుజించవలెను. ఆ రాత్రికి నేల మీద పడుకోవలెను. బ్రహ్మచర్యమును పాటించవలెను.

మరుసటి దినమున ఉదయమే లేచి స్నానాదులు నిర్వర్తించి శుచిగా మరలా విష్ణుమూర్తికి పాలతో అభిషేకమును చేయాలి. పైన చెప్పిన నియమములను పాటిస్తూ వ్రతము చేయాలి. కేవలము పాలను మాత్రమే ఆహారంగా తీసుకుంటూ ఈ వ్రతము చెయ్యాలి. ముందు రోజు మాదిరి అగ్నికి ఆహుతులను ఇచ్చి, తరువాత బ్రాహ్మణులకు భోజనం పెట్టాలి.

ఈ ప్రకారంగా పన్నెండు దినములు ఈ పాలాభిషేక వ్రతమును చేయాలి. ఈ పన్నెండు రోజులు ప్రతి దినము శ్రీమహావిష్ణువును ఆరాధిస్తూ పూజిస్తూ, హోమం చేయాలి.

## అష్టమస్కంధము

బ్రాహ్మణులకు, అతిథులకు భోజనం పెట్టాలి. ఈ వ్రతమును శుక్లపాడ్యమితో మొదలు పెట్టి త్రయోదశి వరకు చెయ్యాలి.

ఈ వ్రత కాలంలో నేల మీదపడుకోవడం, బ్రహ్మచర్యం పాటించడం, మూడు పూటలా స్నానం చేయడం నియమంగా పెట్టుకోవాలి. ఈపన్నెండు రోజులు అనవసరంగా ఎవరితోనూ మాట్లాడకూడదు. ప్రాపంచిక విషయములను చర్చించకూడదు. అన్ని భోగములను వదిలిపెట్టాలి. ఎల్లప్పుడూ వాసుదేవుని ధ్యానిస్తూ, స్మరిస్తూ ఉండాలి.

శుక్ల త్రయోదశి నాడు విష్ణుమూర్తి ప్రతిమకు పంచామృతములతో అభిషేకము చేయాలి. పూజించాలి. అర్చించాలి. పురుషసూక్తము చదవాలి. ఆరు రుచులతో కూడిన పదార్థములను నివేదించాలి. తరువాత ఈ వ్రతము చేయించిన బ్రాహ్మణులకు వస్త్రదానము, సువర్ణదానము గోదానము చెయ్యాలి. తరువాత బ్రాహ్మణులకు, అతిథులకు భోజనం పెట్టాలి. గురువులకు, బ్రాహ్మణులకు దక్షిణలు ఇవ్వాలి. తరువాత అన్ని కులముల వారికి, కడజాతి వారితో సహా అందరికీ సమంగా సమారాధన చెయ్యాలి అంటే భోజనం పెట్టాలి. దీనులు, గుడ్డివారు, పేదవారు అనే భేదం లేకుండా అందరికీ భోజనం పెట్టాలి. అప్పుడే శ్రీవిష్ణుభగవానుడు తృప్తి చెందుతాడు.

ఈ ప్రకారంగా అందరికీ భోజనము పెట్టిన తరువాత బంధువులతో కూడి భుజించాలి. ఈ పన్నెండు రోజులు సాయంత్ర కాలములో శ్రీవిష్ణుభగవానుని లీలలను నృత్య, గాన, రూపకములతోనూ,

## శ్రీమద్భాగవతము

స్తోత్రములతోనూ, స్తుతించాలి.

(ఈ వ్రతమును, బ్రాహ్మణులు మంత్రములు, పురుషసూక్తము చదువుతుంటే దిక్కులు చూస్తూ కూర్చోకుండా, శ్రద్ధతో, భక్తితో, ఏకాగ్రతతో, నిర్మలమైన మనస్సుతో, స్వయంగా చేసుకుంటేనే ఫలితం ఉంటుంది. ఈ రోజుల్లో మానవులు చేసే వ్రతములకు ఫలితం కనపడటం లేదంటే కారణం, ఆయా వ్రతాలు చేయడంలో శ్రద్ధ,భక్తి,ఏకాగ్రత, నిర్మలమైన మనస్సు లేకపోవడం వల్లే అని గమనించాలి.)

అదితీ! దీనినే పయోవ్రతము అంటారు. ఈ వ్రతమును బ్రహ్మదేవుడు నాకు ఉపదేశించాడు. నేనునీకు ఉపదేశించాను. నీవు కూడా నిర్మలమైన చిత్తముతో ఈ వ్రతమును ఆచరించి విష్ణుభగవానుని పూజించు. నీవు కోరిన కోరికలు సిద్ధిస్తాయి. ఈ వ్రతము అంటే విష్ణుభగవానునికి ఎంతో ప్రీతి. ఈ ఒక్క వ్రతమే కాదు, ఏ వ్రతము చేస్తే శ్రీవిష్ణుభగవానుడు ప్రీతి చెందుతాడో ఆ వ్రతమే ఉత్తమ వ్రతము అని పెద్దలు చెబుతారు. కాబట్టి, నీవు కూడా ఈ వ్రతమును శ్రద్ధాభక్తులతో ఆచరించి భగవంతుడిని ప్రసన్నునిగా చేసుకో. నీ కోరిక నెరవేరుతుంది.” అని కశ్యపుడు అదితికి ఉపదేశించాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము పదునారవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్



## అష్టమస్కంధము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము

పదునేడవ అధ్యాయము

. శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు భాగవతపురాణమును ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు.

“పరీక్షిత్ మహారాజా! తన భర్త అయిన కశ్యపుడు తనకు ఉపదేశించిన పయోవ్రతము అనే వ్రతమును అదితి పన్నెండు దినములు నిష్ఠతో, శ్రద్ధతో, భక్తితో ఆచరించింది.. ఈ పన్నెండు రోజులు అదితి ఇంద్రియములను నిగ్రహించింది. మనసులో శ్రీమహావిష్ణువును తప్ప మరొకరిని గురించి తలంచలేదు. ఆలోచించలేదు. సదా విష్ణువును తన హృదయములో నిలుపుకొని ఉపాసించింది.

ఆ వ్రతము చేసినన్ని రోజులు అదితికి కళ్లముందు పీతాంబర ధారి, చతుర్భుజములతో శంఖ,చక్ర,గదలను ధరించిన శ్రీమహావిష్ణువు కనపడేవాడు. శ్రీమహావిష్ణువు తన కళ్లముందే ఉన్నట్టు ఊహించుకొని అదితి పన్నెండు రోజులు వ్రతమును భక్తితో ఆచరించింది.

వ్రతము సమాప్తికాగానే శ్రీమహావిష్ణువు ఆమె భక్తికి మెచ్చి ఆమె ముందు సాక్షాత్కరించాడు. తన ముందు ప్రత్యక్షమయిన విష్ణుమూర్తిని చూచి ఈమెకళ్లు ఆనందభాష్పములతో నిండి పోయాయి. ఆమె శరీరము పులకించింది. రెండు చేతులు జోడించి

## శ్రీమద్భాగవతము

ఆమె విష్ణువును ఈ విధంగా ప్రార్థించింది.

యజ్ఞేశ, యజ్ఞపురుషాచ్యుతతీర్థపాద తీర్థశ్రవః శ్రవణమద్భుతనామధేయః

ఆపన్న లోకవృజినోపశమోదయాద్య శం నః కృభీశ భగవన్నసి దీననాథః॥

విశ్వామిత్ర విశ్వభవనస్థితీసంయమాయ స్వైరం గృహీత పురుశక్తిగుణాయ భూమే!  
స్వస్థాయ శశ్వదుపబృంహితపూర్ణబోధ వ్యాపాదితాత్మతమసే హరయే నమస్తే॥

ఆయుః పరం వపురభీష్టమతుల్యలక్ష్మీర్హ్యభూరసాః సకల యోగగుణాస్త్రివర్గః

జ్ఞానం చ కేవలమనంతభవన్తి తుష్టాత్ త్వత్తోన్మణాం కిము సపత్నజయాదిరాశిః॥

ఓ దేవాది దేవా! నేను చేసిన వ్రతములతో నీవు సంతృప్తి చెందితే మాకు దీర్ఘాయుష్షును, మేము కోరిన దేహమును, మూడులోకముల మీద ఆధిపత్యమును, అంతులేని సంపదలను, అర్థకామములను, అనంతమైన జ్ఞానసంపదను, ఆత్మజ్ఞానమును, అణిమాది అష్టసిద్ధులను నీవు మాకు ప్రసాదిస్తావు. అంటువంటి నీవు మా శత్రువులను జయించి మాకు తిరిగి స్వర్గలోకాధిపత్యమును ఇప్పించడం నీకు పెద్ద పని కాదు.” అని శ్రీమహావిష్ణువును స్తోత్రం చేసింది అదితి.

ఆమె చేసిన స్తోత్రమునకు సంతోషించి శ్రీమహావిష్ణువు ఆమెతో ఇలా అన్నాడు. “దేవమాతా! నీ మనస్సులో ఉన్న కోరిక నాకు తెలుసు. నీ కుమారుని సమస్తసంపదలను హరించి, నీ కుమారుని ఇంద్ర పదవి నుండి తొలగించి, బలి ఆ పదవిని ఆక్రమించుకున్నాడు. మరలా నీ కుమారుని ఇంద్రపదవిలో చూడాలని నీ కోరిక. నీ శత్రువులైన దైత్యులను, అసురులను యుద్ధములో జయించి, స్వర్గలోకాధిపత్యమును తిరిగి స్వీకరించి, నీకుమారులతో

స్వర్గలోకములో ఉండాలని నీ కోరిక. నీకు, నీ కుమారులకు శత్రువులైన దైత్యుల, అసురుల మరణమును చూడాలని కుతూహలపడుతున్నావు. నీ కుమారులైన దేవతలు మరలా స్వర్గలోకములో ఆనందంగా విహరించడం, స్వర్గ సుఖములు అనుభవించడం చూడాలని ఉవ్విళ్ళూరుతున్నావు.

కాని అది ఇప్పట్లో సాధ్యం కాదు. ప్రస్తుతము దైత్యులకు కాలం అనుకూలంగా ఉంది. వారు భృగువంశస్థులైన బ్రాహ్మణులను సేవించి, శుక్రాచార్యులవారి ఆశీర్వాదబలంతో, అపరిమితమైన బలసంపన్నులైనారు. ఈ సమయంలో వారి మీద యుద్ధము చేయడం సరికాదు. అయితే, నీవు నా గురించి అత్యంత భక్తి శ్రద్ధలతో వ్రతం చేసావు కాబట్టి నేను చాలా సంతోషించాను. శ్రద్ధతో, భక్తితో చేసిన ఏ పని అయినా మంచి ఫలితమును ఇస్తుంది. కాబట్టి నీ మనసులో ఉన్న కోరిక తీరడానికి నేను ఒక ఉపాయము ఆలోచించాను.

నీవు నీ శత్రువులను చంపే సంతానము కొరకు ఈ వ్రతము శ్రద్ధాభక్తులతో చేసావు. కాబట్టి నేను నీ గర్భవాసాన కుమారునిగా జన్మిస్తాను. నీ సవతికుమారులైన దైత్యులను శిక్షించి, నీ కుమారులైన దేవతలను రక్షిస్తాను. నీ కుమారుడైన ఇంద్రునికి మరలా స్వర్గాధిపత్యమును అప్పగిస్తాను. అప్పటి వరకూ నీ భర్తను సాక్షాత్తు విష్ణుస్వరూపునిగా ఎంచి పూజించు. దేవమాతా! ఇది దేవ రహస్యము. నీకు నాకు తప్ప ఇంక ఎవరికీ తెలియకూడదు. నీవు ఎవరికీ చెప్పవద్దు. ఎందుకంటే దేవరహస్యములు గుప్తంగా ఉంటేనే ఫలప్రదము అవుతాయి.” అని చెప్పి శ్రీమహావిష్ణువు అంతర్ధానము

## శ్రీమద్భాగవతము

అయ్యాడు. అదితి కూడా భగవానుడు చెప్పినట్టు కశ్యపునకుసేవలు చేయసాగింది. ఒక రోజు కశ్యపుడు సమాధిలో ఉండగా శ్రీమహావిష్ణువు అంశ ఆయనలో ప్రవేశించింది. అదితి, కశ్యపుల సమాగమ ఫలితంగా అదితి గర్భం ధరించింది. శ్రీమహావిష్ణువు అంశ అదితి గర్భంలో దినదినప్రవర్ధమానంగా పెరుగుతూ ఉంది. ఈ విషయం బ్రహ్మ కు తెలిసింది. వెంటనే బ్రహ్మదేవుడు రహస్య నామములతో భగవానుని ఈ ప్రకారంగా స్తుతించాడు.

జయోరుగాయ భగవన్న రుక్రమ నమోఽస్తుతే  
నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయ త్రిగుణాయ నమోనమః॥

నమస్తే పృథ్విగర్భాయ వేదగర్భాయ వేదసే  
త్రినాభాయ త్రిపృష్ఠాయ శిపివిష్ఠాయ విష్ణవే॥

త్వమాలిరంతో భువనస్య మధ్య మనంతశక్తిం పురుషం యమాహుః॥  
కాలో భవానాక్షిపతీశ విశ్వం స్రోతో యథాంతః పతితం గభీరమ్॥

త్వం వై ప్రజానాం స్థిరజభ్రమానాం ప్రజాపతీ నామసి సంభవిష్ణుః  
దివౌకసాం దేవ దివశ్చ్యుతానాం పరాయణం నౌలివ మజ్జతోఽఘ్న॥  
పైవిధంగా బ్రహ్మ నిగూఢ నామములతో శ్రీమహావిష్ణువును స్తుతించాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము పదునేడవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

## అష్టమస్కంధము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము

పదునెనిమిదవ అధ్యాయము.

శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు వామనమూర్తి జననం గురించి ఈ విధంగా చెబుతున్నాడు.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఆ విధంగా బ్రహ్మగారు స్తోత్రము చేయగా, జనన మరణ రహితుడు, నాలుగు భుజములు కలవాడు, శంఖ,చక్ర,గద,పద్మములను ధరించిన వాడు, పచ్చని పట్టుబట్టలు కట్టుకున్నవాడు, పద్మముల వంటి కన్నులు కలవాడు, శ్యామల వర్ణము కలవాడు, మకర కుండలములను ధరించిన వాడు, వక్షస్థలములో శ్రీవత్సము అనే మచ్చకలవాడు, చేతులకు హస్తభూషణములు, కాళ్ళకు కడియములు కలవాడు, కిరీటము ధరించిన వాడు, మెడలో వనమాల ధరించిన వాడు, కంఠమున కౌస్తుభమణి ధరించినవాడు, అయిన శ్రీమహావిష్ణువు తన కాంతితో కశ్యపుని గృహములో ఉన్న చీకట్లను పారదోలుతూ, అదితి గర్భము నుండి ఆవిర్భవించాడు.

ఆ శుభసమయములో దిక్కులు ప్రకాశించాయి. ప్రజలంతా అనిర్వచనీయమైన ఆనందంతో పొంగిపోయారు. స్వర్గలోక వాసులు, మానవులు, భూదేవి, గోవులు, బ్రాహ్మణులు, పర్వతములు, ప్రకృతి అంతా పులకించి పోయింది.

## శ్రీమద్భాగవతము

భాద్రపదమాసంలో ద్వాదశి తిథి యందు, చంద్రుడు శ్రవణానక్షత్రములో ఉండగా, అభిజిత్ లగ్నములో (అంటే మధ్యాహ్నం 12 గంటలకు), సకల నక్షత్రములు, గ్రహములు శుభస్థానములలో ఉండగా, శ్రీమహావిష్ణువు అవతరించాడు. ఆ సమయంలో సూర్యుడు దినం మధ్యలో ఉన్నాడు. శ్రీమహావిష్ణువు అవతరించిన కారణంగా, ఆ ముహూర్తమున ఉన్న నక్షత్రములు, గ్రహములు అన్నీ శుభప్రదములు అయ్యాయి. ఆ రోజు విజయ ద్వాదశి అనే పేరుతో ప్రసిద్ధి చెందింది.

దేవతలు పుష్పవర్షము కురిపించారు. దేవ దుందుభులు మోగాయి. అష్టరసలు ఆనందంతో నృత్యం చేసారు. గంధర్వులు పాడారు. మునులు, మనువులు, పితరులు పరమాత్మను స్తుతించారు. సిద్ధులు, సాధ్యులు, కింపురుషులు, కిన్నరులు, చారణులు, యక్షులు, సుపర్ణులు, నాగులు, శ్రీహరి గుణములను కీర్తించారు.

సాక్షాత్తు విష్ణుమూర్తి తమ కుమారుడుగా జన్మించడం చూచిన కశ్యపుడు, అదితి దంపతులు ఆనందంతో పొంగిపోయారు. అంతలోనే ఒక ఆశ్చకరమైన సంఘటన జరిగింది. నాలుగు చేతులతో, వనమాలతో, శంఖుచక్ర, గదా, పద్మములతో అవతరించిన శ్రీమహావిష్ణువు, అంతలోనే చిన్న బాహ్మణ వటువుగా మారిపోయాడు. వామనమూర్తి రూపం ధరించాడు. ఉపనయనయన వయసులో ఉన్న వటువుగా సాక్షాత్కరించాడు.

మహర్షులు ఆ కుమారునికి జాతక కర్తలు యధావిధిగా నిర్వహించారు. కశ్యపుడు ఆ కుమారునికి ఉపనయనం చేసాడు. ఆ సమయంలో సూర్యుడు సావిత్రి మంత్రమును ఉపదేశించాడు.

## అష్టమస్కంధము

బృహస్పతి యజ్ఞోపవీతమును ఇచ్చాడు. కశ్యపుడు నడుము కట్టుకునే మేఖలను ఇచ్చారు. భూదేవి జింక చర్మమును కానుకగా ఇచ్చింది. చంద్రుడు దండమును ఇచ్చాడు. అదితి కౌపీనమును ఇచ్చింది. స్వర్గ వాసులు వామనుడికి ఒక గొడుగు ఇచ్చారు. బ్రహ్మదేవుడు కమండలమును ప్రసాదించాడు. సప్తఋషులు దర్బలను ఇచ్చారు. సరస్వతి జపమాలను ఇచ్చింది. కుబేరుడు బిక్షాపాత్రను ఇచ్చాడు. భవానీదేవి ఆ బిక్షాపాత్రలో స్వయంగా బిక్ష వేసింది. (ఇవన్నీ ఉపనయన సమయంలో వటువుకు కానుకగా ఇచ్చే వస్తువులు.)

వామనుడు అగ్నిని వెలిగించి, సమిధలతో హోమాం చేసాడు. ఇలా కొంతకాలం గడిచినతరువాత, ఒక సారి ఇతర దేశముల నుండి వచ్చిన బ్రాహ్మణులను చూచి వామనుడు ఇలా అడిగాడు. “అయ్యా లోకంలో దానం చేసే వాళ్లు ఉన్నారా? దానాలు అందుకోడానికి విప్రులు వెళుతున్నారా? దాతలు బ్రాహ్మణులు కోరిన దానాలు ఇస్తున్నారా! మీరు ఎప్పుడైనా దానాలు తీసుకున్నారా! ఈ లోకంలో విరివిగా దానాలు చేసే వీరుడు ఎవరో చెప్పండి.” అని అడిగాడు. దానికి ఆ బ్రాహ్మణులు ఇలా అన్నారు.

“ఓ వటువా! దానం చేసే వాళ్లు ఎంతో మంది ఉన్నారు. బ్రాహ్మణులు ఏం కోరితే దానిని దానంగా ఇస్తున్నారు. ఇటు వంటి దాతలు ఎంతమంది ఉన్నా, బలి చక్రవర్తితో సమానమైన దాత మూడు లోకములలో ఎవరూ లేరు. ఆ బలిచక్రవర్తికి శుక్రాచార్యుడు గురువు. శుక్రాచార్యులు, భృగు వంశ బ్రాహ్మణుల ఆధ్వర్యములో బలి చక్రవర్తి నూరు అశ్వమేధ యాగములు చేసాడు. ప్రస్తుతము ఆ బలి చక్రవర్తి ఒక మహాయాగం చేస్తున్నాడు. నీవు కూడా మాతో రా! నీకూ కోరిన

ధనం లభిస్తుంది.” అని అన్నారు.

వెదుకబోయిన తీగ కాలికి తగిలింది అని అనుకున్నాడు వామనుడు. వెంటనే భిక్షాపాత్ర తీసుకొని వారి వెంట బలి యజ్ఞం చేస్తున్న ప్రదేశానికి వెళ్లాడు. నర్తదా నదీ తీరంలో బలి యాగం చేస్తున్న ప్రదేశానికి చేరుకున్నాడు.

యాగ శాల అంతా చాలా సందడిగా ఉంది. దైత్యులు అటు ఇటు తిరుగుతున్నారు. మునులు మంత్రాలు చదువుతున్నారు. వామనుడు యజ్ఞవాటిక దగ్గరకు వస్తుంటే ఆయన తేజస్సును చూచి అందరూ ఇలా అనుకున్నారు. “ఆహా! ఇతడు సాక్షాత్తు ఈశ్వరుడా! లేక విష్ణువా! కాదు కాదు బ్రహ్మ. లేక సూర్యుడా! అమ్మో అగ్నిదేవుని మాదిరి ఉన్నాడు. ఈ వటువు ఎవరో మారువేషంలో ఉన్న మహానుభావుడు. ఈ మూడులోకములలో ఇంతటి అందగాడు, తేజోవంతుడు ఎవరూ ఉండరు.” అని వారిలో వారు అనుకుంటున్నారు. కొంత మంది “అదేంకాదు. బలి చక్రవర్తి చేస్తున్న యజ్ఞమును స్వయంగా చూడటానికి సూర్యభగవానుడు... కాదు కాదు... సనత్కుమారుడు వచ్చినట్టున్నాడు. స్వాగతం పలకండి.” అని పెద్దగానే అనుకున్నారు.

వీరు ఇలా అనుకుంటుంటే వటువుగా ఉన్న వామనుడు యాగము జరుగుతున్న మండపములోకి ప్రవేశించాడు. ఋత్విక్కులు, యాజ్ఞీకులు, బ్రాహ్మణులు లేచి ఆయనకు స్వాగతం పలికారు. వామనుడు కొంత సేపు సామవేదం పఠించే ఉద్ధాతల దగ్గర కూర్చున్నాడు. తరువాత యజ్ఞమంత్రములను చదివే హోతల దగ్గర



## అష్టమస్కంధము

చేరాడు. అక్కడి నుండి హోమామం చేస్తున్న ఋత్విక్కులను చూస్తున్నాడు. తరువాత సభాపతుల వద్దకు వెళ్లాడు. సాక్షాత్తు యజ్ఞస్వరూపుడైన వామనుడు ఆ యాగశాల అంతా కలయతిరుగుతున్నాడు. కొందరితో తర్కశాస్త్రము ను గురించి చర్చించాడు. కొందరితో కలిసి వేదములు చదివాడు. మరి కొందరితో అవీ ఇవీ మాట్లాడాడు. మరికొందరితో వాదనలకు దిగాడు. అందరితో నవ్వుతూ మాట్లాడాడు. అందరి దృష్టిని ఆకర్షించాడు. మెల్లి మెల్లిగా బలి చక్రవర్తి ఉండే ప్రదేశానికి వెళ్లాడు.

వామనుడు బలి చక్రవర్తిని చూచి ఇలా అన్నాడు.

“అహో! నేను ఎవరి గురించి విన్నానో ఆ బలి ఈయనేనా! ఈయనేనా ఇంద్రుడు మొదలగు లోకపాలకుల గర్వం అణిచి స్వర్గమును జయించినది. ఆశాపాశములకు దూరంగా ఉండే మహానుభావుడు ఇతనేనా! యజ్ఞలు యాగాలు చేస్తూ బ్రాహ్మణులకు దానాలు చేసేది ఈయనేనా! సత్యము, ధర్మము, దయ స్వరూపంగా ప్రకాశించే ఆయన ఇతడేనా!” అని బలిగురించి పొగిడాడు వామనుడు. తరువాత తన కుడిచేతిని పైకెత్తి బలిని ఇలా ఆశీర్వదించాడు.

ఉ॥ స్వస్తి జగత్త్రయీ భువన శాసన కర్తకు, హాసమాత్ర వి ధ్వస్త నిలింపభర్తకు, నుదారపదవ్యవహర్తకున్, మునీం ద్రస్తుత మంగళాధ్వర విధాన నిహర్తకు, నిర్జలీగళ న్మస్తసువర్ణసూత్ర పరిహర్తకుక, దానవలోకభర్తకున్॥

## శ్రీమద్భాగవతము

మూడు లోకములను శాసించే ఓ బలిచక్రవర్తి నీకు స్వస్తి.  
దేవేంద్రుని ఓడించిన వాడా! ఇంద్రపదవిని అధిష్టించిన వాడా!  
మునుల చేత పొగడబడుతున్నవాడా! దేవతలకు అశుభం  
కలిగించినవాడా! రాక్షస సార్వభౌమా! నీకు శుభం కలుగుగాక” అని  
స్వస్తివాచకం పలికాడు వామనుడు.

వామనుని చూచాడు బలిచక్రవర్తి. ఎవరో  
మహానుభావుడు వచ్చాడనుకున్నాడు. వెంటనే బలి వామనుడి కాళ్లు  
కడిగి అర్ఘ్యము ఇచ్చి సత్కరించాడు. వామనుడి కాళ్లు కడిగిన నీటిని  
తలమీద చల్లుకున్నాడు. వామనుడిని ఉచితాసనము  
మీదకూర్చుండబెట్టి బలి ఇలా అడిగాడు.

“ఓబ్రహ్మచారి! నీ పేరు ఏమి? నీ తల్లితండ్రులు ఎవరు?  
ఎక్కడి నుండి వచ్చావు? మీ ప్రయాణము సుఖంగా జరిగిందా! నీవు  
ఎవరైనా నీ పాద స్పర్శతో ఈ యాగవాటిక పునీతమైంది. బ్రహ్మార్షులు  
అందరూ కలిసిన చేసిన తపస్సు ఒక రూపం ధరించి నడిచివస్తే ఎలా  
ఉంటుందో తమరు అలా ఉన్నారు. మీరు మా ఇంటికి వచ్చారు. తమరి  
రాకతో నేను, నా పితృదేవతలు ఎంతో తృప్తిచెందారు. మా వంశము  
పునీతమయింది. నేను చేస్తున్న ఈ యజ్ఞము కూడా  
పరిపుష్టమయింది. తమరి పాదస్పర్శతో ఈ యజ్ఞవాటికలో అగ్నులు  
చక్కగా వెలుగుతున్నాయి. ఈ భూమి అంతా నీ యొక్క చిన్ని చిన్ని  
పాదముల స్పర్శతో పవిత్రమయింది.

## అష్టమస్కంధము

వటువా! నిన్ను చూస్తుంటే ఏదో అడగడానికి వచ్చినట్టున్నావు.  
నేను నీకు ఏమి ఇవ్వగలను. నీకు ఏం కావాలో కోరుకో ఇస్తాను. నీకు  
కావాల్సినవి అన్నీ తీసుకో!

మ: వరచేలంబులో మాడలో ఫలములో వన్యంబులో గోవులో  
హరులో, రత్నములో రథంబులో విమృష్టాన్నంబులో కన్యలో  
కరులో కాంచనమో నికేతనములో గ్రామంబులో భూములో  
ధరణిఖండంమో కాక యేమడిగెదో ధాత్రీసురేంద్రోత్తమా!

ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! నీకు మేలైన వస్త్రములు కావాలా!  
ధనమా, మంచి ఫలములా, అడవిలో దొరికే సంపదలా! ఆవులా,  
గుర్రములా, ఏనుగులా! రథములా, మంచి ఆహార పదార్థములా!  
అందమైన అమ్మాయిలా, బంగారమా, భవనములా! అగ్రహారాలా,  
సస్యస్యామలమైన భూములా! ఇవి కాకుండా ఇంకేమైనా కావాలా! నీకు  
ఇష్టమైనది అడుగు ఇస్తాను.” అని బలిచక్రవర్తి అన్నాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము పదునెనిమిదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

## శ్రీమద్భాగవతము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము

పంతొమ్మిదవ అధ్యాయము.

ఆ ప్రకారంగా బలి పలికిన పలుకులు వినిన వామనుడు  
ఇలా అన్నాడు.

“ఓ రాజా! నిన్ను ప్రాపంచిక విషయములలో నీ గురువు  
శుక్రాచార్యుల వారు, ఆధ్యాత్మిక విషయములలో నీ పితామహుడు  
ప్రహ్లాదుడు ఆశీర్వదిస్తున్నారు. కాబట్టి నీవు సత్యమైన, ధర్మయుక్తమైన,  
కీర్తివంతమైన, నీ కులమునకు తగిన మాటలనే మాట్లాడావు. నీ  
వంశములో, బ్రాహ్మణులకు దానం ఇస్తానని చెప్పి ఈయని వాడు,  
యుద్ధములో శత్రువులకు భయపడి పారిపోయినవాడు, పుట్టలేదు. నీ  
కులములో నీచుడు, లోభి, దీనుడు పుట్టలేదు. అందరూ  
పరాక్రమవంతులే.

దానము ఇచ్చే కాలంలో బ్రాహ్మణులకు నేను ఈ దానం  
ఇవ్వలేను అన్న వాడు, యుద్ధ కాలంలో నేను యుద్ధం చేయలేను అని  
వెనుదిరిగినవాడు, నీ వంశంలో పుట్టలేదు. నీ తాత గారు ప్రహ్లాదుడు  
ఇప్పటికీ మూడులోకములచేత కీర్తింపబడుతున్నాడు.

హిరణ్యాక్షుడు నీ వంశములోని వాడే! అతడు ఒంటరిగా  
గద తీసుకొని యుద్ధానికి బయలు దేరాడు. తనతో సమానంగా  
యుద్ధం చేసే వీరుడి కోసరం వెదుకసాగాడు. కాని అతనితో

సమానమైన వీరుడు ఎక్కడా కనపడలేదు. ఆ సమయంలో పాతాళంలో ఉన్న భూమిని ఉద్ధరిస్తున్న విష్ణువు కనిపించాడు. హిరణ్యాక్షుడు విష్ణువుతో యుద్ధం చేసాడు. అతి కష్టం మీద విష్ణువు హిరణ్యాక్షుని సంహరించాడు. ఆకారణంగా విష్ణువు విజేత అయ్యాడు.

తన సోదరుని మరణం చూచి తట్టుకోలేకపోయాడు హిరణ్యకశిపుడు. వెంటనే గద తీసుకొని విష్ణువును చంపడానికి వైకుంఠమునకు బయలుదేరాడు. ఆయుధమును ధరించి వస్తున్న హిరణ్యకశిపుని చూచాడు విష్ణువు.

“ఈ హిరణ్యకశిపుడు నేనుఎక్కడకుపోయినా నన్ను వదలడు. కాబట్టి ఎక్కడకో పోవడం ఎందుకు. వీడి హృదయములోనే దాక్కుంటాను. అప్పుడు వీడు నన్ను ఎలా కనుక్కుంటాడు.” అని తనలో తాను అనుకున్నాడు. వెంటనే హిరణ్యకశిపుడు పీల్చే శ్వాస ద్వారా హృదయంలో ప్రవేశించి ఆత్మస్వరూపుడుగా ఉన్నాడు. తనలోనే ఉన్న విష్ణువును చూడలేకపోయాడు హిరణ్యకశిపుడు.

(మన పరిస్థితి అంతే కదా! మనలోనే ఆత్మస్వరూపుడుగా ఉన్న పరమాత్మను మనము చూడలేము. బయట ఎక్కడో ఉన్నాడని గుళ్లు, గోపురాలు, స్వామీజీలలో వెతుకుతుంటాము. చంకలో మేకపిల్లను పెట్టుకొని ఊరంతా వెతికినట్టు అవుతుంది.)

హిరణ్యకశిపుడు ఎక్కడకు పోయినా విష్ణువు కనపడలేదు. విష్ణువు కనపడలేదని పెద్దగా అరుస్తున్నాడు. గర్జిస్తున్నాడు. భూమి,

## శ్రీమద్భాగవతము

ఆకాశము, స్వర్గము, నాలుగు దిక్కులు, కొండలు, గుహలు,  
సముద్రములు సమస్తము వెదికాడు. ఎక్కడా విష్ణువు కనిపించలేదు.  
గర్వంతో ఇలా అన్నాడు.

“నేను అన్ని చోట్లా వెతికాను. విష్ణువు కనపడలేదు.  
మానవులు ఒకసారిపోతే మరలా తిరిగిరారో, అక్కడకు పోయి  
ఉంటాడు లేక మరణించి ఉంటాడు” అని అనుకున్నాడు  
హిరణ్యకశిపుడు. (విష్ణువుకు పుట్టుక, చావు లేదు అని తెలియదు. అదే  
అజ్ఞానము).

ఇంక నీ తండ్రి విరోచనుడు పరమ ధార్మికుడు. తనను  
చంపడానికి దేవతలు బ్రాహ్మణ వేషములలో వచ్చారని తెలిసి కూడా  
వారికి తన ప్రాణాలు అర్పించాడు. అటు వంటి వంశములో పుట్టిన నీవు  
అడిగినది లేదనకుండా ఇస్తావు అనడంలో ఆశ్చర్యం ఏముంటుంది.

ఓ బలి చక్రవర్తి! నీవు నీ పూర్వుల కీర్తిని నిలబెడుతున్నావు.  
అటువంటి నిన్ను నేను ఒకే ఒక కోరిక కోరుతున్నాను. నాకు, నా  
పాదములతో మూడు అడుగులు కొలిస్తే ఎంత భూమి వస్తుందో,  
అంత భూమి నాకు దానంగా ఇమ్ము. అంతకుమించి నేను ఏమీ  
అడగడం లేదు.

(కాని పోతనగారు మాత్రం ఒకటి, రెండు అడుగుల భూమి ఇమ్మని  
కోరినట్టు రాసారు. ఆ పద్యం చదవండి.)

ఆ॥ ఒంటివాడ నాకు నొకటి రెండడుగులు మేర యిమ్ము సొమ్ము మేర యెల్ల  
గోల్కదీర బ్రహ్మకూకటి ముట్టెద దాన కుతుక సాంద్ర! దానవేంద్ర!

ఓ దానవేంద్రా! నేను ఒంటరి వాడిని. నాకు ఇవన్నీఎందుకు. కేవలము ఒకటి, రెండు అడుగుల మేర భూమి ఇస్తే చాలు. తృప్తి పడతాను. (ఒకటి రెండు కలిపి మూడు అనుకోవాలా. సాధారణంగా ఇంత అని అడగకుండా ఏవో ఒకటి, రెండు ఇవ్వండి అంటారు. అటువంటి జాతీయం వాడారా పోతన గారు.)

వామనుడు కోరినకోరికలోని అంతరార్థం తెలుసుకోలేక నవ్వాడు బలి. వామనుడితో ఇలా అన్నాడు.

“నీవు అన్నీ సత్యం పలికావు. కానీ మరీ ఇంత చిన్నకోరిక కోరావు. నా వంటి వాడిని కోరిక కోరేటప్పుడు నా గొప్పతనాన్నికూడా చూడాలి కదా! నీవేమైనా భూములను కోరావా, ఏనుగులను, గుర్రాలను, కన్యలను, సంపదలను కోరుకున్నావా! నీవు అవేమీ కోరుకోలేదు. . నీవు బాలుడవు. ఏమి కోరుకోవాలో తెలియని వయసు నీది. అందుకే కేవలం మూడు అడుగుల నేల అడిగావు. నీకు అంతే ప్రాప్తం అనుకుంటాను. కాని నేను రాక్షస చక్రవర్తిని. నా దగ్గరకు వచ్చి యాచించిన వాడు మరి దేని కోరకూ మరొకరి దగ్గరకు వెళ్లనవసరం రానివ్వను. నీవు అల్పంగానే కోరినా అధికంగానే ఇస్తాను. తీసుకో.” అని అన్నాడు బలి. అప్పుడు వామనుడు ఇలా అన్నాడు.

“అయ్యా! నేను బ్రహ్మచారిని. నాకు కావాల్సింది ఒక గొడుగు, యజ్ఞోపవీతము, కమండలము, మొలతాడు, ఒక కర్త. ఇంతే కదా. నీవు భూములు, ఏనుగులు, గుర్రాలు, రథములు, కన్యలు ఇచ్చినా

## శ్రీమద్భాగవతము

నేను ఏమి చేసుకుంటాను. అవి నాకు ఉపయోగపడవు కదా! కాబట్టి నా మాట కాదనకుండా నాకు మూడు అడుగుల నేల ఇస్తే చాలు. తృప్తి పడతాను.

ఓ దానవేంద్రా! మనకు దక్కింది కొంచెమైనా, దొరికింది కదా అని ఎగిరి గంతు వెయ్యకుండా, దొరికిన దానితో తృప్తిపడితే చాలు. అంతే కాకుండా, తృప్తి లేని వాడికి ఒక ద్విపము ఇచ్చినా తృప్తి చెందడు. సప్తద్విపములు కావాలి అంటాడు. అటువంటి వాడికి ఈ భూమండలము ఇచ్చినా తృప్తి కలుగదు. ఆకాశం కూడా కావాలంటాడు.

ఓ దానవేంద్రా! ఆశాపాశము పెద్ద తాడు వంటిది. దానికి అంతు లేదు. దొరికిన దానితో సంతోష పడే వాడు మూడు లోకములలో గౌరవింపబడతాడు. వాడు ఎల్లప్పుడూ సంతోషంగా ఉంటాడు. ఎవడికి తృప్తి ఉండదో వాడు దొరకని దాని కోసరం వెంపర్లాడుతుంటాడు. ఆకోరికలను తీర్చుకోవడం కోసరం మరలా జన్మపెత్తుతుంటాడు. దొరికిన దానితో తృప్తి పడేవాడికి మోక్షం త్వరగా లభిస్తుంది. దొరికిన దానితో సంతోషపడేవాడికి ఆయుర్దాయము, తేజస్సు పెరుగుతుంది. తృప్తి లేకపోతే సంతోషం లేదు. సంతోషం లేకపోతే తేజస్సు ఉండదు. ఆయుర్క్షీణము అవుతుంది. నీవు ఇస్తాను అన్నావు కదా అని నాకు అవసరం లేనివి కూడా కోరడం భావ్యం కాదు. నాకు ఎంత కావాలో అంతే కోరుకుంటే, అది సుఖాన్ని సంతోషాన్ని కలిగిస్తుంది. కాబట్టి నేను అడిగిన ఆ మూడు అడుగుల నేల ఇచ్చి నన్ను తృప్తి పరచు ” అని అన్నాడు వామనుడు.



వామనుడి మాటలకు బలి నవ్వుకునన్నావు. “వటువా! నీ ఇష్టం వచ్చినట్టే కానిమ్ము. నేను నీకు నీ పాదములతో కొలువగా వచ్చు మూడు అడుగుల భూమిని దానం ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను.” అంటూ భూమిని దానంగా ఇవ్వడానికి జలపాత్ర తీసుకున్నాడు.

ఆ సమయంలో అక్కడే ఉన్న శుక్రాచార్యుడు బలిని వారిం-చాడు. బలితో ఇలా అన్నాడు. “ఓ బలి చక్రవర్తి! ఇతను ఎవరనుకున్నావు? దేవతలకు సాయం చెయ్యడానికి వచ్చిన సాక్షాత్తు శ్రీమహావిష్ణువు. అతిథి గర్భంనుండి ఆవిర్భవించిన శ్రీమహావిష్ణువు ఈ వామన మూర్తి రూపంలో నిన్ను దానం అడగడానికి వచ్చాడు. ఈ విషయం తెలియక నీవు ఈయనకు దానం ఇవ్వడానికి సిద్ధపడ్డావు. నీవు కనుక ఈ దానం ఇస్తే నువ్వు, నీ తోపాటు దానవులు సర్వనాశనం అవుతారు.

మూడు అడుగుల దానం తీసుకునే నెపంతో నీ సకల ఐశ్వర్యములను, సంపదలను, ముల్లోక రాజ్యమును అపహరించడానికి వచ్చాడు. ఈ దానం తీసుకొని స్వర్గలోకాధిపత్యమును ఇంద్రుడికి కట్టబెట్టడానికి వచ్చాడు. మూడు అడుగులు అంటే మూడు లోకములు. మూడులోకములను ఇతనికి ధారపోసి నీవు ఏ విధంగా జీవిస్తావు. ఈ వామనుడు ఒక పాదముతో భూమిని, మరొక పాదముతో ఆకాశమును ఆక్రమించగలడు. మూడవ పాదము ఉంచడానికి నీవు ఎక్కడ చోటు చూపించగలవు. కాబట్టి నీవు మాట తప్పిన వాడవు అవుతావు. మాట తప్పిన వాడికి, ధర్మం తప్పి వాడికి స్వర్గలోకాధిపత్యము ఉండదు. నీవు స్వర్గమును విడిచి నరకమునకు పోవలసి ఉంటుంది.

ఇదీ విష్ణువు యొక్క ఆలోచన.

కాని ఒక మాట మాత్రము యదార్థము. ఏ దానం చేస్తే తన జీవనం కూడా నశిస్తుందో ఆ దానమును చేయకూడదని పెద్దలు చెబుతారు. ఎవరైనా తనను తాను పోషించుకొన గలశక్తి ఉంటేనే, యజ్ఞములు, యాగములు, దానధర్మములు చేయగలుగుతారు. కాబట్టి తెలివైన వాడు తన సంపదను ఐదు భాగములుగా విభజించి వ్యయం చేయాలి. ఒక భాగము ధర్మము కొరకు, రెండవ భాగము పేరు ప్రతిష్ఠల కొరకు, మూడవ భాగము తన కోరికలను తీర్చుకొనుట కొరకు, నాలుగవ భాగము తిరిగి ధనము సంపాదించడానికి, ఐదవ భాగము తన వారిని పోషించడానికి ఉపయోగించాలి.

(ఈ శుక్రనీతి సరిగ్గా మన రాజకీయ నాయకులకు సరిపోతుంది. మొదటిభాగము ప్రజలకు సేవ చేసాను అని పించుకోడానికి (ధర్మానికి), రెండవ భాగము తన గురించి ప్రచారం చేసుకొని పేరు ప్రతిష్ఠలు పెంచుకోడానికి, మూడవ భాగము కోరికలు తీర్చుకోడానికి. నాలుగవ భాగము మరలా ఎన్నికలలో గెలవడానికి ఖర్చుపెట్టడానికి, ఐదవ భాగము తన వారిని పోషించుకోడానికి ఆస్తులు కూడబెట్టుకోడానికి. సరిగా సరిపోయింది కదూ!.)

ఓ బలిచక్రవర్తి! ఋగ్వేదంలో సూక్తం ఒకటి ఉంది. ఓం అనే మాటకు “అంగీకారము” అని అర్థము. అంటే ఏదైనా వస్తువును ఇస్తాను అని అంగీకరించడం. ఓం అంటే నిజం చెప్పినట్టు. న అనే అక్షరముతో కూడినది అబద్ధము. (న అంటే లేదు అని అర్థం కదా! నహి, నై, నో, అనే మాటలు వాడుకలో ఉన్నాయి.) అంటే ‘న’ అంటే

అబద్ధం చెప్పినట్టు. ఎంత సత్యం పలకినా అందులో కొంచెం అసత్యాన్ని  
ఊడిస్తేకానీ పరిపూర్ణత సిద్ధించదు.. (స్వచ్ఛమైన బంగారము కూడా  
కొంత రాగికలిపితే కానీ మెరవదు.)

ఈదేహమే ఒక చెట్టు అనుకుంటే దానికి పూచిన పూలు,  
కాచిన పళ్లు, సత్యము పలకడం. అసలు ఈ దేహమే అసత్యము,  
అనిత్యము అని వేదాంతులు చెబుతారు. దేహమే అసత్యము  
అయినప్పుడు దానికి సత్యము అనే పూలు, పండ్లు ఎలా వస్తాయి.  
దేహం ఉంటేనే కదా సత్యంపలకడానికి ఆస్కారం ఉంటుంది. కాబట్టి  
అసత్యం అనే దేహం అన్నిటికీ మూలం. ఆ అసత్యమే లేకపోతే సత్యానికి  
ఉనికి లేదు.

ఓం అనే వాక్కు అంగీకారానికి సూచన. ఓం అంటే దానం  
ఇస్తాను అని చెప్పడం. అంటే తనకు ఉన్న సంపదలను ఇతరులకు  
ఇవ్వడం. ఓం అనే పదము దాత వద్ద నుండి ధనమును  
లాక్కుంటుంది. దాతను ధనశూన్యునిగా చేస్తుంది. పోనీ దానం చేసి  
నందువలన ఆ తీసుకున్నవాడు తృప్తి పడతాడా అంటే అదీ లేదు. ఎంత  
ఇచ్చినా ఇంకా కావాలనే అంటాడు. కాబట్టి తన శక్తికి మించిన  
దానము చేయడం వలన దాత సర్వనాశనం అవుతాడు.

కాని ఈ విషయం అన్ని విషయముల యందు  
అన్వయించకూడదు. ఎదుటి వాడు అడిగిన వస్తువు తన వద్ద  
ఉన్నప్పటికినీ, దానిని తన స్వప్రయోజనం కోసరం ఉంచుకొని, దానం  
చేయని వాడు, ఎవరు దేనిని దానం అడిగినా, లేదు అనే మాట తప్ప  
వేరే మాట చెప్పని వాడు, జీవించి ఉన్నా మరణించినట్టే.

ప్రస్తుతము నీవు ఈ వామనుడికి మూడు అడుగుల భూమి ఇస్తాను అని అన్నావు. కాని నీ దగ్గర అంత భూమి లేదు. ఇప్పుడు లేదు అంటే మాట తప్పినట్టవుతుంది. అసత్యదోషం అంటుకుంటుంది. కానీ దీనికి ఒక మార్గాంతరం ఉంది. స్త్రీ విషయంలో కానీ, పరిహాసానికి కానీ, వివాహ సందర్భములలో కానీ, వివాహ సమయములలో వరుని గుణములను గొప్పగా చెప్పడంలో గానీ, ( వరుడికిక ఏ ఉద్యోగం ఉండదు కానీ మా వాడికి పెద్ద ఉద్యోగం ఐదంకెల జీతం అంటారు.... బి.ఏ కూడా తప్పి ఉంటాడు, యం.బి.ఏ అని అంటారు. పచ్చితాగుబోతును అట్టే మావాడికి దాని వాసనే గిట్టదు అంటారు. ఇలాగా.....), ఉద్యోగం సంపాదించడానికి, ప్రాణం మీదికి వచ్చినప్పుడు, గోవులను, బ్రాహ్మణులకు సాయం చేయాల్సివచ్చినప్పుడు, ఎదుటి వాడు ప్రమాదంలో ఉన్నప్పుడు, ఈ సమయాలలో అబద్ధం చెప్పినా తప్పులేదు. ఎటువంటి పాపము అంటదు.

ఈ దానం ఇచ్చినందువల్ల నీ ధన,మాన,ప్రాణాలు ప్రమాదంలో పడతాయి. నీ రాజ్యము, సంపదలు, భోగములు పరుల పాలవుతాయి. తుదకు నీ ప్రాణాలే పోతాయి. అందువలన ఈ సందర్భంలో అబద్ధం ఆడినా, నేను ఇవ్వను అని చెప్పినా తప్పులేదు. ఎటువంటి పాపమూ రాదు.

(ఈ సందర్భంలో పోతన గారు రాసిన పద్యం ప్రతి తెలుగువాడి నోటా మెదులుతూ ఉంటుంది.)

## అష్టమస్కంధము

ఆ॥ వారిజాక్షులందు వైవాహికములందు, బ్రాణవిత్తమానభంగమందు  
జకితగోకులాగ్రజన్మరక్షణమందు బొంకవచ్చు నఘము వొంద దధిప॥

స్త్రీల విషయం లో కానీ, వివాహ విషయములలో కానీ, తన  
ప్రాణానికి, ధనానికి, మానానికి, భంగం వాటిల్లుతుంది అని  
తెలిసినప్పుడు, గోవులు, బ్రాహ్మణులు ఆపదలో ఉన్నప్పుడు వారిని  
రక్షించడానికి, ఈ సమయములలో అబద్ధం ఆడినా తప్పులేదు.  
అసత్యదోషం అంటదు. ఎటువంటి పాపమూ రాదు.” అని పలికాడు శు  
క్రుడు.

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము పంతొమ్మిదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము  
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము

ఇరువదవ అధ్యాయము.

తన కులగురువు శుక్రాచార్యులవారు అలా పలుకగా కాసేపు  
ఆలోచించాడు బలి. తరువాత గురువుగారితో ఇలా అన్నాడు.

“గురువర్యా! గృహస్థధర్మము అంటే తన యొక్క కోరికలకు,  
తన యొక్క ధనమునకు, కీర్తికి, తన యొక్క జీవనమునకు హాని  
కలిగించనిది అని తమరు చెప్పారు. తమరు చెప్పినది సత్యము. కాని

నేను ప్రహ్లాదునికి మనుమడను. అటువంటి ధర్మాత్మునకు,  
భాగవతోత్తమునకు మనుమడిగా పుట్టి ఆడిన మాట తప్పడం ధర్మమా!  
దానం ఇస్తానని చెప్పి ఇవ్వకపోవడం న్యాయమా! ఆడినమాట తప్పడం  
కన్నా అధర్మము మరొకటిలేదు.

ఒకసారి భూదేవి “నేను ఎంత బరువునైనా భరిస్తాను కానీ,  
ఆడిన మాట తప్పినవాడి బరువును మాత్రం భరించలేను.”అని  
పలికింది. గురుదేవా! నేను నరక బాధలను భరించగలను.  
దారిద్ర్యమును భరించగలను. అపరిమితమైన దుఃఖసాగరమున  
మునిగి తేలగలను. రాజ్యం పోయినా సంతోషంగా ఉంటాను. ఈ  
క్షణంలో మరణించమన్నా మరణిస్తాను. కానీ బ్రాహ్మణునికి ఇచ్చిన  
మాటను తప్పాలి అంటేనే అంతులేని భయం కలుగుతూ ఉంది.

మ: నిరయంబైన, నిబంధమైన, ధరణీనిర్మూలంబైన దు  
ర్మరణంబైన, గులాంతమైన నిజమున్ రానిమ్ము, కానిమ్ము పో!  
హరుడైనన్ హరియైన నీరజభవుం డభ్యాగతుండైన నౌ  
దిరుగన్ నేరదు నాజిహ్వా వినుమా! భీవర్మ వేయేటికిన్?

గురువరా! ఈ రాజ్యములు, ఈ సుఖములు, ఈ  
భోగభాగ్యములు అన్నీ ఈ దేహములో ప్రాణం ఉన్నంతవరకే. ఆ కాస్త  
ప్రాణం పోయిన తరువాత ఈ సుఖములు, భోగములు ఆ  
మృతదేహమును తాకనుకూడా తాకవు. ఈ తుచ్ఛమైన సుఖముల  
కోసరం, బ్రాహ్మణునికి ఇచ్చిన మాట తప్పమంటారా! నేనిచ్చే దానం

వలన ఈ బ్రాహ్మణుడు తృప్తి చెందక పోతే, ఆ దానం ఇచ్చి కూడా వృధా కదా!

దధీచి, శిబి చక్రవర్తి మొదలగు వారు, లోకమునకు ఉపకారం జరుగుతుందంటే, తమ ప్రాణములను కూడా దానం చేసారు. అటువంటప్పుడు మూడు అడుగుల నేల ఇవ్వడానికి నేను ఎందుకు సందేహించాలి? ఎంతో మంది దానవ రాజులు ఈ భూమిని పరిపాలించారు. ఎంతో కీర్తిని గడించారు. కాలగర్భంలో కలిసిపోయారు. కాలము వారి దేహములను హరించింది కానీ, వారు సంపాదించిన కీర్తిని హరించలేకపోయింది.

శా॥ కారే రాజులు రాజ్యముల్ గలుగవే గర్వోన్నతిం బొందరే  
వారేలీ! సిరి మూటగట్టుకొని పోవంజాలరే! భూమిపై  
బేరైనం గలదే! శిబిప్రముఖులం బ్రీతిన్ యశఃకాములై  
యీరే కోర్కూలు! వారలన్ మఱచిరే యిక్కాలమున్ భార్గవా!

భార్గవ వంశ శ్రేష్ఠా! గురువర్యా! ఈ భూమిని ఎంతో మంది రాజులు పరిపాలించారు. వారికి ఎన్నో రాజ్యాలు ఉన్నాయి. వారు తమకు ఉన్న రాజ్యసంపదలకు గర్వంతో విర్రవీగారు. వాళ్లంతా ఇప్పుడు ఏలీ! చచ్చేటప్పుడు ఈ రాజ్యములు, రాజ్యసంపదలు తమ వెంట మూటగట్టుకొని తీసుకొని వెళ్లారా! లేదే! అన్నీ ఇక్కడే వదిలిపెట్టి కట్టుబట్టలు కూడా విడిచిపెట్టి పరలోకానికి వెళ్లిపోయారు కదా! వాళ్ల పేరైనా ఇప్పుడు ఎవరైనా తలుచుకుంటున్నారా! కానీ శిబి మొదలగు చక్రవర్తులు తమ ప్రాణములనుకూడా దానంగా ఇచ్చి శాశ్వతమైన కీర్తిని సంపాదించలేదా! ఈ నాటికి, ఏనాటికి కూడా వారిని ఈ లోకం మరిచిపోదుకదా!

(30,40 ఏళ్లు కూడా నిండకుండానే ముష్టి, నలభై వేల కోట్లు సంపాదించిన వాళ్లకు కనువిప్పు కలిగించే పద్ధం ఇది. పుట్టిన మరుక్షణం నుంచి సంపాదించడం మొదలుపెట్టినా, సంవత్సరానికి నూరుకోట్లు సంపాదించినా, అంత సంపద సమకూడదు. ఈ సంపదలు అన్నీ వారితో రావుకదా. కానీ చెడ్డ పేరు మాత్రం కలకాలం నిలిచి ఉంటుంది. అంతకంటే వివరణ అనవసరం.)

ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! యుద్ధంలో వెన్నుచూపకుండా పోరాడి మరణించిన వాళ్లు ఎంతో మంది ఉన్నారు. కాని ఒక మంచి బ్రాహ్మణుడు దానం కోరి వస్తే దానం చెయ్యను అనే వాడు ఉండటం చాలా అరుదు. సాధారణంగా యాచకులకు దానం ఇవ్వడంలో ఎన్ని కష్టనష్టాలు కలిగినా, అవి దానం ఇచ్చేవాడికి శుభాన్ని కలుగజేస్తాయి. ఇటువంటి బ్రాహ్మణ వటువు అడిగిన దానిని ఇవ్వడంలో ఎన్ని కష్టాలు వచ్చినా భరించడానికి నేను వెనుకాడను. ఈ వటువు కోరికను తప్పకుండా తీరుస్తాను.

గురువుగారూ! మీరు యజ్ఞములు యాగములు చేస్తారు. ఆ యజ్ఞయాగాదులలో యజ్ఞపురుషుని ఆరాధిస్తారు. ఆ యజ్ఞపురుషుడు ఎవరో కాదు. సాక్షాత్తు శ్రీమహావిష్ణువు. మరి ఆ విష్ణువే వచ్చి నన్నుదానం ఇమ్మని అడిగితే కాదని ఎలా అనగలను? ఈవిష్ణువు నాకు మిత్రుడు కానీ, శత్రువు కానీ, అతడు అడిగినది ఇవ్వడం నా ధర్మము.



## అష్టమస్కంధము

గురువర్యా! ఈ విష్ణువు ఒట్టి పిరికివాడు. లేకపోతే విష్ణువుగా నాముందుకు రాకుండా ఈ వటువు వేషంలో వచ్చి దానం అడగడం ఏమిటి? అది అధర్తము కాదా! అధర్తంగా ఇతడు నన్ను బంధించినా నేను ఇతనికి ఏ అపకారమూ చెయ్యను. మీరు చెప్పినట్టు ఇతడు విష్ణువే అయితే ఇతడు అధర్తానికి ఒడిగట్టడు. నాతో యుద్ధం చేసి, నన్ను చంపి, స్వర్గాభిషత్వమును తిరిగి తన వశం చేసుకుంటాడు. లేదా నా చేతిలో చస్తాడు. ఈ రెండే జరగాలి. ఇతడు విష్ణువు అయినా, కాకపోయినా, ఈ వటువుకు ఇచ్చిన మాట ప్రకారము మూడు అడుగులు దానంగా ఇచ్చి తీరుతాను.” అని పలికాడు బలి చక్రవర్తి.

బలి చక్రవర్తి ఇంకా ఇలా అన్నాడు. “గురువర్యా! మీరు అన్నట్టు ఈ వటువు సాక్షాత్తు శ్రీమహావిష్ణువు అనే అనుకుందాము. ఎంతో మంది మహాత్ములు, యోగులు, ఎంతో తపస్సు చేసినా ఆ శ్రీహరి దర్శనం దొరకదు. అటువంటిది నేను అడగకుండానే శ్రీహరి, వటువు రూపంలో నా దగ్గరకు వచ్చి నన్ను దానం అడుగుతున్నాడు నా అంత అదృష్టవంతుడు ఎవరు ఉంటారు. నన్ను దానం అడిగే ఆ మహావిష్ణువు కుడి చెయ్యి సామాన్యమయినదా!

శా: ఆదీన్ శ్రీసతి కొప్పుపై దనువుపై నంసోత్తరీయంబుపై  
బాదాబ్జంబులపై గపోలతటిపై బాలిండ్లపై నూత్న మ  
ర్యాదం చెందు కరంబు గ్రిందగుట మీదై నా కరంబుంట మేల్  
గాదే? రాజ్యంబు గీజ్యమున్ సతతమే? కాయంబు నపాయమే!

## శ్రీమద్భాగవతము

ఆ శ్రీమహావిష్ణువు కుడి చెయ్యి సాక్షాత్తు శ్రీలక్ష్మీదేవి  
తలవెంట్రుకలను ఆప్యాయం నిమిరిందయ్యా! అమ్మవారి శరీరం అంతా  
లాలనగా తాకిందయ్యా! ఆమె పమిటచెంగును సవరించిందయ్యా!  
ఒక్కోసారి ప్రణయ కలహంలో అమ్మవారి పాదాలు కూడా తాకింది.  
అంతలోనే అమ్మవారి చెక్కిళ్లను, వక్షస్థలమును నిమిరింది. అటువంటి  
మహద్భాగ్యానికి నోచుకొన్న ఆ శ్రీమహావిష్ణువు చెయ్యి కింద ఉండి, నా  
చెయ్యి మీద ఉండి నేను దానం చెయ్యడంకన్నా ఈ మూడు  
లోకములలో దీనికి మించిన అదృష్టం ఏముంటుంది. దాని ముందు  
ఈ రాజ్యములు, సంపదలు, భోగభాగ్యములు ఏ పాటి! ఈ శరీరం  
పడిపోకుండా శాశ్వతంగా ఇలాగే ఉండిపోదు కదా!

కాబట్టి మహానుభావా! గురోత్తమా! ఈ విషయంలో నేను  
నరకానికిపోయినా, ఓడి పోయినా, బంధింపబడ్డా, ఈ భూమి మొత్తం  
నాశనమైపోయినా, నాకు అకాల మరణం ప్రాప్తించినా, నా కులము  
సర్వనాశనమైనా, మేరు పర్వతము కుంగిపోయినా, సప్తసముద్రములు  
ఎండిపోయినా, భూమిఅంతా చూర్ణమైనా, ఆకాశం నా మీద పడ్డా,  
నేను ఈ వటువుకు ఇచ్చిన మాట తప్పను. ఇదే నా నిశ్చయము. ఏం  
జరుగుతుందో అది జరగనీ! నాకు ఎలాంటి భయము లేదు. ఇతడు  
శివుడైనా, విష్ణువైనా, బ్రహ్మఅయినా, ఇంకెవరైనా నేను జంకను. నా  
నిర్ణయానికి తిరుగు లేదు. నా నాలుక ఆడినమాట తప్పదు.

మత్తకోకిల వృత్తము

ఎన్నడుం బరువేడ బోడట యేకలుండట! కన్నవా  
రన్నదమ్ములు నైన లేరట యన్నివిద్యల మూల గో  
ష్ఠి నైఱింగిన ప్రోడ గుఱ్ఱట; చేతులొగ్గి వసింప నీ  
చిన్నిపాపని ద్రోసిపుచ్చగ జిత్తమొల్లదు సత్తమా!

గురువరా! అదంతా అటుండనిండు. ఈ పాట్టివాడు, ఈ  
వటువు, ఇంతకుముందు ఎవరినీ ఏదీ అడుగలేదట. ఇతనికి నా అనే  
వాళ్లు ఎవరూ లేరట. తల్లి తండ్రి, అన్న, తమ్ముడు ఎవరూ లేరట. ఏది  
తెలుసుకుంటే అన్నీ తెలుస్తాయో, ఆ విద్యలన్నీ నేర్చినవాడట. అటువంటి  
వటువు, చిన్నిపాపడు, నా ముందు చేయిచాచి నిలబడితే, అతను  
అడిగింది ఇవ్వకుండా ఎలా ఉండగలను.” అని ధృడనిశ్చయంతో  
చెప్పాడు బలిచక్రవర్తి.

తన మాటలను తృణీకరించిన బలిని చూడగానే శు  
క్రాచార్యులవారికి కోపం మిన్నుముట్టింది. “ఓ బలీ! నీవు నా మాటను  
వినలేదు. నా ఆజ్ఞను పాటించలేదు. గురుద్రోహం చేసావు. నీవు  
పదవీభ్రష్టుడవు అవుతావు” అని శపించాడు శుక్రాచార్యులు.

గురువు గారి శాపాన్ని సంతోషంగా స్వీకరించాడు బలి  
చక్రవర్తి. తనలోతాను ఇలా అనుకున్నాడు బలిచక్రవర్తి.

ఆ॥ బ్రదుకవచ్చుగాక బహుబంధనములైన వచ్చుగాక లేమి వచ్చుగాక  
జీవధనములైన జెడుగాక పడుగాక మాటతిరుగలేరు మానధనులు॥

ఈ ప్రకారంగా తనలో తాను అనుకున్న బలి చక్రవర్తి తన భార్య వింధ్యావళిని సువర్ణకలశంలో జలం తీసుకురమ్మన్నాడు. భార్య నీరుపోస్తుంటే బలి చక్రవర్తి ఆ వటువు కాళ్లు కడిగాడు. వామనుడి కాళ్లు కడిగిన నీటిని తల మీద చల్లుకున్నాడు. తరువాత బలి వామనుడిని పూజించాడు. తరువాత వామనుడితో ఇలా అన్నాడు.

“ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! నీవు సాక్షాత్తు విష్ణు స్వరూపుడవు. వేదాలు అధ్యయనం చేసిన వాడవు. నీవు అడిగిన మూడు అడుగుల నేలను దానంగా ఇస్తున్నాను. “త్రిపాద ధరణీం దాస్యామి. ” అంటూ తన చేతిలోని నీటిని వామనుడి చేతిలో ధారగా పోయబోతున్నాడు..

ఇంతలో శుక్రాచార్యుడు ఒక పన్నాగం పన్నాడు. బలి చక్రవర్తి కమండలంలోని నీరు వామనుడి చేతిలో పడకుండా నీరు ధారగా కారే రంధ్రానికి సూక్ష్మరూపంలో అడ్డుపడ్డాడు. ఎంతకూ జల ధార రావడం లేదు. విషయం తెలుసుకున్న వామనుడు పక్కనే ఉన్న ఒక దర్బ పుల్లను తీసుకొని ఆ రంధ్రంలో పాడిచాడు. ఆ దర్బపుల్ల శుక్రాచార్యులవారి కంట్లో గుచ్చుకుంది. అప్పటి నుండి శుక్రాచార్యుడు ఒంటి కంటి వాడయ్యాడు. రంధ్రానికి ఉన్న అడ్డు తొలగడంతో నీరు ధారగాపడింది. (ఈ కథ కేవలం పోతన గారి భాగవతంలోనే ఉంది. వ్యాస భాగవతంలో లేదు.)

వామనుడు బలిచక్రవర్తితో ఇలా అన్నాడు. “భూమిని దానం చేసిన వానికీ, దానిని స్వీకరించిన వానికీ సకల

పాపాలుపోతాయి. వారికి స్వర్గలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది. అన్ని దానములలో కల్లా భూదానము గొప్పది. నాకు భూమిని దానం చేసిన నీకు ఈ లోకంలో పరలోకంలో కీర్తి, పుణ్యము లభిస్తుంది. నేను మూడు అడుగులు ఎందుకు అడిగాను అని కూడా అడక్కుండా నీవు నాకు మూడు అడుగుల నేలను దానంగా ఇచ్చావు. నీవు నాకు ఇచ్చిన మూడు అడుగుల నేల నాకు మూడు లోకములతో సమానము.” అని నర్మగర్భంగా అన్నాడు వామనుడు.

వామనుడి మాటలకు బలిమురిసిపోయాడు. “ఇంత చిన్న బాలుడు ఎన్ని మాటలో నేర్పాడో! పుట్టక ముందే నేర్చుకున్నాడా! ఈ బుడతడి పాట్టనిండా మాయలు ఉన్నట్టున్నాయి.” అని తనలో తాను నవ్వుకున్నాడు బలి చక్రవర్తి.

తన భార్య జలము ధారగా పోస్తూ ఉండగా, బలిచక్రవర్తి తన త్రిలోకాధిపత్యమును వామనుడికి ధారపోసాడు. బలి చక్రవర్తి ఇచ్చిన దానమును వామనుడు స్వీకరించాడు.

ఆ॥ కమలనాభు నెఱిగి కాలంబు దేశంబు నెఱిగి శుక్రు మాట లెఱిగి నాశ మెఱిగి పాత్ర మనుచు నిచ్చె దానము బలి, మహి వదాన్యు డొరుడు మఱియు గలడె!

“తనను యాచించుచున్నది మహావిష్ణువు అని తెలిసీ, శుక్రుని మాటలు యదార్థములు అని తెలిసీ, తనకు ముప్పు వాటిల్లు తుందని తెలిసీ, తాను చేయబోయే దానము యోగ్యము అయినది అని భావించి, బలి చక్రవర్తి మూడు అడుగుల నేలను వామనుడికి

## శ్రీమద్భాగవతము

దానంగా ఇచ్చాడు. ఈ బలిచక్రవర్తి ఎంత గొప్పవాడు” అని దేవతలు, దానవులు, గంధర్వులు, సిద్ధులు, చారణులు పొగిడారు. దేవతలు పూలవాన కురిపించారు. దేవ దుందుభులు మోగాయి.

బలిచక్రవర్తి నుండిదానములు స్వీకరించిన తరువాత వామనుడు మెల్ల మెల్లగా ఎదగడం ప్రారంభించాడు. త్రిగుణములు, వాటి తత్వములు వామనుడియందు ఉండటం వలన, వృథివి, ఆకాశము, దిక్కులు, స్వర్గము, పాతాళము, సముద్రములు, పశు పక్ష్యాదులు, మనుష్యులు, దేవతలు, ఋషులు అందరూ ఆ వామనమూర్తిలో కనపడుతున్నారు. యాగశాలలో ఉన్న ఋత్విక్కులు, ఆచార్యులు, సదస్యులు, బలిచక్రవర్తి అందరూ వామనమూర్తిశరీరంలో అఖండ విశ్వమును దర్శించారు.

వామనమూర్తి పాదముల కింద రసాతలము మొదలగు అధోలోకములు, పాదముల దగ్గర భూమండలము, జంఘముల యందు పర్వతములు, జానువుల యందు పక్షులు, ఊరువుల యందు వాయువులు, ఆయన ధరించిన వస్త్రములలో సంధ్యాదేవి, నడుము దగ్గర అసురులు (బలితోసహా), నాభిప్రదేఖములో ఆకాశము, పొట్టలో సప్తసముద్రములు, వక్షస్థలములో నక్షత్రమండలము దర్శించారు. వారందరికీ విశ్వరూప సందర్శనము కలిగింది.

శ్రీమహావిష్ణువు అవతారమైన వామన మూర్తి హృదయములో ధర్మము, స్తనములు ఉన్న ప్రదేశములో సత్యవాక్కులు, మనస్సులో చంద్రుడు, వక్షస్థలములో లక్ష్మీదేవి, కంఠములో

## అష్టమస్కంధము

సామవేదము, భుజముల యందు ఇంద్రుడు మొదలగు  
దేవతాగణములు, చెవులయందు దిక్కులు, తలయందు స్వర్గలోకము,  
తలవెంట్రుకలయందు మేఘములు, ముక్కుయందు వాయువు, కళ్లలో  
సూర్యుడు, ముఖమునందు అగ్ని, వాక్కుయందు ఛందస్సు, రసములో  
వరుణుడు, కనుబొమలయందు ఆజ్ఞలు, కనురెప్పలయందు రాత్రి,  
పగలు, లలాటమునందు కోపము, పెదవులలో లోభము, స్వర్గలో  
కామము, వీపుయందు అధర్తము, పాదముల యందు యజ్ఞములు,  
నీడయందు మృత్యువు, చిరునవ్వులో మాయ, శరీరములో ఉన్న  
వెంట్రుకలలో ఓషధులు, నాడులలో నదులు, గోళ్లలో పెద్దపెద్ద కొండ  
శిలలు, బుద్ధియందు బ్రహ్మ, దేవతలు, ఋషులు, అంతేకాకుండా  
పరమాత్మ శరీరము యందు సమస్తజీవరాసిని బలి చక్రవర్తి  
దర్శించాడు.

వామన మూర్తి విశ్వరూపము చూచి రాక్షసులకు  
గుండెల్లో గుబులు పుట్టింది. శ్రీమహావిష్ణువు అనుచరులు స్తోత్రము  
చేస్తున్నారు. ఆసమయంలో శ్రీమహావిష్ణువు కిరీటముతో, మకర  
కుండలములతో, శ్రీవత్సముతో, కౌస్తుభముతో, పీతాంబరముతో,  
వనమాలతో బలి చక్రవర్తి ముందు నిలబడ్డాడు. తన ఒక అడుగుతో  
భూమిని అంతా ఆక్రమించాడు. తన శరీరముతో ఆకాశముదాకా ఉన్న  
ప్రదేశమును ఆక్రమించాడు. రెండవ అడుగు భువర్లోకము,  
స్వర్గలోకము, మహర్లోకము, జనలోకము, తపోలోకము, సత్యలోకము  
దాటి పోయాడు. మూడవ పాదము పెట్టడానికి బలిచక్రవర్తి  
వామనుడికి తగినస్థానము చూపించలేకపోయాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

శా|| ఇంతింతై వటుడింతయై మఱియు దా నింతై నభోవీధిపై  
నంతై తోయదమండలాగ్రమున కల్లంతై ప్రభారాశిపై  
నంతై చంద్రుని కంతయై ధ్రువుని పైనంతై మహర్వాటిపై  
నంతై సత్యపదోన్నతుండగుచు బ్రహ్మాండంత సంవర్ణియై.

వామనుడు ఇంతవాడు అంతవాడయ్యాడు. అంతకంటే  
మరింతగా పెరిగాడు. అలా అలా పెరిగిపోతున్నాడు. అలా పెరుగుతూ  
ఆకాశం దాటేసాడు. మేఘమండలం దాటేసాడు. తేజోమండలం కూడా  
దాటాడు. చంద్రలోకము, ధ్రువలోకము దాటాడు. మహర్లోకం వరకూ  
పెరిగాడు. అలా పెరుగుతూ సత్యలోకం కూడా దాటేసాడు. ఆ ప్రకారంగా  
వామనుడు పెరగడాన్ని పోతన గారు మనముందు కళ్లకు కట్టినట్టు  
వర్ణించాడు.

మ||రవిబింబం బుపమింప బాత్రమగు ఛత్రంబై, శిరోరత్నమై  
శ్రవణాలంకృతియై గళాభరణమై సౌవర్ణకేయూరమై  
ఛవిమత్మంకణమై కటిస్థలి నుదంచ ధ్వంబయై నూపుర  
ప్రవరంబై పదపీఠమై వటుడు దా బ్రహ్మాండమున్ నిండుచోన్.

వామన మూర్తి పెరుగుతుంటే ముందు సూర్యబింబము  
వామనుడికి గొడుగులాగా కనపడింది. ఇంకొంచెం పెరిగేసరికి అదే  
సూర్యబింబము తలకు అలంకరించుకొన్న మణిలాగా ప్రకాశించింది.  
తరువాత అదే సూర్యబింబము చెవి కుండలముగానూ, తరువాత  
కంఠాభరణంగానూ, తరువాత భుజకీర్తిగానూ, తరువాత చేతికి  
పెట్టుకున్న కంకణంగానూ, తరువాత మొలకు కట్టిన గంటగానూ, ఆ



తరువాత కాలికికట్టుకున్న బంగారు అందియగానూ, ఆఖరున వామన మూర్తి పాదపీఠముగానూ ప్రకాశించింది. అంటే వామనమూర్తి అలా సూర్యమండలం దాటాడు అని ప్రత్యక్ష ప్రసారంలాగా చూపించారు పోతనగారు.

వామన మూర్తి ఆ ప్రకారం పెరుగుతుంటే ఆయనలో అంతర్గతంగా ఉన్న సత్య, రజస్తమోగుణములు, వాటి అహంకారములు, వాటి నుండి ఆవిర్భవించిన భూమి, ఆకాశము, దిక్కులు, స్వర్గము, సముద్రములు, సమస్తజీవజాలము, మానవులు దేవతలు, ఋషులు ఆ వామనమూర్తిలో గోచరించారు. యజ్ఞశాలలో ఉన్న ఋత్తిక్కులు, సదస్సులు ప్రకటితమయ్యారు. బలి చక్రవర్తి వామన మూర్తి శరీరంలో పంచభూతములను, పంచతన్మాత్రలను, సకలజీవులను, సత్య, రజస్తమోగుణ స్వరూపమైన ఈ అనంత విశ్వాన్ని సందర్శించాడు.

బలి చక్రవర్తి వామన మూర్తి పాదముల కింద రసాతలము మొదలగు అధోలోకములను చూచాడు. అంతేకాకుండా వామన మూర్తి పాదముల యందు భూమిని, చీల మండల యందు పర్వతములను, పిక్కల యందు పక్షులను, తొడల యందు వాయువును, వామన మూర్తి ధరించిన వస్త్రములయందు సంధ్యాదేవిని, జననేంద్రియములయందు ప్రజాపతులను, నడుము భాగంలో అసురులను, నాభి యందు ఆకాశమును, ఉదరమునందు సముద్రమును, వక్షస్థలమునందు నక్షత్రమండలమును సందర్శించెను.

## శ్రీమద్భాగవతము

అంతే కాకుండా వామన మూర్తి హృదయంలో ధర్మమును, గుండెల భాగంలో ప్రియమైన సత్యవాక్కును, మనస్సులో చంద్రుని, వక్షస్థలములో లక్ష్మీదేవిని, కంఠములో సామవేదగానమును, సమస్త శబ్దములను, భుజములయందు ఇంద్రుని, సమస్త దేవతలను, చెవులయందు దిక్కులను, తలభాగంలో స్వర్గమును, తల వెంట్రుకల యందు మేఘములను, ముక్కునుండి వాయువును, కళ్ల నుండి సూర్యుని, ముఖము నుండి అగ్నిని, వాక్కుల యందు ఛందస్సును, రసములలో వరుణుని, కనుబొమ్మలలో చేయవలసిన, చేయకూడని పనులకు సంబంధించిన ఆజ్ఞలను, కనురెప్పలు తాటించడంలో రాత్రి, పగలును, నుదుటి మీద కోపమును, పెదవులలో లోభమును, స్థర్శలో కామకోరికలను, వీర్వములో జలమును, వెనుకభాగంలో అధర్మమును, పాదముల కదలికలో యజ్ఞకార్యములను, ఛాయలో మృత్యువును, హాస్యసంభాషణములో మాయను, శరీరముమీద వెంట్రుకలలో ఓషధులను, నాడులలో నదులను, గోళ్లయందు రాళ్లను, బుద్ధియందు బ్రహ్మను మొదలగు దేవతాగణములను, ఋషులను, వామన మూర్తి శరీరమునందు అనంత విశ్వమును బలి చక్రవర్తి చూచాడు.

బలి చక్రవర్తి పక్కనే ఉన్న రాక్షస వీరులు అందరూ వామన మూర్తి విశ్వరూపమును చూచి దుఃఖించారు. వామన మూర్తి వారికి పాంచజన్యము అనే శంఖంతో, కౌమోదకి అనే గదతో, విద్యాధరము అనే కత్తితో, అక్షయతూణీరములతో, అనేకమంది పార్షదులతో, కిరీటముతో, మకరకుండలములతో, శ్రీవత్సకౌస్తుభముతో, పీతాంబరముతో, వనమాలతో, దర్శనం ఇచ్చాడు.

## అష్టమస్కంధము

అప్పుడు సాక్షాత్తు మహావిష్ణు అవతారము అయిన  
వామనుడు ఒక కాలి పాదముతో భూమిని మొత్తం కొలిచాడు.  
మరొకపాదముతో స్వర్గమును ఆక్రమించాడు. మూడవ పాదముతో  
కొలవడానికి బలి చక్రవర్తి వద్ద భూమి లేదు. ఎందుకంటే వామనుడు  
త్రివిక్రముడై స్వర్గము, మహర్లోకము, జనలోకము, తపోలోకము,  
సత్యలోకము అన్నిటినీ ఆక్రమించాడు.

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము ఇరువదవ అధ్యాయము సంపూర్ణము  
ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమస్కంధము

ఇరువది ఒకటవ అధ్యాయము

శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుతో వామనావతారకథను  
ఇలా చెబుతున్నాడు.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! వామనుడు త్రివిక్రముడు  
అయ్యాడని చెప్పాను కదా. అప్పుడు వామనుని పాదములు  
సత్యలోకమును తాకాయి. ఆ సమయంలో బ్రహ్మదేవుడు తన తండ్రి  
అయిన విష్ణువు పాదముల వద్దకు వచ్చాడు. ఆయనతో పాటు మరీచి

## శ్రీమద్భాగవతము

మొదలగు మహా మునులు, ఋషులు, యోగులు అక్కడకు చేరుకున్నారు.

విష్ణుమూర్తి పాదముల గోళ్ల కాంతితో బ్రహ్మలోకమంతా ప్రకాశించింది. బ్రహ్మలోక వాసులందరూ విష్ణుమూర్తి పాదములకు భక్తితో నమస్కరించారు. బ్రహ్మ పవిత్ర జలములతో తనతండ్రి విష్ణువు పాదాలు కడిగాడు. పుష్పములతో పూజించాడు.

(అందుకే అన్నమయ్య “బ్రహ్మకడిగిన పాదము” అని తన సంకీర్తనములలో శ్రీవేంకటేశ్వరుని స్తుతించాడు.)

బ్రహ్మ గారు విష్ణువు యొక్క పాదములను కడిగిన జలములు ధారగా ప్రవహించి ఆకాశ గంగగా మారాయి. ఆకాశ గంగ బ్రహ్మలోకము నుండి బయలుదేరి మూడులోకములలో ప్రవహించింది. ఆ ఆకాశ గంగ యే స్వర్గలోకములో మందాకిని అనీ, భూలోకములో గంగా నది అనీ పిలువబడుతూ ఉంది.

బ్రహ్మలోక వాసులందరూ వామన మూర్తి పాదములను భక్తితో సేవించసాగారు. సుగంధ ద్రవ్యములతోనూ, పవిత్రజలముల తోనూ, పూలమాలలతోనూ, చందనము మొదలగు లేపనములతోనూ, ధూప, దీపములతోనూ, లాజలతోనూ (పేలాలు), మధురమైన ఫలములతోనూ, పూజించారు. అనేకవిధములుగా స్తుతించారు. జయజయధ్వానాలు చేసారు. వాద్యములు మోగించారు. పాటలు పాడారు. నృత్యం చేసారు. శంఖములు ఊదారు. పదహారు రకములైన ఉపచారములతో విష్ణుభగవానుని పూజించారు. జాంబవంతుడు

పెద్దగా కేరింతలుకొడుతూ విష్ణుమూర్తి విజయోత్సవమును  
చాటించాడు.

బ్రహ్మలోకంలో ఇలా ఉంటే భూలోకంలో ఉన్న దైత్యులకు  
ఒళ్లు మండి పోయింది. వారిలో వారు ఇలా అనుకున్నారు.

“ ఈ వామనుడు నిజంగా బ్రాహ్మణుడు కాదు. మాయావి  
అయిన విష్ణువు. ఒక సారి మోహినీ రూపంలో వచ్చి మనకు  
దక్కాల్సిన అమృతమును దేవతలకు ఇచ్చాడు ఈ విష్ణువు. ఇప్పుడు  
వామన రూపంలో వచ్చి మూడు అడుగుల భూమిని దానంగా  
తీసుకొని, మూడులోకములు ఆక్రమించాడు. ఈ ప్రకారంగా విష్ణువు  
ప్రతీసారీ దానవులను మోసం చేస్తూనే ఉన్నాడు.

అయినా మా బలి చక్రవర్తి ఏం పాపం చేసాడు. బలి  
నిత్యసత్యవ్రతుడు. ఎప్పుడూ అబద్ధం చెప్పడు. అయినా యజ్ఞ దీక్షలో ఉన్న  
వాడిని మోసం చెయ్యడానికి ఆ విష్ణువుకు ఎలా మనసాప్పింది. బలికి  
బ్రాహ్మణులు అన్నా, దీనులు అన్నా ఎంతో జాలి దయ. కేవలం దైత్య  
కులములో పుట్టినంత మాత్రాన ఇలా చేస్తాడా. ఇంక లాభం లేదు. ఈ  
విష్ణువును వధించాలి.” అని దానవులు, అసురులు, రాక్షసులు చేతికి  
అందిన ఆయుధములను, అస్త్రశస్త్రములను తీసుకొని వామనుడిని  
చంపడానికి పూనుకున్నారు. బలికి ఇష్టం లేకపోయినా, ఆయన  
అనుచరులు వామనుడిని చంపడానికి నిశ్చయించుకున్నారు.

ఇంతలో విష్ణు మూర్తి అనుచరులు కూడా అక్కడకు  
చేరుకున్నారు. వారు కూడా అస్త్ర శస్త్రములను ధరించి, రాక్షసులను

## శ్రీమద్భాగవతము

ఎదుర్కొన్నారు. విష్ణుమూర్తి సైన్యములో జయవిజయులు,  
నందసునందులు, బలప్రబలులు, కుముదుడు, కుముదాక్షుడు,  
విష్వక్సేనుడు, గరుడుడు, జయంతుడు, శ్రుతదేవుడు, పుష్పదంతుడు,  
సాత్వతుడు మొదలగు మహాబలసంపన్నులు అయిన విష్ణుమూర్తి  
అనుచరులు రాక్షససైన్యములను నాశనం చేసారు.

ఇదంతా చూచిన బలిచక్రవర్తి తన గురుదేవులు  
శుక్రాచార్యుని శాపం పనిచేయడం మొదలుపెట్టిందని అనుకున్నాడు.  
వెంటనే రాక్షస సైన్యమును యుద్ధము చేయవద్దని ఆదేశించాడు. “ఓ  
రాక్షస సేనానాయకులారా! ఓ విప్రచిత్తీ! రాహువూ! నేమీ! ఆగండి.  
విష్ణువు అనుచరులతో యుద్ధం ఆపండి. వెనక్కు రండి. ప్రస్తుతము  
గురువుగారి శాపం మన మీద పనిచేస్తూ ఉంది. ఇది మనకు  
అనుకూలమైన కాలం కాదు. తక్షణమే వెనక్కు మరలండి. విష్ణువు  
సర్వవ్యాపి. సకల జనులకు సుఖమును, దుఃఖములు ఆయనే  
కలిగిస్తాడు. ఆయనను ఎదుర్కోవడం మనకు అలవిమాలిన పని.

ఇంతకు ముందు మనకు అనుకూలమైన కాలము,  
దేవతలకు ప్రతికూలమైన కాలము కాబట్టి, మనము జయించాము.  
స్వర్గమును పాలించాము. దేవతలను తలొక చిక్కుగా తరిమికొట్టాము.  
దేవతలు మనకు భయపడి పారిపోయారు. అప్పుడు విష్ణువు  
దేవతలకు సాయం చేయలేదు. అందుకని దేవతలు మనచేతిలో  
ఓడిపోయారు.

ఇప్పుడు కాలము మనకు అనుకూలంగా లేదు. కాలం  
అనుకూలంగా లేనప్పుడు పౌరుషము, పరాక్రమము పనిచెయ్యవు.

కాలానికి మనం తలవంచాలి తప్పదు. మనమే కాదు ఈ సృష్టిలో ఎంతటి బలవంతుడైనా, ఎంతటి పరాక్రమవంతుడైనా, కాలమును అతిక్రమించలేడు.

(కోటాను కోట్లు సంపాదించిన వారైనా, బంగారు కుట్టలలో కూర్చుని బంగారు పల్లెములో భోజనం చేసేవారైనా, పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగస్థులు అయినా కాలం కలిసిరాకపోతే కారాగార వాసం తప్పదు అని ప్రస్తుత కాలంలో నిరూపించబడింది కదా!)

అంతెందుకు. మన సంగతే చూడండి. మనం ఇంతకు ముందు ఎన్ని సార్లు విష్ణుమూర్తి సైన్యమును, దేవతా సైన్యములను యుద్ధములో ఓడించలేదు. కాని వారే నేడు మనలను ఓడించారు. కేరింతలు కొడుతున్నారు. కాలము అనుకూలంగా ఉండబట్టి వారు మనలను ఓడించగలిగారు. కాబట్టి మనము కూడా, మనకు అనుకూలమైన కాలము వచ్చేవరకు ఎదురు చూడడం తప్ప చేయగలిగింది ఏమీ లేదు.” అని అన్నాడు బలి చక్రవర్తి.

బలి చక్రవర్తి మాటలు విన్న ఆయన సైన్యాధి పతులు తమ తమ సేనలతో పాతాళ లోకానికి వెళ్లిపోయారు. యుద్ధములో ఓడి పోయిన వారిని బంధించడం ఆచారం కాబట్టి, వామన మూర్తి ఆదేశం మేరకు గరుడుడు బలిని వరుణపాశములతో బంధించాడు. బంధింపబడిన బలిని చూచి వామనుడు ఇలా అన్నాడు.

“ఓ బలి చక్రవర్తి! నీవు నాకు మూడు అడుగుల నేల దానంగా ఇచ్చావు. నేను ఒక అడుగుతో భూమిని, మరొక అడుగుతో

## శ్రీమద్భాగవతము

స్వర్గమును ఆక్రమించాను. మూడవ అడుగు ఉంచడానికి స్థానం ఎక్కడ? సూర్య చంద్రులు, నక్షత్రములు ఎంతవరకు తమ కాంతిని విస్తరిస్తాయో అంతమేర భూమి నీఅభీనంలో ఉంది. ఆ భూమి అంతా నేను ఒకే ఒక అడుగుతో ఆక్రమించాను. నా శరీరమును విస్తరించి ఆకాశమును, దిక్కులను ఆక్రమించాను. నీ కళ్లముందే, రెండవ పాదముతో స్వర్గలోకమును ఆక్రమించాను. మూడవ పాదము ఉంచడానికి నీవు స్థానమును చూపడం లేదు. ఆడినమాట తప్పివు.

నీ గురువు శుక్రాచార్యుల వారి శాపము ప్రకారము నీవు రాజ్యభ్రష్టుడవు అయ్యావు. ఆడినమాట తప్పిన వారికి, దానం ఇస్తానని, ఇవ్వకుండా మోసం చేసిన వారికి, నరకలోక ప్రాప్తి కలుగుతుంది. మూడులోకములలో నా కన్నా గొప్ప వాడు, ధనవంతుడు లేడు, నేను ఏమన్నా ఈయగలను అనే గర్వం నీలో ప్రవేశించింది. అందుకే ఆలోచించకుండా మూడు అడుగులు దానంగా ఇస్తానని మాట ఇచ్చావు. కాని ఇచ్చిన మాటను తప్పివు. ఇచ్చిన మాట తప్పినందుకు, కొంత కాలము పాటు దానికి ఫలితం అనుభవించాలి. తప్పదు.” అని అన్నాడు వామనుడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము ఇరవై ఒకటవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్



అష్టమస్కంధము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము

ఇరవై రెండవ అధ్యాయము.

శుక మహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు వామనావతార కథను  
ఈ విధంగా చెప్పసాగాడు.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! బలిచక్రవర్తి వామనుడికి మూడు  
అడుగులు దానంగా ఇస్తాను అన్నాడు. కాని మూడవ అడుగు  
పెట్టడానికి స్థానం చూపించలేకపోయాడు. ఆ ప్రకారంగా ఇచ్చిన మాట  
తప్పాడు. కాని బలి తన మాట నిలబెట్టుకోదలచుకున్నాడు. బలి చక్రవర్తి  
వామనమూర్తిని చూచి ఇలా అన్నాడు.

“ఓ బ్రాహ్మణోత్తమా! నేను నీకు ఇచ్చిన మాటను తప్పాను  
అని నీవు అనుకుంటున్నావు. కాని అది నిజం కాదు. నేను నీకు ఇచ్చిన  
మాటను నిజం చేస్తాను. నేను ఆడిన మాట తప్పను. నీవు నీ మూడవ  
పాదమును నా తలమీదపెట్టు. నీకు కావలసిన మూడవ అడుగు అదే.

ఓ దేవా! నేను స్వర్గలోక ఆధిపత్యమును ఇంద్ర పదవిని  
పోగొట్టుకున్నాను. నీ చేత బంధింపబడ్డాను. అపకీర్తి పాలయ్యాను. నేను  
ఆడినమాట తప్పవలసి వచ్చిందే అని భయపడుతున్నాను కానీ, దాని  
వలన వచ్చే నరకమునకు కానీ, నీవు బంధించి నందుకు కానీ, నాకు  
ఉన్న భోగభాగ్యములు నశించాయని కానీ, నాకు నిరంతర దుఃఖము  
కలిగింది అని కానీ ఏ మాత్రము భయపడటం లేదు.

దుఃఖపడటం లేదు.

లోకంలో తల్లి, తండ్రి, సోదరులు, మిత్రులు కూడా తమ వారికి ఇటువంటి దండన విధించరు. కానీ నేను నీ చేతిలో అటువంటి దండన అనుభవించాను. వరుణ పాశముల చేత బంధింపబడ్డాను. నీవు నాకు విధించిన దండనను నేను సంతోషంతో స్వీకరిస్తున్నాను.

ఓ దేవా! మేము అసురులము. నీవు మాకు శత్రువు అని బయట ప్రపంచానికి తెలుసు. కాని పరోక్షంగా నీవు మాకు ఎంతో మేలు చేస్తుంటావు అని ఎవరికీ తెలియదు. మాకు రజోగుణము, తమోగుణము ఎక్కువ. మాకు శౌర్యము, పరాక్రమము ఉందన్న గర్వము, పౌరుషము ఎక్కువ. వాటితో మాకు కళ్లు మూసుకు పోతాయి. గర్వాంధులము అవుతాము. ఆ సమయములో మమ్ములను తగు రీతిలో శిక్షించి, మాకు కళ్లు తెరిపించి, మమ్ములను సన్మార్గంలో నడిపించే మా ఆప్తమిత్రుడవు నీవే కదా!

అంతే కాదు. జీవితాంతము నిన్ను ద్వేషిస్తూ, ఆ ద్వేషంలో కూడా నిరతంరము నీ నామ స్మరణ చేసిన రాక్షసులు, అసురులు, వారి మరణానంతరము, ఎంతో తపస్సు చేసిన యోగులకు కూడా లభించని మోక్షమును పొందారు. నీలో ఐక్యం అయ్యారు. కాబట్టి నీవు నన్ను వరుణ పాశములతో బంధించి నందుకు నేను వ్యధ చెందడం లేదు. అంతా నా మంచికే అని సంతోషిస్తున్నాను.

## అష్టమస్కంధము

నా తాత గారు అయిన ప్రహ్లాదుని తండ్రి హిరణ్యకశిపుడికి నీవు బద్ధశత్రువు. ఆ హిరణ్యకశిపుని చేతిలో నానారకాల బాధలను, యాతనలను అనుభవించిన ఆయన కుమారుడు ప్రహ్లాదుడు మాత్రము నీకు పరమ భక్తుడు. ఆ ప్రహ్లాదుని నీవు కరుణించావు, రక్షించావు. చిత్తంగా ఉంది కదూ!

ఓ దేవా! ఈ శరీరము శాశ్వతము కాదు. జీవుడు ఈ శరీరమును విడిచిపెట్టగానే, శరీరం పడిపోతుంది. ఒక్కక్షణం కూడా దానిని ఉంచరు. అనుభవించడానికి శరీరము లేకపోయినప్పుడు ఈ భోగభాగ్యములు, రాజ్యము ఉండి ఏమి ప్రయోజనము. స్త్రీ సౌఖ్యము అనుభవించడానికి ఈ శరీరమే లేనప్పుడు ఎంత మంది స్త్రీలు ఉండి ఏమి ప్రయోజనము.

ఓ దేవా! ఈ సంసారము ఏర్పడటానికి మూల కారణము స్త్రీ, ఆమె వలన కలిగిన సంతానము. వీరంతా మానవుని సంపదలను హరిస్తారు. కాబట్టి భార్య, సంతానము వలన ఏమి ప్రయోజనము. రోజు రోజుకూ ఆయువు క్షీణించి పోతుంటే, ఈ గృహములు, రాజసౌధములు ఉండి మాత్రము ఏమి ప్రయోజనము. ఈ శరీరమే అశాశ్వతము అయినప్పుడు, ఈ ప్రాపంచిక విషయములు శాశ్వతములు ఎలా అవుతాయి?

ఆ కారణం చేతనే మా తాత గారు ప్రహ్లాదుడు అశాశ్వతములైన ప్రాపంచిక సుఖములు, విషయ వాంఛలను వదలిపెట్టి, శాశ్వతములైన నీ పాదములను శరణుజొచ్చాడు. కాని నేను

ఏం చేసాను? ఈ రాజ్యములు, ఈ స్వర్గలోకాభిషేకము, అష్టరసలతో సౌఖ్యము, కీర్తిప్రతిష్ఠలు ఇవన్నీ శాశ్వతములు అని నమ్మి మృత్యువు నా వెనుకనే పొంచి ఉన్నదని గ్రహించలేక గర్వంతో మూర్ఖుడిలా ప్రవర్తించాను. నేడు నీ వలన నాలోని గర్వము, మూర్ఖత్వము నశించాయి. ఈ ప్రాపంచిక భోగముల నుండి విముక్తుడనై శాశ్వతములైన నీ పాదములను నా శిరస్సున ధరించుచున్నాను.” అని బలి చక్రవర్తి వామనుడికి భక్తితో నమస్కరించాడు.

తన మనుమని త్యాగనిరతికి ముగ్ధుడైన ప్రహ్లాదుడు తన దివ్యరూపంతో అక్కడకు వచ్చాడు. తన ఎదుట నిలబడ్డ తన తాత గారు ప్రహ్లాదుని చూచాడు బలి. కాని వరుణపాశములతో కట్టబడి ఉన్నందున ఆయనకు తగిన సత్కారములను చేయలేక పోయాడు. కేవలము తల వంచి నమస్కరించాడు. సిగ్గుతో తల వంచుకున్నాడు. ప్రహ్లాదుడు తన ఎదుట నిలబడి ఉన్న శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపుడగు వామన మూర్తిని చూచాడు. ప్రహ్లాదుని శరీరం పులకించింది. భక్తితో నేల మీద పడి సాష్టాంగ ప్రమాణం చేసాడు. వామన మూర్తిని చూచి ప్రహ్లాదుడు ఇలా అన్నాడు.

“ఓ దేవదేవా! నీవే కదా ఈ బలికి ఇంద్రపదవిని ఇచ్చావు. ఇప్పుడు నీవే దానిని లాక్కున్నావు. ఈ ఇంద్రపదవి ఎన్నోవ్యామోహాలకు కారణం అయింది. అందుకనే బలిమీద ఉన్న ప్రేమతో, అతనిని రక్షిండానికి మరలా దానిని లాక్కున్నావు. ఇది నీ అనుగ్రహమే కానీ ఆగ్రహము కాదు.

## అష్టమస్కంధము

ఓ దేవా! మానవుడు ఎంతటి గొప్ప వాడైనా, విద్వాంసుడైనా, వేదవేదాంగ పారంగతుడైనా, అతనికి సంపదలు సమకూరితే, అతనికి గర్వం కలుగుతుంది. మోహంలో పడతాడు. జ్ఞాన మార్గము నుండి భ్రష్టుడు అవుతాడు. సంపదలు, ధనము ఉన్నప్పుడు ఎవరికీ ఆత్మజ్ఞానము గురించి తెలుసుకోవాలనే కోరిక కలగదు. ధనమదంతో విర్రవీగుతుంటారు. జ్ఞానులకు విద్వాంసులకు అటువంటి గర్వము కలిగి నప్పుడు, వారివద్ద నుండి ఆ సంపదలను లాక్కుని, వారిని మరలా జ్ఞానమార్గంలోకి మళ్లస్తుంటావు. అలాచెయ్యడం వారికిమేలుచేసినట్టే అవుతుంది.

ఓ దేవా! నీకు అన్నీ తెలుసు. అందరినీ సమంగా చూస్తుంటావు. నీకు ఎవరిమీదా మిత్రత్వము, శత్రుత్వము లేవు. అట్టినీకు నమస్కారము.” అని ప్రహ్లాదుడు వామన మూర్తికి భక్తి నమస్కరించాడు.

అప్పటి దాకా జరిగినది అంతా చూస్తూ ఉన్న బలి చక్రవర్తి భార్య, వరుణ పాశములతో బంధింపబడి ఉన్న తన భర్తను చూచి భయంతో వణికిపోయింది. చేతులు జోడించి వామన మూర్తిని ఇలా ప్రార్థించింది.

“ఓ దేవదేవా! నీకు నమస్కారము. నీవు ఈ జగత్తును ఒక ఆటగా సృష్టించావు. పోషిస్తున్నావు. లయం చేస్తున్నావు. భోగభాగ్యాలు ఇస్తున్నావు. సుఖదుఃఖాలు కలుగజేస్తున్నావు. కాని ఈ మూర్ఖ మానవులు, దేవతలు, దానవులు ఇదంతా తమ ప్రతిభ వలననే

## శ్రీమద్భాగవతము

జరుగుతూ ఉందని గర్విస్తున్నారు. ఇదంతా నేను సంపాదించాను, ఇది నాది, దీనిని నీకు దానం ఇస్తున్నాను అని అనుకొంటూ ఉంటారు.

ఓ దేవా! ఈ అనంత విశ్వము అంతా నీది అయినప్పుడు దానం ఇచ్చేదెవరు. పుచ్చుకొనేదెవరు. ఈ మూడులోకములు నీవే అయినప్పుడు నీ భూమి నీకు దానంగా ఇవ్వడం ఏమిటి? ఇది అంతా నీ లీల తప్ప వేరే ఏమీకాదు.” అని భక్తితో నమస్కరించింది.

ఇంతలో బ్రహ్మదేవుడు కూడా అక్కడకు వచ్చాడు. వామన మూర్తిని చూచి ఇలా అన్నాడు. “ఓ దేవదేవా! నీకు నమస్కారము. ఈ బలి చక్రవర్తి సంపదలు, త్రిలోకాధిపత్యము నీవు తీసుకున్నావు. ఇంకా ఇతనిని బంధించడం ఎందుకు. వెంటనే విడిచిపెట్టు. ఈ బలి చక్రవర్తి ఒక అడుగుతో భూమిని, మరొక అడుగుతో ఆకాశమును, స్వర్గమును నీకు దానంగా ఇచ్చాడు. మూడవ అడుగు పెట్టడానికి తన శిరస్సు అర్పించి, తనలో ఉన్న గర్వమును, అహంకారమును నీకు సమర్పించుకున్నాడు. ఇంక ఇతనికి ఎటువంటి దండన అవసరము లేదు.

కపటము లేనివాడు, నీ యందు అచంచలమైన భక్తి కలవాడు, నిష్కల్మష హృదయంతో నీ పాదములను నీటితో కడిగి, నిన్ను గడ్డి పూలతో పూజించి, మోక్షమును పొందుతాడు. ఈబలి చక్రవర్తి కూడా నీ పాదముల వద్ద తన సర్వస్వమును, త్రిలోకాధిపత్యమును సమర్పించుకున్నాడు. ఇంకా ఇతడు ఎందుకు బంధింపబడి ఉండాలి. వెంటనే ఇతనిని బంధవిముక్తునిగా చెయ్యి.” అని ప్రార్థించాడు.

ఆమాటలన్నీ విన్న శ్రీహరి వారితో ఇలా అన్నాడు. “ఈ లోకంలో ఎవని వద్ద ధనము, సంపదలు ఉంటాయో, వాడికి గర్వంతో, మదంతో ఒక విధమైన మత్తు ఆవరిస్తుంది.. అప్పుడు వాడికి దేవుడు కనిపించడు. అంతా తన మహిమ వలననే జరుగుతోంది అనుకుంటాడు. వాడిని అనుగ్రహించడానికి, వాడిని మరలా మంచి మార్గంలో పెట్టడానికే నేను వాని ధనమును, సంపదలను హరిస్తుంటాను.

ఈ సంసారంలో ఉన్న జీవులు ఎన్నో కర్మలు చేస్తుంటారు. ఆ కర్మఫలములను అనుసరించి రకరకాల జన్మలు ఎత్తుతుంటారు. అందులో ఉత్తమమైనది మానవ జన్మ. ఇతర జీవులకు లేని సౌకర్యాలు మానవులకు ఉంటాయి. మానవులు, వారు పుట్టిన ఉన్నత కులము వలన గానీ, వారు చేసే కర్మల వలన గానీ, వారి వయస్సు వలన గానీ, వారి రూపము వలన గానీ, వారు నేర్చుకున్న విద్య వలన గానీ, వారు సంపాదించిన ధనము, సంపదలు, వాటి వలన లభించే భోగములు, సుఖములు వలన గానీ, మానవులకు గర్వం, మదం కలుగుతూ ఉంటుంది. . కాని పైచెప్పిన వాటి వలన ఎవడైతే గర్వమును, మదమును, అహంకారమును పొందకుండా ఉంటాడో, వాడిని నేను అనుగ్రహిస్తాను.

ఒక్కోసారి ధృవుడు వంటి నా భక్తులకు నేను రాజ్య సంపదలు, భోగభాగ్యాలు ఇస్తాను. దానికీ ఒక కారణం ఉంది. నేను

## శ్రీమద్భాగవతము

ప్రసాదించిన రాజ్య సంపదల వలన గానీ, భోగభాగ్యాల వలన గానీ, వారు పుట్టిన పుట్టుక వలన గానీ, వారు నేర్చుకున్న విద్య వలన గానీ వారు మోహితులు అవుతారా అని గమనిస్తాను. కాని నా మీద అచంచలమైన, ఏకాగ్రమైన భక్తి, విశ్వాసములు కలవారు, వారు పుట్టిన ఉన్నత కులము వలన గానీ, నేర్చుకున్న విద్య వలన గానీ, సంపాదించిన ఐశ్వర్యము వలన గానీ లభించిన తుచ్ఛమైన ప్రాపంచిక సుఖములకు, ధనమునకు, సంపదలకు, మోహితులు కారు. వారిని గర్వము, మదము ఆవహించదు.

ఈ దానవ చక్రవర్తి అయిన బలి మహా యశస్వి. దానవులలో కెల్లా శ్రేష్టుడు. ఇతడు ప్రాపంచిక విషయములకు లోబడలేదు. పైగా నా మాయను జయించాడు. ప్రస్తుతము ఇతనికి సంపదలు, ఐశ్వర్యము లేకపోయినా ధర్మమార్గము నుండి అతడు దిగజారలేదు. ఈ బలికి ఇప్పుడు ధనము లేదు. రాజ్యపదవి లేదు. శత్రువులచేత బంధింపబడ్డాడు. బంధువులు మిత్రులు ఇతనిని వదిలేసారు. వరుణపాశములతో బంధింపబడ్డాడు. గురువు చేత శపించబడ్డాడు. ఇన్ని దుర్దశలు దాపురించినా ఈ బలి తన సత్యమార్గమును, ధర్మమార్గమును విడిచిపెట్టలేదు.

నేను అడిగినది మూడు అడుగులే. కానీ నేను మూడులోకములను ఆక్రమించి ఇతనిని మాటతప్పేటట్టు చేసాను. కాని ఇతడు నా మూడవ పాదమును పెట్టడానికి తన తలను అర్పించి తన సత్యనిష్ఠను, ధర్మనిరతిని నిరూపించుకున్నాడు. అందుకే ఈ బలి చక్రవర్తికి ఇంద్ర పదవి కంటే ఎక్కువైన పదవిని ఇస్తున్నాను.



## అష్టమస్కంధము

రాబోవు సావర్ణి మన్వంతరములో బలి చక్రవర్తి మరలా ఇంద్రపదవిని చేపట్టగలడు. అప్పటి వరకు ఈ బలి చక్రవర్తి స్వర్గలోకముకంటే గొప్పదైన సుతల లోకమునకు అధిపతిగా ఉండగలడు. ఈ సుతల లోకమును విశ్వకర్త నిర్మించాడు. ఆ లోకంలో వ్యాధులు ఉండవు. మరణం ఉండదు. అలసట ఉండదు. అవమానము ఉండదు. ఎటువంటి బాధలు, కష్టములు ఉండవు. సుతల లోకము ఇంద్రలోకము కన్నా ప్రశస్తమైనది. బలిని ఆ సుతల లోకమునకు అధిపతిగా చేస్తున్నాను.

ఓ బలిచక్రవర్తి! నీవు వెంటనే పోయి సుతల లోకాధిపత్యమును స్వీకరించు. సమస్తభోగములు అనుభవించు. అక్కడ నీ అధికారమునకు తిరుగు లేదు. లోక పాలకులుకూడా నిన్ను ఏమీ చెయ్యలేరు. నా సుదర్శన చక్రము అనుక్షణము నీకు రక్షగా ఉంటుంది. నీ ఆజ్ఞామీరిన వారిని అది తక్షణము సంహరిస్తుంది.

అంతెందుకు నేను, నా అనుచరులు, నా ఆయుధములు కూడా ఎల్లప్పుడూ నీ పక్కనే ఉండి నిన్ను రక్షిస్తూ ఉంటాము. నా సాంగత్యమువలన నీ లోని ఆసురీ భావము నశించి, భాగవత భావమును పొందగలవు.” అని శ్రీహరి బలి చక్రవర్తిని అనుగ్రహించాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము ఇరువది రెండవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ః ఓం తత్సత్

## శ్రీమద్భాగవతము

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము

ఇరువది మూడవ అధ్యాయము.

శుకుడు పరీక్షిత్ మహారాజుకు వామనావతార కథను  
ఇలా చెప్పసాగాడు.

“ఆ ప్రకారంగా వామనుడు పలుకగా, బలి యొక్క  
రెండుకళ్లలో ఆనంద భాష్పములు నిండి పోయాయి. భక్తితో రెండు  
చేతులు జోడించి గద్గదమైన కంఠంతో ఇలా అన్నాడు.

“ఓ దేవా! నీకు నమస్కారము. నీకు నేను ఇంకా  
నమస్కరించక ముందే ఏ కోరికలు కోరకముందే, నాకు అన్ని  
ఐశ్వర్యములు, సుతల లోక ఆధిపత్యము, అన్ని ఇచ్చావు. ఇంతకన్నా  
నాకు ఏం కావాలి. కేవలము నీ భక్తుడను కావడం చేతనే  
అసురుడనైన నా మీద కూడా నీ ప్రేమను కురిపించావు.

నీవు దేవతలనే కాదు రాక్షసులకు కూడా ప్రేమతో అనుగ్రహిస్తుంటావు.  
ఇప్పుడు నీవు నా మీద చూపించిన అనుగ్రహము ఇంతకు ముందు  
దేవతలకు కానీ, లోకపాలకులకు కానీ, లభించలేదు.” అని పలికిన  
బలి చక్రవర్తి వామన మూర్తికి, బ్రహ్మదేవునికి నమస్కరించాడు.  
వరుణ పాళముల నుండి విముక్తుడైన బలి చక్రవర్తి. తన అనుచర  
గణముతో సుతలములో ప్రవేశించాడు.

## అష్టమస్కంధము

బలి చక్రవర్తి వెళ్లిపోగానే ఇంద్రుడు తిరిగి తన  
స్వర్గాధిపత్యమును పొందాడు. ఆ ప్రకారంగా తన తల్లి అదితి కోరికను  
తీర్చాడు వామనమూర్తి. తన మనుమడైన బలి చక్రవర్తి  
వరుణపాశముల నుండి విముక్తుడై సుతల ఆధిపత్యమును  
స్వీకరించాడని తెలిసి ప్రహ్లాదుడు ఆ పరమాత్మను ఇలా ప్రార్థించాడు.

“ఓ దేవా! నీవు మూడులోకముల చేతా నమస్కరింప  
బడుతుంటావు. బ్రహ్మ, మహేశివుడు కూడా నిన్ను పూజిస్తుంటారు. నీవు  
దేవతల దుఃఖములనే కాదు, మా వంటి అసురుల దుఃఖములను  
కూడా పోగొడుతుంటావు. నీవు మా మామీద చూపించే  
అనుగ్రహము బ్రహ్మ, లక్ష్మి, మహేశివుడు కూడా పొందలేడు. ఇంక ఇతర  
దేవతాగణముల సంగతి చెప్పనక్కరలేదు!

ఓ దేవా! బ్రహ్మ మొదలగు దేవతలు నీ పాదపద్మములను  
కడిగిన మధురజలమును సేవించి తమ సంపదలను  
అనుభవిస్తున్నారు. పుట్టుకతోనే దుర్మార్గానికి, క్రూరత్వానికి పెట్టింది  
పేరైన మా బోటి దానవులు కూడా నీ అనుగ్రహము చేతనే నీ యొక్క  
దయను, కృపను పొందగలిగాము.

ఓ దేవా! నీ లీలలు ఆశ్చర్యమును కలిగిస్తుంటాయి. నీ  
మాయాశక్తిచేత ఈ జగత్తును సృష్టించావు. పోషిస్తున్నావు. లయం  
చేస్తున్నావు. సకల భూతములలో ఆత్మస్వరూపుడుగా వెలుగుతున్నావు.  
నీకు ఎవరిమీదా ప్రేమ గానీ, ద్వేషము గానీ లేవు. అన్ని జీవులయందు  
సమదృష్టి కలిగి ఉంటావు.

## శ్రీమద్భాగవతము

కానీ నీ భక్తుల ఎడల కాస్త ఎక్కువ ప్రేమ చూపిస్తుంటావు. నిన్ను నమ్మిన వారిని రక్షిస్తుంటావు. ఆ మాత్రం చేత నీవు నీ భక్తుల ఎడల పక్షపాత బుద్ధి ఉన్నవాడివి అనడానికి వీలులేదు. ఎందుకంటే, కామధేనువు కూడా తన వద్దకు వచ్చినవారికే, తనను అర్థించిన వారికే, వారు కోరిన పదార్థములను ఇస్తుంది. అలాగే నిన్ను శరణు కోరిన వారిని నీవు రక్షించడంలో తప్పేముంది!" అని ప్రహ్లాదుడు శ్రీమహావిష్ణువును ప్రార్థించాడు.

అప్పుడు వామన మూర్తిగా ఉన్న శ్రీమహావిష్ణువు ప్రహ్లాదునితో ఇలా అన్నాడు. “వత్సా ప్రహ్లాదా! నీవు కూడా నీ మనుమడు బలితో కూడా సుతల లోకమునకు వెళ్లు. అక్కడ సకల భోగములను అనుభవించు. ఇప్పుడు నీవు నన్ను దర్శించడం వలన నీ కర్మ బంధనములు అన్నీ తొలగిపోయాయి. నేను కూడా గదాధారిని ఎల్లప్పుడూ మీ వెన్నంటి ఉంటాను. మిమ్ములను రక్షిస్తూ ఉంటాను. నీవుకూడా అనునిత్యము గదాధారిని మీ వెంటనే ఉన్న నన్ను చూస్తూ, నీ కర్మబంధనముల నుండి విముక్తుడవు అవుతావు..” అని పలికాడు విష్ణువు.

ఓ పరీక్షిత మహారాజా! ఆ ప్రకారంగా మహావిష్ణువు చేత అనుగ్రహింప బడిన బలి చక్రవర్తి, ఆయన తాత గారు ప్రహ్లాదుడు శ్రీమహావిష్ణువుకు ప్రదక్షిణపూర్వకంగా నమస్కరించి, అక్కడి నుండి సుతల లోకమునకు వెళ్లిపోయారు.

తరువాత శ్రీమహావిష్ణువు అక్కడే ఉన్న శుక్రాచార్యులవారిని, ఇతర ఋషులను, ఋత్విక్కులను చూచి ఇలా అన్నాడు. “మీరు బలి చక్రవర్తి లేడని ఈ యజ్ఞమును ఆపవద్దు. యధావిధిగా యజ్ఞమును ఏ లోపమూ లేకుండా పూర్తి చేయండి.” అని అన్నాడు.

అప్పుడు శుక్రాచార్యులు శ్రీమహావిష్ణువునుచూచి ఇలా అన్నాడు. “దేవా! నీవే సర్వ కర్తలకు కారణము. నీవే యజ్ఞపురుషుడవు. యజ్ఞస్వరూపుడవు. నీవు ఉండగా యజ్ఞము పరిసమాప్తి కాకుండా ఎలా ఉంటుంది. యజ్ఞములో లోపములు మాత్రము ఎందుకు కలుగుతాయి. నీ ఆజ్ఞ ప్రకారము యజ్ఞము నిర్విఘ్నంగా నెరవేరుతుంది. ఈ యాగములో మంత్రోచ్ఛారణలో గానీ, తంత్రములో గానీ, ఏ విధమైన లోపములు, దోషములు కలిగినా, అవి అన్నీ నీ నామ సంకీర్తనముతో చక్కబడతాయి. ఆ దోషములు అన్నీ దోషరహితములు అవుతాయి. నీ ఆజ్ఞను పాలించడం పురుషుల కర్తవ్యము. నేను కూడా నీఆజ్ఞను శిరసావహిస్తాను.” అని అన్నాడు శుక్రాచార్యుడు.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఈ ప్రకారంగా శుక్రాచార్యులు పలికి, శ్రీహరి ఆజ్ఞానుసారము యజ్ఞమును కొనసాగించాడు. మూడు లోకములను బలి చక్రవర్తి నుండి దానంగా స్వీకరించిన శ్రీమహావిష్ణువు, స్వర్గలోకమును ఇంద్రునికి ఇచ్చాడు. బ్రహ్మ, దేవతలు, ఋషులు, పితరులు, మనువులు, మునులు, దక్షుడు, భృగువు, అంగిరసుడు, సనత్కుమారుడు, మహాదేవుడు, కశ్యపుడు మొదలగు వారి కోరిక ననుసరించి మూడులోకములలో ఉన్న జీవులను శుభమును కోరి, వామనుడు ఉపేంద్రుడు అయ్యాడు. మూడు

## శ్రీమద్భాగవతము

లోకములకు, లోకపాలకులకు అభిపతి అయ్యాడు.

ఇందుడు మూడు లోకములకు, లోకపాలకులకు అభిపతి అయినప్పటికినీ, బ్రహ్మాది దేవతలకు, వేదములకు, సకల ధర్మములకు, కీర్తికి, లక్ష్మీదేవికి, సకల మంగళ కార్యములకు, వ్రతములకు, స్వర్గలోకమునకు, మోక్షమార్గమునకు ఆధిపత్యము వహించడంలో నిపుణుడు అయిన కారణంగా, ఉపేంద్రుడు మూడులోకములకు, లోకపాలకులకు అభిపతిగా నియమించబడ్డాడు. ఉపేంద్రుడు లోకపాలకులందరికీ అభిపతి కావడాన్ని సకల ప్రాణులు సంతోషంతో అంగీకరించాయి.

తరువాత ఇంద్రుడు, బ్రహ్మ ఆదేశాను సారము, ఉపేంద్రునితో సహా విమానము ఎక్కి స్వర్గలోకమునకు వెళ్లిపోయాడు. ఉపేంద్రుని రక్షణలో ఇంద్రుడు త్రిలోకాధిపత్యము స్వీకరించాడు. తరువాత బ్రహ్మ, శివుడు, సనత్కుమారుడు, భృగువు, పితరులు, భూతగణములు, సిద్ధులు, ఇతరులు అందరూ కలిసి ఉపేంద్రుని, ఉపేంద్రుని తల్లి అదితిని ప్రశంసిస్తూ తమ తమ స్థానములకు వెళ్లిపోయారు.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! నీకు ఇప్పటిదాకా విన్న వారి పాపములను ప్రక్షాళనచేసే వామన చరిత్ర చెప్పాను. ఈ వామనుడి కథ వింటే పాపములు అన్నీ నశించిపోతాయి. వారందరూ ఉత్తమ గతులను పొందుతారు. ఈ చరిత్రను దేవతారాధనలోగానీ, పితృకార్యములలోగానీ, చదివినా, వినినా, ఆయా ఆరాధనలు,

## అష్టమస్కంధము

పితృకార్యములు దోషరహితములు అవుతాయి.

శ్రీమహావిష్ణువు యొక్క మహిమను వశిష్ఠుడు ఇలా కీర్తించాడు.“ సర్వవ్యాపి అయిన శ్రీమహావిష్ణువుయొక్క మహిమను పూర్తిగా అవగాహన చేసుకున్న వాడు, ఈ భూమిమీద ఉన్న ఇసుక రేణువులనుకూడా లెక్కపెట్టగలడు. కాని అటువంటి వాడు ఇప్పటి దాకా పుట్టలేదు. ఇంకమీదట పుట్టబోడు.” అని అన్నాడు వశిష్ఠుడు.” అని వామన చరిత్రను శుకమహర్షి పరీక్షిత్ మహారాజుకు వినిపించాడు.

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము ఇరువది మూడవ అధ్యాయము సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్

శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము

ఇరువది నాలుగవ అధ్యాయము.

వామనావతార చరిత్ర వినిన తరువాత పరీక్షిత్ మహారాజు శుక మహర్షిని ఇలా అడిగాడు.

“ఓ మహర్షి! నాకు తమరు ఎన్నో విషయాలుచెప్పారు. కాని శ్రీమన్నారాయణుని అవతారములలో మొట్ట మొదటిది అయిన మత్స్యావతార కథను వినిపించలేదు. జగన్నాథుడయిన శ్రీహరి ఒక చిన్న చేప అవతారమును ఎలా ఎత్తాడు. ఎటువంటి లీలలు చేసాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

ఇంతకూ ఏ కార్యమును సాధించడానికి శ్రీహరి చేప అవతారము దాల్చవలసి వచ్చింది. ఎందుకంటే చేప ఎప్పుడూ నీళ్లలో ఉంటుంది. తామస ప్రవృత్తికలది. లోకంలో చేపను ఎవరూ లెక్కచెయ్యరు. పైగా చంపి తింటారు. మరి అటువంటి రూపమును శ్రీహరి ఎలా, ఎందుకు ధరించాడు. నాకు వినవలెనని కుతూహలముగాఉంది. దయచేసి వివరించండి.” అని వినయంగా అడిగాడు పరీక్షిత్. శుక మహర్షి ఇలా చెప్పసాగాడు.

“ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! శ్రీమన్నారాయణుడు ఏ అవతారము ఎత్తినా అది లోకరక్షణార్థమే కదా! ఈ లోకములో ఉన్న గోవులను, బ్రాహ్మణులను, దేవతలను (సాధు జనులను) వేదములను, ధర్మమును, అర్థమును రక్షించడానికే శ్రీమహావిష్ణువు ఇన్ని అవతారములు ఎత్తాడు. అందులో మత్స్యావతారము కూడా ఒకటి.

మహారాజా! భగవానుడు దేవతలలో, మానవులలో, జంతువులలో, పశుపక్ష్యాదులలో, అన్ని జీవులలో ఆత్మస్వరూపంగా వెలుగుతున్నాడు. కాని ఆయనకు ఆయా జీవుల గుణములు ఏవీ అంటవు. ఆయనకు గొప్ప శరీరము అనీ, నీచ శరీరము అనీ, గొప్ప భావము అనీ, నీచ భావము అనీ భేదము లేదు. ఆయనకు అందరూ సమానమే. వాయువు రూపంలో అన్ని జీవులలో విహరిస్తుంటాడు. ఎక్కువ, తక్కువ తేడాలు మనలో మాత్రమే ఉన్నాయి. కాబట్టి భగవానునికి మత్స్యావతారము అని కానీ, నరసింహావతారము అని కానీ భేదభావము లేదు. అన్ని ఆయనకు సమానమే.



## అష్టమస్కంధము

ఓ మహారాజా! పోయిన కల్పము అంత్యకాలములో, అనగా బ్రహ్మ గారికి రాత్రి అయిన సందర్భంలో, బ్రహ్మదేవుడు నిద్రపోయాడు. అప్పుడు నైమిత్తిక ప్రళయం సంభవించింది. ఆ సమయంలో అన్ని లోకములు నీటిలో మునిగిపోయాయి. బ్రహ్మగారు నిద్రిస్తున్న సమయంలో హయగ్రీవుడు అనే రాక్షసుడు బ్రహ్మ దేవుని వద్ద ఉన్న వేదములను దొంగిలించుకొని పోయాడు.

( అంటే వేద విద్య కాలక్రమేణా అంతరించి పోయింది అని భావము. ఈ రోజుల్లోకూడా ఎక్కడో కొద్ది మంది తప్ప వేద విద్యను అభ్యసిస్తున్నవారు, వేదములను చదివి అర్థం చేసుకుంటున్న వారు ఎంత మంది ఉన్నారు? చాలా మందికి వేదములు అంటే ఏమిటో, వేదములు ఎన్నో తెలియవు. ఈ పరిణామాలు ప్రతి కల్పంలో జరుగుతుంటాయి. వేదములు చదివితే వచ్చేవి కావు. గురుముఖతా నేర్చుకోవాలి. కంఠస్థం చేయాలి. అవి తరతరాలుగా వంశానుగతంగా వస్తున్నాయి. వేల సంవత్సరాల నుండి వేదవిద్య ఈ విధంగానే రక్షింపబడుతూ ఉంది. )

హయగ్రీవుడు వేదములను అపహరించాడు అన్న విషయం తెలుసుకున్నాడు శ్రీహరి. మూడులోకములు నీటిలో మునిగి ఉన్నాయి కాబట్టి, నీటిలో సంచరించడానికి వీలుగా మత్స్యవతారమును ధరించాడు.

ఓ మహారాజా! జరిగిపోయిన కల్పములో చాక్షుష మన్వంతరములో సత్యవ్రతుడు అనే రాజర్షి ఉండేవాడు. ఆయన

కేవలము నీరు మాత్రమే ఆహారంగా తీసుకుంటూ గొప్ప తపస్సు చేసాడు. ఆ సత్యవ్రతుడే ప్రస్తుతము జరుగుతున్న శ్వేతవరాహ కల్పములో వైవస్వత మన్వంతరములో శ్రాద్ధదేవుడు అనే పేరుతో జన్మించాడు. ఆయనే మనువు అయ్యాడు.

జరిగిపోయిన కల్పములో ఒకరోజు ఆ సత్యవ్రతుడు కృతమాల అనే నదిలో స్నానం చేసి పితరులకు తర్పణము విడుస్తున్నాడు. ఆ సమయములో అతని దోసిట్లోకి ఒక చిన్న చేపపిల్లవచ్చింది. సత్యవ్రతుడు ఆ చేప పిల్లను నదీజలములలో విడిచిపెట్టాడు. అప్పుడు ఆ చేప పిల్ల ఆ రాజుతో ఇలా అంది. “దీనులను రక్షించే ఓ రాజా! నాకు ఈ నదిలో రక్షణ లేదు. పెద్ద చేపలు నన్ను మింగడానికి ఎదురుచూస్తున్నాయి. దయలేకుండా నన్ను ఈ నదిలో ఎందుకు విడిచిపెట్టావు? నేనునీకు భారం అయ్యానా! ” అని దీనంగా అడిగింది.

దయాగుణ సముద్బుడు అయిన ఆ మహారాజు ఆ చేపమీద జాలి చూపించాడు. ఆ చేపను రక్షించాలి అని అనుకున్నాడు. వెంటనే ఆ చేప పిల్లను తీసి తన కమండలములో ఉన్న నీటిలో విడిచిపెట్టాడు. తనతో గూడా ఆ చేపపిల్లను తన ఆశ్రమమునకు తీసుకొని వెళ్లాడు. ఆ రాత్రి గడిచింది. తెల్ల వారింది. రాజు ఆ చేప పిల్ల ఎలా ఉందో అని కమండలములోకి తొంగి చూచాడు. ఆ చేప పిల్ల ఆ కమండలమును పూర్తిగా ఆక్రమించింది. దానికి అటు ఇటు తిరగడానికి స్థలం లేదు. అది చూచిన రాజు ఆ చేపను కమండలము లోనుండి తీసి ఒక తొట్టిలో విడిచిపెట్టాడు. ఆ తొట్టిలో విడిచిపెట్టిన కొంచెం సేపటికి ఆ చేప తొట్టి నిండా పెరిగిపోయింది. అప్పుడు ఆ చేప రాజుతో ఇలా అంది.

“ఓ రాజా! ఈ నీటి తొట్టి నాకు చాలడం లేదు. ఎక్కడన్నా విశాలంగా ఉండే నీటివనరులో నన్ను వదిలిపెట్టు.” అని అడిగింది. ఇదంతా ఆశ్చర్యంగా గమనిస్తున్న ఆ సత్యవ్రతుడు ఆ చేపను తీసుకొని పోయి ఒక పెద్ద చెరువులో వదిలిపెట్టాడు. క్షణాలలో ఆ చేప ఆ చెరువు పూర్తిగా ఆక్రమించింది.

“ఓ రాజా! నాకు ఈ చెరువు కూడా చాలడం లేదయ్యా! నేను సురక్షితంగా నివసించగలిగే జలాశయము మరొకటి చూపించు.” అని అడిగింది. సత్యవ్రతుడు ఆ చేపను అక్కడి నుండి మరొక జలాశయమునకు తీసుకొని వెళ్లాడు. అదీ చాలక పోవడంతో, చివరకు ఆ చేపను సముద్రంలో వదిలిపెట్టాడు.

“అదేమిటయ్యా మహారాజా! ఈ జలచరములకు భయపడికదా నేను నిన్ను శరణు కోరింది. ఇప్పుడు ఈ సముద్రములో ఉన్న మొసళ్లు, తిమింగిలములు మొదలగు జలచరములు నన్ను తినేస్తాయి. కాబట్టి నన్ను వేరే స్థానములో వదిలిపెట్టు.” అని ప్రాధేయపడింది.

ఈ చేప ఎవరో తనను ఆటపట్టిస్తూ ఉందని, మోసం చేస్తూ ఉందని సత్యవ్రతుడికి అనుమానం వచ్చింది. ఆ చేపను నిలదీసి అడిగాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

“నీవు ఎవరు? ఈ చేపరూపంలో నన్ను ఎందుకు మోసం చేస్తున్నావు? ఒకే ఒక్క రోజులోనే నీవు నూరు యోజనముల వెడల్పు ఉన్న ఈ సరస్సును వ్యాపించావు. ఇంతకు ముందు నేను నీ వంటి చేపను చూడలేదు. నీ లాంటి చేపగురించి వినలేదు.

ఆ! ఇప్పుడు తెలిసింది. నీవు సామాన్యుడవు కావు. సాక్షాత్తు ఆ మహావిష్ణు స్వరూపానివి. సకల జీవులను సంరక్షించడానికి ఈ మత్స్యావతారము ధరించావు.

ఓ దేవదేవా! నేను నీకు శరణాగతుడను. నీ భక్తుడను. నన్ను కరుణించు. నీకు భక్తితో నమస్కరిస్తున్నాను. ఓ దేవదేవా! నీవు ఏ అవతారము దాల్చినా, ఏ లీల చేసినా అది లోకకల్యాణము కొరకే కదా! ఇంతకూ ఈ మత్స్యావతారము ఎందుకు ఎత్తవలసి వచ్చింది. నాకు వివరించు. ఓ దేవా! నేను ఇన్నాళ్లు నిన్ను భక్తితో సేవించినది వృథా పోలేదు. ఈ మత్స్యము గా అవతరించి నాకు దర్శనం ఇచ్చావు. నా జన్మధన్యం అయింది.” అని భక్తితో ప్రార్థించాడు సత్యవ్రతుడు

అప్పుడు మత్స్యముగా ఉన్న శ్రీహరి సత్యవ్రతుడు తో ఇలా అన్నాడు. “ఓ మహారాజా! ఈ రోజునుండి ఏడవ రోజున మహాప్రళయం సంభవిస్తుంది. మూడులోకములు నీటిలో మునిగిపోతాయి. ఆ సమయంలో ఒక పెద్ద ఓడ నీకు కనపడుతుంది. ఈ ఓడు రోజులలో నీవు సాధ్యమయినంత ఎక్కువ సంఖ్యలో సమస్త జైషధములను, విత్తనములను, ఆ ఓడలోకి చేర్చు. ఆ ఓడలోకి సప్తఋషులను, జంతువులను, మానవులను, చేర్చు. మీరంతా ఎక్కిన ఆ ఓడ

ప్రళయకాలపు జలములలో మీరు మునిగి పోకుండా రక్షిస్తుంది.

ఇంతలో జంఝామారుతము వీస్తుంది. మీరు ఎక్కిన ఓడ ఆ గాలికి అటు ఇటు ఊగుతుంది. అప్పుడు ఆ ఓడకు వాసుకి అనే మహాసర్పమును తాడుగా కట్టి ఆ వాసుకిని నా తల మీద ఉన్న కొమ్ముకు కట్టు. నేను ఆ నావను సురక్షితంగా తీసుకొని పోతాను. ఆ ప్రకారంగా నేను మీరు ఎక్కిన నావతో సహా మరలా బ్రహ్మ నిద్రలేచి సృష్టి మొదలుపెట్టేవరకు ప్రళయ కాల జలములలో విహరిస్తుంటాను. ఇప్పుడు తెలిసిందా నేను ఎందుకు ఈ మత్స్యరూపంలో నీ వద్దకు చేరానో. నేను చెప్పినట్టు చెయ్యి. నీకు శుభం కలుగుతుంది.” అని పలికిన ఆ మత్స్యము రూపంలో ఉన్న శ్రీహరి అంతర్ధానము అయ్యాడు.

సత్యవ్రతుడు శ్రీహరి చెప్పినట్టు ఓషధులను, విత్తనములను, ఋషులను, జంతువులను, మానవులను సమీకరించి శ్రీహరి చెప్పిన ప్రళయం ఎప్పుడు సంభవిస్తుందా అని ఎదురు చూస్తున్నాడు. సముద్రము ఒడ్డున దర్బలను పరిచి, ఆ దర్బాసనము మీద తూర్పుదిక్కుగా మోహం పెట్టి కూర్చున్నాడు. శ్రీహరి నామ స్మరణ చేస్తున్నాడు.

ఇంతలో శ్రీహరి చెప్పిన సమయం ఆసన్నమయింది. ఆకాశం అంతా నల్లని మేఘాలతో నిండి పోయింది. వర్షం మొదలయింది. గాలి వేగంగా వీస్తూ ఉంది. సరోవరాలు, నదులు, సముద్రాలు పొంగుతున్నాయి. భూమి అంతా జలమయం అయింది. అప్పుడు ఒక నౌక అక్కడకు వచ్చింది. సత్యవ్రతుడు తాను సేకరించిన ఓషధులు, లతలు, విత్తనములను ఆ ఓడలోకి ఎక్కించాడు. ఋషులు, మునులు,

## శ్రీమద్భాగవతము

బ్రాహ్మణులు ఆ ఓడలోకి ఎక్కారు. అందరూ ఆ శ్రీమన్నారాయణ మూర్తిని స్తురిస్తున్నారు.

పైనుంచి కుండపోతగా వర్షము. సముద్రాలు, నదులు అన్నీ కలిసిపోయాయి. ఉవ్వెత్తున పైకి లేస్తున్న అలల తాకిడికి ఓడ ఊగిసలాడుతూ ఉంది. ఇంతలో తల మీద పెద్ద కొమ్ముతో ఒక చేప అక్కడకు ఈదుకుంటూ వచ్చింది. ఆ నీళ్లలో నుండి వాసుకి అనే మహాసర్పము తన తోకచివరన ఆ ఓడను కట్టుకున్నాడు. తలభాగం మత్స్యము తల పైన ఉన్న కొమ్ముకు కట్టాడు. ఓడ బయలు దేరింది.

ఓడలో ఉన్న సత్యవ్రతుడు, భక్తితో శ్రీహరిని ఈ విధంగా ప్రార్థించాడు. “ఓ దేవాది దేవా! ఈ లోకంలో ఉన్న మానవులు తమలో అలుముకున్న అవిద్య అనే చీకటి వలన, వారిలో ఉన్న ఆత్మజ్ఞానము నశించి, సంసారము అనే బంధములో చిక్కుకుంటున్నారు. ఎన్నో కష్టములను అనుభవిస్తున్నారు. కాని ఈ లోకంలో ఉన్న సత్పురుషులు, సాధువులు, జ్ఞానులు తమ శాయశక్తులా ప్రయత్నించి మానవులను సంసార బంధనముల నుండి విముక్తులు కావడానికి సాయం చేస్తున్నారు. ఆ ప్రకారంగా సంసార బంధనముల నుండి విముక్తులు అయిన మానవులకు నీవు మోక్షమును కలుగచేస్తున్నావు. అట్టినీకు నమస్కారము.

ఓ దేవా! ఈ మానవులు అజ్ఞానులు. ఎల్లప్పుడూ కర్మలు చేయడంలోనే తమ జీవితాలు వెళ్లబుచ్చుతుంటారు. ఆ కర్మల వలన సుఖములను పొందవలెనని తాపత్రయ పడుతుంటారు. కాని వారికి ఆ

## అష్టమస్కంధము

కర్తృల ఫలితంగా సుఖం కలగకపోగా, నిరంతర దుఃఖమే మిగులుతూ ఉంటుంది. ప్రాపంచిక విషయములను పొందడానికి కర్తృలు చేయకుండా, నీ పాదపద్మములను సేవిస్తే, వారికి నిరంతర సుఖము కలుగుతుందని వారికి తెలియదు. వారికి ఆ జ్ఞానము కలుగచెయ్యి.

బంగారము, వెండి మట్టి పట్టి, మకిల పట్టి ఉంటాయి. వాటిని అగ్నిలో వేస్తే ఆ మట్టి, మకిల అగ్ని పోయి శుద్ధమైన బంగారము, వెండి మిగులుతుంది. అలాగే, జీవిత మంతా ప్రాపంచిక సుఖముల కోసరం కర్తృలు చేసి మలినమైన మనస్సులు నీ పాదములు సేవించడం వలన పునీతమవుతాయి.

ఈ లోకానికే గురువు నీవు. అవ్యయుడవు, పరమేశ్వరుడవు, జగద్గురువు అయిన నీకు నమస్కారము. ఈ లోకంలో మానవులు ఎంతో మంది దేవుళ్లను, దేవతలను, గురువులను, తోటి మానవులను దేవుళ్లుగా నమ్మి, పూజిస్తుంటారు. కాని వారు చేసే పూజల వలన కలిగే ఫలము, నిన్ను పూజిస్తే వచ్చే ఫలములో పదివేల వంతు ఫలము కూడా ఉండదు. ఈ విషయం వారికి తెలియదు. అటువంటి నీకు నమస్కారము.

మానవులు, తమ తమ కోరికలు తీరడానికి గాను, తమ తోటి మానవులను దేవుళ్లుగానూ, దేవతలు గానూ నమ్మి పూజలు చేస్తుంటారు. ఇది ఎలా ఉందంటే ఒక గుడ్డివాడు మరొక గుడ్డివాడికి దారి చూపినట్టవుతుంది. ఒక అజ్ఞాని మరొక అజ్ఞానినే గురువుగానూ, దేవుడిగానూ పూజిస్తాడు. కాని నీ పాదములను ఆశ్రయించడానికి

## శ్రీమద్భాగవతము

ఎవరూ ప్రయత్నించరు. నీవు స్వయంగా ప్రకాశిస్తుంటావు. నీవు ఈ లోకానికి గురువు. ఆత్మతత్త్వమును తెలుసుకోడానికి నేను నిన్ను ఆశ్రయించాను. నిన్ను గురువుగా స్వీకరించాను.

ఓ దేవా! ఈ లోకంలో ఉన్న గురువులు తమకు తెలిసిన ప్రాపంచిక విద్యనే తమ శిష్యులకు ఉపదేశిస్తారు. దాని వలన శిష్యులలో మరింత అజ్ఞానము పెరుగుతుందే తప్ప ఏమీ ప్రయోజనము లేదు. కాని నిన్ను గురువుగా ఆరాధిస్తే నీవు మాకు వ్యర్థము కాని, సనాతనమైన జ్ఞానాన్ని ఉపదేశిస్తావు. మమ్ములను మోక్షమార్గంలో నడిపిస్తావు. నీ బోధనల వలన మానవుడు తన గురించి తాను తెలుసుకోగలడు. తన కర్తవ్యమును గుర్తించగలడు..

ఓ దేవా! నీవు ఈ సమస్తలోకములను సుహృద్భావంతో చూస్తుంటావు. నీవు అందరినీ సమంగా చూస్తావు. నీవు అందరికీ ప్రియుడవు. ఈ లోకములన్నీ నీ అధీనంలో ఉన్నాయి. నీవు అందరిలో ఆత్మస్వరూపుడుగా వెలుగుతున్నావు. నీవు అందరికీ హితమును ఉపదేశిస్తావు. నీవు జ్ఞానస్వరూపుడవు. నీవు సత్యస్వరూపుడవు. నీవు తప్ప మిగిలినవి అన్నీ అసత్యాలే!

(అంటే ఆత్మ ఒకటే సత్యము నిత్యము. ఈ ఆత్మ ఉండే దేహము, ఈ ప్రకృతి నిరంతరము మార్పులకు లోనవుతూ ఉంటుంది. మారిపోతూ ఉంటుంది. మారకుండా ఉండేది ఆత్మ ఒకటే.)

నిన్ను నమ్ముకుంటే కోరిన కోరికలు నెరవేరుతాయి. కాని ఈ మానవుల మనసులు అన్నీ చెడ్డ కోరికలతో, చెడ్డ బుద్ధులతో,



## అష్టమస్కంధము

చెడుసంకల్పములతో నిండి ఉంది. అందువలన ఈ దేహమే సత్త్వము నిత్యము అనుకుంటాడు. ఈ దేహములో ఉన్న నిన్ను తెలుసుకోడానికి ప్రయత్నించడు.

ఓ దేవా! నాకు ఆత్మజ్ఞానము ప్రసాదించు. ఆత్మజ్ఞానమును నీవు ఒక్కడివే ప్రసాదించగలవు. అందుకే నిన్ను శరణువేడుతున్నాను. నీ గురూపదేశములతో నాలో ఉన్న అజ్ఞానమును పోగొట్టి నాకు ఆత్మజ్ఞానమును ప్రసాదించు. నీ గురించి తెలుసుకొనేటట్టు చెయ్యి.” అని సత్యవ్రతుడు పరమాత్మను ప్రార్థించాడు.

సత్యవ్రతుని ప్రార్థనలకు సంతోషించిన పరమాత్మ, మత్స్యరూపంలో పడవను లాగుతూనే సత్యవ్రతునికి దివ్యమైన ఆత్మతత్త్వమును, సాంఖ్య యోగమును, పురాణములను బోధించాడు. ఆ ఓడలో కూర్చున్న సత్యవ్రతుడు, ఋషులు, మునులు, మానవులు మత్స్యరూపంలో ఉన్నపరమాత్మ బోధించిన పరమాత్మతత్త్వమును, సాంఖ్యయోగమును, పురాణమును శ్రద్ధతో విన్నారు. (ఈ పురాణమే మత్స్య పురాణముగా లోక ప్రసిద్ధిచెందింది.)

ఇంతలో ప్రళయకాలము అంతరించింది. సముద్రములు శాంతించాయి. బ్రహ్మకు తెల్లవారింది. మత్స్యరూపంలో ఉన్న పరమాత్మ హయగ్రీవుడు అనే రాక్షసుని సంహరించి, వేదములను పునరుద్ధరించాడు.

## శ్రీమద్భాగవతము

(ఓడలో ఉన్న మునులు, ఋషులు తాము వల్ల వేసిన వేదములను తమ శిష్యుల ద్వారా మరలా లోకంలో వ్యాప్తిచేసారు అని భావన. హయగ్రీవుడు అంటే మనలో ఉన్న అజ్ఞానము, అవిద్య అనే చీకటి అని కూడా చెప్పవచ్చు. మనలోని అవిద్యను అంతం చేస్తే, జ్ఞానము కలుగుతుంది. (Where ignorance ends awareness begins .....స్వామి చిన్నయానంద.)

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఆ నాటి సత్యవ్రత మహారాజు తరువాత మన్వంతరములో అనగా వైవస్వతమన్వంతరములో వైవస్వత మనువుగా జన్మించాడు. ఆయన పేరే శ్రాద్ధదేవుడు.

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! ఈ మత్స్యావతారకథను ఎవరు చదివినా, వినినా, సకల పాపముల నుండి విముక్తికలుగుతుంది. అప్పుడే మానవుల సంకల్పములు అన్నీసిద్ధిస్తాయి. వారు ఉత్తమ గతులను పొందుతారు.

(అంటే కేవలం ఈ కథ చదివి పుస్తకం తలకింద పెట్టుకొని పడుకుంటే ఏమీ కాదు. ముందుగా, కేశవ నామాలు, పురుష సూక్తము, మంత్రపుష్పం కూడా రాని గురువులను, ఆడంబరాలతో, పటాటోపాలతో ప్రజలను మోసం చేసే గురువులను సేవించడం మానుకొని, చిల్లర దేవుళ్లను సేవించడం మానుకొని, “ఓం నమోభగవతే వాసుదేవాయ” అనే ద్వాదశాక్షరి మంత్రం జపిస్తూ, మనలో ఉన్న అజ్ఞానమును అంతం చేసుకొని, జ్ఞానమనే వెలుగులోకి ప్రయాణం చేస్తేనే, ఈ మత్స్యావతారకథను చదివినందుకు సార్థకత.)

## అష్టమస్కంధము

ఓ పరీక్షిత్ మహారాజా! మనమందరము, మత్స్యావతార  
రూపుడు, వేదములను ఉద్ధరించిన వాడు, సత్యవ్రతునకు,  
మహర్షులకు, మునులకు ఆత్మతత్వమును బోధించిన వాడు,  
పురాణములను గురించి చెప్పినవాడు అయిన శ్రీమన్నారాయణ  
మూర్తికి భక్తితో నమస్కారం చేద్దాము.” అని శుక మహర్షి పరీక్షిత్  
మహారాజుకు మత్స్యావతారకథను వినిపించాడు.

### శ్రీమద్భాగవతము

అష్టమ స్కంధము ఇరువది నాలుగవ అధ్యాయము సంపూర్ణము.

అష్టమస్కంధము సర్వం సంపూర్ణము

ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్ ఓం తత్సత్